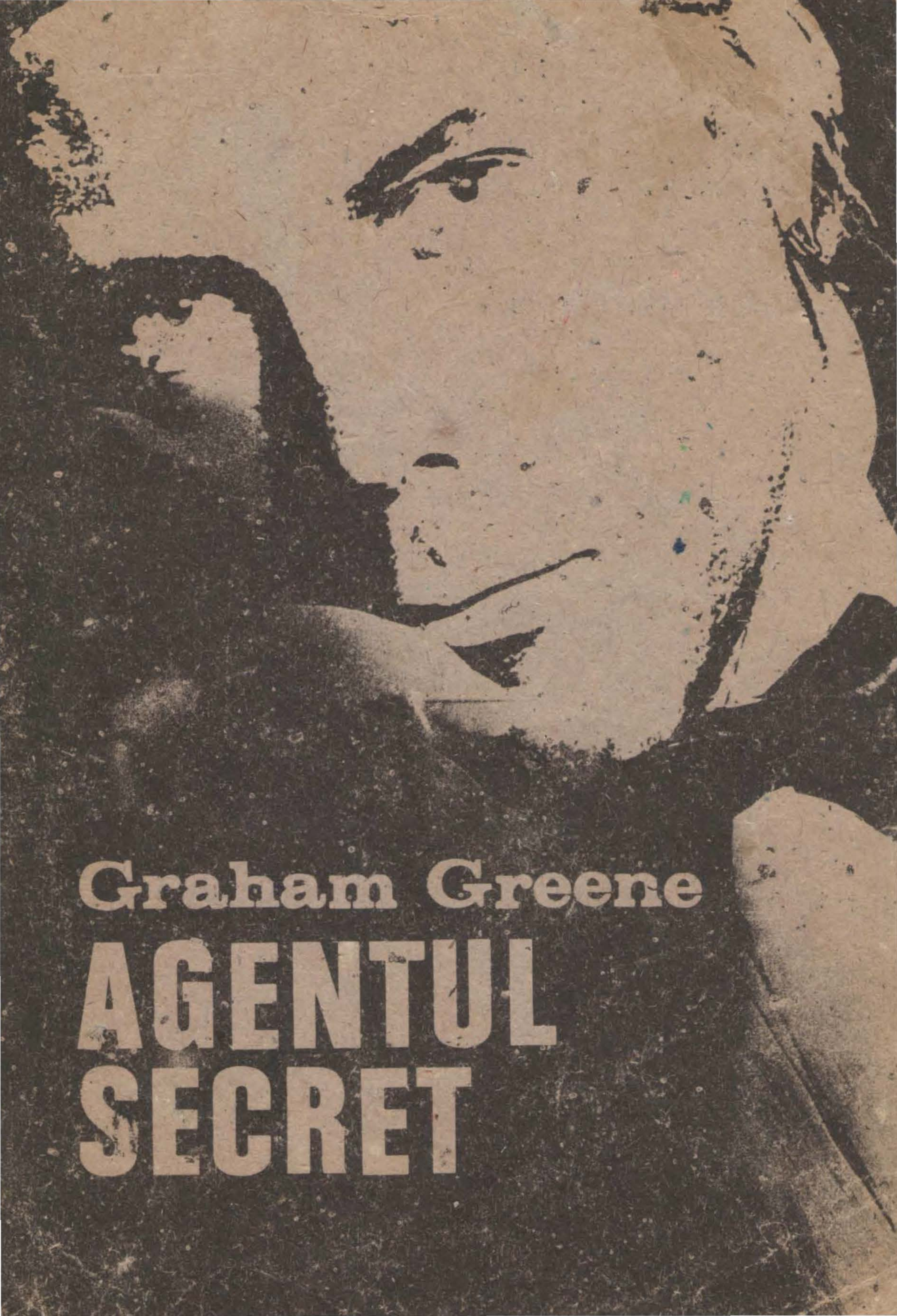

Graham Greene
AGENTUL
SECRET

Coperta: Victor Dima

GRAHAM GREENE
THE CONFIDENTIAL AGENT
First published 1939
Reprinted 1977
WILLIAM HEINEMANN
&
THE BODLEY HEAD
LONDON

PARTEA I

URMĂRITUL

I

Pescăruşii măturau cerul de deasupra Dover-ului. Se desprindeau ca nişte fulgi din ceaţă şi pluteau înapoi spre oraşul ascuns, tînguindu-se în acompaniamentul sirenei vaporului. Alte cîteva vapoare îi răspunseră — un cor întreg de glasuri, bocind moartea cui ? Vasul înainta, cu viteza redusă la jumătate, prin apriga seară de toamnă, evocîndu-i lui D. un dric mînat încet şi discret spre „grădina păcii", de către un dricar grijuliu să nu zguduie sicriul, ca şi cum cadavrului dinăuntru i-ar mai fi păsat de o zdruncinătură-două. Printre vele răzbăteau ţipetele unor femei isterice.

Barul de la clasa a treia era ticsit : o echipă de rugbi se întorcea în patrie, iar membrii ei, împopoţonaţi cu cravate vărgate, se îmbulzeau gălăgioşi spre paharele lor. D. nu prea le pricepea zbieretele : poate că vorbeau în argou, sau într-un dialect. Avea să mai treacă un timp pînă să-i revină complet în memorie engleza : o vorbise la perfecţie cîndva, dar acum cunoştinţele sale erau cam prea literare.

Omul acesta între două vîrste, cu mustaţă stufoasă, cu bărbia crestată de o cicatrice şi cu fruntea încreţită de griji, încerca să se ţină deoparte, dar în barul acela nu prea puteai înainta : un cot îi intră în coaste şi o gură îi suflă în faţă o duhoare de bere îmbuteliată. Oamenii aceştia îl umpleau de uimire : privindu-le feţele vesele, învăluite în fum de ţigară, n-ai fi zis că există un război — nu numai în ţara din care venea el, ci chiar aici, la o jumătate de milă distanţă de cheiul Dover-ului. D. purta războiul cu el. Orişiunde s-ar fi aflat,

războiul îl urmărea. Nu putuse niciodată să priceapă cum de nu-l simțeau oamenii.

— Dă-o încoace, dă-o încoace! strigă unul dintre jucători, adresîndu-se barmanului, dar cineva îi smulse din mînă halba de bere, zbierînd :

— Ofsaid !

— Grămadă ! răcniră toți, în cor.

— Dați-mi voie, vă rog, dați-mi voie ! spuse D. și se furișă afară.

Ridicîndu-și gulerul pardesiului, merse pe puntea învăluită în ceața rece prin care boceau pescărușii ce zburau spre Dover, drept deasupra capului său. Începu să se plimbe de colo pînă colo, cu capul în jos, de-a lungul balustradei, ca să se încălzească. Puntea îi apărea ca o hartă presărată cu tranșee, cu poziții intenabile, cu ieșinduri și cu cadavre ; dintre ochii lui parcă decolau bombardiere, iar în creier i se zguduiau munți atinși de explozia obuzelor.

Umblînd de colo pînă colo pe puntea acestui vas englezesc, care luneca imperceptibil în rada portului Dover, nu se simțea cîtuși de puțin la adăpost. Primejdia făcea parte integrantă din el. Nu era ca un pardesiu de care te poți lepăda uneori, ci era ca pielea însăși. Mureai cu ea ; numai putrezind poți scăpa de propria-ți piele. Nu puteai avea încredere decît în tine însuți. Sub cămașa cutărui prieten fusese găsit un medalion sfințit ; un alt prieten făcuse parte dintr-o organizație care nu avea inițialele cuvenite.

Mergînd în susul și în josul acestei punți de clasa a treia, neacoperite și friguroase, ajunse la o ușiță de lemn pe care stătea scris : „Rezervat pasagerilor de clasa întîi". Pe vremuri, deosebirile de clasă i s-ar fi părut jignitoare, dar acum clasele erau ele însele prea divizate pentru ca asemenea subdiviziuni să mai aibă vreun sens. Își aținti privirea spre puntea de clasa întîi : nu se afla acolo decît un pasager, care stătea în frig, ca și el, cu gulerul ridicat, și privea de la prova spre Dover.

D. se întoarse la pupa, și din nou bombardierele decolară, în ritmul egal al pașilor săi. Nu te puteai bizui decît pe tine însuți, ba uneori te întrebai dacă, la urma urmelor, aveai temei să te bizui. Ei nu aveau încredere în tine mai mult decît avuseseră în prietenul cu medalionul sfințit : de vreme ce, în cazul lui, nu greșiseră, cine putea ști dacă n-aveau dreptate și în privința ta ? Un om plin de prejudecăți... Ideologia e un lucru complex, în care se pot strecura erezii...

Poate că era supravegheat chiar în clipa asta. Nu era convins că n-aveau dreptate să-l supravegheze. În definitiv, existau unele aspecte ale materialismului economic pe care, în adîncul sufletului său, nu le accepta... Dar oare cel care-l supraveghea era la rîndu-i supravegheat ? D. avu o clipă senzația unei suspiciuni universale. Într-un buzunar interior, care-i umfla puțin pieptul, își purta așa-numitele „scrisori de acreditare", dar „acreditarea" nu mai era sinonimă cu încrederea.

Merse încet înapoi pînă la capătul punții. Prin ceață, auzi limpede glasul ascuțit al unei femei tinere :

— Mai vreau un pahar ! Dă-mi încă unul !

Undeva parcă se sparseră o mulțime de pahare.

Cineva plîngea îndărătul unei bărci de salvare : oriunde mergea, dădea peste o lume stranie. Ocoli cu grijă prova bărcii și zări un copil, ghemuit într-un colț. Se opri și privi : copilul acesta nu însemna nimic pentru el, semăna cu o scriere atît de neciteață, încît nici nu te mai osteneai s-o descifrezi. Se întrebă dacă va mai fi în stare vreodată să împărtășească emoțiile cuiva.

— Ce-ai pățit ? i se adresă el copilului, pe un ton grijuliu și binevoitor.

— M-am lovit la cap.

— Ești singur ?

— Tăticu m-a pus aici.

— Pentru că te-ai lovit la cap ?

— Zicea că nu-i un motiv să plîng.

Copilul nu mai plîngea ; începu să tușească din pricina ceții care-i intra în gîtlej. Niște ochi negri îl priveau, speriați, prin spațiul cuprins între barcă și balustradă. D. se răsuci pe călcîie și merse mai departe ; își spunea că n-ar fi trebuit să-i vorbească : copilul era, probabil, supravegheat de taică-su ori de maică-sa. Ajuns la barieră — „Rezervat pasagerilor de la clasa întîi" — privi dincolo. Celălalt se apropia prin ceață, de-a lungul punții sale, ceva mai lungă. D. îi zări mai întîi pantalonii bine călcați, apoi gulerul de blană și în sfîrșit, fața. Luați prin surprindere, n-aveau ce să-și spună. De altfel nu-și vorbiseră niciodată : erau despărțiți de inițialele diferite ale organizațiilor lor, și de foarte mulți morți. Se văzuseră cu ani în urmă pe un coridor, apoi într-o gară, și altă dată pe un aeroport. D. nu-și mai amintea nici măcar numele celuilalt.

Acesta fu primul care se depărtă. Înalt și slab ca un fir de pătrunjel sub paltonul său gros, părea nervos și agil; mergea repede, cu picioarele-i țepene ca niște picioroange, dar elastice la nevoie. Avea aerul că luase o hotărîre. „Va încerca, probabil, să mă jefuiască, sau poate să pună pe cineva să mă omoare" — își spuse D. Avea, desigur, mai mulți prieteni și mai mulți bani. Aducea cu el scrisori de recomandare către diferiți lorzi și miniștri — el însuși purtase un titlu de noblețe odinioară, înainte de instaurarea republicii... Conte, marchiz, sau ceva asemănător... D. uitase titlul exact. Era o nenorocire că amîndoi călătoreau cu același vapor și că se întîlniseră astfel, la bariera ce despărțea pasagerii din diferite clase: doi agenți secreți urmărind același scop.

Sirena urlă din nou și deodată, ca niște fețe ce se arată la o fereastră, din ceață răsăriră o sumedenie de nave și lumini, și o frîntură de dig. Se detașau dintr-o masă compactă. Vaporul își încetini și mai mult viteza, apoi se opri cu totul. D. putea auzi clipocitul apei ce se izbea de copastie. Ai fi zis că vaporul plutește în derivă. Se auzi un strigăt, ieșit parcă din mare. Cu încă o smucitură, vasul se lipi de chei. Ajunseseră: era cît se poate de simplu. Puhoiul oamenilor încărcați cu bagaje fu respins de către marinari, care păreau porniți să sfărîme în bucăți vaporul: în mîinile lor rămase, parcă, o bucată de balustradă.

Peste cîteva clipe, toți pasagerii se repeziră spre pasarelă, cu valizele lor, pe care erau lipite etichete ale unor hoteluri elvețiene sau ale unor pensiuni din Biarritz. D. așteptă să se scurgă șuvoiul; n-avea alt bagaj decît o tașcă de piele conținînd o perie și un pieptene, o periuță de dinți și alte cîteva obiecte mărunte. Pierduse obiceiul de a purta o pijama: n-avea rost să porți pijama, cînd bombele te puteau trezi de două ori pe noapte.

Șuvoiul pasagerilor se despărți în două, pentru controlul pașapoartelor: de o parte — străinii, de cealaltă — supușii britanici. Străinii nu erau mulți la număr; la cîțiva pași de D., lunganul de la clasa întîi tremura ușor în paltonul său de blană: palid și delicat, părea nelalocul lui în hangarul acesta de pe chei, aflat în bătaia vînturilor. Fu lăsat totuși să treacă foarte repede; o privire fugară asupra actelor sale fusese de ajuns. Întocmai ca o operă de artă antică avea un certificat de autenticitate. „O piesă de muzeu" — își spuse în gînd D., fără dușmănie. Toți cei din tabăra cealaltă i se păreau niște piese de muzeu: viețile lor se desfășurau în

case mari și reci, aidoma unor galerii publice pe pereții cărora atîrnau tablouri străvechi, dar destul de plicticoase, și pe coridoarele cărora găseai scrinuri cu incrustații.

D. se pomeni în fața unui individ cu mustață blondă, care-i spuse, cu multă blîndețe:

— Pretindeți că fotografia asta e chiar a dumneavoastră?

— Bineînțeles — răspunse D., privind fotografia; nu se mai uitase la pașaportul lui de ani de zile... Era fața unui necunoscut, a unui om mult mai tînăr și, aparent, mult mai fericit decît el: omul din fotografie zîmbise aparatului. E o fotografie veche — zise el.

Și-o făcuse, probabil, înainte de a intra în închisoare, înainte ca soția lui să fie omorîtă și înainte de bombardamentul aerian din 23 decembrie, cînd fusese îngropat de viu, vreme de cincizeci și șase de ore, într-o pivniță. Dar cum să-i explice asta inspectorului de la controlul pașapoartelor?

— Cît de veche?

— Poate de doi ani.

— Bine, dar părul dumneavoastră e cărunt acum...

— Într-adevăr?

— Vreți să vă dați puțin la o parte, ca să faceți loc celorlalți pasageri? rosti inspectorul.

Era politicos și nu părea grăbit. Pesemne din pricină că trăia pe o insulă. În patria lui D., ar fi fost deja chemați soldații: l-ar fi luat numaidecît drept spion și l-ar fi supus unui interogatoriu febril, zgomotos și interminabil. Inspectorul veni lîngă el și-i spuse, atingîndu-i cotul:

— Sînt dezolat că trebuie să vă rețin. N-ați vrea să intrați o clipă aici?

Și deschise ușa unei încăperi. D. intră. În încăpere se aflau o masă, două scaune și un portret al regelui Eduard al VII-lea pe cale de a boteza cu numele de „Alexandra" un tren expres; niște figuri extraordinare, de epocă, rînjeau deasupra gulerelor lor albe și înalte; mecanicul de locomotivă purta o pălărie melon...

— Sînt dezolat — urmă inspectorul. Pașaportul dumneavoastră pare să fie în regulă, dar fotografia asta... poftim, uitați-vă în oglindă și-o să vedeți și singur.

D. se privi în unica oglindă aflată acolo: coșul locomotivei și barba regelui Eduard îi cam astupau vederea, dar trebui să admită că observația inspectorului era întemeiată. Arăta, într-adevăr, cu totul altfel decît în fotografie.

— N-aş fi crezut că m-am schimbat atîta — rosti el.

Inspectorul îl privea cu luare-aminte. Da, acum D. îşi amintea precis : trecuseră numai trei ani. Avea pe atunci 42 de ani, dar arăta încă tînăr. Se dusese cu soţia lui la fotograf : avea de gînd să ceară un concediu de şase luni de la universitate, pentru a face un voiaj, împreună cu ea, fireşte. Exact peste trei zile avea să izbucnească războiul civil. El avea să fie ţinut timp de şase luni într-o închisoare militară, iar nevastă-sa avea să fie executată — fusese o eroare, nu o atrocitate. Iar după aceea...

— Ştiţi cît de mult îi schimbă războiul pe oameni — încercă el să explice. Fotografia a fost făcută înainte de război.

Aparatul îl surprinsese tocmai cînd rîdea de o glumă — ceva în legătură cu nişte ananaşi. Era prima vacanţă pe care şi-o petrecea cu nevastă-sa, după mulţi ani. Aveau cincisprezece ani de căsnicie. Ţinea bine minte aparatul desuet şi fotograful care-şi vîra capul sub o glugă neagră. De nevastă-sa, însă, nu-şi mai amintea decît foarte vag. Nutrise pentru ea o adevărată pasiune, şi e foarte greu să-ţi aminteşti de un sentiment mort.

— Alte acte aveţi ? întrebă inspectorul. Sau aveţi pe cineva la Londra care vă cunoaşte ? Ambasadorul dumneavoastră, de pildă...

— A, nu ! Sînt un cetăţean particular, fără nici o importanţă.

— Faceţi cumva o călătorie de agrement ?

— Nu. Am cîteva scrisori de recomandare pentru nişte oameni de afaceri, dar s-ar putea să fie false — răspunse el, surîzînd.

Nu putea să se supere pe inspector : mustaţa sură, ridurile adînci din jurul gurii, toate astea erau noi, ca şi cicatricea de pe bărbie. O atinse cu mîna, spunînd :

— Ştiţi, sîntem în război.

Se întreba ce făcea în clipa asta celălalt : desigur că nu pierdea timpul. Probabil că era aşteptat de-o maşină ; va ajunge la Londra cu mult înaintea lui, ceea ce ar putea crea complicaţii. Celălalt primise desigur dispoziţii să nu lase pe nimeni din tabăra adversă să achiziţioneze cărbuni.

Înainte de descoperirea electricităţii, cărbunii erau socotiţi „diamante negre". Da, în ţara lui, cărbunele era mai preţios chiar decît diamantele, şi va fi în curînd la fel de rar ca ele.

— Desigur, paşaportul dumneavoastră e în regulă — zise inspectorul. V-aş ruga să-mi spuneţi unde anume veţi locui în Londra...

— N-am nici o idee.

Inspectorul îi făcu deodată cu ochiul, atît de brusc, incît lui D. nu-i venea să creadă.

— Daţi-mi o adresă oarecare — îl auzi el spunînd.

— A, da, există mi se pare un hotel pe nume „Ritz", nu-i aşa ?

— E adevărat, dar in locul dumneavoastră aş alege un hotel mai puţin costisitor.

— „Bristol". Pretutindeni se găseşte cîte un „Bristol".

— Nu însă şi în Anglia.

— Bine, dar unde credeţi c-ar putea locui un om ca mine ?

— La „Strand Palace", să zicem.

— Perfect.

Inspectorul îi restitui paşaportul, spunîndu-i, cu un surîs :

— Trebuie să fim circumspecţi. Vă rog să mă iertaţi. Şi acum, grăbiţi-vă, dacă vreţi să mai prindeţi trenul.

Circumspecţi ! îşi spunea D. Oare asta numesc insularii „circumspecţie" ? O, cît îi invidia pentru siguranţa lor !

Din pricina întîrzierii, D. ajunse aproape ultimul la vamă : tinerii aceia gălăgioşi se şi aflau, probabil, pe peron în aşteptarea trenului ; cît despre compatriotul său, era convins că acesta nici nu aşteptase trenul. Deodată auzi un glas de fată :

— O, am de declarat o mulţime de lucruri !

Era un glas aspru : il mai auzise, în bar, cerînd încă un pahar. D. se uită la fată fără prea mare interes ; ajunsese la un moment din viaţă cînd un bărbat e fie nebun după femei, fie indiferent, iar fata asta era, de fapt, destul de tînără ca să-i poată fi fiică. O auzi spunînd :

— Am o sticlă de brandy, dar e deschisă.

Aşteptîndu-şi rîndul, D. îşi spuse că fata n-ar trebui să bea atîta ; vocea o dădea de gol — nu era o beţivă autentică. Ce-i venise să bea în barul de la clasa a treia ? Era bine îmbrăcată, ca un manechin.

— Mai am şi o sticlă de calvados, dar şi asta e începută, — adăugă ea.

D. se simţea obosit : ar fi vrut ca vameşii să termine odată cu fata şi să-l lase să treacă. Fata era foarte tînără, blondă şi inutil de arogantă ; arăta ca un copil căruia i se refuză tot ce doreşte cu adevărat şi care e hotărît să obţină orice, fie că-i place sau nu.

— A, da — spuse ea — mai e încă o sticlă de brandy. V-aş fi spus dacă mi-aţi fi dat răgazul, dar după cum vedeţi, şi sticla asta e începută.

— Mă tem că va trebui să plătiţi taxă pentru o parte din aceste sticle — spuse vameşul.

— N-aveţi nici un drept!

— Puteţi citi regulamentul...

Discuţia continuă multă vreme. Un alt vameş examină taşca lui D. şi-l lăsă să treacă.

— Trenul spre Londra? întrebă D.

— A plecat. Va trebui să-l aşteptaţi pe cel de şapte şi zece.

Acum nu era nici şase fără un sfert.

— Tatăl meu face parte din consiliul de administraţie al căilor ferate! strigă fata mînioasă.

— Vama n-are nici o legătură cu căile ferate.

— Sînt fiica lordului Benditch!

— Dacă doriţi să păstraţi aceste sticle, trebuie să plătiţi o taxă de douăzeci şi şapte de şilingi şi şase pence.

Aşadar, aceasta era fiica lordului Benditch! D. rămase la ieşire, pîndind-o. Se întreba dacă Banditch va fi la fel de dificil cu el, pe cît fusese fiică-sa cu vameşul. Multe depindeau de Benditch: dacă acesta ar consimţi să vîndă cărbune la un preţ pe care-l puteau plăti, ei ar rezista ani de zile; dacă nu, s-ar putea ca războiul să se termine pînă-n primăvară.

Fata părea să fi obţinut ce vroia: era oare un semn bun? Mergînd spre poarta ce dădea spre peronul învăluit în ceaţa deasă şi rece, avea aerul că-i stăpîna lumii. Se întunecase înainte de vreme; lîngă un chioşc de ziare ardea o lămpiţă, şi un cărucior de fier stătea rezemat de un panou metalic care făcea reclamă produselor „Horlicks". Nu se vedea nici măcar pînă la celălalt peron, astfel încît acest nod de cale ferată al marelui port maritim — cum îl considera D. — ar fi putut trece drept o mică gară rurală aruncată în mijlocul unor cîmpuri jilave, prin care treceau fără să oprească trenurile rapide.

— Dumnezeule! exclamă fata. A plecat!

— Mai e un tren, peste o oră şi jumătate — zise D. Pe măsură ce vorbea, simţea că-i revin cunoştinţele de engleză: limba ţării se infiltra în el odată cu ceaţa şi fumul. Orice altă limbă i s-ar fi părut deplasată.

— Aşa pretind dumnealor — răspunse fata. Dar pe o ceaţă ca asta o să întîrzie cu cîteva ore.

— Trebuie neapărat s-ajung în capitală astă-seară.
— Crezi că numai dumneata ?
— S-ar putea ca în interior ceața să nu fie atît de deasă.
Fata se despărți de el și începu să se plimbe, nervoasă, de colo pînă colo, pe peronul înghețat, dispărînd cu totul în spatele chioșcului. Peste cîteva clipe se întoarse însă, mestecînd o brioșă. Îi întinse și lui una, ca și cum ar fi oferit ceva de mîncare unui animal închis după gratii.
— Vrei o brioșă ?
— Mulțumesc.
D. o luă, cu o mutră solemnă, și începu să mănînce : iată ce va să zică ospitalitatea engleză !
— Mă duc să fac rost de-o mașină — spuse fata. Nu pot s-aștept un ceas în văgăuna asta plicticoasă. S-ar putea ca în interior ceața să nu fie atît de deasă. (Așadar, auzise cuvintele lui).
Fata azvîrli resturile brioșei în direcția șinelor ; ai fi zis că-i o prestidigitatoare : uite brioșa, nu e brioșa...
— Vrei să te iau și pe dumneata ? îl întrebă ea. Văzîndu-l că ezită, adăugă :
— Sînt trează ca un magistrat.
— Mulțumesc. Nu la asta mă gîndeam. Mă întrebam doar cum aș putea ajunge mai repede.
— A, cu mine ajungi cel mai repede.
— Atunci merg cu dumneata.
Deodată o față apăru în chip ciudat la picioarele lor — pesemne că stăteau chiar la marginea peronului ; era o față supărată. Auziră un glas :
— Hei, cucoană te crezi la grădina zoologică ?
— Am zis eu așa ceva ? replică fata, privindu-l fără mirare
— Atunci, ce tot arunci brioșe ?!
— Ia lasă prostiile, omule ! izbucni ea, enervată.
— Asta-i agresiune — zise omul. Aș putea să te dau în judecată, cucoană. Ai aruncat în mine c-un proiectil.
— Da' de unde ! Era o simplă brioșă !
O mînă și un genunchi se iviră în dreptul picioarelor lor ; fața ajunse ceva mai aproape de ei.
— Te-nvăț eu minte...
D. interveni :
— Nu doamna a aruncat brioșa, ci eu. N-ai decît să mă dai în judecată. Locuiesc la „Strand Palace". Numele meu este D.

Şi apucînd-o de braţ pe fată, o împinse spre ieşire.

O voce scîrbită gemu prin ceaţă, aidoma unui monstru marin înjungheat:

— Un venetic!...

— Nu trebuia neapărat să mă ocroteşti în felul ăsta — spuse fata.

— Acum îmi cunoşti numele...

— Al meu e Cullen, dacă vrei să ştii. Rose Cullen. Un nume oribil, care se explică prin faptul că tatăl meu iubeşte la nebunie trandafirii.[1] Specia botezată „Marchiza de Pompadour" e opera lui. Îi plac şi prostituatele. Mai cu seamă cele regale. Avem o casă care se numeşte „Vila Gwyn".[2]

Avură norocul să găsească o maşină. Garajul de lîngă gară era bine luminat — lumina străpungea ceaţa pe o lungime de circa cincizeci de iarzi. Fata închirie un Packard vechi.

— Am de tratat o afacere cu lordul Benditch — spuse D. E o coincidenţă bizară.

— Nu văd de ce: toţi oamenii pe care-i întîlnesc au de tratat afaceri cu el.

Fata conducea încet, pe ghicite, în direcţia Londrei, poticnindu-se de şinele de tramvai.

— Nu ne putem rătăci dacă urmărim linia tramvaiului.

— Călătoreşti totdeauna în clasa a treia? o întrebă el.

— Îmi place să-mi aleg tovarăşii de drum. La clasa a treia nu risc să dau peste prietenii de afaceri ai tatii.

— Dar eu eram la clasa a treia.

— La naiba! Portul! exclamă ea şi, făcînd un viraj periculos, întoarse brusc maşina. Ceaţa era plină de zgomote: frîne care scrîşneau şi oameni care înjurau. Refăcură orbeşte drumul străbătut şi începură să urce o colină.

— Dac-am fi practicat cercetăşia, am fi ştiut fireşte că la capătul unui coborîş dai totdeauna peste un curs de apă — zise fata.

În creştetul dealului, ceaţa era ceva mai străvezie; se zăreau crîmpeie din cerul rece şi cenuşiu al după-amiezii şi garduri de uluci asemănătoare unor piroane. Şi totul era învăluit în tăcere. Un miel ţopăia în iarba de pe marginea drumului. Cu vreo două sute de iarzi mai încolo, se aprinse brusc o lumină. Da, aici domnea pacea.

---

[1] Joc de cuvinte: în engleză rose = trandafir.

[2] Nell Gwyn — actriţă celebră; una din numeroasele ibovnice ale regelui Carol al II-lea — care a domnit în Anglia între 1660 şi 1685.

— Presupun că sînteţi foarte fericiţi în ţara asta — spuse D.
— Fericiţi ? Pentru ce ?
— Păi... siguranţa asta...
Îşi aminti vorbele pe care i le spusese inspectorul, făcîndu-i prieteneşte cu ochiul : „Trebuie să fim circumspecţi"...
— Nu-i cine ştie ce — zise fata, cu vocea ei de copil prost-crescut.
— Ba da — începu el să explice. Vezi dumneata, eu vin aici după doi ani de război. Pe un drum ca ăsta ar trebui să merg cu băgare de seamă, gata să mă opresc şi să mă arunc într-un şanţ la auzul unui avion.
— Da, presupun că lupţi pentru ceva. Sau poate mă înşel ?
— Ştiu şi eu ? !... Unul din rezultatele obişnuinţei de a trăi în pericol este că, după un timp, nu mai încerci nici o emoţie. Nu cred că voi mai fi vreodată în stare să simt altceva, în afară de frică. Nici unul dintre noi nu mai e în stare să urască sau să iubească. Nu ştiu dacă ştii, dar e un fapt, dovedit prin statistici, că în ţara mea se nas foarte puţini copii.
— Totuşi, continuaţi războiul. Trebuie să aveţi un motiv.
— Pentru a pune capăt unui război, trebuie să simţi ceva. Uneori îmi spun că ne agăţăm de acest război pentru că încă ni-e teamă. Dacă nu ne-am mai teme, n-am mai simţi nimic. Nici unul din noi nu s-ar putea bucura de pace.
În faţa lor se ivi un sătuc, ca o insulă : o bisericuţă veche, vreo cîteva morminte, un han.
— Să fiu în locul dumitale şi să am toate astea în jur, nu aş pizmui soarta celor din ţara mea...
Se gîndea la peisajul acesta paşnic şi banal, la drumul acesta ciudat de ireal pe care-l puteai urma spre toate orizonturile...
— Nu e neapărat nevoie de un război pentru a uniformiza viaţa. Banii, părinţii şi multe alte lucruri echivalează în această privinţă cu războiul.
— La urma urmei, eşti tînără... şi foarte drăguţă...
— Ei, drăcie ! Nu cumva ai de gînd să-mi faci curte ? !
— Nu, fii pe pace. Doar ţi-am spus că... nu mai sînt capabil de nici un sentiment. Şi-apoi, sînt bătrîn...
Se auzi un pocnet, maşina derapă, iar D îşi ridică braţele pentru a-şi acoperi faţa Automobilul se opri brusc.
— Ne-au dat o anvelopă uzată — zise fata.
D. îşi lăsă jos braţele, spunînd :
— Iartă-mă. Încă mai simt... frica.

Mîinile îi tremurau.

— Aici n-ai de ce să-ţi fie frică — îl linişti ea.

— Nu sînt chiar aşa sigur.

Purta războiul în inimă. „Dacă mi s-ar da răgazul — îşi spunea — aş contamina totul, chiar peisajul ăsta. S-ar cuveni să port un clopoţel, aidoma leproşilor inveteraţi".

— Nu fii melodramatic — îi spuse ea. Nu pot să sufăr melodramele.

Şi, deschizînd contactul, porni brusc maşina.

— În curînd o să găsim un han, un garaj sau ceva asemănător — spuse fata. E prea frig ca să putem schimba pe loc afurisita asta de anvelopă.

— Iar e ceaţă! adăugă ea după un timp.

— Crezi că-i bine să conduci mai departe? Cu o roată pe geantă?

— Nu te teme.

— Ştii, am o treabă importantă — încercă el să se justifice.

Fata îşi întoarse faţa spre el — o faţă delicată şi obosită, dar absurd de tînără. Ai fi zis că-i o fetiţă, care se plictiseşte la o petrecere. N-avea desigur mai mult de douăzeci de ani; oricum, era destul de tînără ca să-i poată fi fiică.

— Faci pe misteriosul — zise ea. Vrei să mă impresionezi?

— Nu.

— E un truc atît de vechi!

— L-au încercat mulţi cu dumneata?

— N-am stat să-i număr — răspunse ea.

Lui i se păru nespus de trist faptul că o fată atît de tînără cunoscuse atîta înşelătorie. Poate din pricina maturităţii lui, socotea că tinereţea trebuie să fie o vîrstă a... speranţei.

— Nu sînt cîtuşi de puţin misterios — rosti el cu blîndeţe. Sînt doar un om de afaceri.

— Şi dumneata puţi a bani?

— A, nu. Sînt reprezentantul unei firme destul de sărace.

Fata îi zîmbi, iar el se gîndi, fără emoţie, că se putea spune despre ea că e frumoasă.

— Eşti căsătorit? îl întrebă ea.

— Oarecum.

— Vrei să spui că te-ai despărţit?

— Da. Adică soţia mea a murit...

În faţa lor, ceaţa devenise violacee; maşina încetini şi pătrunse, hodorogind, într-o zonă de glasuri şi de faruri aprinse. Auziră o voce ascuţită:

— I-am spus eu lui Sally c-o să ajungem aici!

Zăriră o fereastră lungă, din spatele căreia răzbătea o muzică suavă. O voce adîncă şi cavernoasă cînta: „Ştiu că mi te dai / Doar cînd pe nimeni n-ai..."

— Înapoi la civilizaţie! zise fata, posomorîtă.

— Crezi că putem schimba aici anvelopa?

— Cred că da.

Fata deschise portiera şi coborî, mistuindu-se numaidecît în ceaţa plină de lumini şi de oameni. D. rămase singur în maşină; acum, cînd motorul se oprise, era tare frig. Încercă să se gîndească la ceea ce avea de făcut. Întîi de toate, primise indicaţia să tragă la o pensiune de pe strada Bloomsbury. Numărul casei fusese probabil ales înadins pentru ca ai lui să-l poată ţine sub supraveghere. În al doilea rînd avea o întîlnire, poimîine, cu lordul Benditch; nu erau nişte cerşetori, puteau oferi un preţ bun pentru cărbune, adăugînd chiar o bonificaţie după terminarea războiului. Multe dintre minele lui Benditch erau închise, aşa încît ambele părţi aveau interesul să încheie tranzacţia. D. fusese avertizat că nu era de dorit să facă apel la serviciile ambasadei; ambasadorul şi primul secretar nu erau demni de încredere; numai al doilea secretar părea a fi loial, dar situaţia era atît de încurcată, încît nu era exclus ca al doilea secretar să fie, în realitate, omul rebelilor. În tot cazul, tranzacţia trebuia încheiată în mod discret; nimeni nu prevăzuse complicaţia ivită pe vapor, în timpul traversării canalului. De-aici înainte, se putea întîmpla orice, începînd cu o ofertă competitivă pentru cărbuni şi terminînd cu un jaf sau chiar cu o crimă. Omul acela se afla undeva în ceaţă, înaintea lui.

D. simţi deodată nevoia să stingă lumina din maşină. Rămînînd în întuneric, îşi scoase scrisorile de acreditare din buzunarul de la piept şi, după ce şovăi o clipă cu ele în mînă, le vîrî în ciorap. Portiera se deschise şi fata îl strigă:

— Pentru Dumnezeu, de ce-ai stins lumina? Mi-au ieşit ochii pînă te-am găsit!

Aprinse din nou lumina şi adăugă:

— N-au nici un lucrător deocamdată, dar au să trimită după unul...

— Trebuie să aşteptăm?

— Mi-e foame.

D. coborî cu băgare de seamă din maşină, întrebîndu-se dacă trebuia sau nu să-i ofere fetei o masă: avea banii nu-

mărați, nu-și puteau permite să cheltuiască nici o lăscaie fără rost.

— Putem lua masa aici? o întrebă.

— Firește că da. Ai destui bani? Eu mi-am dat ultimul ban pe mașină.

— Da, da. Vrei să iei masa cu mine?

— Chiar la asta mă gîndeam...

O urmă în casă... în hotel... sau ce naiba o fi fost. Instituția asta nu exista pe vremea cînd venise el în Anglia, ca student tînăr, pentru a citi în biblioteca de la British Museum. Era o casă veche, în stil Tudor — se vedea că-i un stil Tudor autentic — plină de fotolii și canapele, și prevăzută cu un bar într-un loc unde te-ai fi așteptat să găsești o bibliotecă. Un individ cu monoclu apucă una din mîinile fetei — mîna stîngă — și i-o strînse cu putere, exclamînd:

— Rose! Ia te uită, e Rose! Apoi adăugă: Scuză-mă, mi se pare că l-am zărit pe Monty Crookham.

Și se furișă piezis, cu pași repezi.

— Îl cunoști? întrebă D.

— E patronul. Nu știam că lucrează aici. Pe vremuri avea un local pe Western Avenue. Frumoasă lume, nu-i așa? adăugă ea, cu dispreț. De ce nu te întorci la războiul dumitale?

Nu era nevoie să se întoarcă, pentru că își adusese războiul cu el: infecția începuse să se propage. D. îl zări dincolo de salon pe celălalt agent, care ședea, întors cu spatele, la prima masă din restaurant. Mîna începu să-i tremure, întocmai ca înaintea unui bombardament aerian: cine trăiește șase luni într-o închisoare, așteptînd din zi în zi să fie împușcat, nu poate ajunge altceva decît un laș.

— N-am putea lua masa în altă parte? bîigui el. Aici e atîta lume!

Era, desigur, absurd să se teamă, dar privind spatele acela strîmt, aplecat peste masa din restaurant, se simțea la fel de expus ca într-o curte, între un zid alb și un pluton de execuție.

— N-avem unde merge. Dar ce nu-ți place aici? îl întrebă ea, aruncîndu-i o privire bănuitoare. De ce nu vrei să fie multă lume? Sper că n-ai de gînd să începi, totuși...

— Nu, fii pe pace... Mi s-a părut numai că...

— Mă duc să mă spăl pe mîini și mă-ntorc îndată.

— Bine.

— Numai un minut.

În clipa cînd ea dispăru, D. căută din ochi toaleta: avea nevoie de apă rece, și de un răgaz de gîndire. Nervii lui erau

mai slabi decît fuseseră pe vapor: un fleac era de ajuns ca să-i zdruncine — bunăoară pocnetul unui cauciuc ce se sparge. Il urmări cu privirea pe directorul cu monoclu, care traversa salonul. Localul prospera, în ciuda, sau poate tocmai datorită ceții. De la Dover și de la Londra soseau necontenit mașini, claxonînd aiurea. Il găsi pe director vorbind cu o doamnă bătrînă, cu părul alb, căreia îi spunea:

— Atît de înalt... Am fotografia lui, dacă doriți s-o vedeți. M-am gîndit numaidecît la soțul dumneavoastră...

Vorbind, căuta din ochi alte figuri cunoscute. Cuvintele lui erau lipsite de convingere; fața lui smeadă și scofîlcită, cu trăsăturile caracteristice oricărui om trecut prin cîțiva ani de serviciu militar, era lipsită de expresie, ca aceea a unui animal împăiat, expus într-o vitrină.

— O clipă, te rog — i se adresă D.

— Firește că nu l-aș vinde nimănui — urmă directorul, apoi se răsuci pe călcîie, arborînd un surîs, la fel cum și-ar fi aprins o brichetă. Ia să mă gîndesc unde ne-am mai întîlnit?

Ținea în mînă fotografia unui fox sîrmos.

— Bine legat, cu o linie zveltă, cu niște dinți...

— Voiam să te întreb... — îl întrerupse D.

— Scuză-mă, bătrîne, l-am zărit pe Tony!

Și, spunînd acestea, se făcu nevăzut.

Bătrîna doamnă rosti deodată, cu glas tăios:

— N-are rost să-i pui vreo întrebare. Dacă vrei să te duci la W. C., e la subsol.

Toaleta nu era, desigur, în stil Tudor: totul era în sticlă și în marmură neagră. D. își scoase haina și o agăță într-un cuier (era singur în tot lavaboul), apoi deschise robinetul unui lavoar, pe care-l umplu cu apă rece. Era exact ceea ce-i trebuia pentru a-și calma nervii: apa rece cu care-și uda ceafa acționa asupra lui ca un șoc electric. Era atît de ațîțat, încît se întoarse brusc în clipa cînd intră cineva în closet, ca și cum s-ar fi așteptat să zărească vreun cunoscut. Nu era decît șoferul uneia dintre mașinile de afară. D. își muie capul în apa rece și și-l scoase, ud leoarcă. Căută pe pipăite un prosop și-și șterse ochii. Acum se simțea mai bine. Mîna nu-i mai tremura de loc în clipa cînd se întoarse, spunînd:

— De ce-mi scotocești în haină?

— Ce tot îndrugi? se burzului șoferul. Îmi agățam haina mea. Ce vrei să insinuezi?

— Mi s-a părut că încercai să-mi scoți ceva din buzunar.

— Atunci, n-ai decît să chemi poliția — zise șoferul.

— N-am nici un martor.

— Cheamă poliţia, sau cere-ţi scuze!

Şoferul — un zdrahon înalt de peste şase picioare — înaintă amenințător pe pardoseala lucioasă.

— Ai merita să-ţi crăp capul, ventic afurisit! După ce că vii să ne mănînci pîinea, îţi închipui că-ţi poţi permite...

— Se prea poate să mă fi înşelat — îl întrerupse D. cu blîndeţe.

Era uluit: la urma urmei, poate că individul era un biet găinar... Nu-l păgubise cu nimic...

— Se prea poate să te fi înşelat... Se prea poate să-ţi crăp capul... Asta se cheamă scuze?

— Îţi cer scuze în orice fel doreşti — zise D.

Războiul nu-ţi lasă nici măcar simţul ruşinii.

— N-ai nici măcar curajul să te baţi?! mîrîi şoferul.

— De ce m-aş bate? Eşti mai tare, şi mai tînăr ca mine...

— Aş putea face praf o bandă întreagă de venetici!

— Sînt convins...

— Mă iei la mişto? făcu şoferul.

Era sosiu, şi din această pricină părea că vorbeşte cu un ochi aţintit asupra unui public... „Poate că, de fapt, există un public" – îşi spuse D.

— Dacă ai această impresie, îţi cer scuze din nou.

— Aş putea să te fac să-mi lingi ghetele...

— Nu m-ar mira deloc...

Oare individul era beat? Sau poate că-l pusese cineva să-i caute ceartă? D. stătea cu spatele rezemat de lavoar. I se făcuse greaţă, din pricina spaimei. Ura violenţa fizică: a ucide un om cu un glonţ sau a fi ucis e un act mecanic, împotriva căruia se ridică doar voinţa de a trăi sau teama de suferinţă. Pe cînd forţa pumnului e cu totul altceva: o lovitură de pumn umileşte; cel ce mănîncă bătaie e pus într-o situaţie penibilă faţă de agresor. D. ura acest contact, aşa cum ura promiscuitatea în relaţiile sexuale. Şi-i era frică, o frică irezistibilă.

— Iar mă iei la mişto!

— N-am avut intenţiunea...

Englezeasca lui pedantă păru să-l înfurie pe şofer:

— Vorbeşte englezeşte ca lumea, altfel îţi rup gura!

— Sînt un străin...

— N-ai să mai fii nimic după ce-o să te-ating! Individul se apropie şi mai mult, cu pumnii atîrnîndu-i pe lîngă coapse,

ca două bucăţi de carne uscată. Părea să „se monteze" pentru un acces de furie.

— Hai, încleştează-ţi pumnii! îi zise. Nu cumva eşti laş?!

— De ce nu? răspunse D. N-am de gînd să mă bat cu dumneata. Aş fi bucuros dacă mi-ai permite.. Mă aşteaptă, sus, o doamnă.

— Îi las ce-o să mai rămînă din mătăluţă după ce-am isprăvit. Te-nvăţ eu minte să nu mai acuzi de hoţie un om cinstit!

Şi începu să-şi bălăbănească pumnul stîng — era, pesemne stîngaci.

D. se lipi de lavoar, aşteptînd să se abată asupră-i nenorocirea. Trăia din nou clipa teribilă cînd, în curtea închisorii, gardianul se apropia de el, cu o bîtă în mînă. Dac-ar fi avut un revolver, l-ar fi folosit: ar fi fost gata să facă faţă oricărei acuzaţii, ca să evite acest contact personal. Închise ochii şi se rezemă cu spatele de oglindă: era lipsit de apărare. N-avea habar cum să se folosească de pumni. Deodată auzi vocea directorului:

— Ce-i cu dumneata, bătrîne? Ţi-e rău?

D. îşi îndreptă spinarea. Şoferul se trăsese cu cîţiva paşi înapoi, cu aerul unuia care-şi dă seama că dreptatea e de partea lui. Privindu-l, D. răspunse, pe un ton blajin:

— Mă apucă uneori o... cum se numeşte asta? Da, o ameţeală...

— Miss Cullen m-a trimis după dumneata. Vrei să mă interesez de un doctor?

— Nu, n-am nimic.

D. îl opri pe director la ieşirea din closet:

— Îl cunoşti pe şoferul acesta?

— E prima oară că-l văd, doar nu-i pot ţine minte pe toţi clienţii, bătrîne. Dar de ce-ntrebi?

— Mi s-a părut că-mi scotoceşte prin buzunare.

Ochiul păru să îngheţe înapoia monoclului:

— Exclus, bătrîne! Aici nu primim decît lume bună; nu vreau să par snob, dar ăsta-i adevărul. Ţi s-o fi părut numai. Domnişoara Cullen o să-ţi confirme. Eşti de mult prieten cu ea? adăugă directorul, cu prefăcută indiferenţă.

— Nu, n-aş putea spune. A avut amabilitatea să-mi ofere un loc în maşină, la Dover.

— Aha, înţeleg — zise directorul cu răceală şi urcă grăbit scările. Ajuns sus, adăugă: O găseşti pe miss Cullen în restaurant.

D. se întoarse în sala de mese. Un individ îmbrăcat într-un pulover cu gulerul înalt acompania la pian o femeie care cînta cu o voce foarte adîncă şi melancolică. D. trecu ţanţoş pe lîngă masa la care şedea celălalt.

— Ce-i cu dumneata? îl întîmpină fata. Credeam că m-ai abandonat. Arăţi de parcă-ai fi văzut o fantomă.

Din locul unde se aşezase, D. nu-l putea vedea pe L. (în sfîrşit, îşi amintea numele lui).

— Am fost atacat — răspunse el încet. Adică, era cît pe ce să fiu atacat, la closet.

— De ce-mi torni asemenea poveşti? zise fata. Ţii morţiş s-o faci pe misteriosul! Eu, una, prefer povestea cu cei trei urşi...

— Prea bine. Trebuia, oricum, să găsesc o scuză, nu-i aşa?

— Sper că nu crezi nici dumneata cu adevărat — spuse ea cu nelinişte în glas. Nu cumva ai rămas zdruncinat de pe urma vreunui bombardament?

— Nu, nu cred. Sînt însă un om cu care nu e bine să te împrieteneşti. Atîta tot.

— Barem de n-ai fi atît de caraghios! Poveştile astea melodramatice... Doar ţi-am spus că nu-mi place melodrama...

— Uneori, lucrurile iau o întorsătură melodramatică. La prima masă de lîngă uşă e un individ, drept în faţa dumitale... Nu te uita încă. Vreau să fac o prinsoare cu dumneata. Individul se uită la noi, chiar în clipa asta.

— E adevărat. Şi ce-i cu asta?

— E cu ochii pe mine.

— Există, ştii, şi o altă explicaţie: poate că se uită la mine...

— De ce?

— Dragul meu, mi se întîmplă adesea să fiu privită.

— A, da, desigur, înţeleg — zise el, precipitat.

Şi, trăgîndu-se puţin înapoi, o privi — gura tristă, pielea străvezie... Se simţi năpădit de o antipatie absurdă faţă de lordul Benditch: să fi fost el tatăl fetei, n-ar fi lăsat-o să bată drumurile în felul acesta! Femeia cu voce gravă cînta o romanţă stupidă, despre o dragoste neîmpărtăşită:

> Erau doar vorbe-n vînt, dar eu n-aveam habar,
> Visam mereu, dar inima mi-era de jar,
> Spuneai „mi-eşti dragă, inima-mi îţi aparţine",
> Dar mi-o dăduseşi doar cu împrumut, vezi bine...

Oamenii își puseseră paharele pe masă și ascultau, ca și cum ar fi fost vorba de o poezie adevărată. Pînă și fata încetă o clipă să mănînce. Cîntecul acesta plîngăreț îl irită pe D.: autocompătimirea era un viciu pe care nici unul dintre compatrioții săi, indiferent de tabăra din care făceau parte, nu avea răgazul să-l practice.

Nu spun că minți — așa-i modern! Nu vreau să mor
După tipicul victorian, îngrozitor...

D. se gîndi că toate astea exprimau, probabil, „spiritul vremii", deși nu pricepea exact sensul acestei expresii. Personal, aproape că prefera celula de închisoare, casele bombardate, fuga sănătoasă, vecinătatea inamicului. Se uita posomorît la fată: altădată ar fi încercat, poate, să-i scrie un poem, mai reușit decît versurile astea:

Visam în plină zi — abia acum pricep!
Erau doar vorbe-n vînt, să înțeleg încep...

— E o porcărie, știu, dar are un soi de farmec — zise Rose.

Un chelner veni la masa lor și spuse:

— Domnul care stă lîngă ușă mi-a cerut să vă înmînez acest bilețel, sir.

— Dar repede îți mai faci relații, cu toate că abia ai pus piciorul în țara asta! observă fata.

D. citi bilețelul: era scurt și concis, deși nu specifica exact ce anume i se cerea adresantului.

— Presupun că n-o să mă crezi dacă-ți voi spune că mi se oferă două mii de lire.

— De ce mi-ai spune-o?

— Ai dreptate.

D. chemă un chelner.

— Fii bun și spune-mi dacă domnul acela are un șofer, un tip înalt, cu privirea cam sașie?

— Mă duc să mă interesez, sir.

— Grozav știi să te prefaci! spuse fata. Omul misterios.

D. avu impresia că fata băuse din nou peste măsură.

— N-o să ajungem niciodată la Londra dacă nu ești prudentă — îi spuse.

Chelnerul se întoarse, cu următorul răspuns:

— E șoferul persoanei despre care-ați întrebat, sir.

— E stîngaci, nu-i așa?

— O, încetează, te rog! exclamă fata.

— Nu caut să te epatez, — încercă el să-i explice. Toate astea n-au nici o legătură cu dumneata. Lucrurile se precipită, trebuia să mă conving.
Apoi, dîndu-i chelnerului un bacşiş, îi spuse:
— Înapoiază-i domnului de colo acest bilețel.
— Fără răspuns, sir?
— Nici un răspuns.
— De ce să nu fii politicos răspunzîndu-i: „Mulțumesc pentru propunere"? zise fata.
— Nu vreau să-i dau o mostră a scrisului meu. S-ar putea să încerce să mi-l imite.
— Mă dau bătută. Ai cîştigat.
— Ai face bine să nu mai bei.
Cîntăreața amuțise după un ultim geamăt, urmat de o vibrație asemănătoare aceleia a unei emisiuni radiofonice. Cîteva perechi începură să danseze.
— Ne aşteaptă un drum lung — zise D.
— De ce să ne grăbim? Putem rămîne aici peste noapte.
— Desigur. Dumneata ai putea, dar eu, unul, trebuie neapărat să ajung într-un fel sau altul la Londra.
— De ce?
— Superiorii mei n-ar înțelege de ce-am întîrziat.
Era sigur că-i calculaseră durata fiecărei mişcări, ținînd seama tocmai de astfel de situații, ca întîlnirea lui cu L. şi oferta de bani a acestuia. Serviciile pe care le putea aduce cauzei nu erau de ajuns pentru a-i convinge că nu se lăsase cumpărat în vreun fel oarecare. La urma urmelor — îşi spunea el cu mîhnire — plătiseră ei înşişi destul de scump: poporul fusese de atîtea ori trădat de conducătorii săi! Dar chiar dacă singura filozofie ce-ți mai rămînea era conştiința datoriei, cunoaşterea adevărului nu te putea împiedica să continui...
Directorul îşi legăna monoclul în direcția domnişoarei Cullen: o invita la dans. D. se gîndi cu jale că povestea asta putea să țină toată noaptea — nu va reuşi s-o smulgă de-acolo. Dansatorii făceau încet ocolul încăperii, în ritmul unei melodii triste şi monotone. Directorul o ținea strîns pe fată, cu o mînă lată întinsă pe spatele ei; cealaltă mînă şi-o vîrîse în buzunar, cu o dezinvoltură ce i se păru lui D. cam impertinentă.
Directorul îi vorbea fetei, uitîndu-se din cînd în cînd la el. La un moment dat, D. auzi cuvîntul „prudență". Fata îl asculta cu luare-aminte, dar paşii ei nesiguri păreau să indice că era mai beată decît îşi închipuise.

D. se întreba dacă fusese schimbat cauciucul acela. Dacă mașina era gata, poate că o va convinge pe fată să plece, după dansul acesta... Se ridică și ieși din restaurant. L. nu-și ridică privirea din farfurie, ci continuă să taie în bucățele friptura de vițel pe care-o comandase: pesemne că digera greu. D. se simțea ceva mai puțin nervos. Refuzînd oferta aceea de bani, se pusese parcă într-o poziție net superioară aceleia a adversarului său. Cît despre șofer, era puțin probabil că-i va mai căuta ceartă.

Ceața se ridicase puțin: putea vedea mașinile din curte — vreo cinci-șase limuzine: un Daimler, un Mercedes, două Morris-uri, Packard-ul vechi al fetei și o mașinuță „sport" roșcată. Cauciucul fusese schimbat.

Se gîndi că n-ar fi rău să plece cu fata chiar acum, în timp ce L. mînca. Deodată însă auzi o voce care nu putea fi decît a lui L., căci i se adresa în propria-i limbă:

— Scuză-mă, aș vrea să stăm puțin de vorbă...

D. simți o ușoară invidie văzîndu-l cum stătea acolo, în mijlocul limuzinelor din curte: părea la locul lui printre ele. Era produsul a cinci veacuri de selecție, ce-l plasaseră într-un mediu perfect adecvat, în care se simțea ca la el acasă, deși continua să fie obsedat de păcatele strămoșilor săi și de gusturile lor învechite.

— Nu prea avem, cred, ce vorbi — zise D.

Recunoștea însă că individul avea un anumit farmec și se simțea măgulit, ca la o sindrofie, în toiul căreia un oaspete de seamă l-ar fi luat la o parte pentru a-i vorbi între patru ochi.

— Totul mă face să cred că nu înțelegi situația — începu L. cu un zîmbet care parcă dezaproba această constatare, ce putea să pară impertinentă după doi ani de război. Vreau să spun — urmă el — că, de fapt, ești de-al nostru.

— N-am simțit acest lucru în închisoare...

L. avea un soi de probitate, dădea impresia că-i sincer.

— Ai trecut, probabil, prin momente îngrozitoare. Am văzut unele din închisorile noastre. Dar să știi că între timp s-a produs o oarecare ameliorare: începutul unui război e totdeauna momentul cel mai greu. Dar, în fond, n-are nici un rost să vorbim de atrocități. Doar ai văzut cum arată și închisorile voastre. Sîntem vinovați și unii și alții. Și cred că vom continua să fim vinovați, pînă cînd una din tabere va învinge.

— E un argument foarte vechi. Cîtă vreme nu capitulăm, nu facem decît să prelungim războiul... Cam ăsta-i raționa-

mentul dumitale. Nu-i un argument potrivit cînd te adresezi unui om care şi-a pierdut soţia.

— A fost un accident oribil. Cred că ai aflat că noi l-am executat pe comandantul acela. Voiam însă să-ţi spun următorul lucru. (Avea un nas lung ca acelea care se văd în unele portrete înnegrite de vreme, expuse într-o galerie de pictură; zvelt şi subţiratic, i-ar fi stat bine încins cu o spadă la fel de suplă ca el însuşi) Dacă ieşiţi învingători voi, ce fel de lume va fi pentru un om ca dumneata? N-au să aibă niciodată încredere în dumneata, eşti un burghez, şi cred că nici acum nu te bucuri de încrederea lor. Nici dumneata n-ai încredere în ei. Îţi închipui că vei găsi printre ei, printre oamenii care au distrus Muzeul Naţional şi tablourile lui Z., măcar vreunul care să se intereseze de lucrările dumitale? Mă refer la manuscrisul de la Berna — adăugă el cu blîndeţe în glas, ca şi cum ar fi încheiat un discurs pentru primirea lui D. într-o Academie de Stat

— Eu nu lupt pentru mine — protestă D.

Avea sentimentul că, dacă n-ar fi fost război, s-ar fi putut împrieteni cu omul acesta: aristocraţia dă naştere, din cînd în cînd, cîte unui astfel de ins subţire şi zbuciumat, care se interesează de artă sau acordă burse de studii, ca un Mecena.

— Nici n-am crezut aşa ceva. Eşti un idealist, în mai mare măsură decît mine. Motivele mele sînt, fireşte, demne de suspiciune. Averea mi-a fost confiscată. Sînt convins (surîsul amar ce-i înflori pe buze sugera că era conştient de simpatia interlocutorului său), sînt convins că tablourile mele au fost arse, ca şi colecţia mea de manuscrise. De altfel, n-aveam nimic din ceea ce te-ar fi putut interesa pe dumneata; eram, totuşi, în posesia unuia dintre primele manuscrise ale „Cetăţii Domnului" a Sfîntului Augustin ..

D.avea senzaţia că e ispitit de un demon înzestrat cu o personalitate şi un gust admirabil. Nu-i venea pe buze nici o replică.

— Nu mă plîng de fel — urmă L. În timp de război, lucrurile la care ţii au adesea o soartă îngrozitoare. Mă refer la colecţia mea şi la soţia dumitale . . .

În mod ciudat, nu păru să-şi dea seama că făcuse o gafă. Aştepta parcă aprobarea lui D., care-i privea nasul lung, gura prea senzuală, trupul subţire şi înalt, de amator de artă Habar n-avea ce înseamnă să iubeşti pe cineva; casa lui — căreia îi dăduseră foc — semănase probabil cu un muzeu, plin de mobile vechi şi de tablouri, protejate desigur cu frînghii

întinse de o parte şi de alta a galeriei, în zilele cînd era admis publicul. Deşi părea să aprecieze manuscrisul de la Berna, nu pricepea că acesta nu înseamnă nimic în comparaţie cu femeia iubită.

— Amîndoi am suferit — urmă L., pe acelaşi ton fals.

Cum de fusese în stare să-l considere, o clipă, prieten ?

D. se gîndea că e preferabil să distrugi o întreagă civilizaţie, decît s-o laşi să cadă în mîinile unor astfel de oameni „civilizaţi", cum probabil că se socoteau. Ce fel de lume ar fi lumea lor ? O lume plină de obiecte etichetate : „Nu ne atingeţi", o lume în care religia ar fi înlocuită cu o sumedenie de cîntări gregoriene şi ceremonii pitoreşti. Icoane miraculoase, de martiri care sîngerează sau scutură din cap în anumite zile, ar fi păstrate pentru ciudăţenia lor superstiţia e, oricum, interesantă... Ar exista biblioteci excelente, dar nu şi cărţi noi. D. prefera suspiciunea, barbaria, trădările... pînă şi haosul. În definitiv, evul mediu era epoca lui preferată

— Convorbirea asta n-are nici un rost — zise el. N-avem nimic in comun, nici măcar un manuscris...

Poate că acesta era singurul lucru de care izbutise cu chiu cu vai să scape după atîta moarte şi război : rafinamentul şi erudiţia sînt calităţi primejdioase, ele pot ucide inima unui om.

— Aş dori să mă asculţi — spuse L.

— Ar fi o pierdere de timp

— Sînt bucuros, oricum, că ţi-ai terminat lucrarea despre manuscrisul de la Berna înainte de războiul ăsta blestemat — urmă L., zîmbind

— Nu cred că-i ceva prea important.

— Asta-i curată trădare ! exclamă L., surîzînd melancolic.

În cazul lui, războiul n-avusese ce să distrugă, căci individul fusese înzestrat doar cu un pospai de sensibilitate, rezervat exclusiv unor scopuri culturale. Locul lui era printre lucrurile moarte.

— Te părăsesc — zise L. N-o să mă socoţi răspunzător...

— Pentru ce anume ?

— Pentru ceea ce se va întîmpla de-aci inainte.

Şi spunînd acestea, se depărtă — înalt, fragil, politicos şi neconvingător, ca un Mecena ce iese de la expoziţia unui pictor, după ce a constatat că, la urma urmei, acesta nu prea are talent : cu o uşoară tristeţe, nu lipsită de maliţie.

D. aşteaptă o clipă, apoi se întoarse în salon.

Prin uşile de sticlă ale restaurantului putu vedea umerii strîmţi aplecîndu-se din nou asupra fripturii de viţel. Fata nu

mai era la masa ei. Se alăturase unui alt grup. Lîngă urechea ei strălucea un monoclu: directorul îi făcea confidențe. D. îe auzea rîsetele și vocea aspră, dar copilăroasă, pe care o auzise în barul de clasa a treia. „Mai vreau un pahar. Dă-mi încă unul !" Era în stare să bea ore în șir. Bunătatea ei nu însemna nimic: îți dăruia o brioșă pe peronul înghețat, îți oferea un loc în mașina ei, dar pe urmă te părăsea la jumătatea drumului. Avea mentalitatea absurdă a clasei sale, capabilă să dăruiască o bancnotă de o liră unui cerșetor, dar și să uite de mizeria acelora ce nu se aflau la vedere. Făcea parte, de fapt, din tabăra lui L., se gîndi D., amintindu-și de oamenii din propria-i tabără, care în clipa asta chiar făceau coadă la pîine sau încercau să se încălzească în camerele lor veșnic friguroase.

Se răsuci brusc pe călcîie. Nu-i adevărat că războiul nu-ți lasă nici un alt sentiment, în afară de frică: încă mai era în stare să se înfurie și să se simtă dezamăgit într-o oarecare măsură. Se întoarse în curte și deschise portiera mașinii. Un paznic se apropie, ocolind capota:

— Doamna nu e...

— Miss Cullen rămîne aici peste noapte — îl întrerupse D. Fii bun și spune-i că-i voi lăsa mîine mașina la locuința lordului Benditch.

Și demară.

Conducea cu prudență, nu prea repede. N-avea nici un rost să fie oprit de poliție și arestat pentru că n-avea permis de conducere. Un panou indica: „Londra, 45 de mile". Cu puțin noroc, putea ajunge acolo înainte de miezul nopții. Începu să se întrebe care era misiunea lui L. Bilețelul acestuia nu-i dezvăluise nimic: „Ești dispus să accepți două mii de lire ?" Atîta tot spunea. Pe de altă parte, șoferul îi scotocise prin buzunare. Dacă umblau să pună mîna pe scrisorile lui de acreditare, înseamnă că erau informați despre scopul venirii lui în Anglia: fără aceste hîrtii, D. n-ar fi avut nici un fel de autoritate în fața angrosiștilor de cărbuni din Anglia. Dar în patria lui nu erau la curent cu această afacere decît cinci oameni — toți membri ai Consiliului de Miniștri.

Da, nu încăpea îndoială că poporul era trădat de conducătorii săi. Să fi fost oare bătrînul ministru liberal, care protestase cîndva împotriva execuțiilor ? Sau tînărul și ambițiosul ministru de interne, care-și închipuia poate că are mai multe șanse de a parveni sub o dictatură ? Dar trădătorul putea fi oricare dintre ei. Nu mai puteai avea încredere în nimeni. Pretutindeni în lume existau oameni ca el, care nu concepeau

ideea de a se lăsa corupţi, din pricină că asta le-ar fi făcut viaţa imposibilă, ca atunci cînd nu poţi spune adevărul despre nimic. Era vorba nu atît de un principiu de morală, cît de insăşi posibilitatea de a exista.

Un semn indicator arăta : 40 de mile.

Să fi venit oare L. în Anglia numai şi numai pentru a împiedica tranzacţia ? Sau poate că ai lui aveau şi ei urgentă nevoie de cărbuni ? E drept că ocupau regiunea minieră din munţi, dar dacă era cumva adevărat zvonul că minerii refuzau să coboare în mină ?

Işi dădu seama, deodată, că un far se apropia în spatele maşinii şi scoase mînă pentru a-i face semn celeilalte maşini să o ia înainte. Aceasta ajunse în dreptul lui — era un Daimler. Il zări pe şofer : era cel care încercase să-i fure scrisorile în closet. D. apăsă pe accelerator, dar cealaltă maşină refuză să cedeze. Goneau nebuneşte una lîngă alta, prin ceaţa subţire. D nu pricepea ce se-ntîmplă : nu cumva încercau să-l omoare ? Un asemenea lucru era puţin probabil în Anglia, dar de doi ani încoace se obişnuise cu imposibilul : e cu neputinţă să rămii îngropat timp de cincizeci şi şase de ore într-o casă bombardată şi să ieşi de acolo convins că violenţa nu există.

Cursa nu dură decît două minute : acul indicatorului de viteză ajungea de obicei pînă la şaizeci, dar el sili motorul să meargă cu şaizeci şi două de mile pe oră, apoi cu şaizeci şi trei şi atinse chiar şaizeci şi cinci ; însă Packard-ul lui vechi nu putea rivaliza cu un Daimler. Şoferul acestuia păru să ezite, lăsîndu-l o clipă s-o ia înainte, dar în clipa următoare îşi făcu vînt şi porni cu optzeci de mile pe oră, depăşindu-l ; apoi se puse de-a curmezişul şoselei învăluite în ceaţă, blocînd-o. D. frînă brusc : încă o imposibilitate părea să se realizeze — aveau de gînd să-l omoare !

Aşezat pe scaunul lui de şofer, rămase în aşteptarea agresorilor, încercînd să stabilească răspunderile : orice publicitate ar fi fost dezastruoasă pentru cealaltă tabără. Moartea lui putea fi mult mai preţioasă decît fusese vreodată viaţa lui. Odinioară publicase o ediţie ştiinţifică a unui poem medieval, dar moartea lui va fi desigur mult mai utilă...

Auzi un glas :

— Uite-l pe ticălos !

Spre uimirea lui, lîngă portiera maşinii nu apăru nici L., nici şoferul lui, ci directorul. Totuşi L. era şi el acolo — îl zări silueta subţire, tremurînd ca un lujer la marginea ceţii. Să

fi fost oare directorul complice cu ceilalți ?... Absurdă situație !

— Ce dorești ? îl întrebă D.

— Ce doresc ? Asta-i mașina domnișoarei Cullen :

Nu, violența era exclusă, doar se afla în Anglia !

Era în afara oricărei primejdii. Trebuia doar să aibă o explicație penibilă. Dar ce foloase încerca L. să tragă din această situație ? Nu cumva voiau să-l ducă la poliție ? Era sigur că fata nu va depune plîngere împotriva lui. În cel mai rău caz, putea fi vorba de o întîrziere de cîteva ore.

— Am lăsat un mesaj pentru miss Cullen, comunicîndu-i că-i voi depune mașina la locuința tatălui ei — spuse D. cu blîndețe.

— Liftă spurcată ! mîrîi directorul. Îți închipui că poți s-o ștergi așa, cu valizele unei doamne ? Ale unei fete splendide ca miss Cullen ? Și cu bijuteriile ei ?

— Uitasem de valize.

— Dar de bijuterii pun pariu că n-ai uitat ! Hai, ieși deacolo !

Nu era nimic de făcut. Coborî. Undeva, în spatele lor, două-trei mașini claxonau cu furie.

Directorul strigă :

— Fii bun, bătrîne, și degajează șoseaua, căci am pus mîna pe mizerabil !

Și-l apucă pe D. de gulerul pardesiului.

— Nu-i nevoie — zise acesta. Sînt gata să dau explicații domnișoarei Cullen, sau poliției.

Celelalte mașini trecură pe lîngă ei. Șoferul ieși la iveală cu vreo cîțiva pași mai încolo. L. stătea lîngă Daimler și vorbea cu cineva dinăuntru.

— Grozav de șmecher te mai crezi ! urmă directorul. Știi că miss Cullen e o fată bună și-ți închipui că n-o să depună plîngere.

Monoclul se bălăngănea cu furie. Directorul își apropie fața de a lui D. și spuse :

— Să nu-ți închipui c-o să poți abuza de bunătatea ei !

Unul din ochii lui era ciudat de albástru și mort, ca un ochi de pește : nu exprima nici o emoție.

— Cunosc eu soiul ăsta de oameni ! Te strecori la bordul unui vas și după aia ... Te-am mirosit eu de la bun început !

— Sînt grăbit — zise D. N-ați vrea să mă duceți odată la miss Cullen, sau la poliție ?

— Voi, străinii, veniți aici și ne seduceți fetele... dar o să te-nvățăm noi minte !

— Păi și prietenul dumitale de colo e tot un străin...

— Da, dar e un gentleman !

— Nu pricep, ce aveți de gînd ?

— Dac-ar fi după mine, ai înfunda pușcăria, dar Rose, adică miss Cullen, n-o să depună plîngere.

Directorul băuse mult whisky, duhnea de la o poștă.

— Vei fi mai bine tratat decît o meriți, și anume, vei primi o chelfăneală, ca între bărbați.

— Vrei să spui că... o să mă bateți ? întrebă D. neîncrezător. Bine, dar sînteți trei...

— A, îți dăm voie să te aperi. Hai, scoate-ți pardesiul ! L-ai făcut de hoț pe omul ăsta, pungașule ! O să-ți arate el !

D. era îngrozit.

— Dacă vreți neapărat să ne batem, n-am putea folosi pistolul ? Eu și dumnealui, adică...

— În țara asta nu se practică un asemenea gen de crimă.

— Și nici nu vă bateți personal, ci puneți pe alții...

— Știi prea bine că am o mînă beteagă.

Și directorul își scoase din buzunar și-și agită mîna beteagă — un obiect înfășurat într-o mănușă, cu niște degete țepene și artificiale, ca ale unei păpuși complicate.

— Refuz să mă bat — spuse D.

— Cum dorești...

Șoferul se apropie, cu capul descoperit. Își scosese pardesiul, dar nu se ostenise să-și scoată și puloverul, un pulover albastru și strîmt, din lînă ieftină.

— E cu douăzeci de ani mai tînăr decît mine — protestă D.

— Nu ne aflăm într-un club sportiv — spuse directorul. E vorba de o răfuială. Hai, scoate-ți haina ! adăugă el, dînd drumul gulerului.

Șoferul aștepta, cu pumnii lăsați pe coapse. D. își scoase încet pardesiul, simțindu-se din nou năpădit de oroarea contactului fizic : parcă vedea iar bîta gardianului și fața lui. Era un contact degradant. Deodată avu impresia că în spatele lor se apropia o mașină. Se repezi în mijlocul drumului și începu să dea din mîini, strigînd :

— Pentru Dumnezeu ! Oamenii ăștia...

Era un mic automobil Morris. La volan ședea un bărbat slăbănog și nervos, alături de o femeie corpolentă, îmbrăcată în gri. Ea aruncă o privire dezaprobatoare și superioară ciudatului grup de pe șosea.

— Ei bine, ce se întîmplă aici ? întrebă omul de la volan.

— Niște bețivi — îl lămuri nevastă-sa.

— E în regulă, bătrîne — îi zise directorul, care-și pusese la loc monoclul peste ochiul de pește. Numele meu este Currie, căpitanul Currie, de la clubul Tudor. Omul ăsta a furat o mașină.

— Vreți să chemăm poliția ? îl întrebă femeia.

— Nu. Proprietara mașinii, o fată extrem de cumsecade, nu vrea să depună plîngere. Îi vom da o lecție hoțului...

— Bine, atunci n-aveți nevoie de noi — îi spuse individul de la volan. Prefer să nu fiu amestecat în treaba asta...

— Știți, e unul dintre străinii ăia cu limba lungă — zise directorul.

— Aha, un străin ! făcu femeia, țuguindu-și buzele. Hai, dragul meu, dă-i drumul !

Mașina demară și dispăru în ceață.

— Și-acum, ai de gînd să te bați ? rosti directorul cu dispreț. Nu trebuie să te temi. Jucăm cinstit.

— Ar fi mai bine să mergem pe cîmp — propuse șoferul. Pe șosea trec prea multe mașini.

— Nu mă mișc de-aici — spuse D.

— Prea bine !

Și șoferul îl lovi ușor peste obraz. Mîinile lui D. se ridicară mașinal, într-un gest de apărare. Șoferul îl plesni numaidecît peste gură, privind tot timpul cu un ochi în altă parte — ceea ce-i dădea un aer îngrozitor de detașat, ca și cum putea distruge fără să-și concentreze întreaga atenție. Urmă să-l lovească la întîmplare, hotărît să obțină nu atît o victorie rapidă, cît o dureroasă vărsare de sînge. Mîinile lui D. nu foloseau la nimic : nu făcea nici o încercare de a contraataca. (Continua să fie îngrozit de spectrul înjositorului contact fizic). De altfel, nu cunoștea gesturile necesare pentru a se apăra. Șoferul îl lovea într-una, iar D. se gîndea, deznădăjduit : „Au să înceteze curînd, doar nu vor să mă omoare..."

O nouă lovitură îl trînti la pămînt.

— Scoală-te, împuțitule ! îi strigă directorul. Nu te mai preface !

Ridicîndu-se, D. avu impresia că-și vede portofelul în mîinile lui L. „Bine că am apucat să-mi ascund hîrtiile — își spuse. Oricît m-ar bate, nu-mi pot scoate ciorapii cu forța !"

Șoferul îl așteptă să se ridice, apoi îl trînti într-un gard de uluci și se trase cu cîțiva pași înapoi, rînjind. D. vedea tulbure, gura-i era plină de sînge, iar inima îi bătea cu putere.

Își spunea, cu un soi de satisfacție deznădăjduită : „Idioții, au să sfîrșească prin a mă ucide ! N-ar fi rău de loc !"

Adunîndu-și ultimele puteri, se smulse de lîngă gard și-l izbi în burtă pe șofer.

— Lovește sub centură, porcul ! exclamă directorul. Hai ! Dă-l gata !

D. se prăbuși din nou, sub lovitura unui pumn greu ca un bocanc cu crampoane de oțel. Avu senzația ciudată că cineva numără : „. . .șapte, opt, nouă . . ."

Unul dintre agresori îi desfăcuse haina. O clipă, se crezu acasă, îngropat în pivniță, sub dărîmături, lîngă o pisică moartă. Apoi își aminti unde se află, și simți din nou apăsarea degetelor, care-i pipăiau cămașa, căutînd ceva. Recăpătîndu-și văzul, desluși fața șoferului, foarte aproape, uriașă. Încercă un sentiment de triumf : de fapt, el ieșea învingător din acest meci ! Ridică spre șofer ochii, luminați de un surîs sardonic.

— E în regulă ? întrebă directorul.

— N-are nici pe dracu, sir — răspunse șoferul.

— Bine. Sper că ți-am servit o lecție !

D. se ridică, destul de anevoie, și văzu, cu uimire, că directorul părea cam încurcat : semăna cu un monitor care a tras o chelfăneală unui elev, dar constată, după aceea, că situația nu-i chiar așa de limpede. Întorcîndu-i spatele lui D., spuse :

— Hai să plecăm. Eu mă urc în mașina domnișoarei Cullen.

— Mă luați și pe mine ? întrebă D.

— Să te luăm și pe tine ? Să te ia dracu' ! N-ai decît să mergi pe jos.

— Dar prietenul dumitale ar putea să-mi dea haina înapoi.

— Du-te și ia-ți-o singur.

D. se tîrî pînă-n șanțul unde-i fusese aruncată haina. Nu-și amintea s-o fi lăsat acolo, aproape de mașina lui L. Își găsi portofelul tot acolo. Se aplecă să-l ridice, iar cînd se îndreptă, cu mare greutate, o zări pe fată : rămăsese tot timpul în fundul mașinii lui L. Simți din nou cum suspiciunea lui crește, înglobînd întreaga omenire. Nu cumva era și fata o spioană ? A, nu, era o idee absurdă : Rose nu se trezise încă din beție și nu pricepuse, mai mult decît stupidul căpitan Currie, despre ce era vorba. Fermoarul portofelului era desfăcut ; de obicei, cînd îl deschideai, rămînea înțepenit, iar cel care scotocise prin portofel n-avusese timp să-l închidă la loc. D. spuse, ridicînd portofelul în dreptul geamului din spatele mașinii :

— După cum vezi, oamenii ăștia, deși foarte meticuloși, n-au găsit ceea ce căutau . . .

Fata îl privi cu scîrbă prin geam : D. își dădu seama că încă mai sîngera abundent.

— Las-o în pace pe miss Cullen ! îi porunci directorul.

— Doar cîțiva dinți sparți — explică D. cu blîndețe. La vîrsta mea, trebuie să te aștepți să-ți pierzi dinții. Poate că ne întîlnim la „Gwyn Cottage".

Fata se uită la el, iremediabil năucă.

D. își duse mîna la cap — nu mai avea pălărie : îi căzuse, pesemne, undeva pe drum.

— Acuma te rog să mă scuzi — urmă el. Mă așteaptă un drum lung. Dar te avertizez, cît se poate de serios, că ar trebui să fii precaută cu oamenii ăștia.

Și porni, pe jos, spre Londra. Mai putu auzi vocea indignată a căpitanului Currie, care lansa, în urma lui, pe întuneric, cuvinte grele : „Fir-ar al dracului..." Avea senzația că trăise o zi foarte lungă, dar pînă la urmă destul de satisfăcătoare.

Nu fusese o zi neobișnuită : aceasta era atmosfera în care trăia de doi ani încoace. Dacă s-ar fi pomenit pe o insulă pustie, s-ar fi așteptat ca, prin simpla lui prezență, însăși pustietatea să devină violentă într-un fel sau altul. Nu poți scăpa de război alegîndu-ți o altă țară ; nu faci decît să schimbi tehnica — să înlocuiești bombele cu pumnii, bombardamentul de artilerie cu furtișagul viclean. D. nu izbutea decît în somn să scape de violență ; visele lui erau aproape invariabil alcătuite din imagini pașnice din trecut. Să fi fost oare o compensație ? Sau, poate, proiecția unei dorințe intense ? Propria-i psihologie încetase să-l mai intereseze. Visa săli de conferințe, o visa pe soția lui, uneori mîncare și vin, foarte adesea flori.

Mergînd prin șanț, ca să evite mașinile, avea impresia că lumea e învăluită într-o liniște albă. Din cînd în cînd trecea pe lîngă un bungalow negru, pierdut printre cotețe de găini. Bordura albă a șoselei oprea ca un ecran luminile farurilor. D. se întreba care va fi următorul pas al lui L. : astăzi nu obținuse nimic, și nu-i rămînea multă vreme. Atîta doar, că aflase precis de întîlnirea lui D. cu Benditch ; n-ar fi trebuit să-i pomenească fetei de Benditch, despre această întîlnire, dar de unde să fi bănuit că ea se va vedea cu L. ?. Absorbit de o sumedenie de detalii practice, uită de oboseală și de durere. Orele treceau foarte repede. Se mișcă automat. Abia după ce reflectă îndeajuns de mult, începu să se gîndească și la picioarele lui, la posibilitatea de a-și continua drumul cu vreun vehicul. Deodată auzi huruitul unui camion care urca dealul, în spatele lui. Păși

așadar pe șosea și începu să facă semne : un om în toată firea, zdrobit, care șchiopăta însă cu o ciudată sprinteneală...

II

Primele tramvaie matinale ocoleau closetul public de pe strada Theobald, îndreptîndu-se spre Kingsway.

Dinspre districtele răsăritene soseau camioane, în direcția Covent Garden. Într-un uriaș scuar desfrunzit din Bloomsbury, o pisică se întorcea acasă după o escapadă făcută pe vreun acoperiș străin.

Orașul îi apăru lui D. extraordinar de vulnerabil și ciudat de intact. Nu existau „cozi" și nu se vedea nici o urmă de război — în afară de el însuși... Își purtă pașii molipsitori de-a lungul unor prăvălii închise — o tutungerie, o bibliotecă de împrumut... Deși ținea minte numărul pe care-l căuta, își vîrî mîna în buzunar ca să-l verifice ; carnețelul, însă, dispăruse. Prin urmare, se alesesera totuși cu ceva după atîta caznă ! Carnețelul nu conținea însă nici o informație care-ar fi putut să-i intereseze, în afară de adresa lui. În rest, o rețetă copiată dintr-un ziar franțuzesc, în legătură cu utilizarea la maximum a unei verze ; un citat dintr-un poet englez de origine italiană [1], citat pe care-l găsise undeva și care i se păruse că exprimă o stare sufletească înrudită cu propriul lui sentiment față de femeia pierdută :

> ...și zilnica bătaie
> A inimii și-a pașilor cu care o urmezi,
> O, cît de pătimaș și implacabil,
> În dorul tău, în zborul zilelor ce trec...

Mai era acolo și o scrisoare pe tema „Cîntecului lui Roland", primită din partea unei reviste trimestriale franceze, ca răspuns la un articol mai vechi de-al lui. Se întreba ce-au să zică L. sau șoferul acestuia, citind versurile. Poate că le vor socoti un mesaj cifrat și vor încerca să-i afle cifrul : credulitatea oamenilor nu cunoaște margini. La fel și neîncrederea, inerentă lor.

Își amintea numărul casei : 35. Constată însă, cu oarecare uimire, că era un hotel, și încă unul destul de mediocru. Ușa

[1] Dante Gabriel Rossetti, poet englez din sec. al XIX-lea.

deschisă de la intrare era un indiciu sigur al categoriei sale, în orice oraş din Europa.

Aruncă o privire în jur — îşi amintea foarte vag de cartierul acesta. Străzile sale păstrau încă, în ochii lui, o aură sentimentală, datînd din zilele cînd frecventa British Museum şi-i făcea curte nevestei-si, zile de învăţătură şi de linişte. Strada se vărsa, la un capăt, într-un scuar imens, ai cărui arbori erau învineţiţi de frig. Deasupra lor se zăreau cupolele fantastice ale unui hotel mare şi ieftin. O placardă făcea reclamă unui stabiliment de „Baie rusească".

D. intră pe uşa deschisă şi sună la o uşă interioară, cu geamuri. Undeva, o pendulă bătu ora şase.

O fetiţă de vreo paisprezece ani, cu o faţă ascuţită, îl privea buimacă

— Cred că aveţi o cameră reţinută pentru mine — îi spuse el. Numele meu este D.

— A, vă aşteptam încă de aseară — răspunse fetiţa, silindu-se să-şi lege la spate şnurul unui şorţulet.

Colţurile ochilor ei erau încă albe de somn.

D. îşi imagina grozăvia soneriei ceasului deşteptător vuind în urechile fetiţei.

— Dă-mi, te rog, cheia — îi spuse cu blîndeţe. O să urc singur.

Fetiţa îl privea, consternată, faţa.

— Am avut un mic accident de automobil — îi explică el.

— Camera numărul 27 — îi spuse fetiţa. Sus de tot. Vă conduc

— Nu te deranja.

— Nu-i nici un deranj. Mă deranjează numai cei care închiriază camera cu ora. Mă scoală de cîte trei ori pe noapte. Avea inocenţa acelora care-şi petrec încă din leagăn viaţa printre păcătoşi.

Pînă la etajul al doilea, scara era acoperită de un covor; mai sus, treptele de lemn erau goale. O uşă se deschise şi un indian într-un halat pestriţ îi privi cu ochi grei şi nostalgici. Fetiţa mergea încet înaintea lui D. Avea o gaură la călcîiul unuia din ciorapi, ce-i ieşea mereu din pantoful scîlciat. Dac-ar fi fost ceva mai în vîrstă, ar fi părut murdară, dar la anii ei părea numai tristă.

— A lăsat cineva un mesaj pentru mine ? o întrebă el.

— Aseară v-a căutat un domn şi v-a lăsat un bileţel. Îl găsiţi pe lavoar — îi răspunse fetiţa, şi deschise o uşă.

Camera era mică : un pat de fier, o masă acoperită cu o scoarță cu franjuri, un jilț de nuiele împletite, o cuvertură de pat cu motive albastre, curată, dar decolorată și subțire ca o pînză de păianjen.

— Doriți puțină apă caldă ? îl întrebă fetița, posomorîtă.

— Nu, nu te osteni.

— Dar la micul dejun ce doriți să luați ? Mai toți clienții cer scrumbie afumată sau ouă fierte.

— Azi-dimineață nu iau nimic. Vreau să dorm puțin.

— Vreți să vă trezesc mai tîrziu ?

— A, nu ! Sînt prea multe trepte de urcat. Și-apoi, sînt obișnuit să mă trezesc singur. Nu te deranja.

— E minunat să lucrezi pentru un gentleman ! spuse fetița cu însuflețire. Aici vin numai clienți „cu ora", știți ce vreau să spun, sau indieni . .

Il privea cu un început de devotament : era la o vîrstă cînd un singur cuvînt te poate cuceri pentru totdeauna.

— N-aveți nici o valiză ?

— Nu.

— Noroc c-ați avut o recomandare, căci de obicei nu închiriem camere celor fără bagaje, cînd vin singuri . . .

Două plicuri îl așteptau, rezemate de paharul pentru periuța de dinți, aflat pe lavoar. Primul pe care-l deschise conținea o hîrtie cu antetul „Centrul de difuzare a limbii Entrenationo" — o circulară dactilografiată :

„Tariful nostru pentru un curs de treizeci de lecții de Entrenationo este de șase guinee. O lecție-model a fost pregătită pentru dumneavoastră, mîine (16 crt.) la orele 8,45, și sperăm că această lecție vă va încuraja să urmați un curs complet. Dacă ora nu vă convine, fiți bun și telefonați-ne, ca să v-o schimbăm, potrivit dorinței dumneavoastră".

Cealaltă scrisoare era de la secretara lordului Benditch și-i confirma întîlnirea fixată.

— Va trebui să ies curînd — zise D. O să trag doar un pui de somn.

— Doriți o sticlă cu apă caldă ?

— Nu, mulțumesc, mă descurc și fără.

Fetița zăbovea, neliniștită, la ușă.

— Aveți un contor cu bani, pentru gaz. Știți cum funcționează ?

Cît de puțin se schimbase Londra ! Își amintea de tic-tacul contorului lacom de bani, și de cadranul lui misterios ; într-o seară, își golise de bani buzunarul, iar nevastă-sa poșeta, pînă

cînd rămăseseră lefteri ; şi cum peste noapte se făcuse frig, ea îl părăsise, lăsîndu-l singur pînă a doua zi dimineaţă. D. îşi dădu deodată seama că afară îl aşteptau, gata să-l asalteze, doi ani de amintiri dureroase.

— Da, ştiu — zise el repede. Îţi mulţumesc.

Fetiţa îi sorbi cu patimă cuvintele : era un gentleman !

Felul discret cum închise uşa părea să indice că, în ochii ei cel puţin, o singură rîndunică era de ajuns ca să facă primăvara.

D. îşi scoase pantofii şi se trînti pe pat, fără să-şi mai spele faţa de sînge. După ce-i porunci subconştientului, ca unui servitor credincios căruia îi ajunge un singur cuvînt, să-l trezească la opt şi un sfert, adormi aproape numaidecît şi visă că mergea pe malul unui rîu, alături de un bătrîn cu purtări alese. Bătrînul îl întreba ce părere are despre „Cîntecul lui Roland" şi discuta cu o deosebită deferenţă. Pe celălalt mal se zărea un şir de clădiri înalte, de o frumuseţe rece, aidoma acelora pe care le văzuse într-o fotografie a pieţei Rockefeller din New York ; o orchestră cînta.

D. se trezi exact la ora opt şi un sfert, după ceasul lui.

Se sculă şi-şi spălă gura năclăită de sînge : cei doi dinţi pe care-i pierduse nu erau din faţă, spre norocul lui, căci îşi spunea că viaţa părea pornită să-l facă să semene din ce în ce mai puţin cu fotografia din paşaport. Nu era chiar atît de plin de vînătăi şi de tăieturi, cum crezuse. Coborî scările. În hol răzbea, dinspre sala de mese, o duhoare de peşte. Fetiţa, care purta o tavă cu două ouă fierte, se ciocni nas în nas cu el.

— Pardon ! bîigui ea.

Un soi de instinct îl îndemnă s-o oprească :

— Cum te cheamă ?

— Elsa.

— Ascultă, Elsa. Am încuiat uşa camerei mele. Te rog să ai grijă ca nimeni să nu intre în lipsa mea.

— A, nimeni n-o să îndrăznească !

D. o apucă uşor de braţ :

— S-ar putea ca totuşi cineva să încerce. Păstrează cheia, Elsa. Am încredere în dumneata.

— Voi avea grijă. Nu voi lăsa pe nimeni înăuntru — făgădui ea în şoaptă, în timp ce ouăle se rostogoleau pe tavă.

Centrul de difuzare a limbii Entrenationo se afla la etajul al treilea al unei clădiri situate pe partea de miazăzi a străzii Oxford : deasupra unui magazin de ştrasuri, a unei societăţi de asigurări şi a redacţiei unei reviste intitulate „Igiena min-

tală". Se urcă într-un lift hodorogit, care-l zdruncină zdravăn. Nu știa prea bine ce va găsi la ultimul etaj. Deschise o ușă pe care scria „Informații" și se pomeni într-o încăpere largă, traversată de un puternic curent de aer; cîteva fotolii, două clasoare și o tejghea, în fața căreia tricota o femeie între două vîrste, alcătuiau mobilierul încăperii.

— Numele meu e D. — i se adresă el femeii. Am venit pentru lecția-model.

— Îmi pare foarte bine — zise femeia, surîzînd radioasă.

Avea o față uscată, de idealistă, încadrată de un păr încîlcit, și purta o bluză de lînă albastră,cu picățele roșii.

— Sper că veți deveni în curînd un prieten al nostru — spuse ea, apăsînd pe un buton.

„Ce țară" ! se gîndi D., cu o admirație reticentă și ironică.

— Doctorului Bellows îi place să schimbe o vorbă cu noii elevi — urmă femeia.

Oare doctorul Bellows era cel cu care trebuia să ia legătura ? se întrebă D.

Înapoia tejghelei se deschise o ușă, ce dădea într-un birou.

— Poftim pe-aici — îl îndemnă femeia, ridicînd tejgheaua.

Nu, nu putea crede că era vorba de doctorul Bellows.

Din mijlocul unei cămăruțe care mirosea a cerneală uscată, fiind îmbrăcată toată în piele și-n lemn de nuc, veni spre el, cu mîinile întinse, un individ cu părul alb și lins, și cu o privire plină de speranță sfioasă.

— Me tray joyass — bolborosi individul.

Gesturile și vocea-i erau mai grandilocvente decît fața, chircită parcă de prea multe afronturi.

— Primele cuvinte din limba Entrenationo trebuie să fie cele de bun venit — explică el.

— Sînteți foarte amabil — zise D.

Doctorul Bellows închise ușa și spuse :

— Am hotărît ca lecția dumneavoastră, și sper să pot spune în curînd „lecțiile", să fie dată de un compatriot. Aceasta e metoda noastră, ori de cîte ori avem posibilitatea. E o metodă care promovează simpatia și pregătește treptat noua ordine pe care doiim s-o vedem instaurată în lume. Veți găsi în domnul K. un profesor foarte priceput

— Sînt convins.

— Dar, înainte de toate, îmi place să explic personal esența idealurilor noastre.

Doctorul Bellows, care continua să-l țină de mînă, îl conduse încet spre un fotoliu capitonat și-i spuse :

— Sper totdeauna că fiece nou elev vine aici mînat de dragoste.

— Dragoste ?

— Da, dragoste pentru întreaga omenire. Dorința de a putea schimba idei... cu toți oamenii. Ura asta, războaiele astea despre care citim în ziare se datorează neînțelegerii. Dacă toți oamenii ar vorbi aceeași limbă... Și doctorul Bellows scoase un mic și jalnic suspin, cîtuși de puțin teatral. Totdeauna am visat să fiu folositor — adăugă el.

Nenorocitul încercase să dea viață acestui vis nesăbuit, și era conștient de eșecul lui : dovadă, micile fotolii capitonate, sala de așteptare plină de curent, femeia în bluză, care croșeta... Visase pacea universală, și ajunsese să ocupe două etaje pe partea de sud a străzii Oxford ! Omul avea ceva de sfînt, deși sfinții reușesc de obicei.

— Cred că-i o operă foarte nobilă — își dădu cu părerea D.

— Vreau ca fiecare om care vine la noi să-și dea seama că nu ne leagă doar niște relații... comerciale. Vreau să vă simțiți cu toții colegi cu mine, întru aceiași cauză.

— Firește.

— Știu că încă n-am ajuns prea departe... Dar am realizat mai mult decît îți imaginezi. Am avut elevi spanioli, germani, un siamez, un compatriot de-al dumitale, precum și numeroși englezi. Se înțelege că englezii ne ajută cel mai mult. N-aș putea, vai, să spun același lucru despre Franța !

— E o chestiune de timp — zise D.

Il compătimea pe bătrîn.

— De treizeci de ani mă consacru acestei opere. Evident, războiul a fost pentru noi cea mai grea lovitură.

Deodată se ridică în picioare și adăugă cu hotărîre :

— Dar luna aceasta am avut rezultate admirabile. Am organizat cinci lecții-model. A dumitale va fi a șasea. Nu vreau să te rețin, te așteaptă domnul K.

Din sala de așteptare se auzi orologiul, care bătea de nouă.

— **La hora sonas** — rosti doctorul Bellows, cu un zîmbet timid, întinzîndu-i mîna. Asta înseamnă : a sunat ceasul.

Reținu îndelung mîna lui D., ca și cum ar fi simțit la el mai multă simpatie decît găsea de obicei.

— Îmi place să primesc și să salut un om inteligent — urmă el. Sînt atîtea lucruri bune de făcut ! Sper că vom mai avea asemenea convorbiri interesante...

— Desigur, sînt convins că da.

Doctorul Bellows îl mai reținu o clipă în prag, spunîndu-i:

— S-ar fi cuvenit, poate, să te previn. Noi folosim metoda directă de predare. Ne bizuim pe onoarea dumitale că nu vei vorbi decît în Entrenationo.

Și, spunînd acestea, închise ușa și se întoarse în cămăruța lui.

Femeia în bluză îl luă în primire pe D.

— Ce om interesant e doctorul, nu găsiți ?

— E însuflețit de mari speranțe...

— E nevoie de asta, nu credeți ?

Ieșind din spatele tejghelei, îl conduse pînă la lift.

— Sălile de clasă se află la etajul al patrulea. Apăsați pe buton. Domnul K. vă așteaptă.

Ascensorul se urni, cu zgomot.

D. se întreba cum o fi arătînd domnul K. : de bună seamă că nu era la locul său aici, dacă aparținea lumii pustiite din care venea el.

Găsi însă un om care se potrivea perfect, dacă nu cu idealismul practicat în această clădire, cel puțin cu clădirea însăși ; cu degetele lui pătate de cerneală și cu înfățișarea lui cam mizeră, arăta ca orice profesor prost plătit, care predă limbi străine într-o școală comercială. Purta ochelari cu rame de oțel și se vedea că-și folosea cu economie lamele de ras.

— **Bona matina** — îl întîmpină el pe D., deschizînd ușa liftului.

— **Bona matina** — răspunse D., iar domnul K. îl conduse de-a lungul unui coridor cu pereții din lemn de brad băițuit, pînă la o încăpere largă, cam cît sala de așteptare, și împărțită în patru compartimente. D. se întreba dacă nu cumva își pierdea vremea degeaba ; poate că era o greșeală la mijloc... Dar cum de-i aflaseră numele și adresa ? Sau te pomenești că L. aranjase totul, pentru a-l scoate din hotel în timp ce-i percheziționa camera ? Nu, era cu neputință : L. nu avusese de unde să-i știe adresa, pînă nu pusese mîna pe carnețelul lui.

Domnul K. îl introduse într-un fel de chilioară, încălzită de un radiator anemic. Ferestrele duble ale încăperii împiedicau să intre aerul și vuietul circulației de pe strada Oxford. Pe un perete era atîrnată o planșă naivă, înfățișînd o familie așezată la masă în fața unui fel de „chalet“ elvețian : tatăl ținea în mînă o pușcă, iar una dintre femei o umbrelă ; în fund se vedeau munții, o pădure, o cascadă ; pe masă erau îngrămădite o mulțime de mîncăruri, un amestec bizar de mere, varză crudă, pere, portocale, cartofi cruzi, un pui și o halcă de carne.

Un copil se juca cu cercul, iar un prunc sugea din biberon într-un cărucior. Pe celălalt perete se afla un cadran de pendulă, cu minutarele mobile.

— **Tablo** — zise domnul K. şi bătu cu degetul în masă.

Apoi, aşezîndu-se cu emfază pe unul dintre cele două scaune, adăugă :

— **Essehgo.**

D. îi urmă îndemnul şi se aşeză.

— **El timo es neuvo** — urmă domnul K., arătînd spre pendulă.

Şi începu să scoată din buzunar o mulţime de cutiuţe.

— **Attentio...**

— Îmi pare rău — îl întrerupse D. Trebuie să fie o greşeală la mijloc...

Domnul K. aşeză cutiuţele una peste alta, numărînd cu glas tare :

— **Una, Da, Trea, Kwara, Vif...** Şi adăugă, în şoaptă : Regulamentul ne interzice să vorbim în orice altă limbă afară de Entrenationo. Plătesc o amendă de un şiling dacă sînt prins. Aşa că, te rog să vorbeşti în şoaptă, cînd nu te exprimi în Entrenationo...

— Cineva a aranjat pentru mine o lecţie ...

— Exact. Am primit instrucţiuni. **Que son la ?** întrebă el, arătînd spre cutiuţe, apoi îşi răspunse singur la întrebare : **La son castes.** Şi se grăbi să adauge, coborînd din nou glasul : Ce-ai făcut aseară ?

— Aş dori, fireşte, să-ţi văd împuternicirile.

Domnul K. scoase din buzunar o legitimaţie şi i-o arătă, spunîndu-i :

— Vaporul dumitale a avut numai două ore întîrziere, şi totuşi n-ai fost la Londra noaptea trecută.

— Întîi, am pierdut trenul, din cauza aglomeraţiei de la controlul paşapoartelor. Pe urmă, o doamnă mi-a oferit un loc în maşina ei, dar pe drum s-a spart un cauciuc şi am rămas în pană, la un fel de han. L. era acolo...

— Ţi-a vorbit ?

— Mi-a trimis un bileţel prin care-mi oferea două mii de lire.

O flacără ciudată se aprinse în ochii omuleţului — de invidie sau poate de foame.

— **Şi ce-ai făcut ? îl întrebă.**

— **Nimic, fireşte.**

Domnul K. își scoase ochelarii cu rame de oțel și le șterse sticlele.

— Fata aceea avea vreo legătură cu L.

— Nu-mi vine să cred — răspunse D.

— Altceva ce s-a mai întîmplat? întrebă domnul K., grăbindu-se să adauge, cu un deget îndreptat spre planșa de pe perete : **La es un famil. Un famil gentilbono.**

Ușa se deschise, lăsînd să se vadă capul doctorului Bellows

— Excellente, excellente — zise acesta, surîzînd afectuos, apoi închise ușa la loc.

— Continuă ! îi spuse domnul K. lui D.

— Am luat mașina fetei, care era beată și nu mai voia să plece. Directorul hotelului, un anume căpitan Currie, m-a urmărit cu mașina lui. Am fost bătut măr de șoferul lui L. Am uitat să-ți spun că același șofer încercase să-mi fure hîrtiile la toaleta hotelului. Mi-au scotocit prin buzunare, dar n-au găsit, firește, nimic. Mi-am continuat drumul pe jos și-am umblat mult pîn-am găsit o mașină, care m-a adus la Londra

— Căpitanul Currie e cumva...

— A, nu, e doar un imbecil, cred.

— Extraordinară poveste !

D. își îngădui un zîmbet :

— Pe moment, mi s-a părut cît se poate de reală. Dacă nu mă crezi, uită-te la fața mea. Ieri nu era chiar așa de ciopîrțită...

— Să ți se ofere atîția bani ! murmură omulețul. Nu ți-a precizat ce-ți cerea în schimb ?

— Nu.

Lui D. i se năzări deodată că individul din fața lui nu știa pentru ce anume venise el la Londra : n-ar fi fost de mirare ca oamenii care-l trimiseseră în misiune secretă să-l fi pus sub supravegherea unor indivizi în care n-aveau destulă încredere pentru a le dezvălui obiectivul acestei misiuni. Într-un război civil, neîncrederea poate să capete proporții fantastice și să creeze complicații nebănuite, devenind adesea o povară mai grea decît încrederea însăși. Trebuie să fii un om tare ca să suporți neîncrederea ; oamenii slabi trăiesc conform firii ce li se atribuie.

D. avea impresia că domnul K. era un om slab

— Ești bine plătit aici ? îl întrebă.

— Doi șilingi ora.

— Nu-i cine știe ce.

— Din fericire, nu trăiesc numai din asta — zise domnul K

Dar judecînd după costumul lui și după privirea evazivă a ochilor lui obosiți, nu prea părea să aibă alte mijloace de subzistență. Privindu-și degetele — ale căror unghii erau roase pînă la sînge — domnul K. spuse :

— Sper că ai aranjat totul...

Neplăcîndu-i pesemne o unghie, începu s-o roadă, ca s-o aducă la nivelul celorlalte.

— Da, totul — răspunse D.

— Toți cei pe care vrei să-i vezi se află în oraș ?

— Toți

Omulețul încerca, evident, să-l tragă de limbă, dar eforturile lui erau penibil de stîngace : nu degeaba nu-i acordau încredere, de vreme ce îl plăteau atît de prost.

— Trebuie să trimit un raport — zise domnul K. Voi arăta că ai ajuns cu bine și că întîrzierea dumitale pare justificată.

Era umilitor să-ți simți mișcările supravegheate de un individ de teapa domnului K.

— Cînd termini treaba ?

— În cel mult cîteva zile

— Pe cîte înțeleg, trebuie să părăsești Londra cel mai tîrziu luni seara.

— Da.

— Pentru orice eventuală întîrziere, trebuie să mă previi. Dacă nu se ivește nici o complicație, va trebui să pleci cu trenul de unsprezece treizeci, nu mai tîrziu

— Așa am înțeles și eu

— Bine — zise domnul K., cu oboseală în glas Nu poți pleca de aici înainte de ora zece E preferabil să continuăm lecția

Așa cum stătea în fața planșei de pe perete, părea și mai jigărit și famelic — ce naiba îi făcuse să-l aleagă tocmai pe el ? Ascundea, oare, undeva, sub această înfățișare derizorie, o pasiune fierbinte pentru partidul său ?

— **Un famil trav gentilbono** — rosti domnul K. și adăugă, arătînd spre halca de carne : **Vici el carnor.**

Timpul trecea încet. La un moment dat, D avu impresia că aude pe coridor pașii doctorului Bellows, încălțat desigur cu niște pantofi cu tălpi de cauciuc Nu prea domnea încrederea în acest centru internaționalist...

În sala de așteptare stabili o nouă întîlnire, pentru ziua de luni, și plăti taxa pentru un ciclu întreg de lecții. Femeia de la tejghea îi spuse :

— Mă tem că vi s-a părut puțin cam greu la început...

— A, simt că am și făcut progrese — îi răspunse D.

— Mă bucur. Știți, doctorul Bellows organizează mici serate pentru studenții avansați. În fiece sîmbătă seara, la ora opt. Sînt foarte interesante. Vi se oferă prilejul de a întîlni oameni din toate țările : spanioli, germani, siamezi, și de a face un schimb de idei Intrarea e liberă, vi se cere doar să plătiți cafeaua și prăjiturile pe care le consumați.

— Sînt convins că prăjiturile sînt delicioase — zise D., cu o plecăciune.

Ajunse din nou pe strada Oxford. Acum nu mai era nici o grabă : n-avea nimic de făcut înainte de vizita la lordul Benditch. Porni la plimbare, savurînd impresia de irealitate pe care i-o dădeau vitrinele pline de mărfuri, absența ruinelor, femeile care intrau la „Buzzard" ca să bea o cafea Era ca unul din visele lui despre pace... Se opri în fața unei librării și aruncă o privire înăuntru : oamenii aveau timp să citească, și nu cărți vechi, ci cărți noi ! Una dintre acestea se intitula „O doamnă de onoare la Curtea regelui Eduard" și avea pe copertă fotografia unei femei corpolente, îmbrăcată într-o rochie de mătase albă, cu pene de struț. Era ceva de necrezut ! O altă carte se intitula „Zile de vînătoare" și avea pe copertă un bărbat cu cască colonială pe cap și cu un picior pe cadavrul unei leoaice. „Ce țară !" își spuse D. din nou, cu duioșie. Merse mai departe Nu se putu opri să nu observe cît de bine îmbrăcați erau toți trecătorii. Deasupra lor strălucea un soare palid, de iarnă : de-a lungul străzii Oxford se înșiruiau, imobile, o mulțime de autobuze stacojii — pesemne că circulația era blocată pe undeva „Ce țintă pentru avioanele inamice !" își spuse D. Cam pe la ora asta își făceau apariția. Dar aici cerul era pustiu. Un mic aeroplan strălucitor se rotea pe bolta de un albastru pal, trasînd, în nourași pufoși, o reclamă : „ÎNCĂLZIȚI-VĂ CU OVO".

Ajuns în Bloomsbury, avu sentimentul că petrecuse o dimineață foarte liniștită : boala lui contagioasă își găsise parcă, în sfîrșit, un leac eficace în această metropolă pașnică și activă. Imensul scuar desfrunzit era pustiu — nu se zăreau decît vreo doi indieni care-și comparau, sub reclama pentru „Baia rusească", notițele luate la vreo conferință. D. intră în hotel.

În vestibul dădu peste o femeie durdulie şi oacheşă, cu pete în jurul buzelor. Era, pesemne, administratoarea hotelului ; măsurîndu-l cu o privire rece, comercială, femeia strigă, cu o voce aspră :

— Elsa ! Elsa ! Unde eşti, Elsa ?

— Nu vă deranjaţi — o întrerupse D. O găsesc eu, sus.

— Cheia ar fi trebuit să fie aici, în cîrligul ei.

— Nu face nimic.

Elsa mătura culoarul în faţa uşii camerei lui.

— N-a intrat nimeni — îi comunică ea.

— Mulţumesc. Eşti un paznic de nădejde.

Dar din clipa cînd intră înăuntru ştiu că fata nu spusese adevărul. Pentru a avea un reper, D. îşi pusese portofelul într-un anumit unghi geometric în raport cu celelalte obiecte din cameră. Cineva îl mişcase puţin... Poate că Elsa ştersese praful.

Deschise fermoarul portofelului — care nu conţinea hîrtii importante : era evident însă că fusesera răvăşit

— Elsa — o chemă el cu blîndeţe

Văzînd-o aşa mică şi slabă, cu expresia aceea de devotament pe care o arbora cu aceeaşi stîngăcie cu care-şi purta şorţul, se întrebă dacă exista pe lume vreo fiinţă incoruptibilă. Dar nu cumva putea fi el însuşi cumpărat ? Cu ce anume ?

— Sînt sigur că a intrat cineva aici — îi spuse.

— Numai eu şi...

— Şi cine încă ?

— Administratoarea, domnule. Dar nu-mi închipuiam că intrarea dumneaei v-ar deranja...

D. se simţi uimitor de uşurat cînd îşi dădu seama că, la urma urmei, exista o şansă de a descoperi un rest de cinste pe undeva.

— Fireşte, pe ea nu puteai s-o împiedici să intre.

— Am încercat eu, dar mi-a reproşat că nu vreau să vadă că n-am făcut curat în cameră. I-am răspuns că dumneavoastră mi-aţi spus să nu las pe nimeni. „Dă-mi cheia", mi-a zis atunci. „Domnul D. mi-a încredinţat cheia, spunîndu-mi să nu las pe nimeni înăuntru", aşa i-am răspuns. Dar dumneaei mi-a smuls cheia din mînă. N-aş fi vrut s-o las să intre. Dar după aceea m-am gîndit că nu-i nimic rău în asta. Îmi închipuiam că nici n-o să observaţi... Îmi pare foarte rău. N-ar fi trebuit s-o las înăuntru...

Avea lacrimi în ochi.

— Te-a certat ? o întrebă el cu blîndețe.

— M-a dat afară din slujbă. Dar nu face nimic — se grăbi ea să adauge. E o muncă de rob... Atîta doar, că te mai alegi cu cîte ceva. Se poate cîștiga și mai mult, n-am de gînd să rămîn toată viața slujnică.

„De fapt, continui să fiu contagios ! își spuse D. Iată, am venit aici parcă înadins pentru a distruge Dumnezeu știe cîte vieți !"

— Am să vorbesc cu administratoarea.

— A, nu vreau să mai rămîn, după tot ce s-a petrecut. M a pălmuit...

Parc-ar fi mărturisit o crimă.

— Ce-ai de gînd să faci ?

Era îngrozit de amestecul acesta de candoare și de cunoaștere a vieții.

— A, cunosc o fată care obișnuia să vină pe-aici. Acum are un apartament al ei. Mi-a spus totdeauna că pot veni la ea, să lucrez ca fată-n casă. N-aș avea de loc de-a face cu bărbații Doar să le deschid ușa.

— Nu, nu ! exclamă el.

Era ca și cum ar fi întrezărit întreaga păcătoșenie ce-l apasă pe oameni, chiar fără să știe Nici un om nu-și dă seama cîtă inocență a trădat : dac-ar ști, s-ar simți răspunzător...

— Așteaptă pînă vorbesc cu administratoarea — îi spuse.

— N-ar fi o deosebire prea mare față de ceea ce fac aici — urmă ea cu amărăciune în glas. La fata aia, nu m-aș simți de loc ca o servitoare. Eu și Clara ne-am duce la cinema în fiece după-amiază Zice că are nevoie de cineva ca s-o însoțească. N-are decît un cățel pechinez Pe bărbați nu te poți bizui, cică.

— Așteaptă puțin Sînt sigur că te pot ajuta într-un fel sau altul

Nu știa în ce fel, dar se gîndea că, poate, fiica lui Benditch Totuși, era puțin probabil, după întîmplarea cu mașina.

— Păi, plec abia peste o săptămînă.

La vîrsta ei, era absurd să posede o cunoaștere teoretică atît de deplină a viciului.

— Clara are un telefon ascuns într-o păpușă — urmă ea. O păpușă îmbrăcată ca o dansatoare spaniolă... Clara dă totdeauna cameristelor ei bomboanele de ciocolată pe care le capătă.

— Clara poate să mai aștepte — zise D.

Începea să-și facă o imagine completă despre fata aceea : era, probabil, bună la suflet, ca și fiica lui Bendith, de altfel. (Nu-i dăduse ea, oare, o brioșă, pe peron ? Gestul acesta prea fățiș i se păruse, pe moment, de o generozitate cam teatrală.)

Deodată auzi un glas, de pe coridor :

— Ce cauți aici, Elsa ?

Era administratoarea.

— Eu am chemat-o, ca s-o întreb cine a intrat în camera mea — zise D.

N-avusese însă răgazul să digere informația pe care i-o dăduse fetița. Nu cumva era și administratoarea o „colaboratoare" de-a lui, nerăbdătoare, la fel ca și domnul K., să se încredințeze că nu se abătuse de la calea strîmtă și anevoioasă a virtuții ? Sau fusese, poate, cumpărată de L. ? Dar în cazul ăsta, de ce l-or fi trimis cei din patrie tocmai în acest hotel ? Doar îi reținuseră camera ! Totul fusese pregătit din timp, ca să nu piardă legătura cu el. Dar, firește, nu era exclus ca totul să fi fost aranjat chiar de către omul care-l informase pe L., admițînd că acesta fusese informat de cineva. Era un ciclu infernal, în care te învîrteai la infinit.

— N-a intrat nimeni aici, în afară de mine și de Elsa — o auzi el pe administratoare.

— I-am spus Elsei să nu lase pe nimeni înăuntru.

— Mie ar fi trebuit să-mi spuneți !

Avea o față masivă și pătrată, răvășită de boală.

— Și apoi — urmă ea — nu intră nimeni în camere, afară de cei care au treabă.

— Se pare că cineva s-a interesat de hîrtiile astea ale mele.

— Te-ai atins de ele, Elsa ?

— Bineînțeles că nu !

Administratoarea își întoarse spre D. fața masivă și pătrată, amenințătoare ca o fortăreață veche, dar încă redutabilă.

— Vedeți, v-ați înșelat... crezînd în spusele fetei ăsteia.

— Pe ea o cred...

— Atunci, nu mai e nimic de zis... și nici o supărare.

D. nu-i răspunse. N-avea nici un rost să mai spună ceva ; administratoarea făcea parte fie din tabăra lui, fie din aceea a lui L. Dar nu avea importanță din care anume, de vreme ce nu găsise nimic interesant în hîrtiile lui. Și apoi, tot nu putea părăsi acest hotel : primise dispoziții precise.

— Şi acum — zise administratoarea — poate că-mi veţi îngădui să vă spun ceea ce venisem să vă spun, şi anume că sînteţi chemat la telefon de o doamnă. Telefonul e în vestibul.

— O doamnă ? exclamă D. uimit.

— Da, aşa cum v-am spus.

— Nu v-a spus cum o cheamă ?

— Nu.

D. observă că Elsa îl privea cu nelinişte. „Dumnezeule ! îşi spuse. Nu cumva mă paşte o nouă complicaţie : dragostea unei copile ?"

Ieşind pe uşă, îi atinse uşor mîneca şi-i şopti :

— Poţi avea încredere în mine !

La paisprezece ani e îngrozitor de devreme ca să ştii atîtea, rămînînd totodată atît de neputincios.

Dacă asta se cheamă „civilizaţie" — străzile prospere şi aglomerate, femeile care dau buzna în cafeneaua „Buzzard", doamna de onoare de la curtea regelui Eduard, şi copilul care se scufundă şi se îneacă — atunci prefera barbaria, străzile bombardate şi cozile la pîine : acolo, un copil nu se putea teme decît de moarte. Da, pentru copii ca Elsa lupta el : pentru a face ca o asemenea civilizaţie să nu mai poată fi restaurată în propria lui ţară.

Ridică receptorul.

— Alo, cine-i acolo, vă rog ?

Un glas nerăbdător îi răspunse :

— Sînt Rose Cullen.

„Ce naiba înseamnă asta ? se întrebă D. Nu cumva îmi întind o cursă, folosind drept momeală o fată, întocmai ca în romanele de aventuri ?

— Aha ! spuse el. Ai ajuns cu bine aseară acasă, la Gwyn Cottage ?

O singură persoană putea să-i fi dat fetei adresa lui, şi anume L.

— Fireşte c-am ajuns acasă. Ascultă...

— Regret că a trebuit să te las în compania unor oameni atît de dubioşi...

— A, nu mai face pe prostul ! Eşti cumva hoţ de meserie ?

— Am început să fur maşini încă înainte de a te fi născut dumneata.

— Bine, dar ai o întîlnire cu tatăl meu...

— El ţi-a spus asta ?

O exclamaţie de nerăbdare făcu să vibreze firul :

— Îţi închipui că eu şi tata vorbim ? Data întîlnirii era trecută în carneţelul dumitale. Ţi-a căzut din buzunar.

— Ai găsit şi adresa mea de-aici în carneţel ?

— Da.

— Aş dori să-l capăt înapoi. Carneţelul, adică. Îmi evocă amintiri sentimentale... în legătură cu alte hoţii de-ale mele.

— O, pentru numele lui Dumnezeu, ce-ar fi să n-o mai faci pe...

D. privi posomorît spre micul vestibul al hotelului : o aspidistra[1] cocoţată pe un suport de lemn, un rastel pentru umbrele, în formă de dulie pentru cartuşe... „Am putea pune pe picioare o întreagă industrie, cu toate gloanţele de care dispunem — îşi spuse. Dulii goale pentru export... Cel mai frumos cadou de Crăciun : un rastel de umbrele, adus dintr-unul din oraşele distruse de bombe".

— Nu cumva ai aţipit ? auzi el vocea fetei.

— Nu, aştept doar să aflu ce doreşti. Mă simt oarecum jenat, îţi dai seama... Ultima noastră întîlnire a fost cam... ciudată...

— Aş vrea să-ţi vorbesc

— Poftim.

Ar fi vrut să ştie precis dacă lucra sau nu şi ea pentru D.

— Nu prin telefon. N-ai vrea să luăm masa împreună astă-seară ?

— Nu-s destul de bine îmbrăcat, ştii...

Vocea fetei i se păru ciudat de încordată.

Dacă era, cumva, din tabăra lui L., nu-i de mirare că acesta începuse să se neliniştească : nu-i mai rămînea mult timp ca să acţioneze. Întîlnirea cu Benditch trebuia să aibă loc mîine la amiază

— Mergem oriunde vrei.

Era convins că nu risca nimic întîlnindu-se cu ea, cu condiţia să nu-şi ia scrisorile de acreditare, nici măcar în ciorapi. Pe de altă parte însă, camera lui putea fi din nou percheziţionată. Da, era o problemă...

— Unde ne întîlnim ? o întrebă.

— În faţa staţiei Russell Square, la ora şapte — răspunse ea repede.

Locul părea destul de sigur.

---

[1] Plantă decorativă.

— Spune-mi, cunoşti pe cineva care are nevoie de o slujnică destoinică? Poate chiar dumneata, sau tatăl dumitale, de pildă?

— Eşti nebun?

— Lasă asta. Vorbim noi diseară. La revedere.

D. urcă încet scările. Nu, nu avea de gînd să rişte nimic: scrisorile de acreditare trebuiau ascunse. În fond, nu era vorba decît de douăzeci şi patru de ore; la capătul lor, va redeveni un om liber — liber să se întoarcă în patria lui bombardată şi înfometată. Era absurd să-şi închipuie că ceilalţi au să încerce să-l încurce cu vreo femeie — numai într-o melodramă se întîmplă asemenea lucruri. Într-o melodramă, un agent secret nu e niciodată obosit, indiferent sau amorezat de o femeie moartă. Dar poate că L. citea melodrame, la urma urmei făcea parte din artistocraţie; marchizii, generalii, episcopii trăiesc într-o curioasă lume convenţională, şi-şi petrec timpul zornăindu-şi medaliile pe care şi le acordă unii altora. Aidoma peştilor într-un acvariu, sînt veşnic priviţi printr-o sticlă şi închişi într-o stihie aparte, în virtutea nevoilor lor fiziologice. Ideile lor despre ceilalţi oameni — despre specialişti şi despre muncitori — îşi au adesea obîrşia în melodrame. Ignoranţa clasei dominante nu trebuie subestimată. Nu spusese oare Maria Antoaneta, în legătură cu săracii: „Să mănînce cozonaci..." ?!

Administratoarea dispăruse — avea, poate, un fir secret, care-i îngăduise să-i asculte la un alt aparat convorbirea. Fetiţa continua să măture culoarul, cu o aplicaţie furioasă. D. rămase locului, privind-o cîteva clipe. „La nevoie, trebuie să ştii să-ţi asumi şi riscuri" — îşi spunea.

— N-ai vrea să vii o clipă în camera mea? o întrebă.

Iar după ce închise uşa, îi spuse:

— Vorbesc încet, pentru că administratoarea nu trebuie să audă.

Rămase încă o dată surprins de expresia de devotament a fetei — ce naiba făcuse ca s-o merite tocmai el, un străin între două vîrste, cu faţa plină de cicatrici, pe care abia şi-o spălase de sînge?!... Îi spusese cîteva vorbe bune — oare acestea erau atît de rare în mediul ei, încît stîrneau automat o asemenea... stare sufetească?

— Aş dori să-ţi cer un serviciu — îi spuse.

— Orice — îi răspunse ea.

D. se gîndi că fata îi era la fel de devotată și Clarei. Vai de viața copilului care, în lipsă de ceva mai bun, e silit să-și dăruiască dragostea unui străin bătrîn și unei prostituate!

— Nu trebuie să știe nimeni — urmă el. Sînt în posesia unor hîrtii pe care alții caută să pună mîna. Aș vrea să mi le păstrezi pînă mîine.

— Sînteți spion? îl întrebă ea.

— A, nu!

— Nu-mi pasă ce sînteți.

D. se așeză pe pat și-și scoase pantofii. Fetița îl privea fascinată. Apoi îi spuse:

— Doamna aceea, care v-a chemat la telefon...

— Nici ea nu trebuie să știe. Numai noi doi — îi răspunse D., cu un ciorap într-o mînă și cu hîrtiile în cealaltă.

Fetița se lumină la față: parcă i-ar fi oferit în dar o bijuterie! D. se hotărî să nu-i dăruiască bani. Mai tîrziu, poate la plecare, îi va oferi un cadou pe care fetița putea să-l și vîndă, la nevoie. În orice caz, nu o răsplată grosolană și înjositoare.

— Unde vrei să le ții? o întrebă.

— Unde le-ați ținut și dumneavoastră.

— Nu trebuie să afle nimeni.

— V-o jur cu mîna pe inimă!

— Ascunde-le chiar acum, pe loc!

Se întoarse cu spatele și privi pe fereastră: chiar dedesubt atîrna firma hotelului, scrisă cu litere mari, aurite; nu erau decît vreo cincisprezece metri pînă la trotuarul înghețat, pe care tocmai trecea un cărucior cu cărbuni.

— Și acum — spuse D. — vreau să mai dorm un pic. Avea un uriaș deficit de somn.

— N-ați vrea să mîncați ceva? îl întrebă fetița. Astăzi mîncarea e destul de bună. Avem tocană irlandeză și budincă cu sirop. Mîncarea ține de cald. Vă fac eu rost de o porție mare, cînd o să se-ntoarcă dumneaei cu spatele.

— Încă nu m-am obișnuit cu porțiile voastre copioase. În țara de unde vin, ne-am dezobișnuit să mîncăm.

— Trebuie totuși să mîncați!

— Păi, am găsit un sistem mai puțin costisitor: ne uităm la reclamele de alimente din revistele ilustrate...

— Nu vă cred! Trebuie să vă hrăniți! Dacă-i vorba de bani...

— Nu, nu-i vorba de bani. Îți promit că voi mînca bine astă-seară. Dar acum am nevoie de somn.

— N-o să mai intre nimeni de data asta. Nimeni !

D. îi auzi paşii pe coridor : se plimba de colo pînă colo ca o santinelă — fîş-fîş-fîş ; se prefăcea, pesemne, că şterge praful.

Se culcă din nou în pat, fără să se dezbrace. De data asta nu mai era nevoie să-i ceară subconştientului să-l trezească. Nu obişnuia să doarmă mai mult de şase ore deodată ; era cel mai lung interval între două bombardamente. Acum, însă, nu putu să doarmă de loc — nu se despărţise niciodată de aceste hîrtii. Ele îl însoţiseră de-a lungul Europei : în expresul de Paris şi pe vapor, de la Calais la Dover. Chiar în timp ce-l băteau, hîrtiile ascunse sub călcîi îl apăraseră ca un scut. Se simţea prost fără ele : în lipsa lor n-avea nici o autoritate, era egal cu zero — un străin indezirabil, întins pe un pat nenorocit, într-un hotel deocheat. Ce s-ar întîmpla dacă fetiţa s-ar lăuda cu destăinuirile lui ? Dar nu, avea mai multă încredere în ea decît în oricine. Numai că era foarte naivă ; dac-o să-şi schimbe ciorapii şi, uitînd de hîrtiile lui, o să le lase la vedere ? !... „L. n-ar fi comis niciodată o asemenea imprudenţă" — îşi spuse el cu amărăciune. Intr-un anumit sens, viitorul a ceea ce mai rămăsese din patria lui se afla în ciorapii unei fetiţe prost plătite. Aceste hîrtii valorau pe puţin două mii de lire — avusese o dovadă certă. Probail că i-ar fi oferit o sumă şi mai mare, dacă le-ar fi cîştigat încrederea.

D. se simţea neputincios, ca Samson în lipsa pletelor. Îi veni să se dea jos din pat şi s-o recheme pe Elsa. Dar ce putea face cu hîrtiile ? În cămăruţa asta golaşă, n-avea unde să le ascundă. Şi-apoi îşi spunea că, într-un fel, era bine ca viitorul atîtor sărăntoci să atîrne de o fetiţă săracă.

Orele se scurgeau încet, dîndu-i sentimentul că se odihneşte. După un timp, pe coridor se făcu linişte ; fetiţa nu se putea preface la infinit că şterge praful. „O, dac-aş avea măcar un revolver, nu m-aş mai simţi atît de neputincios !" îşi spunea D. Dar îi fusese cu neputinţă să-şi ia un revolver — ar fi însemnat să rişte prea mult la vamă. Existau, probabil, mijloace de a-ţi procura clandestin un revolver, dar el nu le cunoştea. Îşi dădu seama deodată că-i era cam frică : îi rămînea atît de puţin timp ! Fără îndoială c-au să pună curînd ceva la cale împotriva lui. Dacă începuseră prin a-l bate, următoarea tentativă avea să fie desigur şi mai brutală. Era ceva straniu, lugubru, terifiant, să fii absolut singur în pericol: de obicei, se simţea în compania unui întreg oraş.

Gîndurile lui se întoarseră din nou la închisoare şi la imaginea gardianului ce se apropia de el pe asfalt : şi în clipele acelea fusese singur. Pe vremuri era mult mai simplu să lupţi: Roland avea aliaţi la Ronceveaux — pe Olivier şi Turpin. Întreaga cavalerime a Europei alerga în ajutorul lui. Oamenii erau uniţi printr-o credinţă comună. Chiar şi un eretic ar fi luptat de partea creştinătăţii, împotriva maurilor ; puteau să existe între ei divergenţe în privinţa Sfintei Treimi, dar erau ferm uniţi în chestiunile esenţiale. Acum, existau atîtea variante ale materialismului economic, atîtea litere iniţiale !

Dinspre stradă răzbătură, prin aerul rece, cîteva glasuri : un telal care striga „haine vechi" şi un om care se oferea să repare scaune. D. spusese că războiul ucide orice emoţie, dar nu era adevărat. Strigătele acestea îl răscoleau. Îşi îngropă capul în pernă, întocmai cum ar fi făcut un tînăr. Strigătele îi evocau intens anii de dinaintea căsătoriei. Le ascultaseră împreună. D se simţea ca un tînăr care şi-ar fi investit toată încrederea în cineva, pentru a constata apoi că a fost înşelat, trădat, batjocorit Sau ca un om care, pentru un minut de voluptate, şi-ar fi zădărnicit perspectiva de a convieţui pînă la adînci bătrîneţe cu o fiinţă dragă. Viaţa era un nesfîrşit sperjur De cîte ori nu-şi juraseră unul altuia că nu-şi vor supravieţui nici o săptămînă ! Şi totuşi, el nu murise : supravieţuise şi închisorii, şi casei distruse de bombardament. Bomba care distrusese patru etaje şi omorîse o pisică îl lăsase în viaţă Oare L îşi închipuia realmente că-l putea atrage în capcană cu ajutorul unei femei ? Şi oare tocmai o astfel de recrudescenţă a sentimentelor, deci şi a disperării, îl aştepta în această paşnică metropolă străină, care era Londra ?

Se însera ; luminile se aprinseră ca nişte flori de ger. Întins pe spate, cu ochii deschişi, D .se gîndea : „O, dac-aş fi acasă !"

Se dădu jos din pat şi se bărbieri Era timpul să plece. Îşi încheie pardesiul pînă la bărbie şi ieşi în noaptea geroasă. Dinspre City bătea vîntul de est, rece ca zidurile de piatră ale marilor bănci şi clădiri comerciale. Îţi evoca lungi coridoare cu glasvanduri înapoia cărora se desfăşura o muncă rutinieră. Era un vînt în stare să descurajeze pe oricine

O porni în sus pe Guilford Street. Aglomeraţia de după terminarea orelor de birou încetase, iar cea din preajma deschiderii teatrelor nu începuse încă. În micile hoteluri se punea masa pentru cină, iar în ferestrele dormitoarelor apăreau feţe orientale, care priveau cu o sumbră nostalgie.

Dînd colţul spre o stradă lăturalnică, auzi în spatele lui o voce slabă şi insinuantă, de om bine educat :

— Scuzaţi, domnule, scuzaţi, vă rog.

D. se opri. Un individ îmbrăcat cam fistichiu, cu un melon ponosit şi cu un lung palton negru, al cărui guler de blană fusese scos, îl saluta cu o excesivă distincţie ; avea un fel de bărbiţă căruntă, nişte ochi injectaţi şi încercănaţi, şi întindea parcă la sărutat o mînă subţire şi zbîrcită Individul începu numaidecît să se scuze, cu o rămăşiţă de accent universitar, sau poate teatral :

— Eram convins că nu vă veţi supăra că vă acostez, domnule. Adevărul este că mă aflu în mare dificultate.

— Ce fel de dificultate ?

— E vorba de cîţiva şilingi, domnule.

D. nu era obişnuit cu aşa ceva : în patria lui, pe vremuri, cerşetorii erau mai spectaculoşi, ei întindeau cioturi de carne putredă la porţile bisericilor.

Individul îşi ascundea cu greu neliniştea ce-l stăpînea :

— Nu m-aş fi adresat, desigur, dumneavoastră, dacă n-aş fi simţit că-mi sînteţi... hm... apropiat.

Să fi existat oare într-adevăr un element de snobism în cerşetorie, sau era cumva numai un mijloc verificat de a acosta oamenii ?

— Fireşte, dacă vă incomodează, să nu mai vorbim despre asta.

D. îşi vîrî mîna în buzunar.

— Nu aici, domnule, dacă nu vă supăraţi. N-aş vrea s-o faceţi la lumina zilei, ca să zic aşa Fiţi bun şi intraţi în pasajul acesta Mărturisesc că mi-e oarecum ruşine să cer un astfel de împrumut unei persoane cu totul necunoscute !

Şi, spunînd acestea, se furişă cu o mişcare nervoasă în pasajul pustiu.

— Vă puteţi imagina situaţiunea în care mă aflu — urmă el.

În pasaj nu se vedea nici ţipenie de om, doar o maşină în faţa unui garaj cu porţile verzi închise.

— Poftim o jumătate de coroană — spuse D.

— Vă mulţumesc, domnule — rosti individul, apucînd moneda. Poate că într-o zi voi avea posibilitatea să v-o restitui...

Şi ieşi cu paşi mari din pasaj, dispărînd pe stradă D. porni pe urmele lui. Deodată auzi în spatele lui un zgomot

sec, şi în aceiaşi clipă o bucată de cărămidă se desprinse dintr-un zid şi-l izbi cu putere în obraz. Memoria îl avertiză să fugă. Multe din ferestre erau luminate; ajuns la colţul străzii, zări un sergent şi se simţi în siguranţă. Ştia că trăsese cineva în el, cu un revolver prevăzut cu amortizor. Cîtă ignoranţă! Doar se ştie că amortizorul compromite precizia tirului!

Cerşetorul îl aşteptase, pesemne, la ieşirea din hotel şi-l atrăsese în pasajul acela, ca într-o capcană; în cazul cînd agresorii l-ar fi nimerit, maşina era acolo pentru a-i lua cadavrul. Sau poate că avuseseră doar intenţia de a-l schilodi. Probabil că nu erau hotărîţi ce anume să facă, iar această nehotărîre explica la rîndu-i de ce nu-l nimeriseră, întocmai cum, la jocul de biliard, cînd vrei să nimereşti două bile, le ratezi pe amîndouă. Dar cum de ştiuseră la ce oră va ieşi din hotel?

D. grăbi pasul şi ajunse pe Bernard Street. Mînia îi ardea în piept ca o flăcăruie subţire. Era sigur că domnişoara Cullen nu va fi la locul de întîlnire.

Dar o găsi acolo.

— Nu mă aşteptam să te găsesc aici — îi spuse. După încercarea prietenilor dumitale de a mă ucide...

— Ascultă — îl întrerupse ea — există lucruri în care pur şi simplu nu vreau şi nu pot să cred. Am venit aici să mă scuz. În legătură cu noaptea trecută. Nu cred c-ai vrut să furi maşina aceea, dar eram beată, şi furioasă... Nu mi-aş fi închipuit niciodată că ar fi capabili să te bată aşa cum te-au bătut... Totul a fost din pricina imbecilului ăluia de Currie. Dar dacă începi iar să fii melodramatic... E, cumva, un mijloc inedit de a duce de nas oamenii? Un procedeu menit să cucerească inima romantică a femeii? Cu mine, însă, aşa ceva nu se prinde, crede-mă!

— L. ştia că ţi-ai dat întîlnire cu mine aici, la şapte şi jumătate? o întrebă el.

— L. nu ştia, dar Currie, da — răspunse fata, cam stînjenită.

Mărturisirea asta îl surprinse pe D.: în definitiv, poate că Rose era nevinovată...

— Currie ţi-a luat carneţelul — urmă ea. Spunea că n-ar strica să-l păstreze pentru eventualitatea că ai încerca din nou... Am vorbit astăzi la telefon cu el — era la Londra — şi i-am spus că nu cred că aveai intenţia să furi maşina. I-am mai spus că mi-am dat întîlnire cu dumneata, ca să-ţi restitui carneţelul.

— Ţi l-a dat ?
— Uite-l.
— Poate că i-ai spus unde şi cînd anume ne-ntîlnim ?
— Sé prea poate. Am vorbit mult — mă tot contrazicea. Dar să nu-mi spui că însuşi Currie a tras în dumneata, că nu te cred.
— A, nu, nici eu nu cred asta. Presupun că s-a întîlnit cu L. şi i-a spus.
— A luat masa cu L. Dar e fantastic ! exclamă ea, furioasă. Cum ar fi putut să tragă asupra dumitale în plină stradă, la Londra ? Crezi că poliţia ar fi rămas cu braţele încrucişate, şi că vecinii n-ar fi ieşit din case, alarmaţi de împuşcături ?... Ia spune, de ce te afli aici, în loc să fii la comisariatul de poliţie ?
— Nu pot răspunde la atîtea întrebări deodată. Să le luăm pe rînd. Totul s-a petrecut într-un pasaj. Agresorul avea un revolver cu amortizor. Cît despre comisariatul de poliţie, nu m-am dus acolo fiindcă aveam întîlnire cu dumneata, aici.
— Nu te cred. E cu neputinţă să te cred. Nu-ţi dai seama că dacă asemenea lucruri s-ar întîmpla aievea, viaţa ar fi cu totul altfel ? Ar merita să o iei de la început.
— Nu mi se pare de loc neobişnuit ceea ce mi s-a întîmplat. În ţara mea trăim sub gloanţe. Chiar şi voi, cei de-aici, v-aţi obişnuit cu asta. Viaţa îşi urmează cursul, aproape la fel ca înainte.
D. o luă de mînă, ca pe-un copil şi o conduse pe Bernard, apoi pe Grenville Street
— Nu e nici un pericol — o linişti el. Individul acela a plecat, desigur.
La intrarea în pasaj, D. ridică de pe jos o bucăţică de cărămidă.
— Uite, asta a reuşit să nimerească !
— Dovedeşte-mi, izbucni ea, cu furie.
— Nu cred că-i posibil.
Începu să zgîrie zidul cu unghiile, căutînd pesemne glonţul, care putea foarte bine să fi rămas înfipt acolo...
— Şi-au cam pierdut cumpătul — urmă el. Ieri a fost povestea aceea din closet, apoi scena la care-ai asistat. Astăzi, cineva mi-a percheziţionat camera — deşi poate că a fost chiar unul dintre ai mei. Dar astă-seară au mers prea departe. Nu le mai rămîne decît să mă omoare. Nu cred, totuşi, c-au să reuşească ! Mă las foarte greu ucis.
— Dumnezeule, e adevărat ! exclamă Rose.

D. se întoarse cu fața spre ea: ținea în mînă un glonț. Ricoșase pesemne, izbindu-se de zid.

— E adevărat — repetă ea. Trebuie să facem ceva. Poliția...

— N-am văzut pe nimeni. N-am nici o dovadă.

— Aseară mi-ai spus că ți-au oferit bani...

— Da.

— De ce nu accepți? îl întrebă ea, iritată. Doar nu vrei să fii omorît!

D. avu impresia că Rose devine isterică. O apucă de braț și o împinse într-un local.

— Două rachiuri duble — comandă el. Și începu să vorbească repede, pe un ton foarte volubil: Aș vrea să-ți cer o favoare. La hotelul unde locuiesc lucrează o fată, care mi-a făcut un serviciu și a fost concediată din cauza asta. E un copil bun, deși cam exaltat. Dumnezeu știe ce-o să i se întîmple. N-ai putea să-i găsești o slujbă? Ai desigur sute de prieteni bogați...

— A, încetează cu donquijotismele astea! Prefer să-mi vorbești despre cele ce ți s-au întîmplat.

— Nu prea mai am ce-ți spune. S-ar părea că nu vor să mă văd cu tatăl dumitale.

— Ești ceea ce se numește un patriot? îl întrebă ea, cu un soi de furie disprețuitoare.

— A, nu, n-aș crede. Dimpotrivă, ei sînt cei care vorbesc mereu despre „patria noastră".

— Atunci, de ce nu vrei să primești bani de la ei?

— Fiece om trebuie să-și aleagă o linie de conduită și să trăiască în consecință. Altminteri, nimic nu mai are importanță și sfîrșești prin a da drumul robinetului de gaze. În ce mă privește, am optat pentru cauza unor oameni care flămînzesc de veacuri.

— Dar oamenii aceștia sînt veșnic trădați.

— N-are a face. S-ar putea spune că singurul lucru ce-i rămîne de făcut fiecăruia dintre noi este să se agațe de ceva... N-are rost să adopți un punct de vedere moral — oamenii mei comit atrocități la fel ca și ceilalți. Dacă aș crede în Dumnezeu, lucrurile ar fi poate mai simple.

— Ai impresia că șefii dumitale sînt mai buni decît ai lui L.? îl întrebă ea și, dînd pe gît rachiul, începu să lovească nervos tejgheaua cu micul cartuș de metal.

— Firește că nu. Dar continui să țin la oamenii conduși de ei, chiar dacă sînt conduși prost.

— De partea săracilor, fie că au sau nu dreptate...

— Nu-i o lozincă mai greșită decît „bună, rea, e țara mea"... Oamenii aleg o dată pentru totdeauna — firește, pot face o alegere greșită. Dar numai istoria e în măsură să judece.

D. îi smulse din mînă cartușul, și adăugă :

— Aș vrea să mănînc ceva, de aseară n-am mai pus nimic în gură.

Luă o farfurie cu sandvișuri și se așeză la o masă.

— Hai, mănîncă și dumneata puțin. De cîte ori te întîlnesc, bei pe stomacul gol. E foarte rău pentru nervi...

— Nu mi-e foame.

— Mie îmi este.

Și mușcă dintr-un sandviș cu șuncă.

Rose începu să bată cu degetul în capacul lucios de porțelan.

— Spune-mi ce erai... înainte de a începe toată povestea asta.

— Eram conferențiar — răspunse el. Specializat în franceza medievală. O ocupație nu prea amuzantă. Dar și-a avut însemnătatea ei — adăugă el surîzînd Ai auzit de „Cîntecul lui Roland" ?

— Da.

— Ei bine, eu sînt cel care-a descoperit manuscrisul din Berna.

— Asta nu-mi spune nimic. Sînt de o ignoranță crasă.

— Cel mai bun manuscris era cel păstrat de compatrioții dumitale la Oxford, dar avea prea multe corecturi, precum și unele lacune. Exista și un alt manuscris, cel venețian, cu mai puține lacune, dar foarte mediocru. Iar eu — adăugă el, cu mîndrie — am descoperit manuscrisul din Berna.

— Nu zău ? ! mormăi ea, privind posomorîtă cartușul din mîna lui.

Apoi îi privi din nou cicatricea de pe bărbie și gura învinețită

— Mai ții minte, desigur, povestea — urmă el. Îți amintești de ariergarda aceea din Pirinei, și de Olivier, care, zărindu-i pe Sarasini, l-a rugat pe Roland să sune din corn pentru a-l chema înapoi pe Charlemagne...

— Ce spuneai ? întrebă ea, preocupată de cicatrice.

— Dar Roland nu voia să sune din corn, jurase că nici un dușman nu-l va sili s-o facă. Un imbecil plin de curaj ! În război e ales totdeauna eroul cel mai nepotrivit. Olivier

ar fi trebuit să fie eroul acestei epopei, în loc să fie lăsat pe planul al doilea, alături de sîngerosul episcop Turpin...

— Cum a murit soția dumitale ? îl întrerupse Rose.

Dar el era hotărît să ferească această conversație de contagiunea propriului său război De aceea spuse :

— Și atunci, văzînd că toți oamenii lui sînt morți sau pe moarte, și că nici el nu mai are mult de trăit, Roland a consimțit, firește, să sune din corn Prilej, pentru povestitor, să facă mare tărăboi, cum se spune. Iată-l pe Roland, cu tîmplele zdrobite și cu gura plină de sînge. Dar Olivier nu-i dă pace, îi reproșează c-ar fi putut să sune din corn încă de la început, pentru a salva toate aceste vieți, dacă n-ar fi fost preocupat de propria-i glorie. Abia acum, cînd a fost înfrînt și rănit de moarte, va suna din corn și-și va acoperi de rușine numele și neamul Mai bine să moară în tăcere, mulțumindu-se cu dezastrul pe care l-a provocat eroismul lui... Nu-ți spuneam eu că Olivier a fost adevăratul erou ?

— Mi-ai spus așa ceva ?

Era limpede că nu fusese atentă la vorbele lui.

D. observă că Rose avea lacrimi în ochi și că-i era rușine — probabil pentru că se compătimea : un sentiment pe care el, unul, îl disprețuia chiar la un adolescent.

— Tocmai în asta constă importanța manuscrisului de la Berna — urmă el. În faptul că-l reabilitează pe Olivier și că transformă povestea într-o tragedie, nu o simplă epopee eroică. În varianta aflată la Oxford. Olivier se împacă cu Roland, pe care-l omoară din greșeală, orbit de sîngele propriilor lui răni Povestea a fost ușor modificată, potrivit unui anumit gust, pricepi ?... Pe cînd în varianta berneză, Olivier își răpune prietenul în deplină cunoștință de cauză, pentru ceea ce a cășunat oamenilor săi, pentru pierderea atîtor vieți. El moare urîndu-l pe idolul lor, pe acest imbecil viteaz și lăudăros, preocupat mai mult de propria-i glorie decît de triumful credinței sale. Îți dai seama însă că o asemenea versiune nu putea să placă unor castelani, la ospețele lor, în mijlocul cîinilor, flautelor și cupelor cu vin : menestrelii au trebuit s-o adapteze la gustul nobililor feudali, care ar fi putut să fie ei înșiși niște Rolanzi mai mărunți — în definitiv, nu e nevoie decît de un braț puternic și de înfumurare pentru a deveni un Roland — dar care nu erau capabili să priceapă ce anume voia Olivier.

— Sînt categoric de partea lui Olivier — exclamă Rose.

D. o privi cu mirare, iar ea adăugă :

— Tatăl meu ar fi, natural, de partea lui Roland. Întocmai ca baronii aceia...

Îndată după ce am publicat manuscrisul de la Berna, a izbucnit războiul.

— Dar după ce-o să se termine războiul, ce-ai de gînd să faci ?

La asta, D. nu se gîndise niciodată.

— A, nu prea cred că voi apuca sfîrşitul — răspunse el.

— Ca şi Olivier, ai fi oprit războiul dac-ai fi avut posibilitatea, dar de vreme ce a izbucnit...

— Nu, nu semăn cu Olivier, cum nu seamănă sărăntocii din ţara mea cu Roland sau L. cu Ganelon...

— Cine-i Ganelon ?

— Cel care-a trădat.

— Eşti sigur în privinţa lui L. ? Mi s-a părut destul de simpatic.

— Se pricep să se facă simpatici. Au cultivat timp de secole această artă. Ei bine — urmă el după ce goli paharul de rachiu — iată-mă aici ! Ce rost are să vorbim despre afaceri ? M-ai chemat, şi am venit.

— Voiam să te ajut, atîta tot.

— De ce ?

— Ieri noaple, după ce te-au bătut, mi-a fost greaţă. Bineînţeles, Currie a crezut că-i din pricina excesului de băutură. Dar era din pricina feţei dumitale... Cunoşti, desigur, această senzaţie. Să ştii că nu poţi avea încredere în nimeni !... N-am văzut niciodată vreo faţă care să pară cît de cît cinstită. Cinstită în înţelesul larg al cuvîntului. Amicii tatălui meu sînt cinstiţi în ce priveşte, să zicem, mîncarea şi dragostea, poate — oricum, au nişte neveste ghiftuite şi satisfăcute — dar cînd vine vorba de cărbune, sau de muncitori... Dacă speri să obţii ceva de la ei, nu fii melodramatic sau sentimental, pentru Dumnezeu ! Arată-le un carnet de cecuri, sau un contract... tare ca fierul !

În barul din faţa lor, cîţiva bărbaţi aruncau săgeţi[1] cu o mare precizie.

— N-am venit aici ca să cerşesc — rosti D.

— Te interesează într-adevăr treaba asta ?

[1] Joc practicat în Anglia.

— Războaiele de astăzi nu se compară cu cele de pe vremea lui Roland. Cărbunele poate fi mai prețios decît tancurile. Iar noi avem mai multe tancuri decît ne trebuie. Și oricum, nu ne sînt de prea mare folos.

— Dar Ganelon e încă în stare să zădărnicească totul?

— Nu-i e nici lui atît de ușor.

— Presupun că vor fi cu toții acolo, cînd te vei întîlni cu tatăl meu. Sentimentul onoarei poate fi găsit chiar la tîlhari. Mă gîndesc la Goldstein, la bătrînul lord Fetting, la Brigstock și la Forbes. E mai bine să știi cu cine vei avea de-a face.

— Ia seama! La urma urmei, sînt oamenii dumitale...

— Eu n-am pe nimeni. Și, oricum, bunicul meu a fost un simplu muncitor.

— N-ai noroc. Te afli în „Țara Nimănui". Ca și mine, de altfel. Trebuie să alegem o tabără sau alta, și ambele tabere refuză, firește, să ne acorde încredere.

— În Forbes — mai bine zis în Furtstein, căci, de fapt, așa îl cheamă — se poate avea încredere — în ce privește cărbunii, adică; nu pe toată linia. E necinstit în dragoste. Vrea să mă ia de nevastă, de aceea știu: are o amantă în Shepherd's Market. M-a informat chiar unul dintre prietenii lui. Ha, ha! Grozavi prieteni avem!

Pentru a doua oară în cursul acelei zile, D. se simți zguduit. Își aminti de fetița de la hotel. „Da, trăim într-o epocă în care copiii învață prea multe înainte de a se maturiza". În propria-i țară, copiii cunoșteau moartea încă înainte de a învăța să umble și se obișnuiau de mici să dorească pătimaș unele lucruri... O asemenea cunoaștere s-ar cuveni să vină treptat, ca un rod al experienței. Într-o viață fericită, deziluzia finală, pricinuită de condiția umană, coincide cu moartea. În zilele noastre, însă, oamenii par să aibă nevoie de o viață întreagă pentru a se obișnui cu această deziluzie timpurie...

— Nu cumva ai de gînd să te căsătorești cu el? o întrebă D., neliniștit.

— Ba s-ar putea. E mai bun decît aproape toți ceilalți.

— Poate că povestea cu amanta nu e adevărată...

— Ba este! Am pus detectivi să-l urmărească.

D. capitulă: asta nu era pace! Punînd piciorul în Anglia simțise oarecare invidie... din pricina nepăsării generale și a credulității celor de la controlul pașapoartelor. Dar probabil că se ascundea ceva îndărătul acestor aparențe. Își închipuise că atmosfera de suspiciune, în care trăia el însuși, se datora războiului civil, dar acum începea să creadă că ea exista pre-

tutindeni, ca o parte integrantă a vieții omenești. Oamenii erau uniți doar prin viciile lor : simțul onoarei exista printre cei ce practicau adulterul și hoția. El, unul, fusese pe vremuri prea obsedat de dragostea lui, de manuscrisul din Berna și de conferințele lui săptămînale despre limbile romanice, pentru a putea observa acest lucru. Era ca și cum întreaga lume ar fi fost abandonată, lăsată pradă întunericului. Rămîneau, poate, cel mult zece oameni drepți, ca s-o sprijine. Păcat ! Mai bine ar fi fost distrusă în întregime, pentru ca viața s-o poată lua de la început, de la amfibii...

— Hai să mergem — zise Rose.

— Unde ?

— Oriunde. Trebuie să facem ceva ! E încă devreme. Ce-ar fi să mergem la cinema ?

Petrecură aproape trei ore într-un soi de palat plin de statuete cu aripi aurite și de covoare moi pe care pășeau într-una, aducînd răcoritoare, niște fete îmbrăcate fistichiu. Ultima oară cînd fusese la Londra, sălile de cinematograf erau mai puțin luxoase. Filmul, o comedie muzicală împănată cu sacrificii și suferințe bizare, avea ca protagoniști un producător famelic și o blondină care reușise în viață. Deși numele ei apărea scris cu litere de neon în plin Piccadilly, ea renunța la un mare rol și se întorcea pe Broadway ca să-și salveze iubitul. Acolo finanța, pe ascuns, un nou film, asigurîndu-i succesul cu numele ei prestigios. În filmul acesta — un fel de vodevil scris la repezeală — jucau o sumedenie de actori famelici : toți cîștigau o mulțime de bani ; numele fiecăruia era scris cu litere de neon, inclusiv al producătorului și, bineînțeles, numele fetei. Era multă suferință în film — lacrimi de gelatină șiroind pe obrajii blondinei— și multă fericire. Un amestec de bizarerie și patetism : toți aveau purtări nobile și cîștigau bani cu nemiluita. Ai fi zis că un străvechi cod moral-religios, pierdut de veacuri, era pe punctul de a fi reconstituit de către omenire, pe baza dorințelor subconștiente și a mărturiilor nu prea sigure ale memoriei colective, și poate chiar pe baza unor hieroglife gravate în piatră.

D. simți pe genunchi mîna Rosei. Amintindu-și de afirmația ei că nu e romantică, presupuse că era un gest mașinal provocat de scaunele adînci, de lumina obscură și de romanțele sentimentale, un reflex pavlovist ca al cîinilor care salivează. Aidoma foamei, acest reflex poate fi întîlnit la toate categoriile sociale. D. avea însă reflexele blocate. Își puse

mîna peste a ei cu un sentiment de milă — merita ceva mai bun decît un bărbat ca Furtstein, care întreținea o amantă în Shepherd's Market. Rose nu era romantică, dar mîna ei rece se destindea sub a lui, consimțind...

— Am impresia c-am fost urmăriți — îi spuse el cu blîndețe.

— Nu-mi pasă. Dacă așa-i făcută lumea, mă voi acomoda. O să tragă cineva un foc de armă sau o să explodeze o bombă? Nu-mi plac zgomotele neașteptate, dar o să mă previi, nu-i așa?

— Nu-i decît un tip care predă limba Entrenationo. Sînt sigur că i-am zărit ochelarii în vestibul.

Eroina blondă vărsa alte lacrimi: pentru niște oameni predestinați să reușească, prin însăși popularitatea lor, păreau, toți, neobișnuit de triști și de mărginiți. „Dac-am trăi într-adevăr într-o lume în care **happy-end-ul** ar fi asigurat, am descoperi oare atît de tîrziu acest lucru?" se întrebă D. Poate că tocmai în asta consta incomprehensibila fericire a sfinților: ei vedeau de la bun început deznodămîntul și nu-și puteau lua în serios chinurile, oricît de cumplite.

— Nu mai pot suporta filmul ăsta — îi spuse deodată Rose. Finalul poate fi prevăzut cu o jumătate de ceas înainte... Hai să plecăm.

Ajunseră cu greu pe coridor. D. observă că ținea încă mîna fetei într-a lui.

— Cîteodată aș dori să pot prevedea propriul meu... sfîrșit — spuse el.

Se simțea extraordinar de obosit: două zile atît de agitate, și bătaia aceea, îl vlăguiseră.

— Ți-l spun eu, dacă vrei — zise Rose. Vei continua să lupți pentru niște oameni care nu merită. Într-o bună zi vei fi omorît. Dar nu vei răspunde la loviturile lui Roland, în orice caz nu cu bună știință. Manuscrisul din Berna greșește din acest punct de vedere.

Se urcară într-un taxi, iar ea îi spuse șoferului:

— Hotel Carlton, strada Guilford.

D. privi înapoi, prin ferestruica mașinii: nici urmă de domnul K. Poate că nu fusese decît o coincidență — chiar și domnul K. simțea uneori nevoia să se destindă puțin, privind lacrimile de gelatină.

D. spuse, adresîndu-se mai mult sieși decît fetei:

— Nu-mi vine să cred că au abandonat atît de repede lupta. La urma urmei, mîine îi așteaptă... înfrîngerea. Cărbunele face cît o escadrilă întreagă de bombardiere moderne.

Coborau încet pe Guilford Street.

— Barem dac-aș avea un revolver ! oftă el.

— Sper că n-au să îndrăznească — spuse Rose, vîrîndu-și mîna sub brațul lui, ca și cum ar fi vrut să rămînă cu el în taxi, unde nu-i pîndea nici un pericol.

D. își aminti că, o clipă, bănuise că era și ea unul dintre agenții lui L. Acum îi părea rău.

— Draga mea, e exact ca o socoteală aritmetică. Moartea mea ar putea să provoace complicații diplomatice, dar acestea i-ar deranja mai puțin decît certitudinea că noi am făcut rost de cărbuni. E o problemă de adunare simplă : cum să ajungi la o sumă cît mai mare.

— Ți-e frică ?

— Da.

— Atunci, de ce nu-ți schimbi domiciliul ? Vino cu mine îți pot oferi un pat.

— Nu se poate, am lăsat ceva la hotel.

Taxiul se opri și D. coborî. Fata îl urmă și rămase lîngă el, pe trotuar.

— Ce-ar fi să intru și eu... în caz că..

— Mai bine nu.

O ținea de mînă. Era un pretext de a zăbovi și de a se încredința că strada e pustie. Se întreba dacă administratoarea era sau nu de partea lui. Domnul K...

— Înainte de a pleca, aș vrea să te mai rog o dată... n-ai putea să-i găsești o slujbă fetiței de care ți-am vorbit ? E un copil bun... demn de încredere...

— N-aș mișca un deget, chiar de-aș vedea-o pe moarte — îi răspunse, cu glasul tăios pe care l-l auzise, parcă în urmă cu secole, în barul de pe vapor, cînd comanda : „Mai vreau un pahar, dă-mi încă unul !". Un glas de copil răsfățat, care se plictisește. Dă-mi drumul ! adăugă ea.

D. îi lăsă repede mîna, iar Rose urmă :

— Don Quijote stupid ! Du-te ! Lasă-te împușcat, mori !... Ești pe altă lume !

— Ai înțeles greșit. Fetița asta ar putea să-mi fie...

— Fiică, nu-i așa ? Și eu la fel. Rîzi ? Așa se întîmplă totdeauna. Știu. Ți-am mai spus că nu sînt romantică ! E vorba de ceea ce se numește „fixație paternă" : îți urăști tatăl dintr-o mie de motive, și ajungi să te îndrăgostești de un bărbat

de vîrsta tatălui... E ridicol. Și totodată lipsit de poezie. Continui să dai telefoane, să fixezi întîlniri..

D. o privea stînjenit, conștient de teribila lui incapacitate de a simți altceva decît frică, și un pic de milă... Judecînd după operele poeților din veacul al XVII-lea, s-ar putea crede că omul e în stare să-și dăruiască pe veci inima. Potrivit psihologiei moderne, acesta e un neadevăr; iar durerea și deznădejdea pot anula în om însăși posibilitatea de a mai simți ceva.

Stătea neputincios și stîngaci în fața ușii deschise a acestui hotel sordid, în care se închiriau camere cu ora...

— O, dacă s-ar termina odată războiul! exclamă el.

— Pentru dumneata n-o să se termine niciodată, singur ai spus-o

Era fermecătoare. În tinerețea lui, D. nu cunoscuse niciodată o ființă atît de fermecătoare — în orice caz, nu nevastă-sa, care fusese o femeie destul de oarecare, deși asta n-avusese nici o importanță. În principiu, frumusețea ar trebui să stimuleze dorința... D. făcu o încercare: o strînse în brațe pe Rose.

— Să vin și eu sus? îl întrebă ea.

— Nu, nu aici.

Și-i dădu drumul: încercarea nu izbutise.

— Am simțit că se petrece ceva cu mine încă aseară, cînd te-ai apropiat de mașină. Tremurai tot, dar nu uitai să fii politicos. M-a apucat greața cînd i-am auzit cum te băteau; credeam că sînt beată, dar azi-dimineață, cînd m-am trezit, greața dăinuia. Știi, e prima oară că mă îndrăgostesc. Englezii au o expresie specială pentru acest gen de dragoste: **calf-love** — amor juvenil.

Rose folosea un parfum scump. D. se silea să simtă altceva decît milă. În definitiv, își spunea, era o pleașcă pentru un bărbat tomnatic, fost profesor de limbi romanice...

— Draga mea... — începu el.

— Genul acesta de dragoste nu ține prea mult, nu-i așa? Dar în cazul de față nici nu va avea cum să țină mult! Vei sfîrși prin a fi omorît, nu încape nici o îndoială.

D. o sărută fără convingere, apoi îi spuse:

— Draga mea, ne vom vedea mîine. Pînă atunci, povestea asta o să se termine. Ne vom întîlni... ca să sărbătorim...

Își dădea seama că nu-și juca prea bine rolul, dar momentul nu era prielnic sincerității. Rose era prea tînără ca să poată suporta sinceritatea.

— Chiar și Roland avea, cred, o iubită — rosti ea.

Iar D. își aminti că iubita aceasta, pe nume Alda, murise pe loc cînd i se adusese vestea. Într-o legendă, viața nu poate continua după moartea ființei iubite, așa cum se întîmplase în cazul lui. Era ceva de la sine înțeles : menestrelul îi acordase Aldei doar cîteva versuri convenționale.

— Noapte bună — spuse D.

— Noapte bună.

Rose porni pe stradă, sub copacii negri. Iar el se gîndi că, la urma urmei, L. ar fi putut să-și aleagă o iscoadă mult mai îngrozitoare. Își descoperea o vocație erotică echivalentă cu o trădare — dar la ce bun ? își spunea. Mîine, totul se va rezolva într-un fel sau altul, iar el se va întoarce acasă... Se întrebă dacă, pînă la urmă, Rose se va mărita cu Forbes...

Împinse ușa interioară, cu geamuri : era întredeschisă... Își vîrî mașinal mîna în buzunar, deși n-avea, firește, nici o armă.

Era întuneric, dar simțea că e cineva acolo : îi auzea răsuflarea, nu departe de hîrdăul cu aspidistra. Stînd în fața ușii, cu lumina felinarului de pe stradă în spatele lui, era vulnerabil. N-avea nici un rost să se miște : agresorii ar fi tras în el. Își scoase mîna din buzunar, cu tabachera. Încercă să-și stăpînească tremurul degetelor, dar constată că se temea de durere. Își vîrî o țigară în gură și căută un chibrit, cu gîndul să-l scapere de perete pentru a-i lua prin surprindere pe agresori. Înaintă puțin și scăpără brusc chibritul, frecîndu-l de rama unui tablou. La lumina flăcării, o față albă de copil țîșni ca un balon din beznă.

— Dumnezeule ! Ce spaimă am tras din pricina ta, Elsa ! Ce făceai aici ?

— Vă așteptăm — îi șopti ea cu o voce subțire.

Chibritul se stinse.

— De ce ?

— Credeam c-o să intrați cu dumneaei. E slujba mea, să-i servesc pe clienții care vin să ceară o cameră.

— Vorbești prostii !

— Ați sărutat-o, nu-i așa ?

— N-a fost un sărut reușit.

— Dar nu despre asta-i vorba. Aveți tot dreptul. E vorba de ceea ce v-a spus dumneaei...

D. se întrebă dacă nu cumva făcuse o greșeală încredințîndu-i spre păstrare hîrtiile : dacă le va distruge, din gelozie ?

— Dar ce anume mi-a spus ?

— A spus că veți fi omorît, fără îndoială.

D. rîse, răsuflînd ușurat.

— Da, țara mea se află în război, și într-un război mor mulți oameni. Numai că ea nu știe...

— Dar și aici sînteți urmărit...

— Nu-mi pot face prea mult rău.

— Am simțit că se-ntîmplă ceva îngrozitor. În clipa asta, ei sînt sus și stau de vorbă.

— Cine ? întrebă el, tăios.

— Administratoarea și un individ.

— Ce fel de individ ?

— Unul scund, cu părul cărunt și niște ochelari cu rame de oțel.

Domnul K. ieșise, desigur, înaintea lor de la cinematograf.

— M-au luat la întrebări — urmă Elsa.

— Ce întrebări ?

— Dacă mi-ați spus ceva... Și dacă am văzut ceva hîrtii... Firește, am tăcut chitic. N-aș fi vorbit pentru nimic în lume !

D. era mișcat de devotamentul ei, dar i-era și milă : o lume care lăsa să se piardă asemenea calități nu merita nici un pic de stimă.

— Nu-mi pasă dacă mă omoară ! exclamă Elsa cu patimă.

— Nu-i nici un pericol.

— Ea e capabilă de orice ! urmă fata cu glas tremurător. Uneori se poartă ca o nebună, mai ales cînd o superi cu ceva. Dar nu-mi pasă. N-o să vă părăsesc. Sînteți cu adevărat un gentleman.

Era un motiv îngrozitor de nepotrivit.

— Aș face orice ar face și fata aceea — adăugă ea, posomorîtă.

— Faci mult mai mult.

— Pleacă și ea cu dumneavoastră acolo ?

— Nu ! Nu !

— Dar eu aș putea veni ?

— Draga mea, nici nu știi ce viață-i acolo !

O auzi oftînd prelung :

— Nu știți ce viață duc eu aici !

— Unde se află, în clipa asta, administratoarea și amicul ei ?

— La etajul întîi, prima ușă. Vă sînt dușmani de moarte ?

Dumnezeu știe din ce literatură de doi bani își scotea vocabularul.

— Nu, s-ar părea că-mi sînt prieteni. Nu știu precis. Ar fi poate mai bine să aflu, înainte ca ei să prindă de veste că sînt aici.

— Au şi prins de veste, sînt sigură. EA aude tot. Din bucătărie aude chiar ce se vorbeşte pe acoperiş. Mi-a poruncit să nu vă spun nimic.

D. era stăpînit de o îndoială : nu cumva copila asta era în pericol ? Nu-i venea a crede. Ce-i puteau face ?

Urcă prudent scara cufundată în întuneric. O treaptă scîrţîi. La un colţ al scării se pomeni pe palier, în faţa unei uşi deschise. Sub un abajur roz, cu franjuri de mătase, ardea un bec care lumina două siluete ce-l aşteptau cu o imensă răbdare.

D. rosti cu blîndeţe :

— **Bona matina...** Nu m-ai învăţat cum se spune „bună seara"...

— Intră şi închide uşa ! îl pofti administratoarea.

D. se supuse — n-avea încotro : abia acum îşi dădu seama că nu era lăsat niciodată să ia iniţiativa. Era ca un pion pe care ceilalţi îl mută mereu, de colo pînă colo.

— Unde-ai fost ? îl întrebă administratoarea.

Avea o înfăţişare cumplită : ar fi trebuit să fie bărbat, cu hidosul ei maxilar pătrat, cu silueta ei echivocă şi cu eczema aceea oribilă.

— O să-ţi spună domnul K. — răspunse el.

— Ce făceai cu fata aia ?

— Mă distram.

D. îşi roti privirea prin încăperea strîmtă, care aducea mai degrabă cu o văgăună decît cu odaia unei femei : o masă pătrată şi goală, cîteva scaune capitonate, un dulăpior pentru pantofi... Nici un fel de podoabe femeieşti, nici măcar o floare ! Părea făcută şi mobilată exclusiv pentru un scop utilitar. Uşa dulăpiorului era deschisă, lăsînd să se vadă o sumedenie de pantofi butucănoşi, cu tocurile joase.

— Fata îl cunoaşte pe L.

— Şi eu.

Pînă şi tablourile de pe pereţi aveau ceva masculin : portrete în culori ţipătoare, înfăţişînd femei cu ciorapi şi lenjerie de mătase. Ai fi zis că-i camera unui burlac refulat. Domnea o atmosferă vag ameninţătoare, evocînd dorinţe secrete de intimităţi irealizabile.

Domnul K. începu deodată să vorbească : glasul lui aproape isteric era parcă singurul element feminin al acestei camere masculine.

— În timp ce erai... la cinema... cineva a telefonat... pentru a-ţi face o propunere.

— De ce-or fi telefonat? Doar ştiau, cred, că ieşisem...

— Au spus că acceptă propriile dumitale condiţii, dacă nu te prezinţi la întîlnirea de mîine.

— N-am formulat nici un fel de condiţii.

— Mi-au transmis mie mesajul — zise administratoarea.

— Prin urmare, bănuiau că sînteţi la curent, dumneata şi domnul K..

Domnul K. îşi frîngea mîinile osoase.

— Voiam să ne încredinţăm că eşti încă în posesia hîrtiilor — spuse el.

— Vă temeaţi să nu le fi vîndut deja... în timp ce mă întorceam la hotel...

— Trebuie să fim prudenţi — rosti domnul K. în şoaptă, ca şi cum s-ar fi aşteptat să audă tălpile de cauciuc ale doctorului Bellows.

Chiar şi aici era obsedat de spectrul amenzii de un şiling.

— Acţionaţi potrivit unor instrucţiuni?

— Instrucţiunile noastre sînt foarte vagi! Multe lucruri sînt lăsate la discreţia noastră. N-ai vrea să ne arăţi şi nouă hîrtiile?

Femeia nu mai intervenea în discuţie — îi lăsa pe bieţii masculi să vorbească.

— Nu!

D îşi plimbă privirea de la unul la celălalt — avea impresia că, în sfîrşit, iniţiativa trecea în mîinile lui. Ar fi vrut să aibă mai multă vlagă ca să şi-o poată exercita din plin, dar se simţea zdrobit de oboseală. Anglia era plină de amintiri tulburătoare, care-l făceau să se gîndească la adevărata lui vocaţie: în clipa asta, s-ar fi cuvenit să fie la British Museum, şi să citească vreun manuscris medieval.

— Admit că avem aceiaşi şefi — spuse el. Dar n-am nici un motiv să vă acord încredere.

Omuleţul cu părul încărunţit şedea ca un condamnat, cu ochii aţintiţi asupra unghiilor sale roase; dar femeia îl înfrunta, cu faţa ei pătrată şi dominatoare — deşi nu avea ce să domine, decît cel mult un hotel dubios. D. asistase la execuţia multor trădători, de o parte şi de alta a frontului, şi ştia că e cu neputinţă să-i deosebeşti după purtările sau feţele lor: „tipul Ganelon" nu exista în realitate.

— Sînteţi nerăbdători să vă asiguraţi partea voastră de pradă? Dar nu va fi nici o pradă, adică nici o tranzacţie.

— Atunci, poate că vei citi această scrisoare — se amestecă în vorbă administratoarea : îi lăsase destul să vorbească...

D. citi încet scrisoarea : nu încăpea nici o îndoială în privinţa autenticităţii ei. Cunoştea prea bine iscălitură şi hîrtia aceea ministerială, ca să se poată înşela. Scrisoarea asta punea, aparent, capăt misiunii sale : administratoarea era împuternicită să preia de la el hîrtiile — nu se preciza în ce scop.

— Vezi ? N-au încredere în dumneata ! zise administratoarea.

— De ce nu mi-ai arătat scrisoarea cînd am sosit aici ?

— Sarcina de a hotărî dacă eşti sau nu demn de încredere a fost lăsată la discreţia mea.

Situaţia devenea de-a dreptul fantastică. I se încredinţaseră nişte hîrtii pînă la Londra : domnul K. primise instrucţiuni să-i supravegheze mişcările pînă la sosirea lui la hotel, dar nu fusese pus la curent cu natura misiunii lui secrete ; iar această femeie părea să fi fost şi pusă la curent, şi împuternicită să-i ia hîrtiile — numai în caz de forţă majoră, dacă ar fi considerat suspectă comportarea lui...

— Desigur că ştii despre ce hîrtii e vorba — spuse D.

— Fireşte — răspunse ea, îndărătnică.

D. rămase totuşi convins că femeia nu ştia nimic precis : putea citi asta pe faţa ei impasibilă, încăpăţînată. Jocul acesta complicat, în care oamenii îşi acordau încredere numai pe jumătate, şi se înşelau reciproc tot aşa, numai pe jumătate, părea să fie fără sfîrşit ! Dar dacă ministerul făcuse cumva o greşeală ?... Şi dacă D. ar fi predat hîrtiile, iar ei le-ar fi vîndut lui L. ?... D era sigur de un singur lucru : că nu putea avea încredere decît în sine însuşi. Altceva nu ştia. În încăpere plutea un oribil miros de parfum ieftin — era evident singura ei caracteristică feminină, dar te îngreţoşa întocmai ca un bărbat parfumat.

— Acum te poţi întoarce acasă, pricepi ? îi zise administratoarea. Misiunea dumitale a luat sfîrşit.

Totul părea prea simplu, suspect de simplu. Ministerul n-avea încredere nici în el, nici în ei, nici în altcineva. Se suspectau unii pe alţii. Numai fiecare ştia, cu titlu personal, dacă era loial sau nu. Domnul K., de pildă, ştia ce intenţiona să facă domnul K. cu hîrtiile acelea. Administratoarea îşi cunoştea, la rîndu-i, intenţiile. Nimeni nu putea fi răspunzător pentru altcineva decît pentru sine însuşi.

— Instrucţiunile nu mi-au fost adresate personal — spuse el. Voi păstra hîrtiile.

Domnul K. începu să țipe :

— Dacă acționezi pe la spatele nostru...

Ochii speriați ai famelicului profesor de Entrenationo îi trădau lăcomia și invidia, ca pe niște patimi secrete... La ce te puteai aștepta din partea unuia plătit atît de prost ? Cîtă trădare generează surmenajul acumulat în asemenea mici instituții, născute totuși din idealismul cuiva !

— Ești un sentimental — îi spuse administratoarea. Un burjui. Un profesor. Probabil un romantic. Dacă ne tragi pe sfoară, să știi că... o, am o imaginație grozavă !

D. n-o putea privi în față : avea impresia că privește într-un abis. Da, femeia avea într-adevăr imaginație. Eczema ei era ca o urmă lăsată de vreun act rușinos, din care nu-și revenise niciodată. Își aminti de ceea ce-i spusese Elsa : „Se poartă ca o nebună"...

— Ce-nseamnă : „Ne tragi pe sfoară" ? o întrebă el. Te referi la voi doi, sau la cei din patrie ?

Era într-adevăr nesigur de semnificația vorbelor ei. Se simțea ostenit și pierdut printre dușmani potențiali ; cu cît te depărtezi de cîmpul de bătălie, cu atît mai singur te simți. Îi invidia pe cei ce se aflau acum în linia de foc. Se întoarse cu gîndul acolo — parcă auzea sirena de alarmă și vuietul străzii : să fi fost oare mașina pompierilor, sau ambulanța ? Bombardamentul se terminase și începea operațiunea de degajare a cadavrelor. Oamenii luau piatră cu piatră, de teamă să nu treacă peste vreun corp ; uneori, o lovitură de cazma mînuită cu neatenție putea să provoace agonia cuiva... Lumea era parcă învăluită în ceață — praful împînzea ore în șir cîte o stradă. D. se simțea zguduit, și-i era greață : își amintea de un motan mort, lipit de fața lui ; nu se putea mișca, zăcea acolo, cu blana aceea lîngă gura lui...

Întreaga încăpere începu să se învîrtească în juru-i. Capul administratoarei se umflă ca o bășică. O auzi spunînd :

— Încuie ușa repede !

Încercă să se dezmeticească. Ce-aveau de gînd să-i facă ? Erau dușmani ? Sau prieteni ?... Se pomeni în genunchi. Timpul se scurgea parcă mai lent. Domnul K. mergea spre ușă cu o încetineală îngrozitoare. Fusta neagră a administratoarei era din ce în ce mai aproape de gura lui D., amintindu-i de blana acelui motan. Ar fi vrut să țipe, dar demnitatea lui de om îi apăsa ca un căluș limba : „Să nu țipi, nici măcar cînd bîta se abate asupră-ți"...

Îi auzi din nou glasul :

— Unde-s hîrtiile ?

Stătea aplecată asupra lui. Răsuflarea ei mirosea a parfum ieftin și a nicotină : pe jumătate femeie, pe jumătate bărbat...

Îi spuse în chip de scuză :

— Ieri am fost bătut, azi au încercat să mă-mpuște...

Un policar gros și autoritar coborî spre ochii lui : era în plin coșmar.

— Nu le am — bîigui el.

— Unde sînt ?

Degetul se legăna deasupra ochiului său drept. D. îl auzea pe domnul K. împingînd nervos ușa.

— Nu se închide ! mîrîi acesta.

D. era oripilat de mîna femeii, ca și cum aceasta ar fi fost la fel de contaminată ca și fața ei.

— Răsucește cheia în sens invers — îl îndemnă ea pe domnul K.

D. încercă să se ridice, dar degetul îl împinse înapoi. Un pantof vigilent îi apăsă zdravăn mîna. Domnul K. se plînse în șoaptă de ceva. Apoi se auzi o voce speriată, dar hotărîtă :

— Dumneavoastră ați sunat, doamnă ?

— N-am sunat de loc !

D. izbuti totuși să se ridice și spuse :

— Eu am sunat, Elsa. Nu m-am simțit bine. Nimic grav. Nu e nevoie de nici o ambulanță. O dată am fost îngropat sub ruine, într-un bombardament. Dă-mi te rog brațul, ca să mă duc la culcare.

Odăița își recăpătă înfățișarea cunoscută : dulăpiorul cu pantofi, hermafroditele în ciorapi negri de mătase, scaunele masculine...

— Azi-noapte am să încui ușa, ca să nu umblu în somn — rosti D.

Urcară încet pînă la ultimul etaj.

— Ai sosit taman la timp — spuse el. Aș fi fost în stare să fac o prostie. Cred că poimîine dimineața vom pleca de-aici.

— Și eu ?

D. avu nesocotința să-i promită, ca și cum într-o lume dominată de violență ar fi fost posibil să făgăduiești ceva, dincolo de clipa prezentă...

— Da, și tu.

Blana motanului şi fusta fumurie rămaseră lîngă el toată noaptea. Pacea care-i umplea de obicei visele era iremediabil distrusă : florile, apele liniştite, bătrînii care ieşeau discutînd de la vreo conferinţă, dispăruseră definitiv. După bombardamentul acela cumplit, D. rămăsese cu o permanentă teamă de asfixiere. Era bucuros că ceilalţi îşi împuşcau prizonierii şi nu-i spînzurau : ştreangul pus la gît dă viaţă coşmarului.

Se făcu ziuă fără să se lumineze : afară, o ceaţă gălbuie întuneca totul, reducînd vizibilitatea la cel mult douăzeci de metri. În timp ce se bărbierea, Elsa intră în încăpere cu o tavă : îi aducea un ou fiert, puţină scrumbie afumată şi un ceainic plin.

— Nu trebuia să te deranjezi — îi spuse el. Aş fi coborît.

— M-am gîndit că ar fi un pretext foarte bun. Poate că vreţi să vă dau înapoi hîrtiile.

Şi începu să-şi scoată, întîi pantoful, apoi ciorapul.

— Dumnezeule ! exclamă ea. Ce-au să creadă dac-au să intre tocmai acum ?

Se aşeză pe pat şi dădu să scoată hîrtiile ascunse sum călcîi.

— Ce se aude ? spuse D., ciulind urechile.

Parcă i-ar fi fost teamă să reintre în posesia hîrtiilor ; răspunderea e ca un inel blestemat, pe care preferi să-l laşi în seama altora. Culcată pe pat, Elsa trăgea şi ea cu urechea. Deodată treptele scîrţîiră : cobora cineva.

— A, nu-i decît domnul Muckerji, un domn din India — zise ea. Nu-i ca celălalt indian, care stă cu un etaj mai jos. Domnul Muckerji e foarte politicos.

D. luă hîrtiile — oricum, va scăpa curînd de ele !

Fetiţa urmă, în timp ce-şi punea la loc ciorapul :

— Dar e curios din fire. E singurul lui cusur. Pune nişte întrebări !...

— Ce fel de întrebări ?

— A, despre orice. Bunăoară, dacă cred în horoscoape. Sau în ceea ce scriu ziarele. Sau ce părere am despre domnul Eden. Şi-şi notează răspunsurile, nu ştiu de ce.

— Ciudat.

— Credeţi c-o să am neplăceri ? Cînd am chef de vorbă, spun nişte lucruri . Despre domnul Eden, sau despre orice alt subiect. Aşa, ca să mă distrez ! Uneori însă, mă apucă groaza cînd mă gîndesc că şi notează fiece vorbuliţă de-a mea. Şi

apoi, se întîmplă să mă uit la dumnealui, și-l văd că mă privește ca pe-un animal. Altminteri, e totdeauna respectuos.

D. nu mai insistă : domnul Muckerji nu-l interesa.

Se așeză la masă. Fetița, însă, nu plecă : ai fi zis că avea o rezervă de vorbe păstrate anume pentru el, sau pentru domnul Muckerji :

— Vorbeați serios aseară, cînd spuneați c-o să plecăm de-aici împreună ?

— Da. Voi găsi eu un mijloc.

— N-aș vrea să fiu o povară pentru dumneavoastră — urmă ea, folosind din nou vocabularul romanelor-foileton. Pot apela oricînd la Clara...

— O să-ți găsim o slujbă mai bună decît îți poate oferi Clara.

Da, o s-o roage din nou pe Rose : aseară, fusese cam isterică.

— Nu s-ar putea să mă luați și pe mine în țara dumneavoastră ?

— Nu mi s-ar permite.

— Am citit despre niște fete care s-au travestit.

— Asemenea lucruri se petrec numai în cărți.

— Mi-ar fi frică să mai rămîn aici.. cu dumneaei.

— N-ai să rămîi — o asigură el.

De undeva, de jos, se auzi o sonerie insistentă.

— A, nu degeaba îl cheamă Row[1]

— Cine mai e și ăsta ?

— Indianul de la etajul doi.

Elsa porni încet spre ușă.

— Va să zică, mi-ați promis că n-o să mai fiu astă-seară aici ?

— Promis.

— Jurați cu mîna pe inimă.

D. se supuse.

— Ieri noapte n-am putut să dorm — urmă ea. Mă temeam c-o să pățiți ceva îngrozitor. Să fi văzut ce mutră a făcut cînd am intrat la dumneaei ! „Dumneavoastră ați sunat ?" am întrebat-o. „N-am sunat de loc" mi-a răspuns, cu niște ochi... parcă erau pumnale ! După ce-am ieșit de la dumneavoastră, m-am încuiat în odăița mea. Ce-o fi pus la cale acolo ?

---

[1] Row — în engleză = gălăgie, scandal.

— Nu știu precis. Dar de fapt nu poate face mare lucru. E ca și diavolul : face mai mult zgomot decît rău. Dacă nu ne speriem de ea, nu ne poate cășuna nici un rău.

— O, ce bucuroasă aș fi să pot pleca de-aici !

Din pragul ușii, Elsa îi surîse fericită : era ca un copil de ziua lui onomastică.

— Aș scăpa de domnul Row, de clienții cu ora, de domnul Muckerji și mai ales de dumneaei. Ce mai, am noroc astăzi !

Ai fi zis că-și ia rămas bun, pe îndelete, de la un întreg mod de viață.

D. rămase închis în camera lui pînă-n clipa cînd trebui să pornească spre locuința lordului Benditch. De data asta, nu mai voia să riște nimic. Își vîrî hîrtiile în buzunarul de la piept al vestei și-și încheie pardesiul pînă la gît : era sigur că nici măcar un hoț de buzunare nu i le putea sustrage de-acolo. Cît despre violență, trebuia să fie gata s-o înfrunte. Acum ceilalți știau că avea hîrtiile asupra lui : trebuia să se bizuie pe protecția pe care i-o putea oferi Londra.

Locuința lordului Benditch era pentru el aidoma casei părintești pentru un băiețaș care se joacă de-a v-ați-ascunselea într-o grădină mare și necunoscută. „Peste trei sferturi de ceas — își spuse el auzind o pendulă care bătea de unsprezece și un sfert — totul se va hotărî într-un fel sau altul. Probabil că ceilalți vor încerca să profite de ceață".

Va folosi, însă, următorul itinerar : pe Bernard Street pînă la stația Russell Square (doar n-au să îndrăznească să-l atace în Metrou !), apoi de la Hyde Park Corner pînă la Chatham Terrace, circa zece minute de mers prin ceață. Putea, firește, să ia un taxi și să facă drumul în felul ăsta, dar i-ar lua îngrozitor de mult timp : aglomerația, ceața și gălăgia de pe străzi erau prielnice unor oameni încolțiți — cum i se părea că sînt ceilalți. Și-apoi erau destul de abili ca să-i pună ei înșiși la dispoziție un taxi. Cel mai bine ar fi să ia un taxi dintr-o stație, și să meargă cu el pînă-n Hyde Park Corner

Coborî scările cu inima cît un purice. În zadar își repeta că nu i se putea întîmpla nimic la Londra, ziua-n amiaza mare, și că era la adăpost de orice primejdie

Răsuflă ușurat, totuși, cînd îl zări pe indianul de la etajul al doilea : îmbrăcat în halatul lui uzat și pestriț, își vîrîse capul în ușa întredeschisă. D. își spuse că, în asemenea ocazii, un martor valorează cît un prieten. I-ar fi plăcut să lase urme vizibile pe oriunde călca, pentru a-și marca trecerea pe-acolo.

Ajuns la treptele acoperite cu covor, începu să calce în-

cet : nu voia ca administratoarea să-l simtă că pleacă. Dar nu putu ieși fără s-o vadă : prin ușa deschisă a odăii ei masculine, o zări așezată la masă și îmbrăcată în aceeași rochie fumurie, cu care-i apăruse în acea zi de coșmar. D. se opri la ușă și-i spuse :

— M-am dus.

— Ești cel mai în măsură să știi ce te face să nu respecți instrucțiunile.

— Mă întorc peste cîteva ore. Nu mai rămîn aici peste noapte.

Ea îl privi cu o indiferență totală, care-l ului. Era ca și cum femeia asta îi cunoștea mai bine intențiile decît și le cunoștea el însuși, ca și cum totul ar fi fost conceput, cu multă vreme înainte, în creierul ei încăpățîor.

— Îmi închipui că vi s-a plătit pentru camera mea — zise D.

— Da.

— O cheltuială care n-a fost prevăzută este leafa pe o săptămînă pentru fetiță. O voi plăti din banii mei.

— Nu înțeleg.

— Elsa pleacă și ea. Ai băgat-o în sperieți. Nu știu din ce motiv...

Pe fața ei se zugrăvi o curiozitate reală, dar nu păru de loc supărată : parcă-i dăduse o idee, pentru care-i era recunoscătoare.

— Vrei să spui că o iei pe fetiță ?

D. fu cuprins de neliniște : ce nevoie avusese să-i spună asta ? O voce lăuntrică îl avertiză : „Ia seama !" Aruncă o privire în jur : firește, nu era nimeni. Undeva, departe, se închise o ușă : alt avertisment.

— Ai grijă să n-o mai sperii pe fetiță — se pomeni el spunînd.

Îi venea greu să se smulgă de-acolo. Hîrtiile erau la loc sigur în buzunar, dar simțea că lasă în urmă o ființă care avea nevoie de protecția lui. Era o senzație absurdă : nu putea fi nici un pericol. Aruncă o privire dușmănoasă feței aceleia pătrate, plină de pete și vinișoare, și spuse, pe un ton marțial :

— Mă întorc foarte curînd. Am s-o întreb dacă cumva...

În ajun nu observase cît de enormi erau policarii ei. Acum și-i ținea ascunși în pumnii albi și cărnoși (simptom neurotic, pe cît se pare); nu purta nici un inel

— Tot nu pricep — zise ea tare și răspicat, ieșind din placiditatea de pînă atunci.

În aceeaşi clipă, faţa ei se schimonosi : închizînd o pleoapă, îi făcu semn cu ochiul — un semn grotesc şi inexplicabil de hilar. D. avu impresia că administratoarea nu mai era de loc neliniştită, ci se simţea stăpînă pe situaţie. Se răsuci pe călcîie şi se depărtă. Inima continuă să-i bată cu putere în colivia ei, încercînd parcă să transmită un mesaj, un avertisment, într-un cod pe care nu-l înţelegea. „Intelectualii — îşi spunea — au un cusur : vorbesc totdeauna prea mult". Ar fi putut să-i spună toate astea la întoarcere. Dar dacă nu se va întoarce ?... Ei bine, fetiţa nu era o sclavă, nu putea fi schingiuită. Doar trăia într-o metropolă înzestrată cu cea mai bună poliţie din lume...

Cînd ajunse în vestibul, un glas i se adresă, pe un ton cam prea smerit :

— Aţi vrea să-mi faceţi un serviciu, un foarte mare serviciu ?...

Era un indian cu nişte ochi căprui, mari şi impenetrabili, şi cu o înfăţişare umilă. Purta un costum bleu deschis şi o pereche de pantofi portocalii — era, desigur, domnul Muckerji.

— V-aş ruga să-mi răspundeţi la o întrebare, una singură — urmă acesta. Şi anume, în ce fel reuşiţi să faceţi economii ?

Să nu fi fost, oare, în toate minţile ?

— Nu fac niciodată economii — îi răspunse D.

Domnul Muckerji avea o faţă lată şi buhăită, ce se revărsa, în cute adînci, spre gură.

— Chiar niciodată ? întrebă el alarmat. Vreau să spun că există unii care pun deoparte toate monezile de aramă, toţi gologanii. Mai există, apoi, casele de ajutor reciproc şi casele de economii...

— Nu fac niciodată economii.

— Mulţumesc, e exact ce doream să ştiu — zise domnul Muckerji şi începu să mîzgălească ceva într-un carneţel.

În spatele domnului Muckerji apăru Elsa. Încă o dată, D. se simţi năpădit de o bucurie inexplicabilă : îi părea bine de prezenţa domnului Muckerji ; se chema că n-o lasă pe fetiţă singură cu administratoarea. Îi trimise un surîs pe deasupra spinării încovoiate de studiu a indianului şi-i făcu un semn discret cu mîna. Elsa îi răspunse cu un zîmbet vag. Totul era ca într-o gară plină de despărţiri şi gesturi bizare, de intimităţi întrerupte de sfielile amanţilor şi rudelor — bun prilej pentru un străin ca domnul Muckerji să privească în sufletele oamenilor, să pătrundă în intimitatea lor. Domnul

Muckerji ridică privirea și spuse, pe-un ton cam prea entuziast :

— Sper că vom mai avea asemenea convorbiri interesante.

Și-i întinse o mînă, dar și-o retrase repede, ca și cum s-ar fi temut de un refuz. Apoi rămase locului, cu un zîmbet umil, în timp ce D. dispărea în ceață.

Nimeni nu poate ști precis cît durează o despărțire ; dacam ști, am da mai multă atenție surîsurilor și formulelor de politețe

Ceața îl învăluia din toate părțile ; trenul ieșise din gară, iar oamenii părăseau peronul ; un pod de fier reteza gesturile zăbavnicilor care continuau să-și fluture mîna.

D. mergea repede, cu urechea la pîndă. O fată cu o servietă la subsuoară trecu pe lîngă el ; un poștaș părăsi în zigzag trotuarul, mistuindu-se în beznă D. se simțea ca un aviator care, înaintea zborului peste Atlantic, are încă sub ochi forfota de pe coastă... N-avea de mers mai mult de o jumătate de ceas. Totul avea să se decidă curînd. Nici nu concepea gîndul că s-ar putea să nu cadă la învoială cu Benditch ; ai lui erau dispuși să plătească oricît pentru cărbune. Ceața învăluia totul. Încercă să audă pașii trecătorilor, dar singurii pe care-i auzea erau proprii săi pași pe caldarîmul de piatră. Tăcerea asta nu-l liniștea cîtuși de puțin. D o lua înaintea altor pietoni, dar nu-i observa decît în clipa cînd era la un pas de siluetele lor, răsărite brusc din ceață Chiar dac-ar fi fost urmărit, tot nu și-ar fi putut da seama. Dar oare-l puteau urmări în orașul acesta învelit parcă în vată ? Totuși, la un moment dat, negreșit că-l vor ataca, într-un fel sau altul.

Un taxi încetini și veni în dreptul lui. Șoferul îl întrebă :

— Doriți un taxi, domnule ?

D uită de hotărîrea lui de a nu lua un taxi decît din stație.

— Gwyn Cottage, Chatham Terrace — rosti el, urcîndu-se în mașină. Aceasta porni in sens invers pe strada cufundată în ceața de nepătruns.

„Nu ăsta-i drumul — își spuse D., cuprins de neliniște. Ce imbecil sînt !" Apoi, cu glas tare :

— Oprește !

Dar taxiul merse mai departe. D. nu-și dădea seama unde se aflau — nu distingea decît spatele uriaș al șoferului și ceața ce-i învăluia. Bătu cu pumnul în geam, strigînd :

— Dă-mi drumul !

Taxiul se opri, iar el vîrî un șiling în mîna șoferului și sări pe trotuar. Auzi o voce foarte mirată :

— Ei, drăcia dracului, ce s-a întîmplat ?

Şoferul era, desigur, un om cinstit.

Cu nervii îngrozitor de zdruncinaţi, D. alergă drept în braţele unui poliţist :

— Unde-i staţia Russell Square ?

— Aţi luat-o greşit, domnule. Întoarceţi-vă şi mergeţi de-a lungul grilajului, prima la stînga.

D. ajunse în staţie, după un drum ce i se păru nespus de lung. Aşteptînd liftul ce cobora spre metrou, îşi dădu brusc seama că o asemenea coborîre cerea mai mult curaj decît îşi închipuise el. Nu mai coborîse niciodată sub nivelul unei străzi, din ziua cînd i se prăbuşise casa peste el ; ajunsese, după aceea, să pîndească de pe acoperişuri bombardamentele aeriene. Prefera să moară repede, decît să se asfixieze lent, cu o pisică moartă lîngă el.

Înainte ca uşile liftului să se închidă, încercă să-şi stăpînească nervii : ar fi vrut să se repeadă spre ieşire. Încordarea asta era peste puterile lui. Se aşeză pe unica bancă din lift şi simţi cum pereţii acestuia încep să plutească în jurul lui. Îşi îngropă capul în palme şi încercă să nu vadă şi să nu simtă coborîrea. Liftul se opri. Ajunsese în gara subterană.

Auzi un glas :

— Doriţi o mînă de ajutor ? Conway, ajută-l pe domnul !

Un pumn mic şi groaznic de lipicios îl ajută să coboare. O femeie cu un gît descărnat, înfăşurat într-o blăniţă subţire, îi spuse :

— Şi lui Conway i se făcea rău, pe vremuri, în ascensor, nu-i aşa, răţoiule ?

Un băieţaş palid şi posac, în vîrstă de vreo şapte ani, îl ţinea de mînă.

— Acum mă simt mult mai bine — zise D., încă tulburat de albul tunel subteran, de aerul stătut şi de vuietul depărtat al unui tren.

— Mergeţi spre vest ? îl întrebă femeia. Vă arătăm noi în ce staţie să coborîţi. Sînteţi străin, nu-i aşa ?

— Da.

— A, eu n-am nimic împotriva străinilor.

Se pomeni condus prin tunelul fără sfîrşit. Băiatul era oribil îmbrăcat, cu un pantalonaş de stofă vărgată, o flaneluţă galbenă ca lămîia şi o şapcă de şcolar, cu dungi ciocolatii şi mov.

— Sînt destul de îngrijorată de Conway — spuse femeia. Doctorul pretinde că-i din cauza vîrstei, dar taică-su a avut ulcer duodenal.

O evadare era cu neputință : îl urcară în metrou, între ei amîndoi.

— Acum nu mă supără la el decît că are nasul veșnic înfundat — urmă femeia. Conway, închide gura ! Domnul nu dorește să-ți vadă amigdalele !

În vagon nu era multă lume. D. era sigur că nu fusese urmărit pînă-n metrou. Dar oare în Hyde Park Corner i se va întîmpla ceva ? Poate că exagera și el ! Doar se afla în Anglia !... Își aminti însă de șoferul care-l atacase, cu o plăcere diabolică, pe șoseaua Dover-ului, și de glonțul de revolver din pasajul acela.

— Din păcate, Conway nu vrea să pună în gură nici o legumă — continuă să se plîngă femeia.

Lui D. îi veni o idee.

— Mergeți departe spre vest ? întrebă el.

— În Kensington, pe High Street. Ne ducem la „Barker“ [1]. Băiatul ăsta uzează așa de repede hainele !...

— Dacă vreți, vă duc eu cu un taxi, de la Hyde Park Corner...

— O, nu vrem să vă deranjăm ! Ajungem mai repede cu metroul.

Trenul intră în stația Piccadilly și se urni numaidecît, cufundîndu-se din nou în tunel, cu un zgomot înfricoșător, ce-l făcu pe D. să-și încleșteze pumnii : era un zgomot asemănător celui produs de explozia unei bombe grele, al cărei suflu e încărcat de moarte și de suferință.

— Mă gîndeam că poate băiatul... Conway adică...

— E un nume caraghios, nu-i așa ? Adevărul este că înainte să nasc ne-am dus la cinema și-am văzut un film cu Conway Tearle. Soțului meu i-a plăcut numele ăsta. Mai mult decît mie, în orice caz. Și-a zis așa : „Dacă-i băiat, îl botezăm Conway“. Iar cînd, în aceeași noapte, băiatul a venit pe lume, ni s-a părut că fusese un soi de... semn prevestitor.

— Poate că i-ar plăcea să meargă cu taxiul...

— A, nu, în taxi i se face rău. E tare sucit în privința asta. În autobuz și-n metrou, n-are nici pe dracu', măcar că uneori mi-e rușine să mă nimeresc cu el într-un ascensor ; nu e de loc plăcut pentru ceilalți. Se uită deodată la cîte unul și p-ormă,

---

[1] Magazin din Londra.

pînă să spui „pîs", îi și varsă pe pantaloni. Parc-ar fi un scamator, zău așa!

N-avea nici un rost să insiste. De altfel, ce putea să i se întîmple? Îi făcuseră destule! Dincolo de tentativa de asasinat nu puteau merge — deși rămînea, firește, posibilitatea unui asasinat reușit. Nu și-l putea imagina pe L. amestecat în așa ceva, dar parcă-l vedea scuturîndu-se cu o miraculoasă dezinvoltură de o asemenea întîmplare neplăcută.

— Ați ajuns — îi spuse femeia În stația asta trebuie să coborîți. Mi-a făcut plăcere să stau de vorbă cu dumneavoastră. Conway, dă-i mîna domnului

D. strînse degetele lipicioase ale băiatului și porni în sus, spre dimineața gălbuie

În văzduh pluteau aclamații. — mulțimea aclama, poate, o mare victorie. Trotuarul de pe Knightsbridge era ticsit; deasupra străzii, dominînd ceața joasă, se ridicau porțile din Hyde Park; într-altă parte o caleașcă trasă de patru cai cabrați se mișca repede pe fundalul unor nori murdari. În jurul spitalului St. George, autobuzele oprite în loc dispăreau aidoma unor aligatori, în aerul jilav ca o mlaștină Se auzi un fluierat, și din ceață răsări un cărucior manevrat de un invalid ce-și acompania, cu un fluier ținut în mîna cealaltă, drumul anevoios. Melodia nu se închega: ai fi zis că e fîsîitul unui mic animal de cauciuc care se dezumflă; apoi, după o nouă opintire, o lua de la început. Pe o tăbliță, invalidul scrisese: „Gazat în 1917. Pierdut un plămîn".

În jurul lui aerul era ca un fum gălbui, prin care oamenii aclamau de zor.

Un Daimler se desprinse din șirul mașinilor oprite; mai multe femei începură să zbiere, iar cîțiva bărbați își scoaseră pălăriile. D. nu știa ce să creadă: pe vremuri, asistase la cîteva procesiuni religioase, dar aici nimeni nu părea să îngenuncheze.

Mașina trecu încet prin fața lui; două copilițe îmbrăcate în taiorașe strîmte și cu mîinile înmănușate priveau prin geamurile mașinii, cu nepăsarea unor momîi de mucava.

— Drăguțele de ele! exclamă o femeie. Se duc să facă cumpărături la „Harrods".

Era o priveliște exraordinară: un totem transportat într-un Daimler!

— Scoate-ți pălăria, domnule! auzi el un glas tăios, dar parcă familiar.

Era Currie.

O clipă se gîndi : „M-a urmărit !" Dar Currie păru sincer stînjenit cînd îl recunoscu, şi se feri în lături, tuşind şi legănîndu-şi monoclul :

— A, scuzaţi-mă. Sînteţi străin.

Dacă D. ar fi fost o femeie cu care întreţinuse cîndva relaţii ruşinoase, tot aşa ar fi procedat : unei astfel de femei e greu să-i întorci spatele, dar încerci să treci pe lîngă ea.

— Spune-mi, te rog, pe unde s-o iau ca s-ajung la Chatham Terrace ? i se adresă D.

Currie se împurpură la faţă.

— Te duci la lordul Benditch ?

— Da.

Invalidul de pe stradă începu din nou să cînte din fluier. Autobuzele se urniră, greoaie, şi mulţimea se împrăştie.

— Ascultă — spuse Currie. Se pare că aseară m-am purtat ca un dobitoc. Scuzele mele.

— În regulă.

— Te luasem drept un escroc. O prostie. Dar odată am păţit-o eu însumi cu un astfel de potlogar, şi-apoi domnişoara Cullen e o fată admirabilă.

— Adevărat.

— Odată, am cumpărat un galion spaniol scufundat, una dintre corăbiile Invincibilei Armada. Am plătit o sută de lire, bani buni. Fireşte, nu exista un asemenea galion.

— Zău ? !

— Ascultă, aş vrea să-ţi dovedesc că nu-ţi port pică. Te conduc pînă la Chatham Terrace. Totdeauna sînt bucuros să ajut un străin. Sînt sigur că şi dumneata ai face la fel dac-aş veni în ţara dumitale. Ceea ce, fireşte, e puţin probabil.

— Eşti foarte amabil — zise D. cu convingere, răsuflînd uşurat.

Însemna că bătălia se sfîrşea : dacă ceilalţi plănuiseră cumva un ultim atac disperat la adăpostul ceţii, soarta le fusese potrivnică. N-ar fi putut pretinde că el însuşi le dejucase planul. Îşi duse mîna la piept şi pipăi prin pardesiu umflătura reconfortantă a scrisorilor sale de acreditare.

— E normal să devii prudent după o asemenea experienţă — urmă să explice, cam prea mult, căpitanul Currie.

— Ce fel de experienţă ?

— Experienţa cu galionul spaniol. Individul părea atît de serios... Mi-a oferit cincizeci de lire ca garanţie pînă la încasarea cecului meu. Nu voiam să-i primesc, dar a insistat, zicînd

că am tot dreptul la o garanție, devreme ce-mi ceruse să-i plătesc în bani.

— Prin urmare n-ai pierdut decît cincizeci de lire ?

— A, mi-a dat nişte bancnote false ! Cred că a mirosit că-s un romantic. Totuşi, m-am ales cu o experiență instructivă. Omul învață din greşeli.

— Da ?

Era o adevărată plăcere să te plimbi pe Knightsbridge cot la cot cu un om atît de vorbăreț.

— Ai auzit de „Galionul spaniol" ?

— Nu, n-am impresia.

— A fost primul meu hotel rutier. Lîngă Maidenhead. Dar am fost nevoit să-l vînd pînă la urmă. Vestul a cam început să-şi piardă puterea de atracție. Kent-ul e mult mai atrăgător pentru elită. Chiar şi Essex-ul. În vest e o clientelă mai... din popor : oamenii care se duc la Cotswolds...

Violența părea mai mult ca oricînd nelalocul ei în această țară guvernată de distincții atît de complicate şi de tabu-uri atît de stranii. Violența e prea simplă şi denotă o lipsă de gust...

Cotiră la stînga, lăsînd în urmă marele bulevard. Din ceață răsăriră siluetele fantastice ale unor turnuri roşii, crenelate.

— Ai văzut vreun spectacol frumos ? întrebă căpitanul Currie.

— Am fost cam ocupat...

— Ai grijă să nu te surmenezi.

— Şi am luat lecții de Entrenationo...

— Dumnezeule ! La ce bun ?

— E o limbă internațională.

— Cînd stai să te gîndeşti, mai toți oamenii vorbesc puțin englezeşte... Mii de draci ! Ştii pe lîngă cine-am trecut ?

— N-am văzut pe nimeni.

— Şoferul ăla... cum naiba-l cheamă ? Ăla cu care te-ai bătut.

— Nu l-am zărit.

— Stătea lîngă o uşă. Maşina era şi ea acolo. Ce-ar fi să ne întoarcem şi să stăm puțin de vorbă cu el ? Şi adăugă, apucîndu-l de mînecă pe D., cu mîna-i teafără : Ai tot timpul. Chatham Terrace e chiar în fața noastră.

— Nu, n-am timp de loc.

D. se simți cuprins de panică. Nu cumva îi întindeau, totuşi, o capcană ? Mîna îl împingea încet, dar fără cruțare...

— Am o întîlnire cu lordul Benditch.

— E vorba doar de cîteva clipe. În definitiv, a fost o luptă dreaptă, fără părtinire. S-ar cuveni să-i strîngi mîna, ca să-i arăţi că nu eşti supărat. Aşa se obişnuieşte. Doar ştii că eu am fost de vină...

Sporovăia drept în urechea lui D., trăgîndu-l mereu de mînecă. Duhnea uşor a whisky.

— După aceea — zise D. După întîlnirea cu lordul Benditch.

— Mi-ar părea rău să ştiu că-i porţi pică. A fost greşeala mea.

— Nu ! Nu ! stărui D.

— La ce oră ai întîlnirea ?

— La amiază

— Nu-i nici fără cinci. Avem timp să ne strîngem mîinile şi să bem un rînd.

— Nu ! gemu D. şi se smulse din strînsoarea mîinii aceleia stăruitoare : în spatele lui fluierase cineva. Se întoarse, cu pumnii strînşi, într-o pîndă deznădăjduită. Dar nu era decît un poştaş.

— Arată-mi, te rog, unde e Gwyn Cottage — i se adresă D. — Chiar în faţă — îi răspunse poştaşul. Luaţi-o pe-aici.

D zări mutra uluită şi scandalizată a căpitanului Currie. Ceva mai tîrziu. avea să-şi spună că se înşelase : căpitanul Currie nu dorise probabil decît o împăcare.

Cînd uşa masivă în stil Eduardian se deschise, lăsînd să se vadă un vestibul fantastic, D. avu senzaţia pe care-o încerca ori de cîte ori auzea semnalul de încetare a alarmei Putu din nou să zîmbească — îl amuza predilecţia arătată de bogata gazdă pentru amantele unor regi. De jur împrejur, pe pereţii acoperiţi cu imitaţii de lambriuri, erau atîrnate reproduceri după tablouri celebre : Nell Gwyn[1] trona la loc de cinste deasupra scării, printre o mulţime de heruvimi ridicaţi la ranguri de nobleţe. Cît sînge nobil îşi avea obîrşia în negoţul de portocale !

D. o recunoscu pe doamna de Pompadur şi pe doamna de Maintenon. Mai era acolo şi domnişoara Gaby Deslys — uluitor de antebelică, cu ciorapii ei negri de mătase şi cu mănuşile-i negre Ce gusturi bizare !

— Pardesiul, sir !

Îl lăsă pe valet să-i scoată pardesiul.

---

1 Nell Gwyn înainte de a deveni actriţă, a fost vînzătoare de portocale (şi de scrumbii) pe străzile Londrei.

Mobilierul vădea un amestec penibil de stiluri — chinezesc, Ludovic al XVI-lea şi Stuart. D. era fascinat: ciudat adăpost pentru un agent secret!

— Mă tem că am venit cam prea devreme — zise el

— Excelenţa sa a dat ordin să intraţi numaidecît.

Îl uimea cel mai mult gîndul că Rose crescuse în acest cadru, în mijlocul acestor imagini ale unei senzualităţi factice. Să fi întruchipat, oare, ele visul unui ambiţios fiu de muncitor? Cu bani se pot cumpăra şi femei. Valetul avea, la rîndu-i, o înfăţişare neverisimilă: foarte înalt, cu o înclinaţie ce părea să pornească de la talie în sus, şi care se menţinea datorită unei poziţii ciudate, piezişe, cam ca aceea a Turnului din Pisa.

Valeţii îi displăcuseră totdeauna lui D.: erau atît de conservatori, atît de prosperi — nişte paraziţi! Dar omul ăsta îl făcea să rîdă: era ca o caricatură. Îi amintea de locuinţa unui actor-director de teatru, care-l invitase odată la masă: în casa aceea erau valeţi în livrea

— Domnul D. — anunţă valetul, deschizînd o uşă.

Se pomeni într-o încăpere uriaşă, cu parchet pe jos. Pereţii erau acoperiţi cu portrete — nu puteau fi, toate, portrete de familie. În jurul unui mare cămin, în care ardeau buşteni, erau dispuse cîteva fotolii, cu spătare înalte: cu greu îţi puteai da seama dacă sînt sau nu ocupate. D. înaintă cu băgare de seamă. Un altul, în locul lui, ar fi rămas impresionat de încăperea asta, menită parcă să te facă să te simţi inferior, cu mînecile tale roase şi cu viaţa ta precară. Numai că, din întîmplare, D. nu era de loc snob din fire. Nici nu-i păsa de înfăţişarea lui mizeră.

Păşind tacticos pe parchet, fredona în gînd o melodie. Era prea fericit de prezenţa lui acolo, ca să-i mai pese de ceva.

Din fotoliul aşezat la mijloc se ridică un individ masiv, cu un cap rotund ca o bilă, acoperit de o clădărie de păr negru înspicat şi cu o falcă de statuie ecvestră.

— Domnul D.? întrebă el.

— Lordul Benditch?

Individul arătă cu mîna spre celelalte trei fotolii şi spuse:

— Domnul Forbes, lordul Fetting, domnul Brigstock... Domnul Goldstein n-a putut veni.

— Cunoaşteţi, presupun, scopul vizitei mele — zise D.

— Acum două săptămîni am primit o scrisoare în care eram avizaţi de sosirea dumitale. Şi-şi flutură mîna în direcţia unui urlaş birou de lemn cu încrustaţii: avea mania de a-şi folosi mîna ca pe-un indicator de circulaţie. Scuză-mă că intrăm direct în subiect. Sînt un om ocupat.

— N-am nimic împotrivă.

Un alt personaj se ivi dintr-un fotoliu : un tip scund, oacheş, cu trăsături ascuţite şi cu o expresie vioaie şi foarte şireată. Începu să aşeze fotoliile în spatele biroului, cu un aer important.

— Domnule Forbes ! chemă el.

Domnul Forbes se arătă în sfîrşit : purta un costum de tweed şi reuşea să dea impresia unui ins sosit tocmai atunci de la ţară.

— Iată-mă, Brigstock — rosti el, pe un ton vag batjocoritor

— Lord Fetting !

— Eu l-aş lăsa pe Fetting să doarmă — spuse Forbes. Bineînţeles cu condiţia să nu sforăie.

Se aşezară pe rînd în faţa biroului, cu lordul Benditch în mijloc. Ai fi zis că-i o comisie pentru ultimul examen oral, în vederea acordării unui titlu universitar.

Domnul Brigstock — îşi spuse D — era examinatorul cel mai dificil, cel care pune beţe în roate şi se agaţă de amănunte, cu tenacitatea unui foxterrier.

— Nu vrei să iei loc ? îl pofti lordul Benditch, cu emfază.

— Aş lua, cu plăcere, dac-ar fi vreun scaun de această parte a frontierei...

Forbes izbucni în rîs. Lordul Benditch zise tăios :

— Brigstock !

Brigstock ocoli repede biroul şi împinse un fotoliu

D. se aşeză.

Totul părea îngrozitor de ireal. Momentul mult aşteptat sosise, dar parcă era neverosimil, în acest decor teatral, printre aceşti strămoşi falşi şi aceste ibovnice moarte. Nici măcar lordul Fetting nu era vizibil.

Nu, într-un asemenea loc nu te aştepţi să se hotărască soarta unui război !

— Ştiţi cît cărbune ne-ar trebui începînd de-acum şi pînă-n aprilie ? întrebă el.

— Da.

— Ni l-aţi putea livra ?

— Cu condiţia să fim mulţumiţi, eu, Forbes şi Fetting — răspunse lordul Benditch. Şi Brigstock — adăugă el peste o clipă.

— E vorba de preţ ?

— Fireşte. Şi de încredere.

— Vom plăti prețul cel mai ridicat de pe piața mondială, plus o bonificație de douăzeci și cinci la sută după livrare.

— În aur ? întrebă Brigstock.

— Parte în aur.

— Nu vă așteptați să acceptăm bancnotele dumneavoastră, care ar putea să nu mai valoreze nimic în primăvara viitoare— zise Brigstock. Și nici mărfuri, pe care n-ați putea, probabil, să le scoateți din țară.

Lordul Benditch se rezemă de spătar, lăsîndu-l pe Brigstock să ducă discuția : Brigstock făcuse un antrenament special pentru astfel de discuții. Domnul Forbes desena pe hîrtia din fața lui fete în chiloți de baie, cu niște ochi mari și rotunzi.

— Dacă vom avea cărbuni, nici vorbă nu poate fi de o prăbușire a monedei noastre. I-am menținut cursul la un nivel constant în cei doi ani de război. Cărbunii aceștia ar putea însemna înfrîngerea definitivă a rebelilor.

— Informațiile de care dispunem arată contrariul — zise Brigstock.

— N-aș crede că sînt demne de încredere.

Deodată se auzi un sforăit, dincolo de spătarul unui fotoliu.

— Insistăm să primim plata în aur — urmă Brigstock. Să-l trezesc pe Fetting ?

— Lasă-l să doarmă — zise domnul Forbes.

— Vă satisfacem cererea doar pe jumătate : sîntem dispuși să plătim în aur prețul curent pe piață, dacă dumneavoastră veți accepta bonificația în bancnote sau în mărfuri.

— În cazul acesta, cerem treizeci și cinci la sută.

— E prea mult

— Dar și riscurile noastre sînt foarte mari — spuse Brigstock. Vasele trebuiesc asigurate. Da, o mulțime de riscuri...

În spatele lui era atîrnat un tablou înfățișînd un nud de femeie într-un peisaj bucolic, cu flori.

— Cînd ați începe livrarea ?

— Avem unele stocuri, așa că am putea începe luna viitoare, însă pentru întreaga cantitate de care aveți nevoie va trebui să redeschidem cîteva mine. Ceea ce ia timp... și bani. Utilajul acelor mine s-a deteriorat, desigur. Iar minerii de-acolo nu mai pot fi muncitori de frunte — oamenii se deteriorează mai repede decît utilajul.

— Firește, dumneavoastră aveți pîinea și cuțitul — zise D. Avem neapărat nevoie de cărbuni.

— Încă ceva — urmă Brigstock. Sîntem oameni de afaceri, nu politicieni, și nici cavaleri care pornesc în cruciade.

Vocea ascuţită a lordului Fetting se auzi de lîngă cămin!

— Pantofii! Unde-mi sînt pantofii?

Domnul Forbes zîmbi şi începu iar să deseneze ochi rotunzi, cu gene lungi: se gîndea, cumva, la ibovnica lui din Shepherd's Market? Avea aerul senzual al unui bărbat robust, care fumează pipă şi-şi ascunde virilitatea sub un costum de tweed.

Lordul Benditch interveni, cu o voce aspră şi dispreţuitoare:

— Brigstock vrea să spună că am putea primi din altă parte o ofertă mai convenabilă.

— Aţi putea, dar trebuie să vă gîndiţi şi la viitor. Dacă ceilalţi vor cîştiga războiul, ei vor înceta să vă fie clienţi. Au alţi aliaţi...

— Să nu mergem cu gîndul atît de departe. Pe noi ne interesează profitul imediat.

— S-ar putea să constataţi că aurul lor oferă mai puţine garanţii decît hîrtia noastră. La urma urmei, au furat acest aur. I-am putea da în judecată... Şi apoi, nu uitaţi că mai e şi guvernul dumneavoastră. A furniza cărbune rebelilor ar putea fi o acţiune ilegală.

— Dacă am cădea la învoială — spuse Brigstock, tăios — am fi dispuşi să primim treizeci la sută în bancnote, la cursul existent în ultima zi a livrărilor. Dar vă daţi seama, desigur, că orice comision trebuie să fie suportat de către dumneavoastră... În ce ne priveşte, e maximum de concesii posibil.

— Comision? Nu prea înţeleg...

— E vorba, evident, de comisionul dumitale asupra tranzacţiei. Oamenii dumitale trebuie să se îngrijească de asta.

— Nici prin gînd nu-mi trecea să cer un comision. Aşa se obişnuieşte? Nu ştiam, dar în orice caz n-aş fi cerut un comision.

— Eşti un agent neobişnuit — zise lordul Benditch privindu-l chiondorîş, ca şi cum D. ar fi proclamat o erezie sau s-ar fi făcut vinovat de vreun matrapazlîc.

— Înainte de a se încheia contractul, am dori să-ţi vedem scrisorile de acreditare — spuse Brigstock.

D. îşi duse mîna la buzunarul de la piept. Era de necrezut, dar hîrtiile dispăruseră de-acolo! Cuprins de panică, începu să se scotocească de zor prin buzunar: nu găsi nimic. Ridicînd privirea, văzu trei perechi de ochi care-l urmăreau: domnul Forbes încetase să deseneze şi se uita la el cu atenţie.

— E ceva nemaipomenit! exclamă D. Le aveam aici, în buzunarul de la piept...

— Poate că le-ai lăsat în pardesiu — spuse cu blîndețe domnul Forbes.

— Brigstock ! Sună, te rog — porunci lordul Benditch, și peste cîteva clipe adăugă, adresîndu-se valetului, care tocmai intra : Adu pardesiul acestui domn !

Era o simplă formalitate : D. știa că hîrtiile nu se aflau în pardesiu, dar cum de dispăruseră ? Nu cumva i le luase Currie ? Nu, era cu neputință ! Nimeni nu avusese posibilitatea, afară doar de...

Valetul se întoarse, cu pardesiul pe braț. D. se uită în ochii lui impasibili, de slugă plătită, pentru a desluși în ei vreun indiciu, dar ochii aceștia nu exprimau nimic, nici măcar cînd valetul primea un bacșiș sau vreun șperț.

— Ei bine ? întrebă Brigstock, cu asprime în glas.

— Nu-s nici în pardesiu — răspunse D.

Deodată, în fața căminului se ridică în picioare un om foarte bătrîn :

— Cînd o să sosească odată individul ăla, dragă Benditch ? Aștept de-o veșnicie !

— Se află aici în clipa de față

— S-ar fi cuvenit să mă preveniți...

— Dormeai.

— Aiurea !

D. își scotoci, pe rînd, toate buzunarele, apoi căută în căptușeală, dar, firește, nu găsi nimic.. Era, din parte-i, un simplu gest teatral, menit să-i convingă că avusese, cîndva, scrisorile de acreditare. Simțea, însă, că joacă prost și că de fapt nu dă impresia că se aștepta cu adevărat să găsească hîrtiile.

— Chiar am dormit Brigstock ?

— Da, lord Fetting.

— Ei, și ce-i dac-am dormit ? Somnul ăsta m-a înviorat. Sper că n-ați luat încă nici o hotărîre.

— Nu lord Fetting.

Brigstock părea senin și satisfăcut, cu aerul că spune : Eu, unul, am bănuit încă de la început...

— Vrei să ne faci să credem că ai venit aici fără documentele respective ? întrebă lordul Benditch. E foarte ciudat.

— Le aveam asupra mea Mi-au fost furate.

— Furate ? ! Cînd anume ?

— Nu știu. În drum spre această încăpere.

— Oricum, situația e lămurită — conchise Brigstock.

— Care situație ? întrebă lordul Fetting, pe un ton înțepat. N-am de gînd să subscriu la ce-ați hotărît voi.

— N-am hotărît nimic.

— Foarte bine — zise lordul Fetting. E nevoie de multă chibzuință.

— Vă rog să mă credeți pe cuvînt — spuse D. Știu că nu vă pot oferi altceva decît cuvîntul meu de onoare, dar ce interes aș avea să vă mint?

Brigstock se aplecă peste birou și spuse, cu venin:

— Există, totuși, un comision, la urma urmei...

— Bine, Brigstock, dar dumnealui a refuzat comisionul — interveni Forbes.

— Da, l-a refuzat cînd și-a dat seama că e inutil să spere c-o să-l capete.

— Discuția asta e lipsită de sens, Brigstock — spuse lordul Benditch Domnul acesta este fie autorizat, fie neautorizat să ducă tratative. Dacă este autorizat — și o poate dovedi — sînt dispus să semnez un contract.

— Desigur, și eu la fel — zise Forbes.

— Dar, domnul meu — urmă lordul Benditch — ca om de afaceri înțelegi, cred, că nu putem semna un contract cu un agent neautorizat.

— Și cred că știi de asemenea — interveni Brigstock — că în țara asta există o lege care-i pedepsește pe cei ce încearcă să stoarcă bani sub o identitate falsă.

— Mai bine să așteptăm cu toții pînă mîine — își dădu cu părerea lordul Fetting. Noaptea e un bun sfătuitor.

„Ce-i de făcut? se întreba D. Ce-aș putea face acum?" Ședea în fotoliu, zdrobit Scăpase de toate capcanele, afară de ultima Gîndul că scăpase de celelalte nu-l consola de fel. Nu-i rămînea decît lungul pelerinaj al întoarcerii — traversarea Canalului Mînecii, trenul de Paris... În patrie, firește, nu va crede nimeni în povestea lui. Și ar fi absurd să fi scăpat — fără nici un efort din partea-i — de gloanțele inamicului, pentru a cădea sub zidul unui cimitir, dincoace de frontiera propriei sale tabere! Ai lui îi executau pe trădători chiar în cimitir, ca să nu mai fie nevoie să le transporte cadavrele...

— Ei bine — rosti lordul Benditch — cred că nu mai rămîne nimic de spus. Dacă, întorcîndu-te la hotel, îți vei găsi scrisorile de acreditate, fii bun și telefonează-ne de îndată. Avem și un alt client... nu putem amîna la infinit această tranzacție.

— Nu ai pe nimeni la Londra, care să poată garanta pentru dumneata? îl întrebă Forbes.

— N-am pe nimeni.

— Nu cred că are rost să-l mai reținem — zise Brigstock.

— Desigur că e inutil să vă mărturisesc că m-am așteptat la toate astea — spuse D. N-au trecut nici trei zile de cînd mă aflu în țara asta. Dar în acest scurt interval, camera mi-a fost percheziționată, iar eu am fost bătut. Puteți vedea vînătăile. S-a și tras asupra mea.

Privindu-le fețele, își aminti de avertismentul pe care i-l dăduse Rose : fără melodramă ! Benditch, Fetting, Brigstock, toți deveniseră gravi și inexpresivi, ca un auditoriu prea select în fața căruia D. ar fi spus o anecdotă cam deocheată.

— Sînt dispus să cred că ți-ai pierdut, poate, hîrtiile — zise lordul Benditch.

— E clar că ne pierdem timpul — își dădu cu părerea Brigstock.

— Da, e absurd — spuse și lordul Fetting. Doar există poliția !

— Încă un lucru, domnule Benditch — zise D., ridicîndu-se în picioare. Fiica dumneavoastră știe că s-a tras asupra mea. A văzut locul din care s-a tras și a găsit chiar ea glonțul.

Lordul Fetting izbucni în rîs :

— A, femeiușca aceea ! Ștrengărița aia...

Neliniștit, Brigstock îl privi cu coada ochiului pe lordul Benditch : s-ar fi zis că vrea să spună ceva, dar nu îndrăznește.

— Vorbele fiicei mele nu pot servi drept mărturie în această casă — mîrîi lordul Benditch, încruntîndu-și sprîncenele și privindu-și mîinile enorme și păroase.

— Atunci, nu-mi rămîne decît să vă spun la revedere — zise D. Dar să știți că n-am isprăvit. Vă implor să nu vă pripiți.

— Nu ne pripim niciodată — protestă lordul Fetting.

D. străbătu lunga și recea încăpere — era ca începutul unei retrageri : nimeni nu i-ar fi putut spune dacă un popas înainte de a ajunge la zidul din cimitir era sau nu cu putință. În vestibul îl zări pe L., care aștepta. Simți, firește, o mică satisfacție la gîndul că acesta fusese lăsat să aștepte cîteva minute, ca un personaj lipsit de importanță. L. stătea în picioare și se uita, cu un aer prea voit indiferent, la Nell Gwyn și la heruvimii ce-o împresurau. Nici nu-și întoarse capul : era ca un fost patron, pe care împrejurările vitrege îl silesc să întoarcă spatele unui fost subaltern ; aplecîndu-se asupra tabloului, părea să examineze îndeaproape spatele ducelui de St. Albans.

— În locul dumitale, aş fi mai precaut — i se adresă D. Fireşte ai o mulţime de agenţi, dar jocul dumitale se joacă de obicei în doi.

L. îşi întoarse, posomorît, faţa de la heruvimi pentru a-l privi pe acest om lipsit de simţul distincţiilor sociale.

— Presupun că te vei întoarce cu primul vapor, dar dac-aş fi în locul dumitale m-aş opri în Franţa.

— Nu plec din Anglia.

— La ce-ţi mai foloseşte să rămîi ?

D. nu-i răspunse : nu-i trecea prin minte nimic. Tăcerea lui păru să-l descumpănească pe L., care rosti cu gravitate :

— Te sfătuiesc...

Prin urmare, exista încă un unghi de vedere prin care mai putea să pară periculos ! Din ce motiv ? Oare din cel mai simplu ?

— Ai comis greşeli — îi spuse D. Bătaia aceea, de pildă... Domnişoara Cullen n-o să-ţi susţină niciodată afirmaţia că am furat maşina. Şi apoi încercarea de a mă împuşca !... Nu eu am găsit glonţul, ci domnişoara Cullen. Am de gînd să depun plîngere...

Se auzi o sonerie. Valetul apăru, prea repede şi prea fără zgomot :

— Lordul Benditch vă aşteaptă, sir.

L. nu-l învrednici nici măcar cu o privire (ceea ce era destul de semnificativ).

— Dac-ai vrea măcar să-ţi dai cuvîntul de onoare — i se adresă el lui D. — ai fi scutit, atunci, de alte neplăceri.

— Îţi dau cuvîntul că reşedinţa mea în următoarele cîteva zile va fi Londra.

Începuse să-şi recapete încrederea : înfrîngerea nu fusese definitivă. L. era neliniştit de ceva şi părea dornic să discute, să pledeze. Ştia, evident, un lucru de care D. n-avea habar.

Se auzi soneria de la intrare şi valetul merse să deschidă. Era Rose : intra ca o străină în propria-i casă !

— Voiam să mai apuc...

Văzîndu-l pe L., Rose nu-şi sfîrşi gîndul.

— Ce adunare ! exclamă ea.

— Tocmai încercam să-l conving că nu-ţi furasem maşina, spuse D.

— Bineînţeles că nu !

L. se scuză, cu o plecăciune :

— Nu-l pot lăsa pe lordul Benditch să aştepte.

Valetul deschise ușa, iar L. se mistui în încăperea aceea uriașă.

— Ei bine — începu Rose — îți amintești ce mi-ai spus în legătură cu sărbătorirea victoriei ?

Îl înfrunta cu un aer de prefăcută nonșalanță : firește, nu-i ușor lucru să te întîlnești din nou cu un om căruia i-ai spus că-l iubești. D. se întreba dacă Rose va încerca să se justifice.

— Am ajuns într-un hal ! Spune-mi, eram foarte beată ? Nu ai uitat, sper, discuția noastră de aseară.

Era de o onestitate înspăimîntătoare.

— Îmi amintesc de tot ce-ți amintești. Dar n-avem ce sărbători. Mi-au furat scrisorile de acreditare.

— Te-au rănit, cumva ? întrebă ea precipitat.

— A, nu, au făcut-o fără să-mi provoace durere. Spune-mi, te rog, valetul care ți-a deschis ușa e nou aici ?

— Nu știu.

— A, da...

— Nu cumva îți închipui că locuiesc aici ? se burzului ea, dar abandonă repede acest subiect. Ce le-ai spus ? îl întrebă.

— Adevărul.

— Toată melodrama ?

— Da.

— Doar te avertizasem ! Cum a reacționat Furt ?

— Furt ?

— Adică Forbes. Eu îi spun totdeauna Furt.

— Nu știu. Cel mai mult a vorbit Brigstock.

— Furt e un om cinstit... în felul lui.

Buzele i se înăspriseră parcă, rostind acest „în felul lui". D. simți din nou o imensă milă pentru fata asta, care stătea ca o străină în casa tatălui ei și care trăia într-o atmosferă de izolare și suspiciune, printre detectivi particulari. Era atît de tînără, încît fusese desigur un copil cînd D. se însurase. Timpul operează atît de repede schimbările cele mai îngrozitoare !

— Nu există la ambasada voastră vreun funcționar care ar putea să garanteze pentru dumneata ? îl întrebă Rose.

— N-aș crede. De altfel, n-avem încredere în ei... decît, poate în al doilea secretar.

— Merită să încerci. Voi vorbi cu Furt. Nu-i un imbecil. Apăsă pe butonul unei sonerii.

— Aș vrea să stau de vorbă cu domnul Forbes — îi spuse ea valetului.

— Regret, doamnă, dar e în ședință.

— Puțin îmi pasă! Spune-i că vreau să-i vorbesc numaidecît.

Lordul Benditch a dat dispoziții...

— Am impresia că nu știi cine sînt. Pesemne că ești nou aici. Nu-i treaba mea să-ți cunosc fața, dar te sfătuiesc să mi-o cunoști pe-a mea. Sînt fiica lordului Benditch.

— Îmi pare foarte rău, miss. Nu știam...

— Du-te și spune-i ce te-am rugat. Va să zică, e nou — adăugă ea, după ce valetul se depărtă.

Cînd ușa se deschise, putură auzi vocea lui Fetting: „Nu-i nici o grabă. O noapte de somn..."

— Dacă ți-a furat chiar el hîrtiile? urmă Rose.

— Sînt sigur că el mi le-a furat.

— Atunci voi avea grijă să moară de foame! izbucni ea furioasă. Nici un birou de plasare din Anglia nu-i va da de lucru!...

Domnul Forbes își făcu apariția.

— Furt, vreau să-mi faci un serviciu — îl întîmpină ea.

Domnul Forbes închise ușa în urma lui și spuse:

— Orice dorești.

Era ca un potentat oriental în pantaloni de golf, gata să promită cele mai fabuloase comori.

— Imbecilii ăștia nu vor să-l creadă — începu ea să-i explice.

Ochii lui Forbes se umeziră privind-o: orice-ar fi pretins detectivii particulari, era iremediabil îndrăgostit de ea.

— Scuză-mă, dar povestea dumitale mi se pare cam fantastică — i se adresă el lui D.

— Eu am găsit glonțul — interveni Rose.

— Am spus fantastică, nu imposibilă — se justifică el.

Undeva, foarte departe în trecutul lui, se întindea deșertul, mărginit de Marea Moartă și de peisajul dezolant al munților — se întindea drumul sîngeros al Ierihonului. Convingerile lui aveau o temelie solidă.

— Ce fac ăia acolo? îl întrebă Rose.

— Nu prea fac mare lucru. Bătrînul Fetting e o frînă grozavă, ca și Brigstock, de altfel... Să nu-ți închipui că ești singurul în care Brigstock n-are încredere — adăugă el, adresîndu-se lui D.

— Dac-am putea să-ți dovedim că nu mințim! spuse Rose.

— Vorbești la plural?

— Da, e vorba de noi.

— Dacă-mi faceţi dovada, voi semna un contract pentru cantitatea pe care-o pot livra eu însumi. Nu va acoperi complet nevoile, dar ceilalţi îmi vor urma exemplul.

Domnul Forbes îi privea cu nelinişte, ca şi cum s-ar fi temut de ceva : pesemne că trăia veşnic terorizat de ideea de a citi în presă vreun anunţ privitor la căsătoria fiicei lui Benditch, sau de a auzi vreun zvon sinistru în acest sens.

— N-ai vrea să mergi chiar la ambasadă ? îl întrebă ea.

— Mi s-a părut că spuneai...

— Asta nu-i ideea mea — îl lămuri D. N-am impresia că ar putea folosi la ceva. De altfel, ai mei n-au încredere în ambasador... Dar nu se ştie niciodată...

Se urcară tăcuţi, în maşină, care porni încet prin ceaţă. La un moment dat, Forbes spuse :

— Mi-ar plăcea să redeschid minele. Muncitorii de acolo trăiesc ca vai de lume...

— Şi ce-ţi pasă ţie de ei, Furt ?

Domnul Forbes îi răspunse cu un surîs amar :

— Nu-mi place să fiu detestat.

Ochii lui de culoarea stafidei se cufundară apoi din nou în lumina galbenă a zilei ; ochii aceştia aveau ceva din răbdarea lui Iacob. „La urma urmei — îşi spunea D. — poate că Iacob se consolase într-un fel sau altul sub cortul în care trăise vreme de şapte ani. Puteai, oare, să-i reproşezi ceva ?"... Aproape că-l invidia pe Forbes ; e mare lucru să fii îndrăgostit de o femeie vie, chiar dacă nu te alegi decît cu spaimă, gelozie şi suferinţă. Nu, nu era un sentiment lipsit de nobleţe !

La intrarea ambasadei, D. îi spuse :

— Cereţi să staţi de vorbă cu al doilea secretar... E singura şansă.

Intrară într-o sală de aşteptare, ai cărei pereţi erau tapisaţi cu fotografii de dinainte de război.

— Asta-i locul în care m-am născut — zise D., arătînd spre fotografia unui sătuc pierdut în munţi. Acum e în mîinile lor...

Se plimbă încet în jurul încăperii, vrînd parcă să-l lase pe Forbes singur cu Rose. Fotografiile erau foarte proaste, de un pitoresc exagerat, cu nori masivi şi cu flori enorme. Recunoscu universitatea la care fusese conferenţiar : o clădire pustie şi ireală, ca o mănăstire.

Se deschise o uşă. Un individ cu înfăţişare de cioclu, îmbrăcat într-o haină neagră dominată de un guler alb, întrebă :

— Domnul Forbes ?
— Prezența mea nu trebuie să vă stingherească — spuse D. Puneți orice întrebare doriți.

În încăpere se afla o bibliotecă : toate cărțile din rafturi păreau neatinse, în legăturile lor masive și uniforme. Dramaturgul național, poetul național... D. se întoarse cu spatele la ceilalți, prefăcîndu-se că cercetează cărțile.

Îl auzi pe domnul Forbes spunînd :
— Am venit să cer unele informații, în numele meu personal și al lordului Benditch...
— Am fi bucuroși să vă putem fi de folos...
—Am luat contact cu un domn care pretinde că este agent al guvernului dumneavoastră... în legătură cu o comandă de cărbuni.

Funcționarul ambasadei răspunse pe un ton înțepat :
— După știința mea, n-am primit nici o informație în acest sens... Îl voi întreba pe ambasador, dar sînt aproape sigur...

Vocea lui căpăta tot mai mult aplomb, pe măsură ce vorbea.
— S-ar putea, totuși, să nu fiți la curent — replică domnul Forbes. E vorba de un agent secret...
— E puțin probabil.
— Sînteți al doilea secretar ? îl întrebă Rose, pe un ton taios.
— Nu, doamnă. Regret, dar al doilea secretar e în concediu. Eu sînt primul secretar.
— Cînd se va întoarce din concediu ?
— Nu se mai întoarce la noi...

Acesta era, probabil, sfîrșitul — își spuse D.
— Dumnealui afirmă că i s-au furat scrisorile de acreditare — zise domnul Forbes.
— Regret, dar... din păcate... nu știm nimic... De altfel, după cum vă spuneam, mi se pare foarte puțin probabil...
— Domnul acesta nu este un necunoscut — interveni Rose. Este un savant... profesor la universitate...
— În cazul acesta, ne va fi ușor să vă informăm.

Ce temperament de luptătoare avea fata asta ! își spuse D., plin de admirație ; totdeauna găsea argumentul cel mai nimerit.
— E o autoritate în materie de limbi romanice — urmă ea. A editat manuscrisul de la Berna al „Cîntecului lui Ronald". Numele lui este D.

Se așternu o tăcere penibilă, apoi diplomatul spuse :

— Regret, dar... numele acesta îmi este cu totul necunoscut.

— Asta nu dovedește nimic, nu-i așa ? Poate că nu vă interesează limbile romanice.

— Bineînțeles — chicoti funcționarul, sigur de sine — dar dacă așteptați un minut-două, voi căuta numele într-un anuar.

D. se depărtă de bibliotecă și-i spuse domnului Forbes :

— Mă tem că vă pierdeți timpul de pomană.

—A, nu pun chiar atîta preț pe timpul meu — răspunse domnul Forbes.

Nu-și putea lua ochii de la fată : îi urmărea fiecare mișcare cu o senzualitate melancolică și obosită. Rose stătea acum lîngă bibliotecă și contempla operele poetului național și ale dramaturgului național.

Scoase o carte dintr-un raft și începu să-i întoarcă filele. Ușa se deschise din nou : era secretarul.

— Am căutat numele, domnule Forbes, și nu l-am găsit. Nu există o asemenea persoană. Mă tem că ați fost indus în eroare.

Rose se repezi la el, furioasă :

— E o minciună, nu-i așa ?

— De ce-aș minți, miss... miss...

— Cullen !

— Scumpă domnișoară Cullen, războiul civil scoate la iveală asemenea false personalități.

— Dar atunci cum se explică numele tipărit aici ? îl întrebă ea, arătînd spre cartea deschisă pe care o ținea în mînă. Nu înțeleg ce scrie, dar numele ăsta e clar, nu mă pot înșela în această privință... Deslușesc și cuvîntul Berna. Am impresia că este un anuar.

— Foarte ciudat. Îmi permiteți să văd și eu ? Poate că, dat fiind că nu cunoașteți limba...

— Avînd în vedere că eu o cunosc, v-aș putea citi pasajul — se amestecă D. Da, e precizată data numirii mele în calitate de conferențiar la Universitatea din Z. E pomenită și lucrarea mea despre manuscrisul din Berna. Nimic nu lipsește...

— Dumneata ești persoana în chestiune ?

— Da.

— Îmi permiteți să văd și eu cartea ?

D. i-o dădu. „Dumnezeule! Rose a învins!" își spunea. Forbes o privea cu admirație.

— A, îmi pare rău, domnișoară Cullen — zise secretarul. Felul cum ați pronunțat dumneavoastră numele m-a indus în eroare. Firește că-l cunoaștem pe D Este unul dintre cei mai prețuiți cărturari ai noștri...

Lăsă ultimele cuvinte suspendate în aer : s-ar fi zis că e o capitulare totală, dacă nu și-ar fi ațintit tot timpul ochii asupra fetei, nu asupra omului despre care vorbea. Era limpede că, pe undeva, se ascundea o capcană !

— Ai văzut ?! exclamă Rose, adresîndu-se lui Forbes.

— Dar savantul despre care vorbim — urmă diplomatul pe un ton blajin — nu mai este în viață. A fost împușcat de rebeli în închisoare.

— Nu-i adevărat ! protestă D Am fost obiectul unui schimb de prizonieri. De altfel, iată pașaportul meu.

Din fericire, nu-l pusese în același buzunar cu celelalte acte. Secretarul i-l luă din mînă.

— Ce mai ai de spus acum ? îl întrebă D. O fi și pașaportul fals ?

— A, nu ! Cred că e un pașaport autentic. Numai că nu-i al dumitale. N-aveți decît să priviți fotografia...

Și le întinse celorlalți pașaportul. D. își aminti de strania față surîzătoare, pe care o privise la Dover, în biroul pașapoartelor. De bună seamă, nimeni nu putea crede...

— Războiul și închisoarea pot schimba un om — exclamă el deznădăjduit.

— Există, desigur, o mare asemănare — spuse cu blîndețe domnul Forbes

— Fireste — replică secretarul. Doar n-ar fi ales un...

— E fața lui ! îl întrerupse Rose, furioasă. Îi recunosc fața Ajunge s-o privești cu atenție...

D. desluși însă o umbră de îndoială în această mînie, căreia fata i se abandona numai și numai pentru a încerca să se convingă pe sine..

— Nu putem ști cum și-a procurat acest pașaport — urmă secretarul. Apoi, întorcîndu-se spre D. : Voi avea grijă să fii pedepsit cum se cuvine... Da, da, voi avea grijă ! Și adăugă, îndulcindu-și glasul : Sînt dezolat, domnișoară Cullen, dar e vorba de unul dintre cei mai eminenți cărturari ai țării mele...

Vorbea într-un fel extraordinar de convingător. D. se simțea măgulit, avea senzația ciudată pe care-o încerci auzindu-te lăudat de un altul.

— Ar fi mai bine să lăsăm poliţia să limpezească lucrurile — spuse domnul Forbes. Eu, unul, nu mai sînt în stare.

— Dacă-mi permiteţi, telefonez numaidecît la poliţie — zise secretarul şi, aşezîndu-se la o măsuţă, ridică receptorul.

— Ce de acuzaţii se abat asupra capului meu, deşi sînt dat drept mort ! mormăi D.

— Alo ? Scotland Yard-ul ? începu secretarul.

Şi preciză numele ambasadei.

— Întîi m-au acuzat că ţi-am furat maşina...

Secretarul continua să vorbească la telefon :

— Paşaportul a fost vizat la Dover, acum două zile. Da, acesta e numele.

— Pe urmă, domnul Brigstock a vrut să mă bage la puşcărie pentru tentativă de a stoarce bani în mod fraudulos. Nu pricep de ce...

— Înţeleg — urmă secretarul. Da, da, totul corespunde... Desigur, îl ţinem aici.

— Iar acum sînt acuzat că m-am folosit de un paşaport fals. Iată un cazier cam încărcat pentru un conferenţiar universitar !

— Nu glumi ! îl dojeni Rose. Ceea ce se întîmplă e absurd ! Eşti D., ştiu bine că eşti D. Dacă nici dumneata nu eşti un om cinstit, atunci toată lumea asta putredă...

Secretarul o întrerupse :

— Poliţia îl caută deja pe individul acesta... Nu încerca s-o ştergi ! Am un revolver în buzunar. Poliţia vrea să-ţi pună cîteva întrebări...

— Nu-s doar cîteva. Furtul unei maşini... Tentativa de a stoarce bani... Paşaport fals...

— Poţi adăuga şi moartea unei fetiţe — spuse secretarul.

IV

Coşmarul reîncepea. Violenţa îl însoţea peste tot pe D. — era un caz molipsitor. Ca un purtător de bacili de tifos, era vinovat de moartea altora...

— Ce fetiţă ? bîigui el, prăbuşindu-se într-un fotoliu.

— Vei afla în curînd — îi răspunse secretarul.

— Cred c-ar fi mai bine să plecăm — zise domnul Forbes. Părea profund nedumerit de tot ce se-ntîmplă.

— Aş prefera să rămîneţi — spuse secretarul. Probabil că vor dori să afle exact ce-a făcut în tot acest timp.

— Eu, una, rămîn — exclamă Rose. E de-a dreptul fantastic, nebunie curată !... Le poţi spune unde-ai fost începînd de azi-dimineaţă ?

— Da, desigur — răspunse D. Am martori pentru fiecare minut al zilei.

Disperarea începu să scadă : era, evident, o greşeală la mijloc, iar duşmanii lui nu-şi puteau permite prea multe greşeli. Deodată însă îşi aminti că, undeva, exista un cadavru : în privinţa asta, nu putea fi nici o greşeală. Simţea mai degrabă milă decît groază : te obişnuieşti atît de uşor cu moartea altora !

O auzi pe Rose spunînd :

— Doar nu crezi, Furt, în toată povestea asta !

Încă o dată D. desluşi o undă de îndoială în vorbele ei.

— Nu ştiu ce să zic, e foarte ciudat — răspunse domnul Forbes.

Dar ea nu se lăsă şi găsi din nou argumentul cel mai potrivit :

— Dacă ar fi un impostor, pentru ce s-ar mai osteni cineva să-l impuşte ?

— Ştiu eu dac-au încercat efectiv să-l împuşte ?

Secretarul stătea lîngă uşă, politicos, cu aerul că nu ascultă.

— Bine, Furt, dar am găsit eu însămi glonţul !

— Un glonţ poate fi pus oriunde, chiar cu mîna...

— Refuz să cred...

D. observă că Rose nu mai spunea categoric : nu cred !

— Ce-au să mai inventeze acum ? ! se adresă ea.

— Ar fi mai bine să pleci — o rugă domnul Forbes.

— Unde ?

— Acasă.

Rose izbucni într-un rîs isteric. Nimeni nu mai scoase o vorbă. Rămaseră toţi în aşteptare. Domnul Forbes începu să privească atent fotografiile de pe pereţi, ca şi cum acestea ar fi avut o mare importanţă. Deodată se auzi soneria de la intrare. D. se ridică.

— Rămîi locului ! îi porunci secretarul. Poliţiştii au să intre îndată.

— Pe uşă intrară doi indivizi : arătau ca un negustor însoţit de un băiat de prăvălie. Cel cu mutră de negustor zise :

— Domnul D. ?

— Da.

— Fiţi bun şi veniţi pînă la comisariat, spre a răspunde la cîteva întrebări.

— Vă pot răspunde chiar aici la orice întrebare

— Cum doriţi, domnule.

Aşteptă în tăcere să iasă ceilalţi.

— Nu mă deranjează prezenţa acestor persoane — zise D. Dacă doriţi să aflaţi cum mi-am petrecut timpul, dumnealor vă pot fi de folos.

— E exclus să fi comis vreun delict ! izbucni Rose. Vă poate aduce martori pentru orice minut din această zi...

Comisarul spuse, cam stînjenit :

— E o chestiune serioasă, domnule. Ar fi mai bine pentru noi toţi să veniţi la comisariat...

— Atunci, arestaţi-mă.

— Nu vă pot aresta aici, domnule. Şi-apoi... încă nu e cazul

— Atunci, continuaţi. Formulaţi-vă întrebările...

— Am impresia, domnule, că aţi cunoscut-o pe domnişoara Crole.

— Aud pestru prima oară acest nume.

— Ba da, aţi cunoscut-o. Locuiţi la hotelul unde lucra.

— Nu cumva vorbiţi de Elsa ? întrebă D., ridicîndu-se şi înaintînd spre comisar cu mîinile întinse într-un gest rugător: Sper că nu i-au făcut vreun rău !

— Nu ştiu despre cine vorbiţi, domnule, dar fetiţa e moartă !

— Dumnezeule ! exclamă D. Eu sînt de vină !

Comisarul urmă, cu blîndeţea unui medic faţă de pacientul său :

— Trebuie să vă previn, domnule, că tot ceea ce spuneţi...

— A fost un asasinat !

— Poate că da, din punct de vedere tehnic.

— Cum adică, tehnic ?

— Să lăsăm asta deocamdată, domnule. În clipa de faţă nu ne interesează decît faptul că... fata pare să fi sărit pe fereastră de la ultimul etaj.

D. îşi aminti de trotuarul pe care-l întrezărise prin ceaţă, undeva, foarte jos. O auzi pe Rose spunînd :

— Nu poate fi amestecat în treaba asta ! De la amiază s-a aflat în casa tatălui meu !

D. îşi aminti cum îi parvenise ştirea despre moartea nevestei-si ; fusese convins că o asemenea veste nu-l va mai putea zgudui niciodată. Cel care-n trecut prin foc nu se teme de-o

opăreală. Dar acum, moartea îi răpise parcă unicul copil. Cît de speriată trebuie să fi fost sărmana înainte de a se arunca pe fereastră ! De ce, de ce, de ce ?

— Aveați relații intime cu fata, domnule ?

— Nu ! Bineînțeles că nu ! Doar era un copil.

Toți îl priveau cu luare-aminte. Buzele comisarului părură să se crispeze sub mustața de negustor respectabil :

— Ați face mai bine să plecați, doamnă. Lucrurile astea nu-s făcute pentru urechile unei doamne.

— E o eroare la mijloc ! protestă Rose. Sînt sigură că e o eroare !

Domnul Forbes o apucă de braț și o duse afară.

Comisarul îi spuse secretarului :

— V-aș ruga să mai rămîneți, domnule. Poate că dumnealui dorește să fie interogat în prezența unui funcționar al ambasadei dumisale.

— Aceasta nu-i ambasada mea — replică D. E evident. Dar n-are a face. Continuați.

— Un anume domn Muckerji, cetățean indian, care locuiește în hotelul dumneavoastră, a declarat că azi-dimineață a văzut-o pe fată dezbrăcîndu-se în camera dumneavoastră.

— E absurd ! Cum putea să vadă așa ceva ?

— Nu ascunde cîtuși de puțin faptul că s-a uitat prin gaura cheii Pretinde că strînge dovezi — nu știu pentru ce anume. Spune că fata sedea pe patul dumneavoastră și-și scotea ciorapii

— Aha ! Acum înțeleg !

— Continuați să tăgăduiți că aveați relații intime cu fata ?

— Da.

— Atunci, ce făcea acolo ?

— Îi încredințasem, în ajun, niște hîrtii de valoare, ca să mi le păstreze Fata le-a vîrît în pantof, sub ciorap Vedeți dumneavoastră, aveam motive serioase să bănuiesc că odaia îmi va fi percheziționată, sau chiar că voi fi atacat.

— Ce fel de hîrtii, domnule ?

— Hîrtii din partea guvernului meu, prin care acesta mă împuternicea să tratez anumite afaceri.

— Dar dumnealui neagă că sînteți efectiv domnul D. și pretinde că ați călătorit cu pașaportul unui mort

— Firește, are motivele lui s-o facă !

Ițele se împleteau strîns în jurul lui, legîndu-l din ce în ce mai zdravăn.

— Aş putea să văd şi eu hîrtiile acelea ? întrebă comisarul.
— Mi-au fost furate
— Unde ?
— În casa lordului Benditch.
Bineînţeles, povestea asta părea neverosimilă. Adăugă totuşi, cu un soi de amuzament lugubru :
— De către valetul lordului Benditch.
Se făcu linişte ; nimeni nu scotea o vorbă, iar comisarul nu se osteni nici măcar să noteze această declaraţie. Ajutorul comisarului îşi ţuguie buzele şi-şi lăsă privirea să plutească prin încăpere, ca şi cum poveştile pe care le putea debita un criminal nu l-ar mai fi interesat cîtuşi de puţin.
— Aşadar, să revenim la fata aceea — rosti în cele din urmă comisarul şi făcu o pauză, ca pentru a-i da un răgaz lui D. să-şi revizuiască afirmaţiile. Nu ne-aţi putea da vreo lămurire în legătură cu această... sinucidere ?
— N-a fost o sinucidere !
— Era nefericită ?
— Nu astăzi, în orice caz.
— Aţi ameninţat-o cumva că o veţi părăsi ?
— Nu eram ibovnicul ei, vă repet ! Nu sînt un corupător de minore !
— Nu cumva i-aţi sugerat, din întîmplare, ideea unei sinucideri în doi ?
Îl luase gura pe dinainte : sinucidere în doi ! Aşadar, asta voise să spună comisarul vorbind de un „asasinat din punct de vedere tehnic"... Îşi închipuiau că D. o adusese pe fetiţă la paroxism, pentru ca el însuşi să se retragă liniştit, ca un laş de cea mai abjectă speţă ! Ce Dumnezeu îi făcuse să pornească pe o asemenea pistă ?
— Nu ! răspunse el obosit.
— În fond, pentru ce aţi tras tocmai la acel hotel ? îl întrebă comisarul, privind spre fotografiile vulgare de pe pereţi.
— Camera îmi fusese reţinută încă înainte de sosirea mea.
— Va să zică o cunoşteaţi dinainte pe fată ?
— Nu ! Da' de unde ! N-am mai fost în Anglia de aproape optsprezece ani încoace !
— Aţi ales un hotel cam ciudat.
— Superiorii mei l-au ales.
— Totuşi, la biroul paşapoarte din Dover aţi indicat ca adresă „Strand Palace".

D. se simţea ispitit să capituleze : fiece mişcare făcută din clipa debarcării lui în Anglia părea să adauge încă un nod la propriu-i ştreang. Spuse, totuşi, cu îndîrjire :

— Credeam că-i o simplă formalitate.

— Cum aşa ?

— Funcţionarul mi-a făcut cu ochiul.

Comisarul scoase un oftat şi păru dornic să-şi închidă carnetul.

— Va să zică, nu ne puteţi da nici o lămurire în privinţa acestei... sinucideri ?

— Fetiţa a fost asasinată de către administratoare şi de către un individ pe nume K.

— Din ce motiv ?

— Încă nu sînt sigur.

— În cazul ăsta, veţi fi cred surprins să aflaţi că fata a lăsat o declaraţie...

— Nu cred !

— Lucrurile s-ar simplifica mult pentru noi toţi, dacă aţi binevoi să faceţi dumneavoastră însăşi o declaraţie sinceră — zise comisarul. Şi adăugă, cu dispreţ : Aceste cazuri de sinucidere în doi nu sînt pasibile de spînzurătoare — deşi personal aş dori să fie pedepsite mai aspru.

— Aş putea să văd si eu declaraţia fetei ?

— N-am nimic împotrivă să vă citesc cîteva fragmente — dacă asta vă poate ajuta să vă hotărîţi

Comisarul se rezemă de spătarul fotoliului şi-şi drese glasul, ca şi cum s-ar fi pregătit să citească un poem sau un eseu scris de el însuşi. D. şedea cu mîinile lăsate pe coapse şi cu ochii aţintiţi asupra secretarului : trădarea părea să întunece ca o umbră lumea toată „Acesta e sfîrşitul — îşi spunea. Cum e posibil să ucizi un copil în felul acesta ?!" Îşi aminti de hăul adînc dintre fereastră şi trotuarul îngheţat şi se întrebă cît de lungi pot să pară două secunde, cînd te prăbuşeşti fără speranţă ? Se simţi zguduit de o mînie oarbă Se săturase să tot fie mutat de colo pînă colo ca un pion : sosise momentul să acţioneze ! Dacă voiau violenţă, o vor avea !

Stingherit de privirea lui, secretarul începu să se foiască şi-şi vîrî mîna în buzunarul unde-şi ţinea revolverul : pesemne că şi-l luase cînd ieşise ca să-i vorbească ambasadorului.

Comisarul începu să citească :

— „Nu mai pot îndura o astfel de viaţă. Astă-seară mi a spus că vom pleca amîndoi pentru totdeauna".

Se opri, pentru a comenta :

— Ținea un jurnal, săraca. Și nu scrie de loc rău, după cum vedeți !

Se înșela, însă : jurnalul era scris într-un stil îngrozitor, întocmai ca revistele pe care le citea. Dar D. auzea parcă tonul glasului ei și frazele stîngace care i se poticneau pe buze. Deznădăjduit, jură în sinea lui : cineva va trebui să moară ! Făcuse un asemenea jurămînt și atunci cînd nevasta lui fusese împușcată, dar nu-l împlinise

— „Astă-seară — urmă comisarul — am crezut că iubește pe alta, dar el m-a asigurat că nu. N-am impresia că-i unul dintre acei bărbați care trec din floare în floare. I-am scris Clarei în legătură cu planul nostru. Cred că o să-i pară rău"

Comisarul comentă, emoționat :

— Unde-o fi învățat să scrie așa frumos ? Parc-ar fi un roman !

— Clara e o tînără prostituată — zise D. Cred c-o puteți găsi destul de ușor S-ar putea ca scrisoarea pe care i-a trimis-o fetița să lămurească lucrurile.

— Ce-i scris aici mi se pare destul de clar.

— Planul nostru — continuă D posomorît — se reducea la atîta · urma ca astăzi s-o scot din hotel

— O minoră ..

— Nu sînt o brută : o rugasem pe miss Cullen să-i găsească o slujbă

— S-ar putea, deci, spune că ați convins-o să fugă cu dumneavoastră, promițîndu-i o slujbă ?

— Ar fi cu totul neadevărat.

— Totuși, chiar așa ați declarat. Dar ce-i cu femeia aceea pe nume Clara ? Ce rol joacă în toată povestea asta ?

— Îi promisese fetiței s-o angajeze, în calitate de cameristă. Nu mi s-a părut o slujbă convenabilă

Comisarul începu să scrie :

— „Fetiței i s-a oferit o slujbă la o tînără doamnă, dar oferta nu mi s-a părut convenabilă, așa încît am convins-o să fugă cu mine" .

— Am impresia că nu scrieți la fel de frumos ca fetița — îl întrerupse D

— Nu-i un subiect de glumă !

Mînia creștea în D. încet, ca un cancer. Începură să-i vină în minte fraze răzlețe : „Mai toți clienții cer scrumbie afumată"... ; își amintea și de felul cum scutura din cap, de teama

ei de a rămîne singură, de îngrozitoarea candoare a devotamentului ei.

— Nu glumesc de loc. Vă repet că nu poate fi vorba de o sinucidere. Îi acuz pe administratoare și pe domnul K. de omor premeditat. Fetița a fost, cu siguranță, împinsă...

— Numai noi avem căderea de a acuza — îl întrerupse comisarul. Administratoarea a fost, firește, interogată. Părea foarte zguduită. A recunoscut că fusese supărată pe fetiță din cauză că era șleampătă. Cît despre domnul K., nici n-am auzit de el. La hotel nu locuiește nimeni cu numele ăsta.

— Vă previn că, dacă nu acționați dumneavoastră, voi acționa eu însumi.

— Destul ! zise comisarul. Vă asigur că nu veți mai acționa în această țară. E momentul să plecăm.

— N-aveți suficiente dovezi ca să mă arestați.

— E adevărat că, în legătură cu cazul pe care-l anchetăm, n-avem încă destule dovezi. Dar domnul aci de față afirmă că aveți un pașaport fals.

— Foarte bine — răspunse D., apăsat. Vin cu dumneavoastră.

— Aveți o mașină la poartă.

D. se ridică.

— Îmi puneți cătușe la mîini ?

Comisarul se muie puțin.

— Nu cred că va fi necesar.

— Aveți nevoie de mine ? întrebă secretarul.

— Mă tem, domnule, că va trebui să veniți la comisariat. Știți, n-avem nici o autoritate în această clădire, ea face parte din țara dumneavoastră. S-ar putea ca anumiți politicieni să ne pună unele întrebări, de aceea v-am ruga să faceți o declarație, precum că am venit aici la chemarea dumneavoastră. N-ar fi exclus să se ivească și alte acuzații... Peters — adăugă el — du-te și vezi dacă mașina e acolo. N-am nici un chef să aștept afară, pe o ceață ca asta...

Acesta părea să fie sfîrșitul absolut — nu numai pentru Elsa, ci și pentru mii și mii de oameni din patria lui D., căci speranța de a obține cărbuni se spulberase. Moartea fetiței nu era decît prima, și poate cea mai oribilă dintre morți, pentru că murise singură : ceilalți vor muri laolaltă, în adăposturi subterane... Furia îl rodea încet... Da, fusese împins de colo pînă colo ca un pion... După ce Peters ieși din încăpere, D. îi spuse comisarului :

— Satul acela de la poalele munților e locul meu de baștină

Comisarul se intoarse și privi fotografia de pe perete :

— E foarte pitoresc...

D il pocni pe secretar drept în mărul lui Adam, la marginea gulerului alb și înalt. Secretarul se prăbuși cu un geamăt de durere, încercînd să-și scoată revolverul din buzunar. Gestul acesta îl ajută pe D. să pună mîna pe armă înainte ca polițistul să poată face vreo mișcare.

— Vă înșelați dacă vă închipuiți că n-o să trag — spuse el repede. Sînt în serviciu comandat !

— Vă rog să fiți rezonabil — rosti comisarul, ridicînd calm mîna, ca și cum ar fi dirijat circulația. Acuzațiile ce vi se aduc n-au să vă coste mai mult de trei luni...

D. îi porunci secretarului :

— Du-te la perete ! Din clipa cînd am pus piciorul în țara asta am avut o bandă întreagă de trădători pe urmele mele. Acum e rîndul meu să trag

— Lăsați arma jos ! îl rugă comisarul pe un ton persuasiv. V-ați ieșit din fire... Vom examina atent cazul dumneavoastră cînd vom ajunge la comisariat.

D. porni de-a-ndoaselea spre ușă.

— Peters ! strigă comisarul.

D. pusese mîna pe clanță ; încercă s-o răsucească. dar întîmpină rezistență — cineva voia pesemne să intre. Lăsă clanța și se rezemă de perete, cu revolverul îndreptat asupra comisarului. Ușa se deschise brusc, ascunzîndu-l în spatele ei.

— Ce se întîmplă, dom' sergent ? întrebă Peters

— Ia seama !

Dar Peters înaintase pînă-n mijlocul încăperii D. își aținti revolverul asupra lui și-i porunci :

— La perete, alături de ceilalți !

— Vă comportați prostește — spuse comisarul. Chiar dacă veți reuși să ieșiți de-aici, în cîteva ore veți fi prins. Lăsați jos revolverul și să nu mai vorbim despre asta !

— Am nevoie de revolver

Ușa era deschisă. D. se retrase încet și o trînti în urma lui. Neputînd s-o încuie, le strigă celorlalți

— Trag în primul dintre voi care va deschide ușa !

Se afla în vestibul — o încăpere plină de portrete vechi, atîrnate deasupra unor console de marmură

— Ce faci ? auzi el deodată vocea Rosei.

Se întoarse spre ea, cu revolverul în mînă. Domnul Forbes era lîngă ea.

— N-am timp de vorbă ! îi răspunse. Fetița aceea a fost omorîtă. Cineva va trebui să plătească cu viața !

— Aruncă revolverul, imbecilule ! îi spuse domnul Forbes. Sîntem la Londra.

Fără să-l bage în seamă, D. urmă să i se adreseze Rosei :

— Mă numesc într-adevăr D.

Se simțea dator să-i mărturisească măcar atît : probabil că n-o va mai vedea, și nu voia ca ea să-și închipuie că absolut toți bărbații cu care avea de-a face erau niște mincinoși.

— Trebuie să existe o posibilitate de a verifica — adăugă el

Rose se uita țintă la revolver, îngrozită : probabil că nici nu-l asculta

— Odinioară, am donat Muzeului Britanic un exemplar al lucrării mele, dedicat personalului din sala de lectură, în semn de recunoștință

Clanța începu să se răsucească.

— Lasă clanța, sau trag ! răcni D.

Un individ în negru, cu o servietă sub braț, cobora în fugă treptele largi de marmură.

— Dumnezeule ! exclamă el, observînd revolverul, și rămase locului.

Vestibulul era destul de aglomerat acum și toți așteptau să se întîmple ceva.

D. șovăia : era convins că Rose va spune ceva, ceva important, ca de pildă : „Noroc" sau „Fii prudent". Dar ea rămase tăcută, cu ochii la revolver Domnul Forbes fu cel care vorbi, cu mirare în glas :

— Doar știi că afară așteaptă o mașină a poliției !

Individul de pe scară exclamă iar, perplex :

— Dumnezeule !

Se auzi o sonerie, care amuți numaidecît

— Nu uita că au și telefonul — spuse domnul Forbes

D. uitase acest amănunt Se retrase încet spre ușa cu geamuri a vestibulului, iar cînd ajunse acolo își vîrî revolverul în buzunar și ieși repede afară. Mașina poliției aștepta, lîngă trotuar. Dacă domnul Forbes i-ar fi anunțat pe cei doi polițiști, D n-ar fi avut nici zece metri avans Începu să meargă cît putu de repede — nu îndrăznea s-o ia la fugă Șoferul îi aruncă o privire bănuitoare : D uitase că n-avea pălărie Prin ceață nu se vedea mai departe de cincisprezece-douăzeci de metri.

Privi înapoi peste umăr — poate că Forbes nu-i anunţase pe ceilalţi. Maşina nu se mai vedea — numai farul de la spate. D. începu să alerge în vîrful picioarelor : în spatele lui se auzi deodată larmă de glasuri, apoi uruitul unui motor care demara. Îl urmăreau, deci. Alergă mai departe, dar nu vedea nici o scăpare. Nu observase că ambasada se afla într-un scuar cu o singură intrare ; ca să ajungă acolo trebuia să străbată trei dintre laturile scuarului, căci la început mersese într-o direcţie greşită. Nu, nu avea destul timp... Auzi motorul maşinii, care pornise de-a dreptul, fără să mai întoarcă.

Să fi fost din nou sfîrşitul ? Pierzîndu-şi cumpătul, alergă în lungul grilajului, în aceeaşi direcţie ca şi maşina. Deodată mîna lui nu mai simţi grilajul : era un gol acolo — capătul unei scări ce ducea spre un subsol. Coborî în fugă treptele şi se ghemui la perete, aşteptînd să treacă maşina.

Pentru moment, ceaţa îl salvase : urmăritorii n-aveau cum să ştie că fusese doar cu cîţiva paşi înaintea lor. Puteau foarte bine să creadă că, în clipa cînd ei se urniseră, el făcuse cale-întoarsă, pentru a ieşi înaintea lor în stradă.

Dar urmăritorii nu lăsau nimic la întîmplare. D. auzi un fluierat, apoi un zgomot de paşi care dădeau încet ocol scuarului : cei doi poliţişti luau, probabil, casă cu casă, fiecare în altă direcţie. Maşina blocase desigur ieşirea spre stradă, iar celor doi poliţişti aveau să li se alăture în curînd mulţi alţii. Încetaseră, oare, să se mai teamă de revolverul lui ? Sau poate că în maşină se aflau arme ? Habar n-avea de obiceiurile poliţiei engleze.

Urmăritorii se apropiau. Nici o fereastră nu era luminată. Poliţiştii nu puteau să-şi închipuie, desigur, că se ascunsese într-un subsol locuit. Se uită pe fereastră, dar nu putu vedea mare lucru — doar colţul unui divan. Era probabil un apartament la subsol. Pe uşă zări un bileţel : „Nu iau lapte pînă luni". Îl smulse. Lîngă sonerie, o plăcuţă de aramă : Glover. Încercă uşa — degeaba ! Era închisă cu zăvorul şi cu cheia. Paşii se apropiau mereu, foarte încet. Căutau sistematic. Îi rămăsese o singură şansă : oamenii sînt de obicei neglijenţi. Scoase din buzunar un briceag şi-l vîrî sub fereastră, săltînd-o în sus.

Se strecură prin deschizătură şi se prăbuşi, fără zgomot, pe divan. De-acolo putu auzi paşii unui agent care cerceta scuarul chiar peste drum. D. era vlăguit, abia mai răsufla, dar încă nu îndrăznea să se odihnească. Închise fereastra şi aprinse lumina.

În încăpere plutea un miros greu, ce venea dintr-un vas ornamental așezat pe consola căminului. Divanul era acoperit cu o cuvertură brodată, și cu cîteva perne albastre-portocalii. Mai era și o sobă cu gaz.

D. înregistră repede toate amănuntele, inclusiv acuarelele stîngace de pe pereți și aparatul de radio așezat lîngă o măsuță de toaletă. Totul părea să indice prezența unei femei în vîrstă, nemăritată, și cu foarte puține preocupări. Deodată auzi pași coborînd spre subsol. Apartamentul nu trebuie în nici un caz să pară pustiu — își spuse. Puse în priză aparatul de radio și-l deschise. O voce de femeie, foarte volubilă, tocmai spunea „Dar ce trebuie să facă tînăra noastră gospodină dacă la masa ei nu încap decît patru scaune ? De la vecini e adesea greu să împrumuți într-un răstimp atît de scurt"...

D. deschise la întîmplare o ușă și se pomeni în baie.

„...De ce n-ar pune cap la cap două mese de aceeași înălțime ? Golul dintre ele poate fi lesne acoperit cu o față de masă mai lungă. Dar unde să găsești o asemenea față de masă ?"...

Cineva — nu putea fi decît un polițist — apăsă pe butonul soneriei de la intrarea subsolului.

...„Nu e nevoie să iei cu împrumut nici fața de masă, dacă ai o cuvertură de pat cît de simplă"...

Mînia continua să-i dicteze fiece mișcare : tot mai era împins de colo pînă colo, încă nu-i venise și lui rîndul ! Deschise ușa unui dulap și găsi ceea ce căuta : un brici dintre acelea pe care le folosesc femeile pentru a-și depila subsuorile, un săpun de ras și un prosop. Își înfășură prosopul în jurul gîtului și-și săpuni mustața și cicatricea de pe bărbie. Auzi din nou soneria. Apoi o voce : „Ați ascultat-o pe lady Mersham în cea de-a doua conferință din ciclul „Sfaturi pentru o tînără gospodină"...

D. se îndreptă încet spre ușă și o deschise. În prag stătea un polițist, cu o hîrtie mototolită în mînă.

— Văzînd că pe bilețel scrie „Nu iau lapte pînă luni", am crezut că nu-i nimeni înăuntru și că locatarii au uitat aprinsă lumina.

Polițistul îl cerceta cu luare-aminte pe D.

Acesta spuse, avînd grijă să pronunțe cît mai corect cuvintele, ca și cum ar fi dat un examen în limba engleză :

— Bilețelul e de săptămîna trecută.

— N-ați văzut cumva un străin ?

— Nu.

— Bună ziua — zise polițistul și plecă îmbufnat.
Se întoarse însă brusc și spuse tăios :
— Ciudat brici folosiți !
D. își dădu seama că ținea în mînă briciul femeii.
— A, e al surorii mele. Mi l-am pierdut pe-al meu. Dar de ce-mi spui asta ?
Polițistul, un bărbat tînăr, se fîstîci :
— Așa, într-o doară, sir. Trebuie să fim cu ochii în patru...
— Scuzați-mă, dar sînt foarte grăbit !
— În regulă, sir.
D. îl urmări din ochi pe polițist pînă cînd acesta dispăru în ceață. Apoi închise ușa și se întoarse în baie. Scăpase din capcană !
Își spălă gura de clăbuc : nu mai avea mustață ! Ce deosebire enormă ! Fără mustață, părea cu zece ani mai tînăr. Mînia îi clocotea în vine, ca un izvor de energie. Acum, le va plăti cu aceeași monedă. Le venise și lor rîndul, după ce-l hărțuiseră și încercaseră, zadarnic, să-l împuște. Să suporte și ei toate astea la fel de bine ca el, dacă erau în stare ! Gîndindu-se la domnul K., la administratoare și la fetița moartă, se întoarse în camera aceea de femeie, în care mirosea a trandafiri veștezi, și-și jură că, de-aici înainte, va fi el însuși urmăritorul și trăgătorul din umbră.

PARTEA A II-A

URMĂRITORUL

I

Vocea cavernoasă a spicherului de la B. B. C. anunță: „Înainte de a vă da legătura cu studiourile noastre din nord, care transmit recitalul de orgă din sala Super-Palace din Newcastle, ascultați un apel urgent al Scotland Yard-ului:

— Poliția caută un străin, pe nume D., care a fost arestat azi-dimineață la cererea ambasadei X și care a evadat după ce l-a atacat pe secretarul ambasadei. E un individ de circa 45 de ani, înalt de un metru șaptezeci și cinci, cu părul negru ușor încărunțit, cu o mustață stufoasă și cu o cicatrice în partea dreaptă a bărbiei. Se crede că are un revolver asupra lui".

— Ce nostim! exclamă chelnerița. Și dumneavoastră aveți o cicatrice. Vedeți să nu dați de bucluc!

— Nu, fii pe pace — răspunse D. Trebuie totuși să fiu atent, nu-i așa?

— Ce de lucruri se-ntîmplă pe lumea asta! zise chelnerița. E îngrozitor, nu-i așa? Azi-dimineață treceam pe stradă, cînd deodată văd o mulțime: cineva își luase viața, aruncîndu-se pe fereastră. Firește că m-am oprit ca să privesc, dar nu era nimic de văzut. Pe la prînz, m-am repezit pînă la hotel ca s-o văd pe Elsa și s-o întreb ce se întîmplase. Cînd mi s-a spus că chiar Elsa se omorîse, mi s-au muiat picioarele...

— Erați prietene?

— Eram prietena ei cea mai bună.

— Îmi închipui că ești zguduită...

— Încă nu-mi vine să cred.

— Da, pare de necrezut ca o fată de vîrsta ei să-şi ia viaţa ! O fi fost, poate, un accident ?

— A, exclus ! Dacă vreţi să ştiţi părerea mea, e un caz de disperare. Ştiu mai multe decît alţii, şi cred că fata a fost dezamăgită în amor.

— Zău ?

— Da, de un bărbat însurat, care locuia în Highbury.

— Ai spus asta celor de la poliţie ?

— Au să mă cheme la anchetă.

— Ea însăşi ţi-a mărturisit ?

— A, nu ! Avea o fire ascunsă. Dar ascultînd una, alta, afli ce se-ntîmplă...

D. o privea îngrozit : asta se chema prietenie ?! Se uita la ochişorii aceştia căprui care străluceau în timp ce-şi debita minciunile născocite ad-hoc.

Bărbatul din Highbury nu exista decît în creierul ei vulgar şi romanţios. Nu cumva ea îi împrumuta Elsei romanele alea ieftine, care-i influenţaseră vocabularul ?

— Cred că piedica cea mare erau copiii — urmă chelneriţa.

Vocea ei vădea un soi de extaz al creaţiei. Elsa fiind moartă, viaţa ei putea fi reconstituită potrivit gustului fiecăruia.

— Elsa era nebună după el. Parcă-i făcuse farmece...

D. puse banii alături de farfurie şi spuse :

— Povestea dumitale m-a interesat foarte mult...

— A, n-o să pot uita aşa curînd. V-am spus : mi se muiaseră picioarele...

D. ieşi în seara glacială. Numai hazardul îl adusese în acest restaurant, situat, ce-i drept, la doi paşi de hotel. Pornise într-acolo, ca să poată lua o hotărîre chiar la faţa locului. Toate ziarele scriau despre el : „Banditul de la ambasadă" îl privea dintr-un afiş lipit pe toate zidurile. Semnalmentele lui erau însoţite de acuzaţia ce i se aducea, şi anume că intrase în ţară cu un paşaport fals. Un ziar aflase, nu se ştie de unde, că trăsese la un hotel în care o slujnică se sinucisese chiar în dimineaţa aceea. Tipărind ştirea, ziarul promitea cititorilor noi amănunte senzaţionale în legătură cu acest misterior incident...

Ei bine, va avea el grijă ca ziarele să nu ducă lipsă de asemenea amănunte !

Porni cu paşi apăsaţi pe stradă în direcţia hotelului.

Ceaţa se risipise aproape cu totul. D. se simţea ca un actor dezvăluit brusc privirilor prin ridicarea cortinei. Se întreba dacă poliţia pusese vreun agent de strajă la hotel. Mergea cu băgare de seamă de-a lungul grilajului, prefăcîndu-se că ci-

teşte un ziar de seară, care-i ascundea faţa... Nu era nimeni pe-aproape. Uşa de la intrare era, ca de obicei, deschisă. D. intră repede pe uşa interioară, cu geamuri, şi o închise în urma lui. Cheile atîrnau în cîrligele lor; luă cheia camerei lui. Deodată auzi un glas — al administratoarei — care întreba de la etajul întîi:

— Dumneata eşti, domnule Muckerji?

— Da — spuse D., nădăjduind că domnul Muckerji nu folosea o formulă specială...

La urma urmelor, intonaţiile tuturor străinilor se cam aseamănă. Administratoarea păru satisfăcută; D. nu-i mai auzi glasul. Întreaga clădire era cufundată într-o linişte stranie; ai fi zis că fusese atinsă de aripa morţii. Dinspre sufragerie şi dinspre bucătărie nu se auzea nici un zgomot, nici măcar clinchet de furculiţe. Începu să urce, încet, treptele acoperite de covor. Uşa odăii administratoarei era pe jumătate deschisă. D. trecu pe lîngă ea şi urcă scările de lemn. De la ce fereastră se aruncase fata? Vîrî cheia în broasca uşii sale şi o deschise încetişor.

Undeva, cineva tuşea de zor. D. lăsă uşa întredeschisă în urma lui — voia să asculte. Mai devreme sau mai tîrziu va auzi paşii domnului K. Îl alesese pe domnul K. drept ţinta cea mai uşor de atins: va ceda mai repede decît administratoarea cînd se va strînge şurubul.

Pătrunse în încăperea întunecoasă: perdelele fuseseră trase, ca în odaia unui mort. Ajuns lîngă pat, observă, îngrozit, că Elsa era acolo — întinsă pe pat, gata de înmormîntare. Trebuiau, oare, să aştepte pînă la anchetă? Pesemne că aceasta era singura cameră vacantă — a fetei fusese probabil ocupată: viaţa mergea înainte... Elsa zăcea acolo ţeapănă, neprihănită, ireală. Oamenii compară de obicei moartea cu somnul, dar moartea nu seamănă decît cu ea însăşi. D. îşi aminti de o păsărică pe care o găsise moartă în fundul unei colivii: zăcea răsturnată pe spate, cu gheruţele ţepene, ca nişte vrejuri de viţă — o întruchipare desăvîrşită a morţii. Văzuse morţi rămaşi pe străzi, după bombardamente: căzuseră în poziţii ciudate, ca nişte embrioni ghemuiţi în matricea lor. Dar în cazul de faţă, era cu totul altceva; poziţia era unică, rezervată pentru o ocazie unică. Nimeni nu putea să zacă în felul acesta, fie din pricina durerii, fie sub înrîurirea somnului.

Unii oameni se roagă: e o atitudine pasivă. El, unul, ardea de nerăbdare să treacă la fapte. Cadavrul întins pe pat

îi spulberase parcă teama de suferință: acum ar fi putut să-l înfrunte pe șoferul acela, chiar pe o potecă singuratică. Frica i se părea o absurditate.

Nici nu se gîndi să-i vorbească acestui corp neînsuflețit și lipsit de auz: fetița nu mai era ea însăși.

Deodată auzi pași pe scări, apoi glasuri. Se ascunse după perdea, așezîndu-se pe cerceveaua ferestrei, ca să nu i se vadă picioarele pe podea. În odaie se făcu lumină. Auzi vocea administratoarei:

— Puteam să jur că încuiasem ușa. Privește! Ea e!

— Ce frumoasă pare! rosti cu emoție un glas de fată.

— Vorbea adesea despre dumneata, Clara — zise administratoarea, apăsat.

— Draga de ea! Nu mă miră... Ce crezi c-a putut s-o împingă la ?...

— Nu se poate ști niciodată... Inima omului e o taină pentru semenii săi...

Prin deschizătura dintre perdele, D. zări o fată drăguță, deși cam vulgară, cu fața ușor mînjită de lacrimi.

— Aici s-a petrecut? întrebă fata, cu glas temător.

— Da. Pe fereastra aceea.

Fereastra asta, adică... Dar de ce nu se zbătuse? se întrebă D. De ce nu lăsase nici o urmă, pe care poliția s-o poată desluși?

— Chiar pe fereastra aceea?

— Da.

Începură să se miște prin încăpere; nu cumva aveau de gînd să se apropie de fereastră, dînd astfel peste el? Pașii celor două femei se apropiară, dar se opriră, în clipa cînd Clara deschise din nou gura:

— Dac-ar fi venit la mine, nu s-ar fi întîmplat nimic.

— Se simțea bine aici... pînă la venirea lui.

— Cred și eu că omul ăla are ceva pe conștiință! Totuși, cînd sărăcuța de ea mi-a scris c-o să fugă cu el, nu mi-aș fi închipuit că se gîndea să fugă în felul ăsta.

Așadar — își spuse D. — nici măcar scrisoarea aceea nu-i folosea la nimic. Sărmana Elsa rămăsese pînă-n ultima clipă în plin echivoc, cu frazele ei de roman-foileton. O auzi pe administratoare spunînd:

— Dacă n-ai nimic împotrivă, mă duc să-l chem și pe domnul Muckerji. Dorea tare mult s-o vadă, pentru ultima oară.

— E normal — zise Clara.

Administratoarea ieşi. Prin deschizătură, D. o văzu pe Clara pudrîndu-se şi rujîndu-se: urma să apară un bărbat... Îşi lăsă totuşi lacrimile — îi şedeau bine.

Administratoarea se întoarse, singură.

— E foarte ciudat: nu-i în camera lui!

— Poate că nu s-a întors.

— Ba da, l-am auzit cînd a intrat în vestibul ca să-şi ia cheia. L-am strigat, iar el mi-a răspuns.

— Poate că e... la locul ştiut...

— A, nu, am încercat uşa de la toaletă... Nu pot să pricep. A intrat cineva în hotel.

Părea neliniştită.

— Cînd se întîmplă asemenea lucruri, începi parcă să te gîndeşti la fantome, nu-i aşa?

— Mă duc puţin sus, ca să văd cum merge treaba. Trebuie să pregătim camera pentru servitoarea cea nouă.

— Elsa nu prea era vrednică, nu-i aşa, în ce priveşte curăţenia? Sărăcuţa de ea! Nu cred că mi-ar fi convenit. Ştii, cînd primeşti bărbaţi bine, curăţenia contează foarte mult.

Prin crăpătura dintre perdele, D. îi văzu, o clipă, privirea condescendentă, aplecată asupra cadavrului rămas în umbră.

— Acum trebuie să plec. La ora opt fix am rendez-vous cu un domn, căruia nu-i place să aştepte.

Clara dispăru din cîmpul lui vizual. O auzi pe administratoare:

— Nu te superi că nu te conduc pînă jos, nu-i aşa, draga mea? Am atîta treabă...

D. rămase la pîndă, cu mîna pe revolver. Lumina se stinse, iar uşa se închise. Auzi cum se răsuceşte cheia în broască: administratoarea avea pesemne o cheie a ei. D. îi lăsă un mic avans, apoi ieşi de după perdea. Nu se mai uită la cadavru: fără glas şi fără gînduri Elsa nu-l mai interesa... Dac-ar fi crezut în Dumnezeu s-ar fi putut consola cu gîndul că fetiţa scăpase de mizerie, îndreptîndu-se spre un viitor luminos. L-ar fi lăsat pe Dumnezeu să-i pedepsească pe vinovaţi.. De altfel, nici nu e nevoie de vreo pedeapsă dacă socoţi că ucigaşul nu face altceva decît să-şi elibereze victima. D. nu avea însă acest soi de credinţă. O lume în care oamenii nu erau trataţi potrivit meritelor lor îi apărea ca un haos, îl ducea la disperare.

Deschise uşa.

Auzi glasul administratoarei, cu un etaj mai sus. Închise încet uşa în urma lui, dar n-o încuie: mai bine să rămînă

perplecşi, bîntuiţi de mister! Auzi deodată vocea domnului K.:
— Cred c-ai uitat, pur şi simplu. Ce altceva putea fi?
— Nu uit niciodată nimic — îi răspunse administratoarea. Şi, de altfel, cine putea să-mi răspundă, dacă nu domnul Muckerji?
— O fi ieşit din nou, după aceea.
— N-are obiceiul să se fîţîie aşa.
Urcînd treptele, D. simţea un miros din ce în ce mai puternic de vopsele. În curînd putu vedea interiorul odăii; aceasta era luminată, pe cînd el stătea în întuneric, ghemuit pe scară. Domnul K. stătea lîngă fereastră, cu o bidinea în mînă; acum, D. înţelese limpede ce se-ntîmplase: fata căzuse chiar de pe fereastra camerei ei. Existaseră urme, dar fuseseră şterse cu grijă. Camera fusese curăţată şi zugrăvită pentru servitoarea cea nouă; nu se mai vedea nici o urmă a crimei. Numai că domnul K. mînuia cu stîngăcie bidineaua (se temuse să angajeze un zugrav); pe haina lui se vedeau urme de vopsea verde; pînă şi ochelarii lui cu rame de oţel erau mînjiţi.
— Cine putea fi? întrebă domnul K.
— M-am gîndit la D.
— A, n-ar fi îndrăznit! Cu siguranţă că n-ar fi îndrăznit, nu-i aşa?
Vocea lui cerea imperios o confirmare.
— Nu poţi şti niciodată ce-i în stare un om cînd nu mai are nimic de pierdut.
— Bine, dar el nu ştie asta... Chiar crezi că ar putea să fie pe-aici, undeva, în hotel?... Poate chiar lîngă ea? Şi adăugă cu o voce sugrumată: Dar ce-ar putea să urmărească?
— Ar putea să ne urmărească pe noi.
D. privi încîntat faţa lui K., care se zbîrcise înapoia ramelor de oţel: era limpede că n-avea puterea să reziste la presiune.
— Dumnezeule! exclamă domnul K. La radio s-a anunţat că are un revolver!
— Nu vorbi aşa tare! S-ar putea să audă! Nu putem şti unde se ascunde. Sînt sigură că am încuiat uşa.
— Trebuie, totuşi, să ştii dacă are sau nu cheia! răcni domnul K.
— Sst!...
Nici administratoarea nu prea era liniştită: faţa ei lată şi plină de pete era mai pămîntie ca oricînd.
— Cînd mă gîndesc că ar fi putut să fie acolo, cînd am intrat cu Clara!

D. începu să coboare scările. Deodată îl auzî pe domnul K. strigînd :

— Nu mă lăsa singur !

Apoi răspunsul ei disprețuitor :

— Trebuie să mă încredințez. Mă duc o clipă pînă jos, ca să văd dacă cheia camerei e la locul ei, pe tablou. Dacă nu, putem telefona la poliție, — adăugă ea, fără convingere.

D. coborî în grabă scările, cu riscul de a le face să scîrțîie și cu riscul de a-l întîlni pe indianul de la etajul doi (poate că totuși își făcuse bagajele și plecase : oamenilor nu le place să rămînă într-o casă în care s-a sinucis cineva). Domnea însă o liniște deplină. D. își agăță cheia în cîrlig — nu voia ca poliția să se amestece în această răfuială — apoi se ascunse, cu urechea la pîndă, în spatele ușii ce dădea în sufragerie. O auzi pe administratoare coborînd cu băgare de seamă în vestibul și răsuflînd greu.

— Cheia e aici ! strigă ea.

Apoi auzi pașii domnului K. coborînd în grabă treptele, cu vopseaua gîlgîind în găleată.

— Văd că m-am înșelat — îi strigă administratoarea. Încearcă te rog ușa, cînd treci pe-acolo.

— N-aș prea vrea.

— Hai, nu fi prost ! Adineauri am încuiat-o !

— Acum e descuiată ! bîigui el, gîfîind.

D. văzu în oglinda de deasupra aspidistrei fața administratoarei — nu părea numai speriată, ci și calculată ; pesemne că nu dorea să cheme poliția atîta timp cît pereții camerei de sus erau încă uzi, iar mirosul de zugrăveală plutea încă în întreaga casă. Cu cît aveau mai puțin de explicat, cu atît mai bine... Domnul K. era acum în vestibul.

— Ți s-a părut numai c-ai încuiat ușa — zise el. Ăla n-ar fi îndrăznit.

— Dar vocea ?

— Era, desigur, vocea lui Muckerji...

— Ei bine, uite-l și pe domnul Muckerji, în sfîrșit ! N-ai decît să-l întrebi.

Ușa vestibulului se deschise. D. văzu în oglindă ochii administratoarei — aveau o expresie calculată, rece. Apoi îi auzi glasul :

— Ai întîrziat, domnule Muckerji. Mi se păruse că te-am auzit, acum vreo zece minute...

— Nu eram eu, doamnă. Am fost foarte, foarte ocupat... prin vecini.

— Dumnezeule! exclamă domnul K. În cazul ăsta, a fost...
— De ce-ai fost atît de ocupat, domnule Muckerji?
— Nu te supăra, dar există în limba voastră o expresie: „Reprezentația continuă"... Cînd sărmana copilă s-a sinucis, am văzut în asta un fenomen important din punct de vedere sociologic. După cum știi, doamnă Mendrill, noi, cei care studiem comportamentul maselor, sîntem veșnic la datorie.
Ce mai era și asta? se întrebă D. Nu pricepea absolut nimic.
— Am cules, așadar, o mulțime de informații. Diferite explicații asupra morții și... știri în legătură cu un om însurat din Highbury și cu un băiat din Lambeth, știri false, firește, dar foarte semnificative pentru mentalitatea acelor oameni. Bineînțeles, noi știm că domnul acela străin...
— Ascultă! îl întrerupse domnul K. Nu mai vreau să rămîn aici. Cheamă poliția!
Domnul Muckerji urmă, pe un ton mustrător:
— Am înregistrat și multe reacții isterice. Și încă ceva, doamnă Mendrill, ceva care o să te intereseze: o femeie a declarat că a văzut-o pe fetiță căzînd... Dar minte, firește.
— Cum așa?
— N-a văzut nimic, pentru că mi-a arătat o altă fereastră. Incolo, tot ce mi-a spus e adevărat, citise desigur în ziare, dar a completat cu propria-i imaginație, pretinzînd că te-ar fi văzut cum încercai s-o oprești pe fetiță și că a auzit apoi țipătul... mă rog, toată povestea. Numai în privința ferestrei a cam încurcat-o. Detaliul mi se pare foarte, foarte interesant.
— Și ce faci cu toate informațiile astea? îl întrebă administratoarea.
— Le bat la mașină, la „Corona" mea portabilă, și le trimit superiorilor mei. Noi numim aceste date „Observații privind comportamentul maselor".
— Iar ei le tipăresc?
— Nu, le clasează, pe fișe, ca material documentar. Poate că într-o bună zi, în vreo carte, fără ca numele meu să fie menționat... Lucrăm pentru știință — adăugă domnul Muckerji, cu regret parcă.
— Trebuie să chemăm poliția! repetă domnul K.
— Încetează cu prostiile! îl repezi adminstratoarea. Apoi îi explică domnului Muckerji: I se năzărește mereu că-l vede pe omul acela, care a împins-o pe fetiță la gestul ei disperat... Il vede peste tot.

— Ce interesant ! spuse indianul, mecanic. Apoi, adulmecînd ceva în aer, adăugă : Aha, zugrăviți din nou pereții ! Și asta e foarte interesant ! O faceți din spirit practic, pentru a înlătura urmele, sau din superstiție ?

— Ce vreți să spuneți prin „urme" ? îl întrebă domnul K., iritat.

— A, mă refeream la murdărie, la pete... care nu-și au locul într-un hotel elegant. Mai ales că aveați, oricum, intenția de a-l renova. Sau poate că sînteți superstițioși, din pricina cadavrului ? Știți că în Africa de vest există triburi care se comportă astfel ? Oamenii aceia merg pînă acolo încît distrug coliba, veșmintele, tot ce a aparținut cîndva mortului. Ei vor să uite că a fost o moarte. Sînt curios să știu dacă dorința dumneavoastră de a zugrăvi pereții hotelului se încadrează în această categorie.

— Eu mă duc — zise domnul K. Nu mai pot să suport. Dacă ai nevoie de ajutor..

Deodată D. își dădu seama că administratoarea îl putea vedea în aceiași oglindă, în care o privea el. Ochii li se întîlniseră.

Administratoarea rosti încet :

— Mă descurc eu... Cu domnul Muckerji... Dumneata însă trebuie să bagi bine de seamă... Domnule Muckerji, parcă voiai să vezi cadavrul...

— Da, dacă nu vă deranjează. Am adus cîteva flori... E și asta o superstiție, dar e practică, din cauza parfumului... — În general, nu-mi place să țin flori într-o cameră, dar în cazul de față, n-are cred nici o importanță...

D. o privi cu atenție, iar ea îi întoarse privirea, indirect... „Există oameni care pot trage la țintă, în felul acesta — își spuse D. La bîlciuri. Cu ajutorul unei oglinzi".

— Eu mă duc, Marie — zise domnul K., așteptînd parcă din partea ei mai mult decît un avertisment nepăsător. S-ar fi zis că, prin oglindă, administratoarea îl încuraja pe D. să fie fără cruțare. Firește, ea era puternică, îi convenea : va fi ultima care va capitula...

Femeia asta energică și masivă, cu fața pătată, îi ceda parcă lui D. o victimă.

— Un moment — spuse domnul Muckerji. Mi-am uitat, cred, ochelarii în sufragerie, azi-dimineață, la micul dejun.

D. își scoase revolverul din buzunar și rămase în așteptare.

— A, nu, domnule Muckerji, îi găseşti în camera dumitale — zise administratoarea. În sufragerie s-a făcut curat, ca de obicei.

Apucîndu-l de braţ, îl împinse uşurel pe scări. Domnul Muckerji ţinea un buchețel de flori veştede, învelite într-un jurnal. E extraordinar cît de mult se poate schimba lumea în urma unui act de violenţă. Crezuseră că se vor descotorosi de D. fără nici o greutate, dar iată că acum el era în siguranţă, pentru că nu mai avea decît un singur gînd — să se răzbune — şi nici o obligaţie faţă de nimeni. În schimb, ei se bucurau acum de prezenţa domnului Muckerji, aşa cum se bucurase el însuşi, în dimineaţa aceea.

Uşa de la intrare se închise. D. îl urmă pe domnul K. în stradă. Domnul K. avea o umbrelă şi mergea repede, fără să se uite în urma lui. Se îndreptă, grăbit, spre bulevardul Gray's Inn. urmat la vreo douăzeci de paşi de D., care nici nu se ostenea să rămînă în umbră : i se părea puţin probabil că domnul K. va avea curajul să cheme un poliţist. Deodată, domnul K. se opri, disperat, pe bordura trotuarului, lîngă o staţie de autobuz : auzise, pesemne, în spatele lui paşi care traversau strada şi se opreau odată cu ai lui.

Se întoarse şi-l aşteptă pe D. să se apropie. Ţinea în mînă o ţigară, care tremura.

— Scuzaţi-mă, aveţi un foc ? îl întrebă.

— Fireşte — zise D. şi scăpără un chibrit, pe care i-l întinse ; flacăra lui lumină ochii miopi şi speriaţi ai domnului K., a căror privire păru de îndată ceva mai liniştită : nu-l recunoscute. E uimitor cît de mult te poate schimba o mustaţă. D. trebui să-i ţină cu mîna lui ţigara, ca să şi-o poată aprinde.

— Văd că aveţi în buzunar un ziar de aseară — îi spuse K. Îmi permiteţi să mă uit puţin ?

Făcea parte din acea categorie de oameni care iau cu împrumut ori de cîte ori au ocazia ; era în stare să economisească pînă şi un chibrit sau un ziar.

— Îl puteţi păstra — îi răspunse D.

Nu-şi vorbiseră decît de două ori, dar vocea lui păru să-l neliniştească pe domnul K. ; acesta ridică brusc privirea, apoi şi-o aţinti din nou asupra ziarului. Nu era sigur. Deodată, lîngă ei se opri un autobuz.

— Mulţumesc — zise domnul K., sărind pe scara autobuzului.

D. îl urmă, pînă pe imperială. Înaintau unul în spatele celuilalt legănîndu-se. Domnul K. se așeză pe bancheta din față; D. exact în spatele lui.

Domnul K. își ridică deodată privirea și zări fața lui D. reflectată în geam. Rămase însă locului, ghemuit pe banchetă și dus pe gînduri, fără să citească ziarul; pardesiul său vechi și ponosit îi oglindea starea, întocmai cum blana pisicii îi trădează acesteia boala.

Autobuzul coti pe Holborn; în fața cinematografului „Empire" făceau coadă o mulțime de oameni; vitrine uriașe, pline cu mobilă de birou, împodobeau strada. Un „lacto-bar", apoi alte magazine de mobilă. Autobuzul gonea spre vest. D. urmărea în geam fața domnului K. Unde locuia, oare? Dar avea curajul să meargă acasă?

Traversară piața St. Giles și intrară pe Oxford Street. Domnul K. privea din cînd în cînd pe fereastră, cu un soi de nostalgie, spre agentul de circulație, sau spre perechile adunate în fața dancingului „Astoria". La un moment dat își scoase ochelarii și-i șterse — voia să vadă clar. Ziarul stătea deschis pe genunchii lui, la pagina cu știrea despre „banditul de la ambasadă". Începu să citească despre semnalmentele „banditului", ca și cum s-ar fi bizuit mai degrabă pe relatarea reporterului decît pe propria-i memorie. Apoi îi mai aruncă lui D o privire piezișă, ațintindu-și-o de data asta asupra cicatricei.

— Ah! exclamă el fără să vrea.

— Mi-ați spus ceva? îl întrebă D., aplecîndu-se spre el.

— Eu? Nu! răspunse domnul K., tușind sec, apoi se ridică și porni cu pași șovăitori, ce se legănau odată cu autobuzul.

— Coborîți aici?

— Eu? Da, desigur...

— Și eu la fel. Am impresia că nu vă simțiți bine. Doriți să vă ajut?

— Nu, nu! Mă simt foarte bine.

Și se îndreptă spre scara imperialei, urmat îndeaproape de D.

Se regăsiră unul lîngă altul pe trotuar, așteptînd să vadă semnalul verde, pentru a putea traversa strada.

— Lucrurile s-au schimbat în bine, nu-i așa? îl întrebă D. Se simțea năpădit de o veselie răutăcioasă și rece.

— Ce vreți să spuneți?

— Mă refer la vreme. Azi-dimineață era atîta ceață!

La apariția semnalului verde, traversară împreună începutul Bond Street-ului.

Domnul K. arunca priviri grăbite spre vitrinele magazinelor, pentru a zări în ele imaginea tovarășului lui de drum — dar nu prea vedea bine : ochii lui erau tociți de sărăcie și de prea multe lecturi. N-avea curajul să-i vorbească deschis. Cîtă vreme D. nu spunea cine este, putea să nici nu-l ia drept D. . . .

Domnul K. se mistui deodată într-un gang întunecos, și aproape c-o luă la fugă spre globul electric de la capătul lui. Gangul i se păru oarecum familiar lui D., care fusese prea absorbit de propriile-i gînduri pentru a observa unde ajunseseră. Îl urmă pe domnul K. și văzu cum un lift hodorogit cobora șuierînd spre victima lui. Domnul K. strigă deodată, cu un glas pițigăiat, menit să răzbată prin tunelul liftului, pînă la încăperile de sus :

— Mă urmărești ! De ce mă urmărești ?

— S-ar cuveni, cred, să vorbiți în Entrenationo cu un elev al dumneavoastră — îi răspunse cu blîndețe D., punîndu-și mîna, prietenește, pe mîneca domnului K. N-aș fi crezut niciodată că o simplă mustață mă poate schimba într-atîta.

Domnul K. deschise ușa liftului și spuse :

— Nu vreau să mai am de-a face cu dumneata !

— Bine, dar sîntem aliați, nu-i așa ?

— Ai fost pus pe liber.

D. îl împinse ușor înăuntru și spuse, închizînd ușa liftului :

— Uitasem de serată, are loc astăzi, nu-i așa ?

— Ar fi trebuit să fii în drum spre patrie.

— Știi bine că am fost împiedicat !

Apăsă pe butonul de alarmă și liftul se opri între două etaje.

— De ce faci asta ? gemu domnul K., rezemîndu-se de peretele liftului și alipind de zor înapoia ramelor de oțel ale ochelarilor.

Undeva, pe sus, cineva cînta, destul de prost, la pian.

— Ai citit vreodată romanele polițiste ale lui Goldthorb ? îl întrebă D.

— Lasă-mă să ies de-aici !

— În general, profesorii citesc romane polițiste.

— Am să țip ! Am să țip !

— Ar fi o necuviință să țipi, la o serată. Apropo, haina ți-e încă pătată de vopsea. Mă mir, un om inteligent ca dumneata...

— Ce dorești ?

— Ce întîmplare fericită că domnul Muckerji a dat peste femeia care a văzut cum s-au petrecut lucrurile... la cealaltă fereastră...

— Nu știu nimic, nu eram acolo !

— Interesant !

— Lasă-mă să ies !

— Doar ți-am vorbit de romanele polițiste ale lui Goldthorb ! Într-unul din ele e vorba de un om care-a omorît pe cineva într-un lift. A coborît apoi cu liftul și a urcat scările. Ajuns sus, a chemat liftul și, de față cu martori, a descoperit cadavrul. Firește, norocul era de partea lui. Un asasin care reușește trebuie să aibă noroc.

— N-ai să îndrăznești !

— Ți-am povestit doar un roman de-al lui Goldthorb

— Nu există un asemenea autor — bîigui domnul K. Numele e absurd.

— Din cauză că scria în Entrenationo...

— Ești căutat de poliție. Ai face mai bine să dispari cît mai repede !

— N-au nici o fotografie a mea, iar semnalmentele din ziar sînt greșite — zise D., apoi adăugă, pe un ton blajin : O, dac-aș putea să te arunc în gaura liftului ! Pentru ca pedeapsa să fie pe măsura crimei !...

Deodată, liftul începu să urce. Domnul K. exclamă, triumfător :

— Vezi ? Ai face mai bine să dispari cît mai repede !

Gîfîind, liftul trecut încet de etajul al doilea, unde se afla redacția revistei „Igiena mintală".

— În locul dumitale, mi-aș ține gura — spuse D. Ai citit, cred în ziar despre revolver...

— Nu de mine trebuie să te temi, eu nu-ți vreau răul, ci de domnișoara Carpenter, sau de doctorul Bellows...

Nu avu răgazul să-și termine fraza : liftul se opri, iar doctorul Bellows le ieși în întîmpinare din marea sală de așteptare. O femeie trecută, în rochie de mătase cafenie, se urcă în lift fluturînd o mînă încărcată cu bijuterii grele și rostind un cuvînt misterios, care suna cam ca : „Nagà". Doctorul Bellows spuse : **„Bona nuche, bona nuche"**, zîmbindu-le fericit.

Domnul K. îl fulgeră cu privirea, fără să scoată o vorbă : D. își ținea mîna în buzunar. Dar doctorul Bellows nu păru

să observe nimic neobişnuit. Le strînse mîinile amîndurora şi spuse :

— **Socot că am dreptul să adresez cîteva cuvinte în** engleześte unui nou elev... Şi adăugă, uşor nedumerit : **Eşti, desigur**, un nou elev, deşi **am** impresia **că** te cunosc...

— Vă întrebaţi unde mi-e mustaţa ?

— A, da, fireşte, asta era !

— M-am gîndit **că la o** limbă nouă se cere o înfăţişare nouă. Aţi citit, cumva, ziarele de seară ?

— Nu, şi te rog din suflet să nu-mi povesteşti nimic. Nu citesc niciodată ziarele. Prefer să citesc o bună revistă săptămînală, care triază faptele reale, despărţindu-le de zvonurile false. Într-o astfel de revistă găseşti toate ştirile importante. Şi mult mai puţine motive de întristare.

— E o idee admirabilă.

— Ţi-o recomand şi dumitale. **Miss Carpenter**, secretara mea, o cunoşti, a adoptat-o, şi de-atunci încoace **e mult** mai fericită.

— E o idee care ne poate face pe toţi fericiţi — zise D.

Băgă de seamă că domnul K. dispăruse, aşa că se grăbi să adauge :

— Trebuie neapărat să vorbesc despre asta cu domnişoara Carpenter.

— O găseşti la bufet, împarte cafeaua. La seratele noastre regulile sînt ceva mai puţin stricte. Sperăm ca oamenii să vorbească Entrenationo pe cît posibil, dar principalul este să fim împreună.

Îl conduse pe D. în sala de aşteptare. Pe tejghea se afla un ibric enorm şi cîteva tăvi cu fursecuri. Domnişoara Carpenter îi făcu semn cu mîna prin aburii de deasupra ibricului ; era îmbrăcată în aceeaşi jachetă albastră cu picăţele.

— **Bona nuche** — îi strigă ea. **Bona nuche !**

O duzină de feţe se întoarseră să-l privească : laolaltă făceau efectul unei planşe dintr-o enciclopedie pentru copii, în care sînt arătate toate rasele din lume. Erau acolo mulţi orientali, cu ochelari pe nas.

Domnul K. ţinea în mînă un fursec încă neatins.

— Dă-mi voie să ţi-l prezint pe siamezul nostru — zise doctorul Bellows şi-l împinse uşurel pe D. spre peretele din fundul încăperii.

— **Hi es mister D...** Doctor Li.

Doctorul Li îi aruncă o privire prin sticlele groase, impenetrabile, ale ochelarilor săi :

— **Bona nuche.**

— **Bona nuche** — zise şi D.

Conversaţia se desfăşura spasmodic printre fotoliile capitonate: dialoguri anemice se înfiripau pe la colţuri, pentru a se stinge apoi din lipsă de combustibil. Domnişoara Carpenter turna de zor cafea iar domnul K. se zgîia la fursecul lui. Aidoma zeului Amor, doctorul Bellows îşi plimba de colo pînă colo părul alb şi lins, faţa nobilă şi emaciată.

— Ce idealist! exclamă D.

— **Qua?**

— Scuzaţi-mă, dar sînt un elev nou. Încă nu prea pot vorbi în Entrenationo.

— **Qua?** repetă doctorul Li, cu asprime în glas.

Il cerceta pe D. prin lentilele-i groase ca nişte hublouri, de parcă l-ar fi suspectat de vreo grosolănie. Domnul K. începu să lunece spre uşă, cu fursecul în mînă.

— **Parla Entrenationo** — tună doctorul Li.

— **Parla Anglis.**

— **No** — zise doctorul Li, cu hotărîre şi mînie în glas. **No parla.**

— Regret. **Un momento** — spuse D. şi, străbătînd repede încăperea, îl apucă pe domnul K. de braţ: Nu se face să plecăm aşa repede, ar părea suspect.

— Lasă-mă să plec! biigui domnul K. **Te implor! Nu** ştiu nimic. Nu mă simt bine de loc!

Doctorul Bellows reapăru.

— Cum te-ai înţeles cu doctorul Li? E un om foarte influent. Profesor la Universitatea Chulalankarana. Îmi dă mari speranţe în ce priveşte Siamul.

— Conversaţia cu el mi s-a părut cam dificilă — răspunse D. Am impresia că nu vorbeşte engleza.

Continua să-l ţină de braţ pe domnul K.

— A, nu, o vorbeşte la perfecţie — protestă domnul Bellows. Dar consideră, pe bună dreptate, de altfel, că n-are sens să înveţi Entrenationo decît ca să poţi ajunge să vorbeşti în această limbă. Aidoma atîtor orientali, e intransigent.

Se uitară toţi trei la doctorul Li, care stătea cu ochii pe jumătate închişi, pe un fel de insulă a tăcerii. Doctorul Bellows porni într-acolo şi începu să discute cu însufleţire în Entrenationo. Tăcerea se răspîndi de jur împrejur: era un privilegiu să-l asculţi vorbind în această limbă pe însuşi in-

ventatorul ei. Doctorul Bellows făcea impresia că lunecă rapid, ca un patinator, printre subtilitățile limbii sale.

Domnul K. spuse, precipitat:

— Nu mai pot să suport! Ce vrei de la mine?

— Puțină dreptate — răspunse D. cu blîndețe.

Nu simțea pic de milă: mediul bizar în care se aflau — înconjurați de cafele și fursecuri, de femei ofilite, în toalete de seară demodate și prea puțin purtate, și de orientali ce-și ascundeau îndărătul ochelarilor viclenia și abilitatea negustorească — nu făcea decît să-l îndepărteze și mai mult pe domnul K. de categoria oamenilor care suferă și merită simpatie.

Doctorul Bellows se întoarse lîngă ei, spunînd:

— Doctorul Li m-a rugat să-ți transmit că ar fi încîntat să se întîlnească din nou cu dumneata, după ce vei fi căpătat ceva mai multe cunoștințe de Entrenationo. Și adăugă, cu un zîmbet vag: Ce tărie de caracter! O asemenea credință n-am mai întîlnit...

— Domnul K. și cu mine — zise D. — ne gîndeam cu părere de rău că e timpul să plecăm.

— Așa de curînd? O, și eu care doream să te prezint unei doamne din România! Aceea care vorbește cu doctorul Li.

Doctorul Bellows le trimise un surîs, de-a curmezișul încăperii, ca și cum ar fi fost vorba de o tînără pereche, a cărei idilă sfioasă ținea s-o încurajeze și s-o patroneze.

— Iată un exemplu viu al țelului pe care-l urmăresc: comuniune, în loc de neînțelegere și conflicte...

D. se gîndi că era puțin probabil ca România și Siamul să ajungă vreodată la un conflict grav... Dar doctorul Bellows se depărtase din nou, pentru a făuri relații între țările cele mai disparate, iar domnișoara Carpenter stătea lîngă ibric și zîmbea într-una.

— E timpul să plecăm — zise D.

— Nu mă mișc de-aici. Trebuie s-o conduc acasă pe domnișoara Carpenter.

— Am timp să aștept — spuse D.

Se duse la fereastră și privi în jos: autobuzele treceau încet pe Oxford Street, aidoma unor cărăbuși gigantici.

De-a curmezișul ultimului etaj al clădirii de peste drum, un ecran luminos debita lent, literă cu literă, ultimele știri. Un meci care se terminase cu scorul de 2 la 1. Undeva, departe, pe trotuar, un minuscul detașament de poliție se îndrepta în șir indian spre strada Marlborough. Ce-avea să ur-

meze? Știrile se înlocuiau una pe alta: „Se anunță o nouă ofensivă... 5 000 de refugiați... patru bombardamente aeriene..." Era ca o serie de semnale primite din propria lui patrie: „Ce cauți aici? De ce-ți pierzi vremea? Cînd ai de gînd să te-ntorci?".

I se făcu dor parcă de pulberea exploziilor, de vuietul aeroplanelor. Trebuie să-ți iubești patria pentru ceva — fie măcar pentru suferințele și violențele ei. Se întreba dacă L. căzuse la învoială cu lordul Benditch. El, unul, nu mai putea încheia tranzacția: nici un fel de scrisori de acreditare nu i-ar mai folosi în această țară a respectabilității, acum, cînd era căutat de poliție sub bănuiala de a fi săvîrșit o crimă. Și-o închipui pe fetiță urlînd la fereastră și zgîriind vopseaua cu unghiile, înainte de a plonja în ceață și de a cădea, zdrobită, pe trotuar: mii de copii avuseseră o soartă asemănătoare. Era ca și cum, prin moarte, se naturalizase, devenind compatrioata lui. Domeniul lui era moartea: îi putea iubi pe morți și pe muribunzi, în mai mare măsură decît pe cei vii. Doctorul Bellows, domnișoara Carpenter erau pentru el niște ființe ireale din pricina vieții fără riscuri în care se complăceau. Ar fi trebuit să moară, ca să-i poată lua în serios.

Se depărtă de fereastră și veni lîngă miss Carpenter:

— E pe-aici vreun telefon pe care l-aşi putea folosi?

— Sigur că da: în biroul doctorului Bellows.

— Am auzit că domnul K. vă va conduce acasă.

— O, ce drăguț din partea dumitale, domnule K.! Dar nu e nevoie să te deranjezi. Morden[1] e atît de departe!

— Nu-i nici un deranj — bîigui domnul K.

Încă mai ținea în mînă fursecul acela — ca pe o plăcuță, grație căreia îi putea fi identificat cadavrul.

D. deschise ușa biroului, dar trebui să-și ceară numaidecît scuze. Un bărbat de vîrstă mijlocie, cu un craniu pleșuv, teutonic, ședea pe biroul doctorului Bellows, lîngă o fată slăbănoagă. În încăpere plutea un vag miros de ceapă — unul dintre ei mîncase, pesemne, tocană.

— Vă rog să mă scuzați. Voiam să dau un telefon.

Slăbănoaga chicoti; era ciudat de neatrăgătoare, cu ceasul ei brățară, mare cît o ceapă, și cu broșa de la rever, în formă de terrier scoțian.

— Nu face nimic! Nu face nimic! spuse neamțul. Hai, Winifred, vino!

---

[1] Orășel la periferia Londrei.

Din pragul ușii, adăugă, cu o plecăciune cam bățoasă :
— **Korda.**
— **Korda ?**
— În Entrenationo, **korda** înseamnă inimă.
— A, da, desigur.
— Am o mare pasiune pentru englezoaicele tinere — explică neamțul, cu franchețǎ.
— Zău ?
Neamțul strîngea mîna osoasă a sărmanei Winifred ; fata avea dinții stricați și un păr de culoarea șoarecelui : tipul clasic al învățătoarei de țară, care-și petrece toată săptămîna lîngă tabla neagră, cu creta în mînă, deși copiii se cer mereu pînă afară și care duminica se plimbă cu cîte un cîine pe cîmpurile lăsate în paragină.
— Au atîta candoare ! mai spuse neamțul și, înclinîndu-se iar, închise ușa.
D. chemă la telefon locuința lordului Benditch :
— Pot vorbi cu miss Cullen ?
— Miss Cullen nu locuiește aici.
Avea noroc : îi răspunsese o femeie, nu valetul, care i-ar fi putut recunoaște vocea.
— N-o găsesc în cartea de telefon — urmă el. Fii bună și dă-mi numărul ei.
— Păi, nu cred că pot face una ca asta.
— Sînt un vechi prieten de-al dumneaei. Am venit în Anglia numai pentru o zi-două...
— Bine, dar...
— Ar fi dezamăgită dacă nu i-aș telefona...
— Bine, dar...
— M-a rugat insistent...
— Mayfair 3012.
D. formă numărul și așteptă. Era convins că domnișoara Carpenter îl va reține pe domnul K. : știa prea bine că uneori convențiile pot fi mai puternice decît frica, mai ales cînd frica e încă vagă și neplauzibilă ; adevărata frică se învață cu greu.
— Alo, domnișoara Cullen e acasă ?
— Nu cred. Așteptați puțin.
Chiar dacă nu putea obține personal comanda aceea de cărbune, trebuia să găsească un mijloc de a-l împiedica pe L. s-o obțină. Dac-ar putea măcar dovedi că crima... fusese într-adevăr o crimă...

Deodată auzi glasul Rosei :
— Cine-i la aparat ?
— Mă numesc Glover — răspunse el.
— Ce doreşti ? Nu cunosc nici un Glover.
— Locuiesc în Chester Gardens, nr. 3, la doi paşi de ambasadă...
La celălalt capăt al firului se făcu tăcere.
— Desigur, dacă crezi în povestea aia... cu sinuciderea în doi... poţi trimite chiar astă-seară poliţia... Sau dacă crezi că nu sînt cu adevărat D.
Rose nu răspunse ; pusese, cumva, receptorul în furcă ?
— Fetiţa a fost în mod sigur omorîtă. Ingenioasă crimă, nu-i aşa ?
Rose spuse brusc, pe un ton furios :
— Asta-i tot ce te doare ?
— Sînt hotărît să-l ucid pe făptaş... oricine ar fi ! Încă nu sînt sigur... Trebuie să-l găsesc pe vinovat. Nu-mi pot îngădui să omor două persoane...
— Eşti nebun ! De ce nu pleci de-aici, de ce nu te-ntorci acasă ?
— Probabil că m-ar împuşca. Nu că m-aş teme, dar n aş vrea ca L. . . .
— Te-ai trezit prea tîrziu. Au şi semnat contractul.
— Mă temeam eu !... Ai idee care sînt termenii contractului ? Nu pricep cum de speră să poată scoate cărbunii din porturi. Există un tratat de neutralitate.
— O să-l întreb pe Furt.
— Şi el a semnat ?
— Da, a semnat.
Cineva începu din nou să cînte, acompaniindu-se la pian — cîntecul părea să fie în Enternationo : cuvîntul **korda** revenea mereu.
— N-avea încotro — zise Rose, scuzîndu-l pe Forbes. După ce semnaseră toţi ceilalţi... toţi acţionarii...
— Înţeleg.
Simţea împunsătura unei gelozii ciudate la gîndul că ea îi lua apărarea lui Forbes. Era o senzaţie dureroasă, ca aceea pe care-o încerci cînd începe să ţi se dezmorţească o mînă degerată.
Nu o iubea pe Rose — era incapabil să mai iubească o fiinţă vie — totuşi împunsătura era reală...
— De unde telefonezi ? îl întrebă ea. Aud tot felul de zgomote ciudate...

— Sînt la o serată, cel puțin așa o numesc organizatorii ei, de la școala de Entrenationo.

— Nebun mai ești ! exclamă ea, deznădăjduită. Nu-ți dai seama că s-a emis un mandat împotriva dumitale ? Împotrivire față de organele poliției, pașaport fals și Dumnezeu știe ce alte acuzații !

— Am impresia că aici sînt la adăpost. Sîntem tratați cu fursecuri...

— De ce ești atît de nesăbuit ? Ești destul de matur, nu-i așa, ca să-ți poți purta singur de grijă !

— N-ai vrea să afli de la Forbes... ce te-am rugat ?

— Sper că nu vorbeai serios adineaori, cînd spuneai că vrei să ucizi...

— Ba da, cît se poate de serios.

— Va să zică, o iubeai pe scîrba aia mică ?!

Vocea țîșni cu furie din aparatul de ebonită, ca și cum Rose ar fi stat lîngă D., acuzatoare.

— Nu — răspuse el. N-o iubeam mai mult decît pe ceilalți copii. Astăzi au avut loc patru bombardamente. Cred că au ucis pe puțin cincizeci de copii, în afară de ea... Trebuie, totuși, să plătească pentru asta !

Deodată își dădu seama cît de absurd era totul. Era un agent secret, trimis să încheie o importantă tranzacție pentru o cantitate de cărbuni de care atîrna, poate, soarta țării sale. Rose era o fată tînără, fiica unui aristocrat căruia el îi solicita cărbuni, și în același timp logodnica probabilă a unui anume domn Forbes, care, la rîndu-i, controla mai multe mine și care întreținea o amantă în Shepherd's Market (fapt fără legătură cu ceea ce-l interesa pe D.). O fetiță fusese omorîtă de către administratoarea hotelului sau de către domnul K., probabil din ordinul rebelilor, cu toate că se afla în slujba propriei lui tabere. Aceasta era situația, o situație strategică, politică și... criminală. Și totuși, acum, D. și Rose își vorbeau, prin telefon, ca două ființe umane stăpînite de gelozie, ca și cum s-ar fi iubit, ca și cum s-ar fi mișcat într-o lume pașnică și ar fi avut tot timpul înaintea lor.

— Nu te cred ! spuse ea. Sînt sigură c-ai iubit-o !

— Mi se pare că avea numai paisprezece ani...

— Păi, ai ajuns la o vîrstă cînd bărbații se cam dau în vînt după fetițe...

— Nu-i adevărat !

— Să știi însă că în țara asta nu poți face așa ceva..., mă refer la omoruri. Nu pricepi? Au să te spînzure! Numai irlandezii fac asemenea lucruri, și sfîrșesc totdeauna în ștreang.

— Bine, bine...

— Dumnezeule, ușa a fost tot timpul deschisă ! exclamă ea Apoi, după cîteva clipe de tăcere: Probabil că te-am dat de gol. Dac-au citit ziarele, nu se poate să nu fi ghicit. Probabil că Scotland Yard-ul ne ascultă în clipa de față. Or fi telefonat la 999, de la aparatul de jos.

— Cine să fi telefonat?

— A, o prietenă a mea, sau camerista. Nu mai poți avea încredere în nimeni. Pleacă repede de-acolo, oriunde-ai fi!

— Da, e timpul s-o șterg. Bona nuche.

— Ce naiba mai e și asta?

— Enternationo — răspunse el și puse receptorul în furcă.

Deschizînd ușa ce dădea spre sala de așteptare, văzu ceva mai puțini oameni; fursecurile erau, de asemenea, mai puține, iar cafeaua se răcea în ibric. Domnul K. stătea rezemat de tejghea, prins zdravăn în plasa verbală a domnișoarei Carpenter. Cînd D. se îndreptă spre el, domnul K. se fîstîci: nu părea de loc să fie tipul de om pe care-ți vine să-l omori. Totuși era un trădător și cineva trebuia să moară!

Domnul K. era pentru D. ținta cea mai ușoară: chiar dacă lichidarea lui ar fi fost, poate, un gest nesportiv, ar fi constituit în orice caz un avertisment pentru ceilalți trădători. Îi spuse așadar domnișoarei Carpenter:

— Îmi pare rău, dar trebuie să ți-l răpesc pe însoțitorul dumitale.

Acum nu mai putea da înapoi.

— Nu plec de-aici! protestă domnul K., iar domnișoara Carpenter făcu o mutră încîntată și începu să se joace cu unul din ciucurii jachetei de lînă.

— E ceva deosebit de important — urmă D. Altminteri nu ți l-aș răpi.

— Nu văd ce-ar putea fi atît de important — zise domnișoara Carpenter pe un ton glumeț.

— Am trecut pe la ambasada mea — începu D. să-i explice. (Imaginația i se dezlănțuise acum, cînd nu se mai temea de nimeni: era rîndul lui să se facă temut, și simțea bucuria clocotind în el ca un hohot de rîs). Am discutat despre posibilitatea înființării unui centru Entrenationo în țara noastră.

— Cum așa? În plin război! se amestecă în vorbă doctorul Bellows, care tocmai apăruse la bufet, însoțit de o femeie

de vîrstă mijlocie, cu părul negru şi îmbrăcată într-o rochie de creton roz.

Ochii lui blajini străluceau de emoţie.

— N-are nici un rost să luptăm pentru o anumită civilizaţie, dacă nu-i menţinem valorile în spatele frontului — răspunse D., îngrozit de propria lui volubilitate şi împuns totodată de o vagă părere de rău, la gîndul că trezise asemenea speranţe extravagante lîngă ibricul cu cafea rece din această încăpere mizeră.

Bătrînul liberal rosti, cu ochii plini de lacrimi:

— Prin urmare, s-ar putea să iasă totuşi ceva bun din tot zbuciumul acesta?!

— Înţelegeţi, deci, că eu şi compatriotul meu aci de faţă trebuie să plecăm grabnic.

Era o poveste fantastică, dar unui om care speră, nici o poveste nu i se pare neverosimilă... Toţi oamenii adunaţi în această încăpere trăiau într-o atmosferă ireală, în aşteptarea unor miracole, ca într-un turn de fildeş suspendat deasupra Oxford Street-ului.

— Azi-dimineaţă, cînd m-am trezit, nu mi-aş fi închipuit aşa ceva — spuse doctorul Bellows. După atîţia ani... aceasta este adevărata mea zi de naştere, ca să folosesc o imagine a uneia dintre poetesele noastre.

Şi-i strînse mîna lui D., sub privirile tuturor, iar domnişoara Carpenter îşi şterse colţurile ochilor.

— Dumnezeu să vă binecuvînteze pe toţi! mai zise doctorul Bellows.

Domnul K. repeta într-una:

— Nu vreau să plec, nu vreau să plec!

Dar nimeni nu-l lua în seamă În mijlocul aclamaţiilor generale, se pomeni împins alături de D., spre ascensor, de către cucoana în rochie de creton.

De frică, uită cu totul de englezeasca lui şi începu să-i implore într-o limbă pe care numai D. o putea înţelege. Arăta groaznic, zdrobit... Încercă apoi să spună ceva, orice, în Entrenationo:

— Mi korda, mi korda...

Buzele i-erau albe.

Nimeni altcineva nu mai vorbea acum în Entrenationo, aşa că se pomeniră amîndoi în liftul care cobora. Întîi dispăru faţa doctorului Bellows, apoi nasturii hainei sale şi ghetele — căci purta ghete!

— N-ai ce să-mi faci, n-ai ce să-mi faci! gemu domnul K.

— N-ai de ce să te temi, dacă n-ai nici un amestec în asasinarea fetiței — îi răspunse D. Stai lîngă mine, nu uita că am un revolver!

Porniră cot la cot pe Oxford Street. Deodată, domnul K. se feri în lături, și un trecător se strecură între ei. Erau despărțiți de mulțimea celor ce căscau ochii la vitrine. Domnul K. începu să alerge pe trotuar, în zigzag. Deși mic de stat și sprinten de felul lui, era miop și se tot ciocnea de trecători, dar își urma drumul fără să se scuze. D. îl lăsă în voie, n-avea nici un rost să-l urmărească prin mulțime. Chemă un taxi și-i spuse șoferului:

— Mergi cît mai încet cu putință. Undeva, în față, e un prieten beat; l-am pierdut în mulțime. Trebuie să-l iau pe sus înainte să dea de vreun bucluc.

Prin fereastra mașinii îl putu supraveghea pe domnul K.: acesta părea zdrobit de atîta alergătură. „Cu atît mai bine" — își spuse D. Domnul K. sărea de la dreapta la stînga, și iar înapoi. Trecătorii se întorceau holbîndu-se la el. O femeie îl apostrofă:

— Ar trebui să-ți fie rușine!

Iar un trecător spuse:

— Nici nu știam că berea noastră e așa de tare!

Ochelarii cu rame de oțel îi alunecaseră pînă la jumătatea nasului. Din cînd în cînd se uita înapoi; umbrela i se încurca între picioarele trecătorilor; un copil începu să țipe văzîndu-i ochii înroșiți și speriați. Făcea, într-adevăr, senzație. La colțul străzii South Audley se ciocni nas în nas cu un polițist.

— Hei! îl dojeni acesta cu destulă blîndețe. Unde te trezești?

Domnul K. se zgîi la el, cu niște ochi care nu vedeau mai nimic fără ochelari.

— Hai, du-te liniștit acasă — îl îndemnă polițistul.

— Nu! Nu! izbucni domnul K.

— Vîră-ți capul sub robinet și culcă-te!

— Nu!

Domnul K. se aplecă brusc și se repezi cu capul spre pîntecele polițistului, dar o mînă mare și indulgentă îl opri:

— Vrei să te duc la comisariat?

În jurul lor se strînsese o mică mulțime. Un individ cu pălărie neagră răcni, cu o voce cavernoasă:

— N-ai nici un motiv să te legi de el, omul acesta n-a făcut nici un rău!

— I-am spus numai... — începu polițistul.

— Lasă c-am auzit eu ce i-ai spus — îl întrerupse individul. Pe ce temei vrei să-l...

— Beat și scandalagiu — zise polițistul.

Domnul K. asculta, cu o expresie de speranță pe fața-i năucă nu mai părea de loc un scandalagiu.

— Absurd! exclamă individul. N-a făcut nimic. Sînt dispus să-i fiu martor...

— Ia te uită! izbucni polițistul, indignat. Ce atîta tărăboi? I-am spus doar să se ducă acasă să se culce.

— Ai insinuat c-ar fi beat.

— Păi chiar e beat!

— Dovedește-o!

— Dar ce te privește pe dumneata?

— Se pretinde că trăim într-o țară liberă.

Polițistul rosti, cu un glas plîngăreț:

— Aș vrea să știu, cu ce-am greșit eu?

Individul cu pălărie neagră scoase din buzunar o carte de vizită și-i spuse domnului K.:

— Dacă dorești să-l dai în judecată pe acest polițist pentru calomnie, sînt dispus să depun ca martor.

Domnul K. ținea în mînă cartea de vizită cu un aer năuc, de parcă n-ar fi înțeles nimic. Deodată polițistul își ridică brațele deasupra capului și strigă către mulțime:

— Hai, circulați!

— Nu cumva! zise individul. Sînteți cu toții martori.

— O să mă faci să-mi pierd răbdarea — spuse, cu glas tremurător, polițistul. Te previn, domnule...

— Mă previi? Pentru ce, mă rog? Explică-te!

— Încercare de a împiedica un polițist să-și facă datoria.

— Datoria?! îl îngînă individul, sarcastic.

— Bine, dar eu sînt beat! exclamă domnul K. rugător. Sînt un scandalagiu!

Trecătorii izbucniră în rîs.

Polițistul se întoarse spre domnul K.:

— Iar începi?! Cazul dumitale nu ne interesează.

— Ba pardon! Ne interesează — protestă individul.

Pe fața polițistului se zugrăvi o suferință cumplită.

— De ce nu te urci într-un taxi, ca să te-ntorci liniștit acasă? îl întrebă el pe domnul K.

— Da, da, asta o să fac — răspunse domnul K.

— Taxi!

Taxiul se opri în dreptul domnului K., iar acesta apucă, fericit, clanța și deschise portiera.

— Intră — îi spuse D., zîmbindu-i.

— Și acum, ce poftești de la mine, domnule... cum te-o fi chemînd? i se adresă polițistul individului cu pălărie neagră.

— Numele meu este Hogpit.

— Ajunge cu gluma! se burzului polițistul.

Dîndu-se înapoi pe trotuar, domnul K. miorlăi:

— Nu vreau taxiul ăsta! Nu mă urc în el!

— Mă numesc efectiv Hogpit — spuse individul.

Și cum cîțiva trecători începură să rîdă, adăugă, cu mînie:

— Nu-i mai carachios decît Swinburne.[1]

Domnul K. se zbătea să-și facă loc prin mulțime.

— Dumnezeule! exclamă polițistul. Iarăși dumneata?!

— În taxiul ăsta e cineva — explică domnul K.

D. coborî din mașină și spuse:

— E-n regulă, domnule sergent. Dumnealui mi-e prieten. E beat, săracul. L-am pierdut pe drum, lîngă „Carpenters' Arms"

Și spunînd acestea, îl apucă zdravăn de braț pe domnul K. și-l trase înapoi spre taxi.

— O să mă omoare! strigă domnul K. și încercă să se trîntească pe trotuar.

— Fii bun, domnule sergent, și dă-mi o mînă de ajutor — spuse D. Am eu grijă să nu mai facă scandal.

— De acord, domnule. Sînt bucuros că mă scăpați de el!

Și, aplecîndu-se, îl luă pe sus ca pe-un prunc și-l depuse în interiorul taxiului.

Domnul K. gemu, cu glas stins:

— Vă repet că m-a urmărit...

Individul cu numele de Hogpit zise:

— Cu ce drept procedezi astfel, domnule sergent? Doar ai auzit ce-a spus! De unde știi că nu spune adevărul?

Polițistul trînti portiera și se întoarse cu fața spre domnul Hogpit:

---

[1] Literal. Hogpit înseamnă în engleză „groapă de porci".
[1] Swinburne – numele unui cunoscut poet englez din sec. al XIX-lea — are o etimologie similară.

— Pentru că știu să judec... Și acum, ce-ar fi să pleci și dumneata, liniștit, acasă ?...

Taxiul se urni. Trecătorii se dădură înapoi, gesticulînd.

— N-ai reușit decît să te faci de rîs — îi zise D. lui K.

— O să sparg geamul ! O să țip !

— Dacă mă silești, o să fac uz de revolver — murmură D., ca și cum i-ar fi destăinuit un secret.

— N-ai să îndrăznești ! N-ai putea să scapi !

— E unul din argumentele folosite în romane, dar nu mai are nici o valoare în zilele noastre. Ne aflăm în război și e puțin probabil că vreunul din noi va scăpa, cum zici, pentru multă vreme.

— Ce-ai de gînd ?

— Să te duc la mine acasă, ca să stăm de vorbă.

— Ce-înțelegi prin „acasă" ?

D nu-i mai răspunse. Taxiul traversă încet parcul ; lîngă Marble Arch, obișnuiții oratori, cocoțați pe cîte o ladă, vorbeau în vîntul rece, cu gulerele pardesielor ridicate peste mărul lui Adam.

De-a lungul drumului, o mulțime de filfizoni așteptau, în mașini, să agațe fete, iar în umbră stăteau la pîndă, zadarnic, prostituatele ieftine ; șantajiști de profesie țineau sub ochi iarba înaltă în care se săvîrșeau, pe tăcute, păcate lipsite de satisfacții

Teoretic, în acest oraș domnea pacea. Pe un afiș se putea citi : „Senzaționala tragedie din Bloomsbury".

II

Domnul K. nu mai avea putere să lupte. Se dădu jos din taxi fără să scoată o vorbă și coborî treptele ce duceau spre subsol D aprinse lumina în dormitorul-salonaș, apoi gazul din sobă In timp ce stătea aplecat peste chibritul aprins, se întreba dacă va săvîrși aievea o crimă. Oricine ar fi fost această domnișoară Glover, nu prea avea noroc. Locuințele oamenilor au un soi de inocență. Cînd fațada unei case bombardate se prăbușește, dezvăluindu-ți un pat de fier, cîteva scaune, un tablou oribil și o oală de noapte, ai senzația că asiști la un viol ; a pătrunde în locuința unui necunoscut echivalează cu o siluire. Dar dușmanul te obligă totdeauna să-i imiți metodele, să arunci aceleași bombe, să distrugi aceleași vieți.

D. se întoarse furios spre domnul K.:

— Singur ţi-ai căutat-o!

Domnul K. se trase spre divan şi se aşeză. Deasupra capului lui se afla o policioară cu cîteva cărţi legate în marochin moale — biblioteca sumară a unei femei pioase.

— Îţi jur că n-am fost acolo în clipa aceea! zise domnul K.

— N-ai să negi însă că ai încercat, împreună cu dumneaei, să-mi furi hîrtiile?

— Fuseseşi destituit.

— Mi-ai mai spus asta — mîrîi D., apropiindu-se de el.

Sosise momentul să-l pălmuiască, să se dezlănţuie: îi arătaseră, deunăzi, cum se bate un om. Dar simţi că nu-i în stare: a-l atinge pe domnul K. însemna a stabili o relaţie între ei... Buzele îi tremurau de scîrbă, cînd spuse:

— Singura dumitale şansă de a ieşi viu de-aici este să fii sincer. V-au cumpărat pe amîndoi, nu-i aşa?

Domnului K. îi căzură pe divan ochelarii; începu să-i caute orbeşte, pipăind cuvertura artistic brodată. Apoi spuse:

— De unde puteam şti noi că nu ai fost cumpărat chiar dumneata?

— N-aveaţi cum să ştiţi, aşa-i?

— Dacă ar fi avut încredere în dumneata, nu ne-ar mai fi angajat pe noi...

D. îl asculta cu mîna pe revolver. Cînd eşti şi judecător, şi jurat — ba chiar şi procuror — trebuie să-i acorzi acuzatului toate şansele: trebuie să fii echitabil, chiar dacă toată lumea ar fi pornită împotriva lui.

— Continuă! îi spuse.

Domnul K. prinse curaj. Ridică privirea, încercînd să-şi concentreze ochii înroşiţi. Se strădui chiar să zîmbească, mişcîndu-şi muşchii faciali.

— Şi apoi, trebuie să recunoşti şi dumneata că te purtai cam ciudat. De unde puteam şti că n-ai fi în stare să te vinzi, la un preţ convenabil?

— Adevărat.

— Fiecare trebuie să-şi vadă de propriile lui interese. Dacă te-ai fi vîndut... noi nu ne-am fi ales cu nimic.

Era o viziune destul de oribilă asupra depravării omeneşti. Domnul K. fusese mai uşor de suportat cînd era speriat, cu spinarea încovoiată... Acum îşi recăpătase curajul.

— Nu-i plăcut să rămîi de căruţă. La urma urmei, nu mai e nici o speranţă...

— Nici o speranță ?

— N-ai decît să citești ziarele de astă-seară. Am fost înfrînți. Doar știi și dumneata cîți dintre miniștrii noștri au trecut de partea cealaltă. Și n-au făcut-o pe gratis, firește...

Domnul K. își regăsi ochelarii și se așeză comod pe divan. Frica îl părăsise aproape cu totul. Avea aerul unui bătrînel pisicher și sprințar.

— Mi-am spus că, mai devreme sau mai tîrziu, tot acolo o s-ajungem.

— Te sfătuiesc să nu-mi ascunzi nimic.

— Dacă speri și dumneata un procent, n-ai să-l capeți. Nici măcar dacă eu aș fi de acord...

— Nu cumva ai făcut prostia să te vinzi pe veresie ?

— Doar nu erau să ofere bani... unuia ca mine...

D. nu știa ce să creadă.

— Vrei să spui că n-ai primit nimic în schimb ? întrebă el, neîncrezător.

— Am primit doar o hîrtie, semnată de L.

— Nu mi-aș fi închipuit că ești atît de neghiob. Dacă n-aveai nevoie de altceva decît de promisuni, ți-am fi putut oferi și noi destule...

— Nu e vorba de promisiuni, ci de o numire, semnată de către rector. După cum știi, L. este rector acum. Pe vremea dumitale încă nu era.

Domnul K. își recăpătase aplombul.

— Ce fel de rector ?

— Rector al Universității, firește. Iar eu am fost numit profesor la o facultate. Mă pot întoarce în patrie.

D. izbucni, fără să vrea, în rîs, deși-i era scîrbă ; așadar, așa va arăta civilizația de mîine, cărturarii viitorului !...

— E reconfortant gîndul că, ucigîndu-te, îl ucid pe profesorul K. . . .

Avu o viziune oribilă a unei lumi întregi de poeți, muzicieni, savanți și artiști cu ochii înroșiți înapoia unor ochelari cu rame de oțel și cu creierii îmbîcsiți de apostazie : supraviețuind unei lumi străvechi și epuizate, ci încercau să dea tineretului lecții utile de trădare și servilism.

— Mă-ntreb pe cine-au să numească în locul dumitale — zise D., scoțînd din buzunar revolverul.

Știa însă, că aveau de unde alege.

— Nu te juca așa cu revolverul ! E periculos !

— Dac-ai fi în țară, ai fi judecat de un tribunal militar și condamnat la moarte. Ce te face să crezi că, fiind aici, vei putea să scapi ?

— Glumești — bîigui domnul K., încercînd să rîdă.

D. deschise încărcătorul : nu avea decît două cartușe.

Domnul K. exclamă, patetic :

— Spuneai că dacă n-am nici un amestec în moartea fetiței, n-o să pățesc nimic...

— Da ! Ei, și ce-i cu asta ?

Trase la loc piedica.

— N-am omorît-o eu ! N-am făcut altceva decît că i-am telefonat Mariei...

— Maria ? A, da, administratoarea hotelului. Continuă !

— L. m-a pus să-i telefonez. M-a sunat de la ambasadă și mi-a zis : „Spune-i că-i cer să facă tot ce se poate".

— Și pretinzi că nu știai ce-nseamnă asta ?

— Nu știam precis. Cum aș fi putut să știu ? Știam doar că ea avea un plan... menit să ducă la expulzarea dumitale. În orice caz, nu se gîndea că moartea fetiței ar putea trece drept un asasinat. Abia cînd poliția a descoperit jurnalul ținut de fetiță... și-a dat seama că totul se brodește perfect. Jurnalul pomenea de promisiunea dumitale de-a o scoate de la hotel.

— Știi o mulțime de lucruri.

— Maria mi-a povestit... după aceea. A avut un fel de revelație. La început, intenționase să înscenze doar o mică hoție. Dar fetița a fost... obraznică. „Ia s-o bag în sperieți puțin" – s-a gîndit Maria, dar pe urmă s-a înfuriat de-a binelea. Știi că se aprinde repede, și nu se poate stăpîni. Dar de loc !

Domnul K. se sili din nou să surîdă, apoi urmă :

— E vorba de-o fetiță ca atîtea altele. La noi, mor cu miile, în fiece zi. Așa-i în război !

Expresia feței lui D. îl făcu să adauge, cam precipitat :

— Asta a fost argumentul Mariei.

— Dar dumneata ce i-ai răspuns ?

— Eu am fost contra.

— Înainte, sau după ?

— Da, adică nu... vreau să spun : după ce m-am văzut din nou cu Maria...

— Povestea asta nu stă în picioare. Știai de la început ce-o să se întîmple.

— Jur că n-am fost de față...

— A, te cred. N-ai fi avut curajul. I-ai lăsat ei treaba asta.

— Ei trebuie să-i ceri socoteală!

— Am o prejudecată, care-mi interzice să omor o femeie. Dar îți garantez că va suferi și ea, cînd vei fi găsit mort... Sînt convins c-o să se frămînte, c-o să stea cu urechea la pîndă după zgomote... Și apoi n-am decît două cartușe, și nu știu de unde mi-aș putea procura altele...

Trase din nou piedica revolverului.

— Ne aflăm în Anglia! miorlăi omulețul, ca și cum ar fi vrut să se convingă pe sine.

Deodată se ridică și răsturnă o carte de pe policioară; cartea căzu deschisă pe divan: era o culegere de imnuri pioase, cu „Dumnezeu" tipărit cu majuscule. Da, firește, se aflau în Anglia — Anglia era divanul acesta, coșul acesta pentru hîrtii învelit în creton cu motive florale, pernele acestea și harta Speed,[1] înrămată.. Atmosfera asta străină îl trăgea parcă de mînecă pe D., îndemnîndu-l să renunțe.

— Dă-te jos de pe divan! urlă el furios.

Domnul K. se ridică, tremurînd:

— Lasă-mă să plec...

Anii de studiu academic pot face din cineva un bun judecător, dar nu și un călău priceput.

— De ce nu-l pedepsești pe L.? îl imploră domnul K.

— Mă răfuiesc eu și cu el într-o bună zi! Dar el nu-i dintr-ai noștri.

Deosebirea era reală: nu puteai simți același furie împotriva unei piese de muzeu...

Domnul K. își întinse rugător mîinile pătate de cerneală:

— Dac-ai ști ce viață am dus, nu m-ai mai condamna! Cînd mă gîndesc că unii scriu cărți întregi despre sclavie!...

Și izbucni în plîns, dar continuă să vorbească:

— Ți-e milă de ea, cînd ar trebui să-ți fie milă de mine, da...

— Intră pe ușa aceea!

Baia nu putea fi văzută de afară: n-avea nici o fereastră, ci numai o gaură de ventilație. Mîna care ținea revolverul începu să tremure, la gîndul grozăviei iminente. Îl împinseseră de colo pînă colo ca pe-un pion... Acum îi venise și lui rîndul, dar iată că-l năpădea din nou teama — teama de suferința

---

[1] John Speed [1552 — 1629] istoric și cartograf englez, autor a numeroase hărți.

altora, de deznădejdile lor, de vieţile lor. Aidoma unui scriitor, era osîndit să-şi privească cu simpatie personajele...

— Hai mai repede! îi spuse.

Domnul K. începu să se tragă spre uşă, poticnindu-se.

D. îşi scormoni creierii în căutarea unei glume cinice, în genul: „Nu-ţi pot oferi un zid de cimitir"... dar se lăsă păgubaş. Nu poţi glumi decît pe seama propriei tale morţi. Moartea altora e un lucru serios.

— Fetiţa n-a apucat să trăiască ce-am trăit eu... vreme de cincizeci şi cinci de ani. Pe deasupra, mi s-a spus că mai am de trăit numai şase luni şi că nu e nici o speranţă!...

D. se silea să nu audă. Oricum, nu înţelegea nimic. Îl tot împingea pe domnul K., ţinînd în silă revolverul.

— Dac-ai şti că nu mai ai de trăit decît şase luni, n-ai prefera să duci o viaţă ceva mai confortabilă?

Ochelarii îi căzură de pe nas şi se sparseră. Suspinînd, domnul K. bolborosi ceva, din care nu se înţelegea decît cuvîntul „respect". Apoi rosti, ceva mai clar:

— Totdeauna mi-am dorit ca, într-o bună zi, s-ajung la universitate...

Acum era în baie şi se retrăgea spre lavoar, privind năuc în direcţia unde presupunea că trebuie să fie D.

— Şi deodată doctorul mi-a zis că peste şase luni...

Vocea i se frînse într-un urlet de spaimă şi de jale, ca un schelălăit. Apoi continuă:

— Să mori înhămat... alături de dobitocul ăla de pe Oxford Street... bona matina, bona matina... să stai în frig... cu radiatorul veşnic defect...

Acum aiura, spunea tot ce-i trecea prin minte, ca şi cum ar fi simţit că, atîta timp cît vorbea, era în afara oricărui pericol. Dar toate cuvintele ce ieşeau din mintea lui chinuită şi încrîncenată evocau o singură imagine, oribila imagine a unei odăiţe cu radiatorul veşnic rece şi cu pereţii acoperiţi de planşe pe care scria: **Un famil. gentilbono...**

— ...Bătrînul ăla care umblă tiptil, cu tălpile-i de cauciuc... Cînd m-apucă durerile... trebuie să-mi cer scuze în Enternationo... altfel mă amendează... îmi taie raţia de ţigări pe-o săptămînă!...

Cu fiece cuvînt pe care-l rostea, devenea tot mai viu, iar un condamnat nu trebuie să arate aşa: dimpotrivă, trebuie să pară mort cu mult înainte de pronunţarea sentinţei.

— Gata! Opreşte-te! îi strigă D.

Capul domnului K. se răsuci, ca un cap de țestoasă: ochii miopi priveau în altă direcție.

— Sînt, oare, de blamat, pentru c-am vrut să-mi petrec ultimele șase luni de viață acasă... ca profesor... ?

D. închise ochii și apăsă pe trăgaci... Împușcătura îl luă prin surprindere, ca și zguduitura puternică a armei. Se auzi un zgomot de sticlă spartă, apoi o sonerie.

Deschise ochii și-și dădu seama că nu nimerise. Oglinda lavoarului era spartă cu o palmă deasupra capului domnului K. Acesta stătea în picioare, clipind din ochi perplex... Se auzeau bătăi în ușă. Un cartuș fusese irosit...

— Să nu te miști ! îi porunci D. Și să nu faci zgomot ! A doua oară o să nimeresc ! Și închise ușa în urma lui.

Se regăsi lîngă divan, singur, ascultînd bătăile în ușă Dacă era poliția, ce putea face cu unicul cartuș ce-i mai rămăsese ? Se așternu din nou liniștea peste tot. Pe divan, cărticica rămăsese deschisă :

Lumina Domnului e-n raza
În care fluturașii zboară
Și-n lumînarea care arde
În casă noaptea cînd coboară

Absurdele stihuri i se întipăriră în minte ca într-o bucată de ceară. Pentru el, care nu credea în Dumnezeu, și nici n-avea casă, erau ca incantația unui trib de sălbatici : pînă și spectatorul cel mai civilizat rămîne impresionat auzind-o.

Toc, toc, toc ! Apoi încă o dată soneria. Să fie, oare, vreun prieten al locatarei, sau poate chiar locatara însăși ? Nu, ea avea desigur o cheie. Trebuie să fie poliția !

Străbătu încet încăperea, cu revolverul în mînă. Uitase de revolver, întocmai cum prima oară uitase de brici. Deschise ușa cu sentimentul că-i definitiv pierdut.

Era Rose.

— Uitasem că ți-am dat adresa — îi spuse el, privind peste umărul ei, ca și cum s-ar fi așteptat să vadă vreun polițist, sau pe Forbes.

— Am venit să-ți comunic ce mi-a spus Furt.

— A, da, da...

— N-ai făcut, sper, nimic... nesăbuit ?

— Nu...

— Atunci ce-i cu revolverul ăsta ?

— Crezusem că s-ar putea să fie poliția.

Intrară în încăpere, închizînd ușa în urma lor. D. se uită spre baie: nu mai era nimic de făcut — acum știa că nu va mai putea să tragă. Putea fi un bun judecător, dar călău nu va fi niciodată! Războiul îl înăsprise, dar nu chiar într-atîta.

D. purta pe grumaz, ca pe-un albatros mort,[1] manuscrisul de la Berna, conferințele despre literatura medievală, „Cîntecul lui Ronald"...

— Dragul meu, cum te-ai schimbat! exclamă Rose. Arăți mult mai tînăr...

— Mustața e de vină.

— Desigur. Îți șade foarte bine...

— Ce ți-a spus Furt? o întrerupse D., nerăbdător.

— Au semnat contractul.

— Bine, dar e contrar înseși legilor voastre!

— N-au semnat contractul nemijlocit cu L... Există totdeauna mijloace de a ocoli legea. Cărbunii vor fi trimiși prin Olanda...

D. avea sentimentul unui eșec total; nu fusese în stare aici măcar să împuște un trădător!

— Trebuie să pleci — îi spuse ea. Înainte să te găsească poliția.

D. se așeză pe divan, cu revolverul atîrnîndu-i între genunchi.

— A semnat și Forbes?

— N-ai ce să-i reproșezi. În sinea lui, nu e de acord.

D. simți din nou ciudata împunsătură a geloziei.

— De ce-l aperi?

— Pentru că, în felul lui, e un om cinstit. Te poți bizui pe el la greu.

— Mai am un cartuș — zise el gînditor.

— Ce vrei să spui? exclamă Rose, privind speriată revolverul.

— A, nu despre asta e vorba. Mă gîndeam la mineri. La sindicate. Dacă ar cunoaște adevărata situație, n-ar putea oare să...

— Ce anume?

— Să facă ceva...

---

[1] Aluzie la balada „The Ancient Mariner" de Coleridge (1772—1834). După ce a împușcat albatrosul, eroul acestui poem romantic are remușcări pentru că a „ucis pasărea care făcea să sufle briza mării". „Instead of the cross, the Albatross / About my neck was hung" — exclamă marinarul („În loc de cruce, pe grumaz / M-apasă albatrosul...").

— Ce-ar putea face? Habar n-ai cum stau lucrurile la noi. N-ai văzut cum arată o așezare de mineri, după închiderea minelor. Ai trăit în toiul unei revoluții și-ai auzit prea multe aclamații și urale, sub steaguri fluturînde. Eu am vizitat, împreună cu tatăl meu, o astfel de așezare. Era un voiaj oficial, în care tata însoțea un membru al familiei regale. Te asigur că muncitorii sînt la pămînt!

— Și-ți pare rău?

— Bineînțeles că da. Bunicul meu a fost...

— Cunoști pe careva printre muncitorii din satul acela?

— Bătrîna mea doică-i acolo. S-a măritat c-un miner. Dar tatăl meu i-a făcut rost de-o pensie, așa că trăiește ceva mai bine decît mulți alții.

— Orice legătură mi-ar folosi, pentru început.

— Tot nu pricepi. Nu merge să vii acolo cu discursuri. Te-ar băga la închisoare numaidecît. Ești urmărit...

— Încă nu mă dau bătut.

— Ascultă, am putea să te scoatem de-aici într-un fel sau altul. Cu bani se obțin multe. Ai putea pleca dintr-un port mic, să zicem Swansea...

— Ți-ar conveni? o întrebă el, privind-o cu luare-aminte.

— A, știu ce vrei să spui... Dar mie-mi plac oamenii vii, nu pot iubi un mort sau un bărbat închis în temniță. Dac-ai fi mort, nu te-aș putea iubi nici măcar o lună. Nu-i genul meu. Nu pot rămîne credincioasă unor oameni pe care nu-i văd. Spre deosebire de dumneata...

D. se juca, distrat, cu revolverul.

— Dă-mi-l! îi spuse ea. Nu pot să sufăr...

D. îi înmînă revolverul, fără să scoată o vorbă. Era prima dovadă de încredere pe care i-o dădea.

— Dumnezeule! exclamă Rose. Asta-i mirosul pe care-l simțeam! Știam eu că ceva nu-i în regulă. Ai folosit revolverul! Ai ucis...

— A, nu! Am încercat, ce-i drept, dar nu mi-a mers. Presupun că-s un laș. N-am nimerit decît oglinda — semn rău, nu-i așa?

— Ai tras cu puțin înainte de-am sunat eu?

— Da.

— Am auzit eu ceva, dar am crezut că-i un motor care păcăne.

— Din fericire, aici, la voi, nimeni nu știe prea bine cum sună cu adevărat o împușcătură.

— Unde-i victima ?

— Acolo.

Rose deschise ușa de la baie. Domnul K. stătuse pesemne la pîndă, cu urechea lipită de ușă, căci se prăbuși în odaie, pe genunchi.

— Ți-l prezint pe profesorul K. — zise D., morocănos.

Domnul K. se rostogoli pe podea, apoi încremeni, cu genunchii sub bărbie.

— A leșinat — spuse D.

Rose se aplecă asupra domnului K., privindu-l cu scîrbă :

— Ești sigur că nu l-ai nimerit ?

— Absolut sigur.

— Te-ntreb, pentru că... e mort. Oricine-și poate da seama !

III

Îl întinseră cu grijă pe divan ; cărticica aceea pioasă era acum lîngă urechea domnului K. „Lumina Domnului e-n raza/În care fluturașii zboară..."

Cu dunga aceea roșie, lăsată de ochelari deasupra nasului, arăta din cale-afară de insignifiant.

— Medicul îi dăduse încă șase luni de trăit — zise D. Se temea că moartea îl va surprinde ca profesor de Entrenationo. Era plătit cu doi șilingi pe oră.

— Ce ne facem acum ?

— A fost un accident.

— A murit pentru că ai tras în el... Moartea lui poate trece drept un asasinat.

— Din punct de vedere tehnic ?

— Da.

— E a doua oară că mi se-ntîmplă. Ca să mai schimb, aș prefera să fiu acuzat de o simplă crimă premeditată...

— Totdeauna glumești cînd ești direct implicat...

— Zău ?

Rose părea din nou furioasă. Cînd se înfuria, era ca un copil care dă din picioare, răzvrătindu-se împotriva autorității și a rațiunii. În asemenea clipe, D. simțea pentru ea o imensă tandrețe : i-ar fi putut fi tată. Oricum, Rose nu-i cerea o dragoste pătimașă.

— Nu sta acolo ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic ! îi spuse ea. Ce ne facem cu el... cu ăsta ?

— M-am gîndit bine — îi răspunse el, calm. E sîmbătă seara. Locatara acestui apartament a lăsat un bilețel: „Nu iau lapte pînă luni". Asta înseamnă că n-o să se întoarcă pînă mîine seară, cel mai devreme. Am, așadar, un răgaz de douăzeci și patru de ore. Crezi c-aș putea s-ajung pînă mîine dimineață în regiunea minieră, dacă prind un tren chiar acum ?

— Te-ar aresta chiar în gară. Ești urmărit. Și apoi — adăugă ea, furioasă — e o pierdere de timp. Ți-am mai spus că muncitorii sînt la pămînt. Își tîrăsc zilele, atîta tot. M-am născut acolo. Cunosc bine locul.

— Merită să încerc.

— Dac-ai fi mort, nu m-aș sinchisi, dar nu pot suporta ideea că, fiind viu, ai să mori...

Nu părea să aibă pic de rușine: acționa și vorbea fără nici o reținere. Își aminti cum o văzuse pe peronul învăluit în ceață, cu brioșele acelea. Era cu neputință să n-o iubești... într-un fel sau altul. La urma urmelor, aveau ceva comun. Amîndoi fuseseră împinși de colo pînă colo și amîndoi se revoltau împotriva pasivității lor din trecut, cu o violență ce nu le stătea, de fapt, în caracter.

— N-are rost să pretinzi, ca-n romane, că o faci pentru mine. Cunosc povestea.

— Aș fi în stare de multe pentru dumneata.

— Dumnezeule! Nu te mai preface. Continuă să fii cinstit. Tocmai de aceea te iubesc. Și din pricina nevrozei mele — complexul lui Oedip, etcetera...

— Nu mă prefac de loc.

O luă în brațe: de data asta fu o îmbrățișare mai reușită, căreia nu-i lipsea decît dorința, ca să fie perfectă. Nu mai era capabil de dorință. Avea sentimentul că, de dragul poporului său, devenise un eunuc. Fiece amant este, în felul lui, un filozof: însăși natura are grijă de asta. Un îndrăgostit trebuie să creadă în omenire, în miracolul nașterii. Mijloacele anticoncepționale folosite nu schimbă nimic. Dorința rămîne un act de credință. Iar D. își pierduse credința.

— Ce-a pățit soția ta?

— A fost împușcată din greșeală.

— Cum așa?

— A fost luată ca ostatecă în locul altuia. Aveau sute de ostatici. Pentru gardieni, toți ostaticii erau, cred, la fel.

Se întreba ce-ar spune un om normal dac-ar asista la o asemenea scenă de amor, la un asemenea sărut schimbat în prezența unui mort și în toiul unei conversații despre o soție

moartă. De altfel, sărutul nu era perfect reuşit. Un sărut dezvăluie multe, şi-i mai greu de falsificat decît glasul. Împreunate, buzele pot exprima un vid nemărginit.

— Mi se pare straniu să iubeşti un mort — spuse Rose.

— Şi totuşi, li se întîmplă mai tuturor. Mama dumitale, de pildă...

— A, n-am iubit-o! Sînt o bastardă, devenită fiică legitimă prin căsătoria tatălui meu. E un detaliu care n-ar trebui să aibă importanţă, nu-i aşa? Dar, în chip ciudat, e dureros să ştii că ai fost nedorit încă de la-nceput...

E cu neputinţă să spui unde încetează mila şi unde începe dragostea, pînă nu le-ai încercat pe amîndouă. Se îmbrăţişară din nou, lîngă cadavrul domnului K. Peste umărul ei stîng, D. zări ochii deschişi ai mortului, şi-şi desprinse braţele:

— Degeaba! Nu sînt bun de nimic! Am încetat să mai fiu bărbat. Poate că într-o zi, după ce se va isprăvi acest măcel...

— Dragul meu, sînt dispusă să aştept... cîtă vreme te ştiu în viaţă.

În împrejurările date, era o condiţie extrem de dificilă.

— Ai face mai bine să pleci acum — îi spuse el. Ai grijă să nu te vadă nimeni cînd ieşi de-aici. Nu lua un taxi înainte de te depărtezi cu cel puţin o milă.

— Ce-ai de gînd să faci?

— La ce gară trebuie să cobor?

— E un tren care pleacă de la Euston pe la miezul nopţii... Dumnezeu ştie cînd ajunge acolo, duminică dimineaţă... Va trebui să te schimbi, deşi au să te recunoască, oricum...

— Arăt altfel de cînd mi-am ras mustaţa...

— Cicatricea ţi-a rămas. Tocmai asemenea semne caută oamenii... Stai puţin — adăugă ea, iar cînd el încercă să spună ceva, nu-l lăsă. O să plec. O să fiu rezonabilă şi-o să fac tot ce spui. Te las chiar să pleci, oriunde pofteşti. N-are rost să nu fiu rezonabilă Dar aşteaptă o clipă.

Şi intră în baie, călcînd în picioare ochelarii domnului K. Se întoarse peste cîteva clipe, spunînd:

— Slavă Domnului, gazda e o femeie prevăzătoare.

Ţinea în mînă o bucată de vată şi un plasture.

— Stai liniştit — îi spuse. N-o să-ţi mai vadă nimeni cicatricea

Şi întinzîndu-i vata pe obraz, o lipi cu plasturele.

— Pare plauzibil, parc-ai avea un furuncul.

— Bine, dar vata nu-mi acoperă cicatricea.

— Tocmai aici e şmecheria : plasturele îţi acoperă cicatricea, iar vata se întinde peste tot obrazul. Nimeni n-o să-şi închipuie că încerci să-ţi ascunzi bărbia. Şi cuprinzîndu-i capul în palme adăugă : Nu crezi c-aş putea fi un bun agent secret ?

— Eşti prea bună pentru aşa ceva. Un agent secret nu inspiră nimănui încredere.

Simţi deodată o imensă recunoştinţă la gîndul că în această lume belicoasă, perfidă şi haotică, exista totuşi cineva în care putea să aibă încredere la fel ca-n sine însuşi. Era ca şi cum ar fi găsit un tovarăş, în teribila solitudine a unui deşert.

— Draga mea — îi spuse — iubirea mea nu prea mai poate fi de folos nimănui, dar atîta cît a mai rămas, îţi aparţine în întregime.

Dar chiar în timp ce-i vorbea astfel, continua să simtă împunsătura durerii statornice care-l lega de-un mormînt.

Rose îi răspunse cu tandreţe, ca şi cum i-ar fi spus vorbe dulci :

— Ai o şansă. Engleza pe care-o vorbeşti e corectă, deşi exagerat de literară. Accentul e cîteodată bizar, dar mai ales cărţile pe care le-ai citit te dau de gol. Încearcă să uiţi că ai fost vreodată profesor de limbi romanice.

Şi, spunînd acestea, dădu să-i mîngîie din nou faţa, dar în clipa aceea se auzi soneria. Rămaseră amîndoi nemişcaţi în mijlocul acelei cămăruţe femeieşti : era ca într-un basm, în care moartea curmă brusc dragostea. Soneria se auzi din nou.

— Nu te-ai putea ascunde undeva ? îi şopti D.

Nu exista însă, fireşte, nici o ascunzătoare.

— Dacă e poliţia, trebuie să mă acuzi numaidecît — o dăscăli el. Nu vreau să fii amestecată în treaba asta.

— La ce bun ?

— Du-te şi deschide uşa.

Îl apucă de umeri pe domnul K. şi-l întoarse cu faţa la perete, apoi trase cuvertura peste el. Fiind în umbră, cu greu îi puteai vedea ochii deschişi : domnul K. părea că doarme.

D. auzi cum se deschide uşa, apoi un glas :

— A, scuzaţi-mă. Numele meu este Fortescue.

Necunoscutul se furişă, timid, înăuntru ; era un tînăr cam bătrînicios, cu un început de chelie, şi purta un fel de jiletcă groasă. Rose încercă să-i bareze drumul :

— Şi ce doreşti ?

— Fortescue — repetă el, cu un zîmbet anemic.
— Cine naiba ești ?
Individul îi privea clipind din ochi. N-avea nici haină, nici pălărie.
— Locuiesc deasupra, știți... Emily — adică miss Glover — nu-i acasă ?
— E plecată pînă luni — răspunse D.
— Știam că trebuie să plece, dar cînd am văzut lumină... Dumnezeule, ce-i asta ?
— Asta, cum te exprimi dumneata cu atîta haz, e Jack Owtram.
— E bolnav ?
— O să cam fie. S-a îmbătat criță. Am tras un chefuleț.
— Extraordinar ! Vreau să spun că Emily, adică miss Glover...
— A, zi-i Emily, doar sîntem între prieteni...
— Ei bine, Emily nu organizează niciodată petreceri.
— Ne-a pus la dispoziție apartamentul.
— Aha, înțeleg...
— Vrei să bei ceva ?
„Merge prea departe ! își spuse D. Apartamentul ăsta nu ne poate oferi chiar tot ce ne trebuie. Sîntem noi, ce-i drept, niște naufragiați, dar odaia asta nu-i o epavă ca aceea în care Crusoe găsea mereu obiectul potrivit la timpul potrivit.
— A, nu, mulțumesc — răspunse domnul Fortescue. De fapt, nu beau niciodată.
— Imposibil. Nimeni nu poate trăi fără să bea.
— Numai apă. Apă beau, firește
— Zău ?
— Vă asigur.
Iritat, individul aruncă din nou o privire spre trupul de pe divan, apoi spre D., care-l veghea ca o santinelă.
— V-ați rănit la față ?
— Da.
Tăcerea era o prezență reală, poate cea mai reală și mai pregnantă, aidoma unui musafir preferat, care pleacă ultimul.
— Trebuie să plec — spuse domnul Fortescue.
— Așa repede ? îl întrebă Rose.
— De fapt nu mă obligă nimeni. Voiam doar să spun că n-aș vrea să vă stric cheful.
Căută din ochi sticlele și paharele : existau în încăperea asta niște lucruri pe care nu le putea pricepe.
— Emily nu m-a prevenit — zise el.

— O vezi, se pare, des pe Emily...
Domnul Fortescue roşi :
— A, sîntem buni prieteni. Amîndoi din Mişcare...
— Care ?...
— Mişcarea de la Oxford.[1]
— Aha, ştiu... Reuniunile amicale de la Hotelul Brown din Crowborough...

Asociaţiile ei de idei erau de neînţeles pentru D. Nu cumva acest potop de cuvinte misterioase erau preludiul unei crize de isterie ?

Domnul Fortescue se înveseli brusc. Faţa lui de adolescent bătrîn era ca un ecran alb, pe care nu se pot proiecta decît filme bine selecţionate şi cenzurate cu grijă, pentru uzul familiilor respectabile.

— Aţi asistat vreodată ? o întrebă el.
— A, nu, nu-i genul meu.

Domnul Fortescue începu din nou să se insinueze în încăpere îndreptîndu-se spre divan ; avea un fel fluid de a se mişca şi trebuia să fii foarte atent cum discuţi cu el, altminteri te pomeneai că se revarsă în toată încăperea.

— Ar trebui să încercaţi. Avem tot felul de membri — oameni de afaceri, sportivi din echipele studenţeşti... Odată am avut chiar şi un subsecretar, cel de la Ministerul Comerţului Exterior. Şi, natural, îl avem mereu pe Frankie...

Tot explicînd cu foc, ajunse lîngă divan.

— E ca o religie, dar mult mai practică. Te ajută să faci carieră, pentru că te învaţă cum să te porţi cu oamenii În Norvegia am obţinut un succes grozav.

— Îmi pare bine ! exclamă Rose, încercînd să-i schimbe direcţia.

Aţintindu-şi asupra capului domnului K. ochii uşor ieşiţi din orbite, individul continuă să vorbească :

— Şi apoi, dacă te frămîntă unele chestiuni, ştiţi ce vreau să spun, nimic nu poate fi mai binefăcător decît discutarea lor pe faţă, în cadrul unei astfel de reuniuni... Ceilalţi sînt totdeauna înţelegători, căci au trecut şi ei prin asta. Aplecîndu-se puţin peste divan, adăugă : Arată într-adevăr foarte rău... Sînteţi siguri că...

---

[1] Grupul (sau Mişcarea) de la Oxford — organizaţie religioasă creată pe la 1921 de F. Buchman. Varianta ei din S.U.A. se numeşte „Mişcarea pentru reînarmarea morală".

„Ce țară fantastică! își spunea D. Războiul civil nu oferă nimic asemănător cu întîmplările fantastice petrecute aici în timp de pace. În război, viața devine mai simplă, oamenii nu se mai gîndesc nici la problema sexuală, nici la limbile internaționale și nici la cariera lor; se gîndesc doar la masa următoare și la un adăpost împotriva bombelor".

Domnul Fortescue îi întrerupse șirul gîndurilor:

— Nu credeți că s-ar simți mai bine dacă... hm..., știți... dacă ar vomita?

— A, nu! protestă Rose. E mai bine așa, să stea liniștit.

— Desigur — urmă smerit individul — nu prea mă pricep la lucrurile astea. La petreceri, adică. Presupun că dumnealui nu prea ține la băutură. N-ar trebui să bea, cred că nu-i face bine de loc. Mai cu seamă că-i și în vîrstă. Iertați-mă că vă spun toate astea, poate că vi-e bun prieten...

— N-are a face — zise Rose.

D se întreba cînd o să plece odată pisălogul ăsta? Pesemne că avea o inimă fierbinte, dacă nu-l înghețase purtarea glacială a Rosei.

— Știu că par, poate, plin de prejudecăți. Vedeți dumneavoastră, noi învățăm, în Mișcare, să trăim ascetic — firește, într-o măsură rezonabilă... Ce-ar fi să urcați puțin pînă sus, la mine?... Am pus la fiert un ceainic, și coborîsem de fapt ca s-o invit pe Emily... Deodată se aplecă peste divan și exclamă: Dumnezeule! Are ochii deschiși!...

„Acesta-i sfîrșitul" — își spuse D. Dar Rose rosti încet:

— Chiar ai crezut că doarme?

O bănuială teribilă miji în ochii domnului Fortescue, pentru a se spulbera numaidecît, negăsind un teren prielnic. În lumea lui blajină și factice, nu era loc pentru crimă. Ceilalți doi așteptau să audă ce-avea să mai spună — nu știau ce să facă. În sfîrșit, individul zise, în șoaptă:

— Mă gîndesc cu groază că a auzit tot ce-am spus despre el.

— Ceainicul dumitale o să se verse pe podea! îi repezi Rose, enervată.

Individul își plimbă privirea de la unul la celălalt... nu prea-i mirosea a bine.

— Așa e, aveți dreptate. Nu mă gîndisem c-o să zăbovesc atîta.

Se uita mereu cînd la Rose, cînd la D., ca şi cum le-ar fi cerut să-l liniştească, altminteri avea să viseze urît în noaptea aceea.

— Da, trebuie să plec. Noapte bună...

Îl văzură urcînd treptele ce duceau spre bezna familiară şi liniştitoare ca o certitudine. Ajuns la capătul scării, se întoarse cu faţa spre ei şi le făcu un semn evaziv cu mîna.

PARTEA A III-A

ULTIMUL CARTUȘ

I

Deasupra pașnicei cîmpii a Midland-ului domnea încă bezna. Mica și neînsemnata gară era luminată ca un obiect central într-o vitrină cufundată în întuneric : lîngă sala de așteptare ardeau cîteva lămpi cu gaz, un podeț de fier se răscrăcăra spre o altă flacără fumegîndă, iar vîntul rece prindea aburul locomotivei și biciuia cu el peronul. Era duminică dimineața.

Deodată, farul din spate al trenului se smuci ca un licurici și dispăru numaidecît într-un tunel invizibil. În afară de D., nu mai era pe peron decît un bătrîn hamal care se întorcea, șontîc-șontîc, din locul unde se oprise vagonul de bagaje. Dincolo de un felinar, peronul cobora în pantă spre încîlcita rețea a liniilor.

De undeva, din apropiere, se auzi un cocoș ; o lumină roșie, suspendată în văzduh, deveni verde.

— De-aici se ia trenul spre Benditch ? întrebă D.

— De-aici — răspunse hamalul.

— Mai e mult de așteptat ?

— Preț de-o oră... dacă nu cumva are întîrziere.

D. începu să-și lovească pieptul cu brațele, ca să se încălzească : tremura de frig.

— E cam mult — zise el.

— Nu-i nici o nădejde să vină la timp, în zi de duminică.

— Vreun tren direct nu există ?

— Erau odată, pe vremea cînd se lucra în mine, dar acum nu se mai duce nimeni la Benditch.

— E, cumva, vreun restaurant pe-aici ?

— Un restaurant ? ! exclamă hamalul, aruncîndu-i o privire iscoditoare. Ce rost ar avea un restaurant aici, la Willing ?

— Dar vreun loc unde să te poți așeza...

— O să vă deschid sala de așteptare, dacă doriți. Dar să știți că-i cam frig înăuntru. Mai bine faceți mișcare.

— Nu e foc înăuntru ?

— S-ar putea să se fi stins.

Hamalul scoase din buzunar o cheie enormă și deschise o ușă de culoarea ciocolatei.

— Nu-i chiar așa de rău ! zise el, aprinzînd lumina.

Pereții erau acoperiți cu poze decolorate, înfățișînd hoteluri și localități balneare ; de jur-împrejur, lîngă pereți, erau fixate niște banchete, iar în mijlocul sălii se aflau o masă uriașă și vreo două-trei scaune de lemn. Grătarul sobei emana o vagă căldură — amintirea unui foc. Hamalul apucă o găleată de fontă cu ornamente și presără praf de cărbune peste tăciunii stinși.

— Așa, o să țină.

— Dar masa ? întrebă D. La ce folosește masa ?

Hamalul îi aruncă o privire bănuitoare, înainte de a-i răspunde :

— Ca să te așezi la ea. Da' ce credeați ?

— Bine, dar băncile sînt fixe !

— Asta așa e... Ia te uită, fir-ar să fie ! Lucrez aici de douăzeci de ani și nu m-am gîndit niciodată la treaba asta. Sînteți străin, nu-i așa ?

— Da.

— Străinii-s isteți la minte... De cele mai multe ori, călătorii se așază pe masă — adăugă el, privind gînditor masa.

De afară se auzi un fel de muget, urmat de un nor de aburi : un scrîșnet de roți în viteză, apoi un șuierat, și se făcu iarăși liniște.

— Asta-i trenul de cinci fără cinci — zise hamalul.

— Expres ?

— Nu, mărfar rapid.

— Cred că nu merge în regiunea minieră...

— A, nu ! Transportă muniții. Spre Woolhampton.

D. își împreună brațele pe piept, ca să se încălzească, și făcu încet ocolul încăperii. Prin grătarul sobei ieșea o coloană subțire de fum.

Una din pozele de pe pereți înfățișa un debarcader : un domn îmbrăcat într-un veston „Norfolk" și cu un melon gri

pe cap, discuta, aplecat peste o balustradă, cu o femeie în rochie de muselină albă, cu pene de struț la pălărie. În perspectivă, se vedea un șir de umbrele de soare... D. se simți cuprins de o fericire stranie, ca și cum ar fi ieșit cu totul din sfera timpului, integrîndu-se în istorie, alături de domnul cu melon; luptele și violențele încetaseră, războaiele se terminaseră într-un fel sau altul, suferința era de domeniul trecutului. Un imens edificiu gotic, purtînd firma „Midland Hotel", se profila dincolo de niște linii de tramvai, lîngă statuia unui ins în redingotă de plumb și lîngă un closet public.

— Ceea ce vedeți este chiar Woolhampton-ul — zise hamalul, răscolind cu un vătrai bont praful de cărbune. Am fost acolo în 1902.

— Pare un oraș plin de viață.

— Chiar așa și este. Iar hotelul ăla... nu se găsește altul mai bun în tot Midland-ul. Loja[1] a dat acolo un banchet în 1902. Baloane colorate... o cîntăreață... Hotelul are și baie turcească.

— Am impresia că ți-e dor de toate astea.

— De, știu și eu? Fiecare loc are cîte ceva bun; eu, unul, așa socot. Firește, că, de Crăciun, îmi cam lipsește teatrul de pantomimă din Woolhampton; sala „Empire" de-acolo e vestită pentru pantomimă. Dar, pe de altă parte, e mai sănătoasă viața aici. Ajungi să te saturi de prea multe plăceri — adăugă el, scormonind pulberea de cărbune.

— Presupun că gara asta a fost cîndva un important nod de cale ferată.

— Da, cînd lucrau minele... L-am văzut pe lordul Benditch așteptînd chiar aici, în sala asta. Și pe fiica sa, **honourable**[2] miss Rose Cullen.

D. își dădu seama că tresărise ca un tînăr îndrăgostit la auzul acestui nume.

— Ai văzut-o pe miss Cullen? întrebă el.

Undeva, deasupra încrengăturii de șine părăsite, răsună un șuier de locomotivă; altă locomotivă îi răspunse, întocmai cum cîinii din mahalale se cheamă unii pe alții.

— Ori c-am văzut-o! Ultima oară am văzut-o chiar aici, era cu o săptămînă înainte de vizita dumneaei la Curte, unde avea să fie prezentată regelui și reginei.

---

[1] E vorba de Loja masonică.

[2] Honourable — titlu de noblețe în Anglia.

Gîndul că nu luase parte cîtuși de puțin la intensa viață socială din jurul Rosei îl umplea de jale pe D. Se simțea ca un bărbat divorțat, al cărui copil a fost dat în grija unui custode mai bogat și mai priceput decît el; un asemenea părinte află din reviste despre progresele copilului său, din ce în ce mai străin. Se surprinse dorind intens să-și revendice dreptul asupra ei. Își aminti ceea ce-i spusese Rose pe peronul gării Euston: „Navem noroc. Nu credem în Dumnezeu, așa că n-are rost să ne rugăm. Dar dac-am crede, eu aș bate mătănii, aș aprinde lumînări... aș face zeci de lucruri de acest fel! Din păcate, nu-s în stare decît de un lucru... să-ți țin pumnii...".

În taxi, la cererea lui D., ea îi restituise revolverul, spunîndu-i: „Fii prudent, pentru numele lui Dumnezeu! Ești atît de nebun! Adu-ți aminte de manuscrisul de la Berna. Doar nu ești Roland! Ferește-te să treci pe sub scări... și să răstorni solnița...".

— Maică-sa e de pe-aici — spuse hamalul. Umblă unele zvonuri...

D. izbutise, așadar, să se izoleze pentru cîteva clipe de monstruoasa lume din jurul lui. În această sală friguroasă, unde se simțea la adăpost, își dădea limpede seama cît de monstruoasă e lumea. Și totuși unii oameni mai au curajul să vorbească despre o forță supremă care-ar călăuzi-o! Ce amestecătură absurdă! Vizita Rosei la Curte, împușcarea soției lui D. în curtea unei închisori, fotografiile din „The Tatler", bombele care cădeau... Și, parcă înadins pentru a încurca definitiv totul, complicitatea lui cu Rose, cînd discutau cu Fortescue lîngă cadavrul domnului K... Viitoarea complice a unui asasin fusese invitată la un garden party de la Curtea regală! D. poseda parcă forța magică de a reconcilia elementele cele mai ireconciliabile. La urma urmei, chiar în propriul său caz exista o distanță destul de mare între conferințele sale despre literaturile romanice și focul de armă tras orbește asupra domnului K., în baia din apartamentul de la subsol al unei necunoscute. Cum putea oare cineva să-și rînduiască viața potrivit unui plan, sau să privească spre viitor altfel decît cu teamă?

D. trebuia, totuși, să privească spre viitor. Iată, acum se afla în fața unei poze înfățișînd o plajă, cu cabine, cu castele de nisip, cu toată monotonia sordidă a unui stabiliment balnear reprodusă uimitor de veridic, încît aveai senzația că vezi pînă și cojile de banane și ziarele luate de vînt. Companiile

de cale ferată fuseseră sfătuite să abandoneze fotografia şi să recurgă la serviciile artei...

„Dacă mă arestează — îşi spuse D. — nu va mai exista desigur nici un viitor. Atunci totul ar fi cît se poate de simplu. Dar dacă reuşesc, într-un fel, să scap şi să mă reîntorc în patrie, abia atunci încep să se pună probleme"... „N-ar mai avea nici un rost să te descotoroseşti de mine" — îi spusese Rose.

— Cînd era mică, dumneaei împărţea premiile pentru cea mai frumoasă grădină de gară din ţinut — urmă hamalul. Asta era pe vremea cînd mai trăia maică-sa. Lordul Benditch obişnuia să acorde puncte în plus pentru trandafiri.

Nu, n-o putea lua pe Rose, n-o putea sili să împartă cu el o astfel de viaţă — viaţa unui om suspectat, într-o ţară sfîşiată de război. De altfel, ce-i putea oferi? Viaţa lui era legată de un mormînt.

Ieşi din sala de aşteptare; dincolo de micul peron era încă întuneric beznă, deşi se simţea că, pe undeva, începe să se lumineze. Dincolo de marginea acestui glob rotitor parcă sunase, prevestitor, un clopot... sau poate mijise o lumină cenuşie... D. se plimba de colo pînă colo. Nu, nu exista nici o soluţie, în afara eşecului. Se opri în faţa unui automat care oferea, la alegere, stafide, bomboane de ciocolată, chibrituri sau gumă de mestecat. Vîrî un gologan în orificiul sub care scria „stafide", dar nu ieşi nimic. Hamalul, răsărit pe neaşteptate în spatele lui, îl apostrofă:

— Aţi pus un ban strîmb?

— Nu. Dar nu face nimic.

— Unii sînt grozav de şmecheri! Sînt în stare să scoată două pacheţele cu un singur gologan. Mă duc să caut cheia —, adăugă el, după ce scutură aparatul.

— Lasă! Zău că nu face nimic!

— A, nu se poate! ise hamalul, depărtîndu-se şontîc-şontîc.

La fiece capăt al peronului ardea cîte un felinar. D. merse din nou de la unul la celălalt şi înapoi. Zorile mijeau cu un soi de încetineală prudentă şi premeditată. Era ca un ritual: lămpile care se sting, cocoşii care cîntă, cerul care devine argintiu... Un şir de vagoane marcate „Minele de cărbuni Benditch" se desprindeau cu încetul din beznă; şinele liniei de garaj se întindeau spre o barieră; o siluetă neagră deveni curînd un şopron, dincolo de care se zărea o mirişte oribilă,

învinețită de ger. Ieșiră la iveală și alte peroane, abandonate și moarte.

Hamalul se întoarse și deschise automatul.

— Aha ! zise el. Umezeala e de vină. Celor de pe-aici nu prea le plac stafidele. Sertărașul e ruginit. Și, scoțînd un pliculeț cenușiu, adăugă : Poftim, ăsta este !

Pliculețul era vechi și jilav.

— Parcă spuneai că-i un climat sănătos...

— Așa-i. I se și zice „Midland-ul salubru"...

— Bine, dar umezeala ?

— A, e din cauză că gara-i așezată într-o văgăună, după cum vedeți.

Întunericul se risipea ca o ceață, dezvăluind privirii o lungă coastă de deal. O lumină mohorîtă răsări înapoia șopronului și a cîmpiei, deasupra gării și a liniei de garaj, și începu să se cațere pe deal, scoțînd la iveală căsuțe de cărămidă și cioturi de copaci, care-i aminteau lui D. de un cîmp de bătălie. Peste creștetul dealului se înălța un obiect metalic bizar.

— Ce-i acolo ? întrebă D.

— A, nimic. O toană de-a dumnealor...

— Urît mai arată !

— Urît ? Da ? Așa vi se pare ? Nu-mi dau seama. Omul se obișnuiește cu orice. Mi-ar lipsi dacă n-aș mai vedea-o acolo.

— S-ar părea că-i o sondă de petrol.

— Chiar așa și este. Își băgaseră în cap c-or să găsească petrol pe-acolo. Noi, cei de-aici, le-am fi putut spune că n-au să găsească nimic, dar dumnealor erau la Londra și credeau că știu tot.

— Chiar n-au găsit de loc petrol ?

— Ba da, atîta cît să umple lămpile astea... Nu mai aveți mult de așteptat : îl văd pe Jarvis coborînd costișa.

Acum se vedea drumul pînă departe, în dreptul căsuțelor. Spre răsărit, cerul se împurpurase puțin, dar restul lumii era negru ca o vegetație mușcată de ger.

— Cine-i Jarvis ?

— Unul care se duce în fiecare duminică la Benditch. Ba cîteodată se duce și-n alte zile.

— Lucrează în mină ?

— Nu, e prea bătrîn pentru asta. Îi place, cică, să schimbe aerul. Unii zic că se duce acolo ca să-și vadă muierea, deși Jarvis pretinde că nu-i însurat.

Pe cărarea de prundiș ce ducea spre gară venea cu pași grei un bătrîn în salopetă, cu niște ochi albaștri cam sașii, străjuiți de sprîncene stufoase și cu bărbia acoperită de o țăcălie albă.

— Cum merge, George? îl întîmpină hamalul.

— Putea să fie și mai rău.

— Te duci să-ți vezi baba?

Jarvis îi aruncă o privire piezișă, bănuitoare, apoi își întoarse fața în altă parte.

— Dumnealui se duce la Benditch. E un străin.

— Aha!

D. avea senzația pe care-o încearcă probabil un bolnav de tifos în mijlocul unor oameni sănătoși și vaccinați, pe care nu-i poate molipsi. Bătrînii ăștia erau imuni la violență și la grozăviile pe care le purta cu el. Simți o sfîrșeală de parcă în mijlocul acelor cîmpuri mușcate de ger, în liniștea acestei gări părăsite, ar fi ajuns în sfîrșit într-un loc unde se putea așeza ca să se odihnească, așteptînd să treacă timpul. Glasul hamalului îi bîzîia în ureche:

— Gerul ăsta afurisit mi-a omorît toate...

Din cînd în cînd, Jarvis scotea cîte un „aha", fără să slăbească din ochi calea ferată. Deodată, într-o cabină de acar, sună de două ori un clopoțel. D. își dădu brusc seama că noaptea se spulberase, pe nesimțite. Zări în cabină silueta unui om cu un ceainic în mînă; omul puse jos ceainicul și trase de o manetă. Undeva un ac indicator coborî cu zgomot, iar Jarvis exclamă: „Aha!".

— Vă vine trenul — zise hamalul.

La capătul liniei ferate, un mic rotocol de fum înainta ca un trandafir, care deveni curînd o locomotivă, urmată de un șir de vagoane duduitoare.

— E mult pînă la Benditch? întrebă D.

— Păi, vreo cincisprezece mile, nu mai mult, nu-i așa, George?

— Paișpe mile de la biserică pîn' la „Leul roșu".

— Departe n-ar fi, dar sînt multe opriri — zise hamalul.

Un șir de ferestre înghețate spărgeau parcă în mii de cristale soarele matinal. Cîteva fețe nebărbierite îi scrutau lumina palidă. D. se urcă, după Jarvis, într-un compartiment gol: hamalul, sala de așteptare, oribila pasarelă de fier și acarul cu ceainicul în mînă rămaseră în urmă, ca niște simboluri ale păcii. Dealurile scunde și ferecate de ger închideau ca-ntr-un cerc strîmt linia ferată: clădirea unei ferme, o pădurice ju-

mulită ca o tocă veche de blană, băltoacele înghețate de lîngă terasament — peisajul acesta lipsit de măreție și de frumusețe avea totuși farmecul unei pustietăți pașnice. Jarvis îl contempla fără să scoată o vorbă.

— Cunoști bine Benditch-ul ? îl întrebă D.

— Ihî !

— O cunoști, poate, pe doamna Bennett ?

— Pe care dintre ele ? Pe nevasta lui George Bennett sau pe a lui Arthur ?

— Pe aceea care a fost doica fiicei lordului Benditch.

— Aha.

— O cunoști ?

— Ihî.

— Unde locuiește ?

Jarvis îl privi lung și bănuitor, cu ochii lui albaștri, rotunzi, apoi spuse :

— Ce treabă aveți cu ea ?

— Am să-i transmit ceva.

— Stă chiar lîngă „Leul roșu".

Pădurile și iarba firavă dispăruseră, pe măsură ce înaintau de la o haltă la alta. Dealurile erau cam stîncoase ; îndărătul unei halte zăriră o carieră de piatră, către care ducea o linie cu șinele ruginite ; în iarba țepoasă zăcea, răsturnat, un vagonet. Curînd dispărură chiar și dealurile, înlocuite de o cîmpie lungă, presărată cu mormane de zgură, înalte cît delurile O iarbă pitică se cățăra pe ele, aidoma unor flăcări anemice ; linii minuscule de vagonet ieșeau ici-colo la iveală, fără să ducă nicăieri ; și chiar la poalele haldelor de zgură începeau casele : șiruri de pietre sure, ca niște cicatrice. Trenul nu se mai oprea : înainta, huruind, în cîmpia informă, depășind haltele botezate cu nume ca „Muntele Sionului" sau „Piscul castelului" ; sub fiece deal de zgură te întîmpina cîte o asemenea haltă. Ai fi zis că treci pe lîngă o imensă rampă de gunoi în care fusese aruncat un întreg mod de viață : uriașe lifturi de mină ruginite, hornuri negre, capele nonconformiste cu acoperișuri de țiglă, rufe atîrnate zadarnic la uscat pe frînghii, copilași care aduceau găleți cu apă de la vreo cișmea publică. Parcă nici nu-ți venea a crede că, la numai zece mile depărtare, se întindea cîmpul și că undeva, lîngă o gară, cîntau cocoșii.

Casele erau foarte dese acum ; lipite de halde, se răsfirau în străduțe strîmte spre calea ferată : în dreptul fiecărei halde, cîte o străduță.

— Am ajuns la Benditch ? întrebă D
— Nu. Sîntem la Paradis.
Trenul trecu peste un pasaj de nivel, în umbra unui alt deal negru.
— Aici e Ber
— Nu. E Co\
— După ce l(
— Deh !
Jarvis privea visător pe fereastră — să fi avut într-adevăr o „babă", sau se ducea acolo ca să schimbe aerul ? În cele din urmă, spuse în silă și cu arțag parcă :
— Cowcumberill nu-i Benditch, asta o poate vedea oricine. Benditch e colo — adăugă el, arătînd spre o nouă haldă neagră, sub care se întindea, fără nici o știrbitură, lunga cicatrice a caselor cenușii. Păi, în felul ăsta — urmă el, cu un soi de indignare patriotică lugubră — ai putea să zici că-i „Muntele Sionului" sau „Piscul castelului !". Ajunge să te uiți ca să-ți dai seama care-i Benditch !
D. privi pe fereastră. Era deprins cu ruinele, dar acum avu impresia că bombardamentele sînt o pierdere de timp : lumea poate fi distrusă la fel de ușor prin abandonare.
Orășelul Benditch avea cinstea de a poseda o gară, nu o simplă haltă. Exista acolo chiar și o sală de așteptare pentru călătorii de clasa întîi : ușa ei era, ce-i drept, încuiată, iar geamurile erau sparte.
D. aștepta să coboare Jarvis, dar acesta nu voia să coboare înaintea lui, ca și cum s-ar fi temut să nu fie spionat. Părea stăpînit de o candidă și firească înclinare spre mister ; orice mișcare îi trezea bănuielile, așa cum un animal se teme de pașii sau vocile ce se apropie de vizuina lui.
Cînd ieși din gară, D. avu dintr-o dată în fața ochilor imaginea clară a acestui ultim cîmp de bătălie al său : o stradă ducea drept spre haldă, făcînd cruce cu o altă stradă, lipită de haldă — întocmai ca litera „T". Casele erau, toate, la fel, monotonia lor fiind întreruptă doar de firma vreunui han, de fațada vreunei capele sau de vitrina sărăcăcioasă a vreunei prăvălii. Întreaga așezare părea îngrozitor de simplă, ca o construcție de cuburi făcută de niște copii. Cele două străzi erau ciudat de pustii pentru un orășel muncitoresc ; dar cum oamenii nu mai aveau unde să lucreze, nu era de mirare că stăteau acasă : în pat era, probabil, mai cald.
D. trecu prin fața unei clădiri pe care scria „Camera de muncă", apoi pe lîngă alte case cenușii, cu obloanele trase.

Intr-un loc întrezări o curte dosnică, îngrozitor de murdară, cu o privată larg-deschisă. Era ca-n vreme de război, dar fără duhul de revoltă pe care-l stîrnește de obicei războiul.

„Leul roșu" fusese cîndva un hotel. Pesemne că acolo trăgea lordul Benditch cînd poposea în localitate; în curte era un garaj, cu o firmă îngălbenită: Asociația automobiliștilor. Strada mirosea a gaz și a latrină. Prin ferestre, o mulțime de ochi se uitau la D. ca la un străin, fără prea mare interes: era prea frig ca să iasă afară și să facă schimb de amabilități.

Casa doamnei Bennett era întocmită din aceeași piatră cenușie ca și toate celelalte, dar perdelele păreau mai curate; cînd priveai pe fereastră în salonașul ticsit de mobile, dar veșnic nefolosit, aveai chiar o senzație de bunăstare. D. scutură ciocănelul de deasupra ușii — un ciocănel de aramă lustruită, în formă de scut cu blazon (blazonul lui Benditch, cumva?): un straniu animal cu pene, ținînd în bot un fel de frunză. Blazonul părea ciudat de complicat în această așezare simplă: ca o ecuație algebrică, reprezenta un sistem de valori abstracte, cu totul nelalocul său printre casele de piatră ale acestei străzi concrete.

O femeie în vîrstă, încinsă cu un șorț, îi deschise ușa. Avea o față ofilită, zbîrcită și albă ca un os vechi, bine curățat.

— Dumneata ești doamna Bennett? o întrebă D.

— Eu sînt — zise femeia, blocînd intrarea cu un picior pus de-a curmezișul.

— Am o scrisoarea pentru dumneata, din partea domnișoarei Cullen.

— O cunoști pe domnișoara Cullen? întrebă ea, cu un aer sceptic și dezaprobator.

— Vei vedea ce-ți scrie chiar dumneaei.

Femeia nu voi însă să-l lase să intre pînă ce nu citi, foarte încet, scrisoarea, lipind-o de ochii ei spălăciți și îndărătnici.

— Scrie că ești un prieten bun de-al dumneaei. Intră, dacă vrei. Zice că să te-ajut... dar nu spune în ce fel.

— Scuză-mă c-am venit așa devreme.

— E singurul tren, duminica. Nu puteai veni pe jos! George Jarvis era cu dumneata în tren?

— Da.

— Aha!

Salonașul era ticsit cu bibelouri de porțelan și cu fotografii în rame de argint extravagante. O masă rotundă, de

malion, un divan tapisat cu catifea, cîteva scaune tari, cu perne de pluş şi cu spătărele îndoite, iar pe podea un covor acoperit cu ziare ; ai fi zis că-i un decor pregătit pentru un spectacol care n-avusese loc niciodată şi nici nu putea să mai aibă loc de-aci înainte.

Doamna Bennett spuse cu asprime în glas, arătînd spre o fotografie prinsă într-o ramă de argint :

— Cred c-o recunoşti...

O fetiţă albă şi durdulie ţinea în braţe o păpuşă, fără prea multă convingere.

— Mă tem că nu — zise D.

— A, va să zică nu ţi-a arătat chiar totul ! exclamă doamna Bennett cu un soi de triumf amar. Vezi perniţa asta de ace ?

— Da.

— E făcută din rochia pe care-a purtat-o în ziua cînd a fost prezentată maiestăţilor lor. Întoarce-o puţin şi-o să vezi data.

Inscripţia, brodată cu fir de borangic, arăta anul în care D. zăcuse în închisoare, aşteptînd să fie împuşcat. Fusese un an important şi în viaţa ei...

— Iar aici, o poţi vedea chiar în rochia aceea — urmă doamna Bennett. Fotografia asta ţi-e, desigur, cunoscută.

Uşor de recunoscut, deşi absurd de tînără şi foarte rigidă, Rose îl privea dintr-o ramă de catifea. Părea că umple întreaga încăpere.

— Nu, n-o ştiam nici pe asta — mărturisi D.

— De ! Tot vechii prieteni sînt cei mai buni ! zise doamna Bennett privindu-l cu satisfacţie.

— Dumneata eşti, desigur, o foarte veche prietenă.

— Cea mai veche ! O ştiu de cînd avea o săptămînă... Pînă şi lordul Benditch a văzut-o abia după ce împlinise o lună.

— Mi-a vorbit de dumneata cu multă căldură — minţi D.

— Te cred şi eu — zise doamna Bennett, scuturîndu-şi scăfîrlia albă şi osoasă. Am făcut totul pentru ea după moartea maică-si.

E ciudat să afli de la altcineva biografia omului pe care-l iubeşti ; e ca şi cum ai găsi într-un dulap familiar un sertar secret, plin de documente revelatoare.

— A fost un copil bun ? întrebă el, amuzat.

— Era foarte vioaie, şi asta-mi ajunge — răspunse doamna Bennett.

Se plimba agitată de colo pînă colo, netezind pernița de ace sau potrivind cîte o fotografie. Deodată spuse :

— Nimeni nu se așteaptă la recunoștință din partea altora. Nu că m-aș plînge de lordul Benditch... A fost foarte generos, cum se și cuvenea... Altfel, nu știu, zău, cum ne-am descurca, acum, cînd minele sînt închise.

— Rose mi-a spus că-ți scrie regulat. Va să zică, își amintește de dumneata...

— Da, de Crăciun îmi scrie... Nu prea mult, dar știu, firește, că-i tare ocupată la Londra, cu tot felul de recepții și petreceri... Ar fi putut, totuși, să-mi scrie ce i-a spus maiestatea sa, însă...

— Poate că nu i-a spus nimic.

— Ba da, trebuie să-i fi spus ceva. Doar e o fată încîntătoare !

— Da, încîntătoare.

— Sper că-și alege bine prietenii — zise doamna Bennett, aruncîndu-i o privire tăioasă, printre bibelourile de porțelan.

— Nu cred că se lasă ușor înșelată — răspunse D., gîndindu-se la domnul Forbes, la detectivii particulari și la sinistra atmosferă de suspiciune în care trăia Rose.

— Dumneata n-o cunoști cum o cunosc eu. Țin minte cum odată, la Gwyn Cottage, a plîns pînă i-au secat lacrimile. Avea numai patru anișori, iar Peter Triffen, un maimuțoi poznaș, a venit la ea c-un șoricel cu arc.

Fața bătrînei se aprinse la amintirea acelei vechi bătălii.

— Pot să pun mîna-n foc că din băiatul ăla n-a ieșit un om de ispravă — adăugă ea.

Era ciudat că femeia asta o formase, într-un fel, pe Rose. Influența ei fusese la fel de puternică, probabil, ca și aceea a maică-si, care murise. Poate că, dac-ar fi cunoscut-o mai bine pe Rose, D. ar fi deslușit pe fața osoasă a bătrînei aceeași expresie.

— Ești un străin, nu-i așa ? îl întrebă deodată doamna Bennett.

— Da.

— Aha...

— Domnișoara Cullen ți-a scris, cred, că am venit aici cu treburi.

— Nu-mi scrie ce fel de treburi.

— Spunea c-ai putea să-mi dai unele informații în legătură cu orășelul Benditch.

— De pildă ?

— Aș vrea să știu cine-i fruntașul sindical local.
— Nu cumva dorești să-l vezi tocmai pe el ?
— Ba da.
— Atunci nu te pot ajuta. Cu oameni de teapa lui nu prea avem de-a face. Și n-ai să-mi spui că domnișoara Cullen vrea să aibă de-a face cu astfel de oameni. Cu niște socialiști !...
— La urma urmei, mama ei...
— Știu eu cine-a fost maică-sa — îl repezi doamna Bennett — dar ea a murit, iar morții sînt dați uitării.
— Atunci, nu mă poți ajuta de loc ?
— Nu că nu pot : nu vreau.
— Nici măcar să-mi spui numele lui ?
— A, poți să-l afli și singur, destul de repede. Îl cheamă Bates.
Pe sub fereastră trecu un automobil ; auziră cum îi scrîșneau frînele.
— Ia te uită ! exclamă doamna Bennett. Cine s-o fi oprit la „Leul roșu ?".
— Unde locuiește ?
— Pe strada Minei, în jos... Într-o bună zi — urmă doamna Bennett, lipindu-și fața de geam pentru a vedea automobilul — am primit vizita unuia din familia regală. Un tînăr atît de drăguț și simpatic ! A intrat chiar în casa asta și a băut ceai ; voiam să-i arăt că există neveste de mineri care-și țin casa curată. Dumnealui voise să meargă la madam Terry, dar i s-a spus că-i bolnavă. Madam Terry s-a supărat foc cînd a aflat. Făcuseră curățenie mare, măcar că nu prea avea ce curăța : mai toate boarfele lor luaseră drumul casei de amanet, încît chichineața familiei Terry rămăsese goală ca un os ros de carne. Tocmai de-aia nici nu se făcea ca tînărul gentleman să fie dus acolo.
— Trebuie să plec.
— Poți să-i spui Rosei că, după părerea mea, n-are ce să se amestece cu alde Bates.
Vorbea pe un ton mai mult amar decît autoritar — tonul unui om care, pe vremuri, putea porunci orice („schimbă-ți ciorapii", „nu mai mînca bomboane", „înghite doctoria aia"), dar care a ajuns să se teamă că lucrurile s-au schimbat.
La „Leul roșu" se aduceau bagajele celui din mașină, iar strada se însuflețise. Strînși în grupuri, oamenii stăteau in defensivă, cu ochii la mașină, gata parcă să bată în retragere. D. auzi un copil spunînd : „O fi vreun duce ?". Se întrebă

dacă lordul Benditch începuse chiar să acţioneze. Aşa de repede ? Contractul fusese semnat abia ieri...

Deodată începu să se răspîndească un zvon — nimeni n-ar fi putut spune cine-l scornise. Cineva strigă :

— Se deschide mina !

Grupurile se apropiară, devenind o mică mulţime; oamenii se uitau la automobil, ca şi cum pe caroseria lui lucioasă ar fi putut citi vestea cea mare. O femeie lansă o aclamaţie timidă, care se stinse în nehotărîrea celorlalţi.

— Cine-a venit ? întrebă D. pe cineva.

— Agentul lordului Benditch.

— Spune-mi, te rog, unde-i strada Minei ?

— Mergi pîn' la capătul străzii ăsteia şi-o iei la stînga.

Acum toate casele se goleau de oameni. D. îşi croi drum prin talazurile tot mai înalte ale speranţei. O femeie strigă spre fereastra unui dormitor :

— Nell, agentul e la „Leul roşu" !

D. îşi aminti de ziua cînd, în capitala flămîndă a ţării sale, se răspîndise zvonul că sosise un transport de alimente ; îi văzuse pe oameni îmbulzindu-se spre chei, întocmai ca aici. Nu sosiseră alimente, ci tancuri, iar oamenii asistaseră la descărcarea lor cu o indiferenţă posacă, deşi aveau mare nevoie de tancuri.

D. opri un trecător şi-l întrebă :

— Unde stă Bates ?

— La numărul 17... dac-o fi acolo.

Locuinţa lui Bates se afla dincolo de capela baptistă — o clădire simbolică de piatră cenuşie, cu acoperişul de ţiglă. Pe o placardă pusă la intrarea capelei se puteau citi aceste cuvinte enigmatice :

„Numai ochii obosiţi nu văd frumuseţea vieţii".

D. bătu de cîteva ori în uşa casei cu numărul 17. Nimeni nu-i răspunse. Pe stradă treceau fără încetare oameni în pardesiuri vechi, prea subţiri ca să-i apere de frig, şi în cămăşi prea des spălate ca să le mai poată ţine de cald.

Erau oamenii pentru care lupta D., cu toate că în clipa asta avea sentimentul îngrozitor că-i erau duşmani ; doar venise aici anume pentru a se ridica în calea speranţelor lor.

Bătu de nenumărate ori în uşă, dar, neauzind nici un răspuns, merse la casa cu numărul 19. Spre surprinderea lui, uşa se deschise de îndată. Ridicînd privirea, o văzu parcă pe Elsa..

— Ce doriți ? îl întrebă o fată chinuită, flămîndă și exagerat de tînără, stînd ca o fantomă pe pragul acela de piatră.

Zguduit, trebui să o privească atent pentru a vedea deosebirile — un dinte lipsă, o cicatrice lăsată pe gît de extracția unui ganglion... Nu era, firește, Elsa, ci doar o fată ieșită din matca aceleiași vieți de foamete și nedreptate.

— Îl căutam pe domnul Bates.

— Ușa de alături.

— Nu răspunde nimeni.

— S-o fi dus, pesemne, la „Leul roșu".

— Oamenii par foarte agitați.

— Se spune că se deschide mina.

— Dumneata nu te duci ?

— Cineva trebuie totuși să rămînă, ca s-aprindă focul !

Fata îl privea cu o vagă curiozitate.

— Dumneata ești străinul care-a venit cu George Jarvis în tren ?

— Da.

— Zicea că n-ai venit aici cu gînd bun.

D. își aminti, cu spaimă, de răul pe care, fără voia lui, îl făcuse Elsei. Ce rost avea să transporte într-o altă țară această povară a violenței ? Mai bine să se dea bătut la el acasă, decît să-i amestece și pe alții... Desigur, asta era o erezie ; nu degeaba partidul său n-avea încredere în el.

— De altfel, nimeni nu ia aminte la vorbele lui George — zise fata. Dar de ce vrei să-l vezi pe Bates ?

„Foarte bine — își spuse D. N-au decît să afle toți !". La urma urmei, țara asta e o democrație. Undeva tot trebuia să înceapă — așa că putea începe chiar aici...

— Voiam să-i dezvălui unde vor merge cărbunii... și anume, la rebelii din țara mea.

— Aha, ești unul din ăia ? ! făcu fata, cu un aer obosit.

— Da.

— Și ce legătură are treaba asta cu Bates ?

— Vreau ca muncitorii să refuze să coboare în mină.

— Să refuzăm noi ? ! exclamă fata, privindu-l cu uimire.

— Da.

— Pesemne că nu ești în toate mințile ! Ce ne pasă nouă unde se duce cărbunele ?

D. îi întoarse spatele : acum era sigur că totul era zadarnic. Dacă pînă și un copil...

Fata strigă după el :

— Ești nebun ! De ce să ne pese ?

D. porni, îndărătnic, pe stradă; era hotărît să continue lupta, pînă-l vor aresta, spînzura, împușca, pînă-i vor închide gura într-un fel sau altul, îngăduindu-i astfel să se lepede de povara lealității și să se odihnească.

Oamenii adunați în fața „Leului roșu" începuseră să cînte. Lucrurile păreau să se precipite. Probail că se anunțase ceva precis.

Două cîntece își disputau întîietatea — amîndouă erau vechi: D. le auzise cu ani în urmă, pe cînd lucra la Londra. Oamenii săraci rămîn credincioși cîntecelor vechi. Acum, lupta se dădea între „Vîră-ți grijile în sac" și „Noi toți îi mulțumim lui Dumnezeu"... Cîntecul laic sfîrși prin a ieși victorios; îl cunoșteau cei mai mulți.

D. zări cum oamenii își trec din mînă-n mînă niște ziare — erau ziarele de duminică. Pe bancheta din spatele mașinii se aflau, pare-se, teancuri întregi.

— Unde-i Bates? întrebă D. pe cineva, apucîndu-l de braț.

— E sus, cu agentul.

Își croi drum prin mulțime. Cineva îi vîrî un ziar în mînă. Un titlu cu litere de-o șchioapă îl izbi în ochi:

„TRANZACȚIE PENTRU EXPORTUL
DE CĂRBUNI! REDESCHIDEREA MINELOR".

Era un ziar de duminică, serios, dar lipsit de imaginație, deci cu atît mai convingător. D. intră în fugă în vestibulul hotelului; simțea nevoia să întreprindă grabnic ceva, înainte ca speranța oamenilor să devină prea puternică. În vestibul nu era nimeni. Pe pereți atîrnau niște pești împăiați, în borcane de sticlă — pesemne că odinioară, locurile acestea erau frecventate de pescarii amatori. D. urcă scările: nimeni. Pe stradă, oamenii aclamau, se petrecea ceva. Deschise o ușă mare, pe care scria „Salon", și se pomeni în fața propriului său chip, reflectat într-o oglindă înaltă, cu rama aurită; o bucățică de vată îi ieșea din plasturele ce-i acoperea obrazul neras.

Printr-o mare fereastră deschisă, văzu un om care perora. Alți doi erau așezați la o masă, cu spatele la orator. Încăperea mirosea a catifea mucegăită.

— Toți fochiștii, liftierii și mecanicii sînt chemați urgent, mîine dimineață, la prima oră. Dar nu vă temeți, în mai puțin de o săptămînă veți avea cu toții de lucru! Pentru voi, criza

s-a terminat! Puteți să-l întrebați și pe domnul Bates, al vostru. Pentru voi, săptămîna de lucru nu va avea patru zile, ci șapte, iar anul va avea trei sute șaizeci și cinci de zile lucrătoare.

Vorbitorul, un omuleț oacheș, cu o mutră șireată, se ridica ritmic în vîrful picioarelor îmbrăcate în ghetre: tipul clasic al speculantului de valori imobiliare.

D. străbătu încăperea și, ajungînd în spatele lui, îi spuse:

— Scuză-mă, te rog, aș vrea să stăm puțin de vorbă.

— Nu acum! Nu acum! îi răspunse omulețul, fără să-și întoarcă fața. Apoi, adresîndu-se oamenilor: Acum duceți-vă acasă și veseliți-vă! Pînă la Crăciun, veți avea de lucru cu toții. În schimb, nădăjduim că...

D. se adresă celorlalte două spinări:

— Care dintre voi e Bates?

Se întoarseră amîndoi: unul dintre ei era L.

— ...nădăjduim că veți munci cu tragere de inimă. Vă puteți bizui pe compania minieră Benditch.

— Eu sînt Bates — zise celălalt.

D. își dădu seama că L. nu-l recunoscuse: părea nedumerit.

— Văd că ai și luat legătura cu agentul generalului — îi zise D. lui Bates. A sosit momentul să spun și eu un cuvînt.

L. se lumină la față: îl recunoscute, în sfîrșit. Schiță un zîmbet, o pleoapă începu să i se zbată...

Oratorul se întoarse cu fața spre ei:

— Ce se-ntîmplă aici?

— Comanda asta de cărbuni — începu D. — e destinată, chipurile, Olandei, dar nu-i adevărat!

Vorbind, nu-l slăbea din ochi pe Bates, un tinerel cu o chică melodramatică și cu o gură moale.

— Ce mă privește treaba asta pe mine? întrebă el.

— Oamenii au încredere în dumneata, presupun. Spune-le să nu coboare în mină!

— Ascultă, omule! interveni agentul lui Benditch.

— Sindicatele voastre au declarat că nu vor lucra niciodată pentru ei! urmă D.

— Cărbunii aceștia sînt destinați Olandei — replică Bates.

— De ochii lumii doar. Am venit în Anglia ca să cumpăr cărbuni pentru guvernul legal al țării mele. Omul acesta mi-a furat scrisorile de acreditare!

— E într-o ureche! protestă, fără convingere, agentul, săltîndu-se în vîrful picioarelor. Domnul acesta este un prieten al lordului Benditch.

Bates bîigui, stînjenit:

— Ce pot face? E treaba guvernului!

D. vorbi, foarte calm:

— Îl cunosc pe omul acesta. E un fanatic şi, pe deasupra, căutat de poliţie.

— Chemaţi un sergent! strigă agentul.

— Am un revolver în buzunar — zise D., fără să-l slăbească din ochi pe Bates. Ştiu că această comandă înseamnă un an de lucru pentru oamenii voştri, dar pentru ai noştri înseamnă moarte. Şi chiar pentru ai voştri ar însemna moarte, dac-aţi şti adevărul!

— De ce naiba aş crede într-o poveste ca asta? Cărbunii sînt pentru Olanda! izbucni Bates.

Vorbea cu un vag accent de şcoală serală. Era limpede că se ridicase prin propriile puteri şi că se silea să ascundă bornele acestui urcuş, fiindu-i ruşine de ele.

— E pentru prima oară c-aud povestea asta! adăugă el.

D. simţea însă că Bates era pe jumătate convins. Omul acesta cu buzele moi îşi purta chica rebelă ca pe-o mască, menită să sugereze violenţă, un radicalism de care era cu totul străin.

— Dacă dumneata nu vrei să le vorbeşti, le voi vorbi eu însumi! îl ameninţă D.

Agentul se repezi spre uşă, dar D. îl opri:

— Stai jos! Vei putea să chemi poliţia după ce termin. Nu încerc să fug, precum vezi. Întreabă-l pe dumnealui cîte capete de acuzare mi se aduc: paşaport fals, furtul unui automobil, port de armă fără permis... Nici nu le mai ţin minte pe toate. Acum voi adăuga încă o acuzaţie: instigare la violenţă...

Merse la fereastră şi vorbi tare:

— Tovarăşi!

În ultimele rînduri ale mulţimii îl zări pe bătrînul Jarvis, care-l privea cu o mutră sceptică. Afară rămăseseră vreo sută cincizeci de oameni: mulţi plecaseră, ca să ducă vestea cea mare.

— Trebuie să vă vorbesc! urmă D.

— Pentru ce? îl întrebă cineva din mulţime.

— Nici nu ştiţi unde vor merge cărbunii voştri...

Omenii păreau veseli, triumfători. Un glas rosti :
— La Polul Nord !
— Nu-s destinați Olandei — continuă D.
Oamenii începură să se împrăștie. D. fusese pe vremuri conferențiar, dar nu și orator public : nu știa cum să-i rețină.
— Pentru numele lui Dumnezeu ! urlă el. Trebuie să mă ascultați !
Și, apucînd o scrumieră de pe masă, sparse geamul cu ea.
— I-ascultă ! îl apostrofă Bates. Nu te atinge de bunurile hotelului !
Zgomotul de sticlă spartă îi făcu pe oameni să se-ntoarcă.
— Cărbunele extras de voi ar putea sluji la uciderea unor copii, urmă D.
— Ține-ți gura ! răcni cineva.
— Știu că pentru voi e foarte important să aveți de lucru. Dar pentru noi e o chestiune de viață și de moarte.
Privind pieziș, zări în oglindă fața lui L. — plin de satisfacție, aștepta, nemișcat, ca el să isprăvească. Era sigur că nimic nu putea schimba situația.
— Pentru ce au nevoie rebelii de cărbunele vostru ? răcni D. Pentru că minerii noștri nu vor să lucreze pentru ei ! Chiar sub amenințarea de a fi împușcați, refuză să lucreze !...
Peste capetele mulțimii, îl vedea pe bătrînul George Jarvis, stînd ceva mai retras, cu un aer misterios și sceptic, de om care nu crede un cuvînt din tot ce i se spune.
— Să-l auzim pe Joe Bates ! strigă cineva.
Iar strigatul fu repetat de multe voci :
— Joe Bates ! Joe !
— Profită de ocazie și vorbește ! zise D., întorcîndu-se în încăpere și adresîndu-se fruntașului sindical.
Omulețul cu înfățișare de agent imobiliar mîrîi :
— O să am eu grijă să capeți șase luni pentru treaba asta !
— Hai, vorbește ! stărui D.
Bates porni în silă spre fereastră. Învățase de la mai marii lui să-și scuture părul rebel — singurul element revoluționar al persoanei sale...
— Tovarăși ! începu el. Ați auzit o acuzație foarte gravă...
Să fi avut, totuși, de gînd să acționeze ?
Un glas de femeie strigă :
— Trebuie să ne fie milă întîi de noi înșine...
Bates continuă :
— Socot că lucrul ăl mai bun pe care-l putem face este să-i cerem trimisului lordului Benditch să ne asigure că a-

cești cărbuni vor merge într-adevăr în Olanda, și numai în Olanda.

— La ce-ar folosi aceste asigurări? întrebă D.

— Dacă ni le dă, putem merge mîine la lucru cu conștiința curată.

Omulețul cu ghetre ieși la vedere:

— Perfect! Domnul Bates are dreptate. Vă asigur, în numele lordului Benditch...

Vorbele lui fură acoperite de aclamații.

D. se pomeni singur cu L., în timp ce aclamațiile continuau, iar ceilalți doi se depărtau de fereastră.

— Ar fi trebuit, precum vezi, să accepți oferta mea — îi spuse L. Te afli într-o situație foarte penibilă... Domnul K. a fost găsit...

— Domnul K.?

— O femeie cu numele de Glover s-a întors ieri noapte și l-a găsit. Avusese unele presimțiri, după cum a declarat la poliție. Scrie în ziarele de azi.

— Cît despre individul acesta — urmă să vorbească omulețul — e căutat de poliție pentru furt și înșelăciune...

— Poliția — continuă L. — caută un individ pe care un anume Fortescue declară că l-a văzut în apartament împreună cu o tînără... Individul avea falca bandajată, dar poliția e de părere că bandajul putea ascunde o cicatrice.

Deodată, Bates strigă:

— Oameni buni, faceți loc sergentului!

— Nu crezi c-ar fi mai bine s-o ștergi? întrebă L.

— Mai am un cartuș.

— Mi-l rezervi mie, sau chiar dumitale?

— O, dac-aș ști pînă unde ești în stare să mergi! exclamă D.

Ar fi vrut să se simtă obligat să tragă — să știe, de pildă, că L. dăduse dispoziții ca Elsa să fie omorîtă; să-l urască, să-l disprețuiască și să-l împuște. Dar L. făcea parte dintr-o altă lume decît aceea a fetiței; era neverosimil c-ar fi putut da asemenea dispoziții... Trebuie să ai ceva comun cu oamenii pe care-i ucizi — cînd nu e vorba de o moarte impersonală, ce se abate dintr-un avion sau dintr-un tun cu bătaie lungă.

— Urcă pînă aici, domnule sergent! strigă pe fereastră trimisul lordului Benditch; aidoma clasei lui sociale, avea convingerea naivă că un singur polițist poate veni de hac unui om înarmat.

L. îi răspunse lui D. :

— Aş merge pînă-n pînzele albe... ca să mă întorc la...

Nu era nevoie să-şi precizeze gîndul : înapoia acestui glas calm şi netulburat de spaimă stătea un întreg mod de viaţă — o casă cu coridoare lungi, o grădină bine îngrijită, o bibliotecă plină cu cărţi scumpe, o galerie de tablouri, o masă de birou cu incrustaţii, şi o suită de servitori bătrîni, însufleţiţi de admiraţie pentru stăpînul lor. Dar ce fel de „întoarcere" ar fi aceea întreprinsă alături de o fantomă care te-ar urmări ca o umbră, împiedicîndu-te să uiţi ?... D. şovăi, cu mîna pe revolverul din buzunar.

— Ştiu ce gîndeşti — îi spuse L. Dar femeia aceea era nebună, nebună de legat !

— Îţi mulţumesc. În cazul acesta...

Se simţi subit uşurat, ca şi cum nebunia ar fi adus un element normal în această lume şi i-ar fi luat de pe umeri o parte din povara răspunderii. Se îndreptă spre uşă, dar trimisul domnului Benditch strigă, depărtîndu-se de fereastră :

— Opriţi-l !

— Lasă-l să plece — îi zise L. Poliţia...

D. coborî în fugă scările ; sergentul, un om în vîrstă, tocmai intra în vestibul. Aruncîndu-i o privire iscoditoare lui D., îl întrebă :

— N-aţi văzut, dom'le...

— Sus, pe scară, domnule sergent ! îi răspunse D. şi alergă spre curtea din spatele hotelului.

Trimisul lordului Benditch strigă peste balustradă :

— Sergent, ăla e ! Prinde-l !

D. alergă mai departe. Avea un avans de cîţiva metri. Curtea părea pustie. Auzi în spatele lui o bufnitură : sergentul căzuse, alunecînd. Auzi apoi un glas :

— Pe-aici, nene !

Fără să stea pe gînduri, intră într-o privată. Totul se petrecea într-un ritm prea rapid. Auzi pe cineva spunînd :

— Ajută-l să se caţere !

Şi se pomeni ridicat peste un zid. Căzu în genunchi, lîngă o ladă de gunoi.

— Gura ! îi şopti un glas.

Se afla într-o grădiniţă dosnică — vreo cîţiva metri pătraţi de iarbă firavă, o cărare presărată cu zgură şi o bucată de nucă de cocos agăţată de o cărămidă spartă şi menită să atragă păsările.

— Ce faceţi ? Ce rost are ? întrebă D.

Ar fi vrut să le explice că toate astea n-aveau nici un rost, de vreme ce se afla probabil în curtea doamnei Bennett, care nu va face altceva decît să cheme poliția... Dar nu mai avea cui să-i explice: rămăsese singur, ca un obiect azvîrlit peste un zid și uitat acolo. Dinspre stradă se auzeau strigăte. Vlăguit, D. ședea în genunchi, ca o statuie într-o grădină — ar fi putut sluji drept soclu pentru un bazin cu apă destinat păsărilor. Gîndurile îi zburau de colo pînă colo și se simțea îngrețoșat și furios totodată; iarăși era împins ca un pion. La ce bun? Era un om sfîrșit. Închisoarea îl atrăgea ca un liman de liniște. Luptase, într-adevăr, destul.

Își prinse capul între genunchi, ca să-i treacă amețeala. Își aminti că nu mai pusese nimic în gură de la serata dată la clubul Entrenationo.

Deodată auzi un glas șoptit:

— Scoală-te!

Ridică privirea și zări trei fețe tinere.

— Cine sînteți? îi întrebă.

Cei trei îl priveau amuzați. Toți aveau niște fețe flasce, neformate, anarhice. Cel mai în vîrstă dintre ei nu părea să aibă mai mult de douăzeci de ani.

Acesta zise:

— N-are a face cine sîntem. Intră în șopron.

D. se supuse, ca într-un vis. În șopronul strîmt și întunecos era cu greu loc pentru toți patru; se ghemuiră care pe cărbuni, care pe lăzile sparte ce slujeau drept lemne de foc. O lumină slabă se strecura prin găurile nodurilor scoase cu degetul din scîndurile pereților.

— Ce rost are? începu D. Doamna Bennett...

— Bătrîna nu vine după cărbuni duminica. E bisericoasă.

— Dar Bennett?

— E beat criță.

— Poate că m-a văzut cineva...

— Nu! Am stat noi de veghe...

— Au să caute prin case.

— N-au cum, fără mandat. Iar judecătorul e dus la Woolhampton.

— Păstrează-ți mulțumirile — zise băiatul mai în vîrstă. Ai un revolver, nu-i așa?

— Da.

— Banda are nevoie de el.

—Nu zău ?! Cine-i Banda ? Voi ?
— Noi sîntem comitetu' executiv.
Chirciţi în jurul lui, îi priveau cu aviditate.
— Ce-i cu sergentul, ce-a păţit ? întrebă D., în doi peri.
— Banda a avut grijă de el.
Băiatul cel mai mic începu să-şi frece glezna, cu un aer visător.
— Rapid mai lucraţi !
— Sîntem organizaţi, asta e — zise băiatul mai vîrstnic.
— Şi avem poliţe de plătit...
— Joey a fost odată bătut cu nuiaua — explică băiatul cel mare.
— Înţeleg.
— Şase lovituri.
— Asta s-a întîmplat înainte de a ne fi organizat.
— Şi acum, dă-ne revolverul — zise cel mare. Nu mai ai nevoie de el. Te afli sub protecţia Bandei.
— Nu zău ?!
— Am aranjat totul. Rămîi aici pînă se-ntunecă, iar cînd ai s-auzi că bate de ora şapte, o porneşti pe strada Minei în sus. Toţi au să fie atunci pe la casele lor, ca să-şi bea ceaiul, afar' de ăi care-au să fie la biserică. Lîngă biserică-i o străduţă. Ai s-aştepţi acolo autobuzul. Crikey o să-ţi facă semn.
— Cine-i Crikey ?
— Unul din Bandă. Perforează biletele. O să aibă el grijă s-ajungi cu bine la Woolhampton.
— Văd că v-aţi gîndit la toate. Dar la ce vă trebuie revolverul ?
Băiatul mai vîrstnic se strînse lîngă el. Avea o faţă palidă şi aspră, iar ochii lui păreau goi ca aceia ai unui căluţ de mină. Nu puteai desluşi în ei nici o fărîmă de entuziasm, nici o pasiune : pentru băieţii aceştia, anarhia nu însemna altceva decît refuzul anumitor constrîngeri.
— Noi te-am ascultat — urmă băiatul. Ştim că nu vrei să se deschidă mina. O să-i oprim noi, în locul matale. Pentru noi e totuna.
— Părinţii voştri nu lucrează acolo ?
— Nu ne pasă !
— Bine, dar cum ?...
— Ştim unde-şi ţin dinamita. Nu ne rămîne altceva de făcut decît să spargem uşa depozitului şi să dăm foc dinamitei. N-au să mai poată lucra în mina aia luni de zile.
Răsuflarea băiatului era acră. D. simţi că i se face greaţă.

— Nu lucrează nimeni acolo, acum? întrebă el.
— Nimeni.
Era, fireşte, de datoria lui să profite de această ocazie, dar nu se putea hotărî.
— Bine, dar de ce aveţi nevoie de revolver?
— Ca să spargem lacătul.
— Ştiţi să trageţi?
— Fireşte că ştim.
— Nu mai are decît un singur cartuş...
Stăteau ghemuiţi unii într-alţii în şopronul strîmt; mîinile lor îi atingeau mîinile, o răsuflare acră îl izbea în faţă. Avea impresia că-i înconjurat de nişte animale, de nişte făpturi ale întunericului, cu simţurile adaptate la întuneric; pe cînd el nu putea vedea decît pe lumină...
— Pentru ce? întrebă el.
— Aşa, ca să ne distrăm — îi răspunse un glas indiferent.
O pasăre fîlfîi din aripi undeva, poate chiar deasupra mormîntului lui... Pe D. îl trecură fiori.
— Dar dacă e, totuşi, cineva acolo?
— A, vom avea noi grijă. N-avem de gînd să-ajungem la spînzurătoare.
Nu era, însă, nici un pericol să fie spînzuraţi, şi tocmai asta era grav: nefiind majori, băieţii n-aveau nici o răspundere. Totuşi — îşi spunea D. — era de datoria lui să accepte, chiar dacă s-ar produce un accident... În asemenea împrejurări, viaţa propriilor tăi compatrioţi atîrnă mai greu în balanţă. Codul moralei absolute e abolit în vreme de război, îngăduindu-ţi să faci rău, pentru binele cauzei.
D. scoase din buzunar revolverul şi, în aceiaşi clipă, mîna cleioasă a băiatului mai vîrstnic îl şi înhăţă.
— Aruncaţi revolverul în mină, îndată după ce-l folosiţi — zise D. N-are rost să vă lăsaţi amprentele digitale.
— În regulă. Te poţi bizui pe noi.
D nu-şi dezlipea degetele de pe revolver, nu se hotăra să se despartă de ultimul lui cartuş.
— N-o să te trădăm — spuse băiatul. Banda nu trădează niciodată.
— Ce-or fi făcînd ăia acum? Adică poliţia...
— Nu-s decît doi poliţişti. Unul dintre ei s-a dus cu motocicleta la Woolhampton, ca s-aducă un mandat de arestare. Oamenii îşi închipuie că eşti la Charlie Stowe, iar Charlie n-o să-i lase să intre. Charlie are şi el o socoteală cu ei.

— După ce-o să spargeți lacătul, n-o să vă rămînă prea mult timp ca să aruncați dinamita și să fugiți.

— Așteptăm pînă se-ntunecă.

D. lăsă din mînă revolverul, care dispăru numaidecît în buzunarul unuia dintre băieți.

— Nu uita — îi zise cel mare. La șapte, să fii lîngă capelă. Crikey o să te-aștepte.

După plecarea băieților, D. se gîndi că le-ar fi putut cere măcar ceva de mîncare. Cînd ai stomacul gol, simți că timpul trce foarte încet. Deschise puțin ușa șopronului, dar nu zări decît o tufă uscată, o potecă presărată cu zgură și bucata de nucă de cocos atîrnată de-o sfoară murdară. Încercă să-și facă un plan, dar la ce bun să-ți faci planuri, cînd viața te ia pe sus ca un val și te-azvîrle cît colo?... Chiar dacă ar ajunge la Woolhampton, ar avea oare vreun rost să meargă la gară, care va fi desigur supravegheată?... Își aminti de bandajul ce-i ascundea fața: și-l smulse, pentru că nu-i mai putea folosi la nimic. Ce ghinion că femeia aceea descoperise atît de repede cadavrul domnului K.! De fapt, ghinionul îl urmărise din clipa cînd pusese piciorul în această țară. O revăzu în gînd pe Rose plimbîndu-se pe peron cu o brioșă în mînă. Dacă n-ar fi acceptat un loc în mașina ei, oare situația ar fi fost alta? În orice caz, n-ar fi ajuns așa tîrziu la Londra și n-ar fi mîncat bătaie... Poate că domnul K. nu l-ar fi bănuit de trădare și nu s-ar fi hotărît să se vîndă el însuși mai întîi. Iar administratoarea... era nebună, pe cît spusese L. Ce-o fi vrut să spună de fapt?... Pe orice făgaș și-ar fi îndreptat gîndurile, toate începeau cu imaginea Rosei pe peron și se sfîrșeau cu imaginea Elsei moartă în camera de la etajul al treilea.

O păsărică — nu cunoștea numele păsărilor din Anglia — se cocoțase pe nuca de cocos și ciugulea de zor: pentru ea era un prînz copios...

...Dacă ajungea la Woolhampton, să încerce să se întoarcă la Londra? Sau să plece în altă parte? Cînd se despărțise de Rose, acesta fusese gîndul lui, dar între timp lucrurile se schimbaseră.

...Dacă era căutat de poliție și pentru asasinarea domnului K., urmărirea avea să fie mult mai aprigă decît pînă acum. Nu voia s-o vîre pe Rose în povestea asta — o compromisese destul! „O, ce simplu ar fi totul, dac-ar apărea chiar acum un polițist!" se gîndi el, obosit... Deodată păsărica își luă zborul de pe nuca de cocos: dinspre poteca presărată cu

zgură se auzi un zgomot de pași, ca și cum ar fi mers cineva tiptil. D. așteptă răbdător să fie arestat. Dar nu era decît o pisică: îmbrăcată parcă într-un costum negru, se uita la el prin lumina strălucitoare a acestei zile de iarnă, privindu-l de la egal la egal: ca pe o altă jivină; apoi se depărtă și dispăru, lăsînd în urmă un vag miros de pește. D. se gîndi atunci la nuca de cocos... Cînd o să se întunece, o s-o poată lua. Dar orele se scurgeau cu o încetineală îngrozitoare. La un moment dat, simți un miros de bucătărie; apoi îi ajunseră la ureche niște înjurături, de undeva, de la o fereastră de sus: „nerușinatule", „bestie bețivă"... Probabil că doamna Bennett încerca să-și dea jos din pat bărbatul. I se păru c-o aude spunînd: „Lordul Benditch", apoi auzi zgomotul unei ferestre trîntite; ceea ce urmă după aceea se petrecu fără știrea vecinilor, în teribila intimitate a unui cămin conjugal, în care era stăpîn Bărbatul... Păsărica se întoarse la nuca de cocos, iar D. o privi cu invidie: păsărica se folosea de ciocul ei ca un lucrător de un tîrnăcop. Ar fi vrut s-o sperie, ca s-o alunge. Lumina amurgului se abătu asupra grădiniței.

Soarta revolverului îl îngrijora acum mai mult decît orice. Nu putea avea încredere în băieții aceia. Toată povestea cu depozitul de dinamită fusese probabil născocită de băieți, care nu doreau altceva decît să se joace cu revolverul. Cine știe ce se mai putea întîmpla! Băieții ar fi fost în stare să tragă așa, de-al dracului — cu toate că, văzîndu-le fețele pămîntii, de copii nedoriți, cu greu te puteai gîndi la ștrengăriile copilăriei.

La un moment dat, tresări auzind un zgomot ce i se păru a fi o împușcătură, pînă-n clipa cînd zgomotul se repetă. Era, probabil, mașina agentului.

În cele din urmă, se întunecă. D. așteptă pînă cînd nu mai zări nuca de cocos, apoi ieși din șopron. Îi lăsa gura apă la gîndul că se va înfrupta din rămășițele acelui ospăț păsăresc. Tălpile lui făceau să scrîșnească prea tare zgura de pe potecă; la o fereastră, cineva dădu la o parte perdeaua. Era doamna Bennett, care se holba la el. D. o vedea bine — era îmbrăcată de plecare și-și lipea nasul de geamul ferestrei de la bucătărie, arătîndu-și, chiar lîngă soba de gătit, fața osoasă, pizmașă, necruțătoare. D. rămase nemișcat; i se părea că e cu neputință ca ea să nu-l vadă, în ciuda întunericului din grădină. Totuși doamna Bennett trase la loc perdeaua.

D. așteptă o clipă, apoi își continuă drumul — spre nuca de cocos. Nu avu parte, însă, de regalul mult visat: nuca i se

păru cam tare și uscată. Se întoarse în șopron și, ghemuindu-se la pămînt, începu s-o mănînce fîșie cu fîșie : cum n-avea nici un briceag, își toci unghiile înfingîndu-le în carnea albă și dură.

Dar chiar și cele mai lungi așteptări au un sfîrșit. D. avusese timp să se gîndească la tot — la Rose, la viitor, la trecut, la băieții care-i luaseră revolverul ; acum nu mai avea la ce să se gîndească. Încercă să-și aducă aminte de poezia pe care-o transcrisese în carnețelul furat de șoferul lui L... „Bătaia... inimii și-a pașilor... o, cît de pătimaș și implacabil..."

Renunță. Cîndva aceste versuri însemnaseră foarte mult pentru el. Se gîndi la soția lui : faptul că legătura dintre el și mormîntul ei slăbea din ce în ce mai mult era un simbol al nimicniciei acestei vieți... Oamenii ar trebui să moară împreună, nu separat.

Un orologiu bătu de șapte ori.

II

D. ieși cu băgare de seamă din șopron, după ce-și vîrî în buzunar ceea ce mai rămăsese din nuca de cocos. Își dădu subit seama că băieții nu-i spuseseră cum putea ieși din această grădină dosnică. Așa-s copiii : sînt în stare să pună la cale planuri grandioase, dar uită micile detalii practice. Fusese curată nebunie din parte-i să le încredințeze revolverul. Își spuse că băieții săriseră probabil peste zid, atît la venire, cît și la plecare. El însă, nu mai era tînăr : era un om de vîrstă mijlocie, slab și flămînd. Ridică brațele și văzu că ajung pînă la marginea zidului, dar simți că n-aveau destulă putere ca să-l țină. Încercă de cîteva ori să se ridice, dar din ce în ce mai lipsit de vlagă.

O voce foarte tinerească îi șopti, din closet :

— Matale ești, nene ?

Prin urmare, nu neglijaseră acest detaliu practic.

— Da — șopti el.

— E acolo o cărămidă dezlipită.

D. pipăi zidul pînă ce-o găsi.

— Da.

— Sări repede.

D. căzu în picioare, chiar în locul unde-și începuse evadarea. Un prichindel jegos îl examină cu un ochi critic și-i spuse :

— Eu sînt plantonul.
— Unde-s ceilalți ?
Puștiul arătă cu capul spre muntele de zgură suspendat ca un nor de furtună deasupra așezării.
— Or fi ajuns la mină.
D. simți că neliniștea crește-n el : avea senzația pe care-o încerca de obicei în cele cinci minute ce despărțeau alarma de primele bombe. I se părea că, undeva, pe aproape, era pe punctul de a se dezlănțui o stihie anarhică, aidoma trăsnetului pe-un deal...
— Du-te și așteaptă-l pe Crikey ! îi porunci cu asprime în glas minusculul și murdarul ipochimen.
D. se supuse — n-avea altceva mai bun de făcut.
Lunga stradă cenușie era slab luminată, iar Banda părea să fi ales bine momentul : nu se zărea nici țipenie de om. Dacă n-ar fi fost lumina din ferestrele capelei, D. s-ar fi putut crede într-un oraș părăsit — o relicvă din era cărbunilor, arătată turiștilor. Se simțea vlăguit și bolnav, iar temerile lui sporeau cu fiece pas ce-l făcea. Și parcă se ghemuia în sine, ca să nu fie surprins de bubuitura ce putea să sfîșie dintr-o clipă într-alta această mare liniște. Către nord-vest se zăreau pe cer luminile Woolhampton-ului : ai fi zis că-i un oraș în flăcări.

Capela baptistă era despărțită de casa de lîngă ea printr-o alee îngustă, ceea ce-i conferea un soi de falsă demnitate și independență în mijlocul acestei așezări înghesuite. Cu ochii ațintiți spre stradă, D. aștepta să apară Crikey și autobuzul de Woolhampton. Singurul sergent rămas în orășel păzea probabil locuința lui Charlie Stowe, în așteptarea unui ordin de percheziție. Chiar în spatele așezării se înălța muntele de zgură, iar undeva în beznă băieții se agitau acum în jurul depozitului de explozibile. Înăuntrul capelei, un cor de glasuri femeiești afone intona un imn de slavă „Atotputernicului din ceruri"...
O ploicică măruntă se abătu dinspre haldele de zgură. Era amestecată cu praf de cărbune și-ți murdărea fața ca o vopsea diluată. Un glas de bărbat, aspru și tandru în același timp, răsună limpede în urechea lui D. :
— Să ne rugăm cu toții !
Rugăciunea improvizată începu să se rostogolească, aidoma unui talaz grandios :
„Izvor al bunătății și-al adevărului... te binecuvîntăm pentru toate darurile ce ni le-împarți cu atîta mărinimie..."

Frigul pătrundea prin pardesiul lui D., apăsîndu-i ca o compresie udă pieptul... Deodată i se păru că aude un motor de automobil, care păcănea cu furie undeva, în josul străzii. Merse cu băgare de seamă pînă-n pragul ascunzătorii lui, în nădejdea că-l va zări pe Crikey. Se retrase însă grabnic înapoi în întuneric : nu era autobuzul, ci o motocicletă, călărită de un polițist Se întorsese, probabil, de la Woolhampton, cu ordinul de percheziție ; în curînd aveau să descopere că D nu se afla în locuința lui Charlie Stowe. Cînd o să sosească, oare, și autobuzul ? Desigur că au să caute și-n autobuz... dacă nu cumva Banda, prevăzînd și acest lucru, ticluise vreun plan.

Se lipi de zidul capelei, spre a se feri cît mai mult de ploaia pătrunzătoare, și auzi din nou rugăciunea. Parcă vedea interiorul luminat și spațios, dar lipsit de podoabe, cu panouri de brad pe pereți, cu o masă simplă în loc de altar și cu un radiator încins... Încercă să-și închipuie, în acest cadru, femeile îmbrăcate în rochiile lor de duminică... Doamna Bennett era desigur acolo... „Rugămu-ne, fie-ți milă de lumea noastră chinuită și sfîșiată... îndură-te de victimele războiului, de cei dezmoșteniți și lipsiți de cămin"...

D. își spuse, cu un surîs amar :

„În clipa asta se roagă pentru mine, fără să știe ! Ce-ar gîndi dac-ar afla ?".

Cei din capelă începură să cînte un imn : cuvintele țîșneau, obscure și dezordonate, din temnița lor de piatră și de carne : „Pătrunsă de iubirea de Dumnezeu, inima-mi de nimic nu se teme..."

D. se pomeni azvîrlit pe celălalt trotuar al aleii și căzu cu ceafa pe-o piatră, în timp ce deasupra lui zburau, ca niște șrapnele, cioburi de sticlă spartă. Avu impresia că tot zidul de deasupra lui se îndoaie, gata-gata să-i cadă pe cap. Începu să urle... Era conștient de o explozie puternică, dar nu și de zgomotul ce-o însoțise — acesta era prea puternic pentru a fi auzit. Abia după ce a încetat, începi să percepi un astfel de zgomot, auzind de fapt numai lătrăturile cîinilor, strigătele oamenilor și fîșîitul pulberii ce se scurge dintr-o cărămidă spartă. Acoperindu-și fața cu palmele, ca să-și ferească ochii, D. începu din nou să urle. Pe stradă alergau o sumedenie de oameni ; nu departe, o armonică începu să cînte, ca o sfidare, dar D nu o auzi : era din nou în pivnița unei case năruite, lîngă o pisică moartă, a cărei blană îi atingea buzele.

Cineva strigă :

— Uite-l !

Il dezgropau, dar el nu se putea mişca fără să se lovească de muchia unei sape sau de vîrful unui tîrnăcop; nădușind de spaimă, vocifera în limba lui maternă. Simţi atingerea unei mîini şi-şi aminti brusc de ceva: era din nou pe şoseaua Dover-ului, atins de labele brutale ale şoferului.

— Ia mîna de pe mine! zbieră el, furios.

— O fi înarmat?

— Nu.

— Dar ce are în buzunarul din dreapta?

— Ia te uită, ce nostim! E o bucată de nucă de cocos.

— E rănit?

— Nu cred. Doar speriat.

— Pune-i cătuşele, e mai bine aşa.

D. parcurse lungul drum ce ducea de la pisica moartă la orăşelul Benditch, trecînd prin şoseaua Dover-ului. Simţi că mîinile i-s prinse şi că i se ia ceva de pe ochi. Zidul continua să spînzure deasupra lui, iar ploaia măruntă cădea mereu; nimic nu se schimbase. Violenţa trecuse lăsînd în urmă doar cîteva geamuri sparte. Doi poliţişti stăteau aplecaţi asupra lui, iar la intrarea aleii se strînsese o mică mulţime lugubră, care privea cu nesaţ. Auzi un glas:

— Această pildă a fost luată din Sfînta Scriptură...

— E-n regulă — zise D. Vin şi singur.

Se ridică anevoie; căzînd, se lovise zdravăn la spate.

— M-aş aşeza, dacă n-aveţi nimic împotrivă — se rugă el.

— O să ai destul timp pentru asta — îi răspunse unul dintre poliţişti.

Celălalt îl apucă de braţ şi porni cu el pe strada întunecoasă. Ceva mai încolo aştepta un autobuz pe care scria: Woolhampton. De pe scara autobuzului îl privea, impasibil, un tinerel cu o taşcă atîrnată peste umăr.

— Ce acuzaţii mi se aduc? întrebă D.

— Au să fie destule, fii pe pace! îi răspunse poliţistul.

— Cred că am dreptul să întreb — zise D., privindu-şi mîinile încătuşate.

— Ai rostit vorbe menite să tulbure ordinea publică... ai pătruns prin efracţie într-o clădire, cu scopul de a comite un act criminal... Deocamdată ajunge.

D. izbucni în rîs, fără să vrea:

— Aceste două capete de acuzare sînt noi. Parc-aş face colecţie...

La comisariat, îi dădură o ceaşcă de cacao şi puţină pîine cu unt, apoi îl închiseră într-o celulă.

De mult nu mai avusese parte de o asemenea tihnă.

Îi auzi pe poliţişti telefonînd la Woolhampton ceva în legătură cu el, dar nu desluşi decît vreo cîteva cuvinte.

În curînd, poliţistul mai tînăr îi aduse o strachină cu supă şi-i spuse:

— Eşti o captură grozavă, aşa-i?

— Zău?

— Eşti aşteptat la Londra, şi încă grabnic! Vor să-ţi ia un interogatoriu — adăugă poliţistul cu respect.

— În legătură cu ce?

— N-aş putea să-ţi spun, dar cred c-ai citit ziarul. Trebuie să te-ntorci la Londra cu trenul de la miezul nopţii. Te însoţesc. Află că nu-mi pare de loc rău să văd şi eu un pic Londra.

— Fii bun şi spune-mi... explozia aceea a făcut vreo victimă?

— Nişte ştrengari au aruncat în aer magazia de explozibile a minei, dar, ca prin minune, n-a fost nimeni rănit, în afară de George Jarvis, bătrînul... Naiba ştie ce căuta acolo! Moş Jarvis se plînge c-a suferit o comoţie, dar numai un cutremur l-ar putea zgudui pe unul ca el!

— Aşadar, paguba n-a fost prea mare?

— N-a fost nici o pagubă — afară de magazia aia şi de cîteva geamuri sparte...

— Înţeleg.

Prin urmare, nici ultimul lui cartuş nu-şi nimerise ţinta.

PARTEA A IV-A

SFÎRŞITUL

I

Judecătorul avea un păr alb şi rar, purta pince-nez, iar ridurile adînci din jurul gurii îi dădeau o expresie de bunăvoinţă amară. Nervos, ciocănea mereu cu stiloul în sugativa de pe birou. Ai fi zis că interminabilele perifraze ale martorilor poliţiei sfîrşiseră prin a-i frînge nervii, încordaţi peste măsură.

„Ne-am deplasat pînă la cutare"... „Potrivit informaţiilor primite"... Magistratul izbucni, iritat:

— Presupun că vrei să spui că...

Îi îngăduiseră lui D. să se-aşeze în boxa acuzaţilor. Din locul acela nu putea vedea decît puţini oameni — vreo cîţiva avocaţi şi poliţişti, grefierul aşezat la o masă, sub pupitrul magistratului — toţi oameni necunoscuţi. Dar ceva mai înainte, cînd aştepta, la intrarea tribunalului, să fie chemat înăuntru, zărise o mulţime de figuri familiare: domnul Muckerji, doctorul Bellows, pînă şi domnişoara Carpenter ...Înainte de a le întoarce spatele pentru a intra în boxa acuzaţilor le adresase un zîmbet chinuit. Cît de adînc miraţi trebuie să fi fost toţi — afară de domnul Muckerji, care avea desigur o teorie şi în această chestiune! D. se simţea nespus de obosit.

Ultimele treizeci şi şase de ore fuseseră deosebit de grele pentru el. Întîi, drumul pînă la Londra, în compania unui poliţist aţîţat care-l ţinuse treaz toată noaptea vorbindu-i despre un meci de box la care ar fi putut să asiste, la Albert Hall. Pe urmă, interogatoriul de la Scotland Yard. La început, îl amuzase — ce contrast bizar între acest interogatoriu şi cel

care-i fusese luat într-o temniță din propria-i patrie, cu ajutorul bîtei! Trei bărbați ședeau sau se plimbau de colo pînă colo prin încăpere; erau meticulos de corecți, și din cînd în cînd cîte unul din ei îi aducea o tavă cu ceai și cu biscuiți — ceai foarte tare, dar de proastă calitate, și niște biscuiți cam prea dulci. Îi oferiseră chiar și țigări, iar el le întorsese politețea; țigările lui, făcute dintr-un tutun negru și tare, nu prea le plăcuseră, dar el observase, amuzat, cum își notau pe ascuns numele de pe pachet, ca pe un detaliu care-ar fi putut deveni util ulterior.

Încercau, în mod vădit, să-i pună în cîrcă moartea domnului K., iar el se întreba ce se-ntîmplase cu celelalte capete de acuzare — pașaportul fals, așa-zisa sinucidere a Elsei și mai ales explozia din orășelul Benditch?

— Ce-ai făcut cu revolverul? îl întrebaseră.

Mai mult decît atît nu se apropiaseră nici o clipă de bizara scenă de la ambasadă.

— L-am aruncat în Tamisa — le răspunse el, amuzat.

Ei îl luaseră, însă, în serios — ar fi fost capabili să folosească drăgi și scafandri... Le spusese atunci:

— De pe unul din podurile voastre... nu le cunosc numele la toate.

Anchetatorii știau totul despre participarea lui, împreună cu domnul K., la serata de la clubul Entrenationo; un martor declarase că domnul K. făcuse o scenă în plină stradă, pentru că era urmărit. Martorul se numea Hogpit.

— Nu eu îl urmăream — precizase D. Eu l-am lăsat în fața clubului Entrenationo.

— Un martor cu numele de Fortescue te-a văzut împreună cu o femeie...

— Nu cunosc nici un Fortescue...

Interogatoriul durase ceasuri în șir. La un moment dat, sunase telefonul. Ținînd receptorul în mînă, un detectiv îi spusese:

— Știi, desigur, că toate aceste declarații sînt făcute de bunăvoie. Ai dreptul să refuzi să răspunzi la întrebări, în absența unui avocat.

— Nu doresc nici un avocat.

— Nu dorește nici un avocat! repetase detectivul, agățînd apoi receptorul în furcă.

— Cine era? întrebase D.

— N-am habar — răspunsese detectivul.

Apoi, turnîndu-i lui D. a patra ceașcă de ceai, îl întrebase:

— Două bucăți de zahăr? Totdeauna uit.

— Fără zahăr.

— Scuză-mă, te rog.

Ceva mai tîrziu au urmat confruntările pentru identificarea lui. Era cam penibil pentru un fost profesor de limbi romanice să se vadă într-un asemenea context de figuri: însăși alegerea lor părea a spune: „Nouă așa ne apari!"... D. contemplase cu jale mutrele nebărbierite ce-l încadrau: mai toți acești tipi din Soho[1] arătau ca niște codoși sau ca niște chelneri de cafenea interlopă. Avea să constate însă, amuzat, că poliția fusese echitabilă. Printr-o ușă ce dădea spre curte apăruse deodată Fortescue, ținînd o umbrelă într-o mînă și o pălărie-melon în cealaltă. Pornise de-a lungul șirului de mutre suspecte, aidoma unui tînăr politician care trece în revistă o gardă de onoare: șovăise îndelung în fața vecinului din dreapta lui D. — un individ care-avea aerul c-ar fi în stare să ucidă pentr-un pachet de țigări.

— Cred că... Ba nu... poate că... — bîiguise Fortescue. Apoi, întorcîndu-și spre detectivul de lîngă el ochii tulburi și neliniștiți adăugase: Îmi pare foarte rău, dar, știți, sînt miop, și toate îmi par altfel aici...

— Altfel?

— Adică altfel decît în odaia lui Emily... adică apartamentul domnișoarei Glover.

— N-ați fost chemat ca să identificați o mobilă — îl repezise polițistul.

— Știu, dar omul pe care l-am văzut eu avea un bandaj, și nici unul dintre cei de-aici...

— N-ați putea să vă închipuiți cum ar arăta fără bandaj?

— Firește — spusese Fortescue cu ochii la fața lui D. — ar fi putut să fie omul ăsta cu cicatrice...

Dar cei de la poliție fuseseră foarte corecți și nu luaseră în considerație această posibilitate. Îl expediaseră pe Fortescue și aduseseră înăuntru un tip cu o pălărie neagră enormă, pe care D. își amintea vag că-l văzuse undeva.

— Domnule — îi spusese detectivul — îl recunoașteți pe omul pe care-ați declarat că l-ați văzut în taxi?

— Dacă polițistul acela și-ar fi făcut datoria în loc să încerce să-l aresteze pe așa-zisul bețiv...

— Da, da, a fost o greșeală...

---

[1] Soho — cartier londonez rău famat.

— După cum tot din greșeală am fost tîrît în fața tribunalului sub învinuirea c-aș fi stînjenit circulația...
— La urma urmei, domnule, v-am cerut scuze.
— Bine, bine... Aduceți-i pe oameni!
— Păi, sînt aici...
— Aha, ăștia?... Au venit de bună voie?
— Firește. Li se plătește pentru asta, tuturor... afară de inculpat.
— Și care-i inculpatul?
— Păi, dumneavoastră trebuie să spuneți...
— Da, da, desigur — mormăise omul cu melon, trecînd rapid prin fața șirului de oameni, pentru a se opri, ca și Fortescue, în dreptul aceluiași individ cu mutră de tîlhar.
— Asta e! exclamase el.
— Sînteți sigur, domnule?
— Sigur.
— Vă mulțumim.

După aceea, anchetatorii nu mai aduseseră pe nimeni. Socoteau, poate, că au atîtea capete de acuzare împotriva lui, încît pentru cel mai grav dintre ele își puteau permite să mai aștepte.

D. era complet apatic. Conștient de eșecul lui, se mulțumea să tăgăduiască tot. N-au decît să dovedească ce vor — își spunea. În cele din urmă, îl lăsaseră din nou singur într-o celulă, iar el adormise. Fusese un somn agitat, din pricina vechilor vise, care se întorceau, ușor modificate de data asta. Se făcea că discută cu o fată, plimbîndu-se cu ea pe malul unui rîu. Fata îi spunea că manuscrisul din Berna era cu mult posterior celui de la Biblioteca Bodleiană. Amîndoi erau grozav de fericiți să se plimbe de colo pînă colo de-a lungul rîului domol. „Rose!" îi spunea el fetei... În jur, mirosea a primăvară, iar dincolo de rîu, foarte departe, se ridicau, aidoma unor morminte, zgîrie-norii... Un gardian îl trezise, zgîlțîindu-i umerii:
— Un avocat dorește să vă vadă, domnule.

D. nu ceruse nici un avocat. Ar fi fost prea obositor.
— Cred că n-ați înțeles bine — îi spuse el avocatului. N-am nici un ban. De fapt, ca să fiu corect, am două lire și un bilet de întoarcere.

Avocatul era tînăr, agil și vioi, dar cam snob.
— Despre asta să n-aveți nici o grijă — îi răspunse el. Apărarea dumneavoastră a fost încredințată lui sir Terence

Hillman. Socotim că e necesar să dovedim că nu sînteți, ca să zic așa, lipsit de prieteni, și nici de mijloace.

— Dacă socotiți că două lire...

— Să nu mai vorbim despre bani. Vă asigurăm că sîntem bine remunerați.

— Dar, înainte de a consimți, trebuie să știu...

— Domnul Forbes are grijă de tot.

— Domnul Forbes ? !

— Și acum, să discutăm un amănunt. E evident că au reușit să acumuleze o serie întreagă de capete de acuzare împotriva dumneavoastră. De unul dintre ele am scăpat totuși : poliția a recunoscut că pașaportul dumneavoastră este în perfectă regulă. A fost un noroc că v-ați amintit de acel exemplar al lucrării dumneavoastră oferit Muzeului...

D. se gîndi, biruindu-și o clipă apatia : „Ce fată bună e Rose. Te poți bizui pe ea cînd e vorba de reținut un detaliu important și de a-l folosi la timpul potrivit".

— Dar moartea acelei fetițe ? întrebă D.

— A, în privința asta n-au avut niciodată vreo dovadă. Și apoi, femeia a mărturisit. E nebună, firește. A avut o criză de isterie. Un indian care locuiește în hotelul acela s-a apucat să-i descoasă pe vecini... Nu, acum avem de făcut față unor acuzații mult mai grave...

— Cînd s-a petrecut toată povestea asta ?

— Sîmbătă seara. Știrea a apărut în ultima ediție a ziarelor de duminică.

D. își amintea cum, traversînd Hyde Park-ul în taxi, zărise un afiș despre ceva senzațional — „dezvăluiri senzaționale în legătură cu tragedia din Bloomsbury", parcă așa suna absurdul anunț. Dac-ar fi cumpărat un ziar, l-ar fi lăsat în pace pe domnul K. și ar fi evitat astfel toate aceste necazuri. Ochi pentru ochi... dar o răzbunare nu implică neapărat doi ochi.

— Într-un fel — urmă avocatul — șansa noastră rezidă în însăși multiplicitatea capetelor de acuzare.

— Acuzația de omor nu are prioritate ?

— Mă îndoiesc că v-ar putea acuza, deocamdată, de așa ceva.

Toate astea i se păreau lui D. grozav de complicate și nu prea interesante. De vreme ce-l arestaseră, n-aveau cum să nu strîngă dovezile necesare. Spera că Rose nu va fi amestecată în povestea asta ; era bine că nu venise să-l vadă ! Se întrebase dacă ar fi prudent să-i trimită un mesaj prin intermediul avocatului, dar își spusese că Rose era destul de deș-

teaptă ca să se țină deoparte. Amintindu-și de candida ei declarație : „Să nu-ți închipui că te-aș iubi și mort“ — simțise o vagă și absurdă ciudă la gîndul că Rose nu va face, cu siguranță, nici un gest imprudent.

Ea nu se arătase nici la proces. D. era sigur de asta — ar fi recunoscut-o dintr-o privire dac-ar fi fost în sală. Poate că dacă ea ar fi fost acolo, D. ar fi urmărit cu mai mult interes dezbaterile. Cînd ești îndrăgostit (dar era, oare, îndrăgostit ?), te silești să faci paradă de bravură sau măcar de vioiciune...

Din cînd în cînd, un tip mai în vîrstă, cu un nas de papagal, se ridica pentru a lua la întrebări vreun polițist. D. presupuse că acesta era sir Terence Hillman. Procesul se lungea. Deodată, însă, totul păru să se termine : sir Terence cerea un nou termen sub cuvînt că clientul său nu avusese vreme să-și strîngă laolaltă probele... În spatele acestui proces se ascundeau unele lucruri încă foarte obscure, care nu-i erau clare nici măcar lui D.

Ce rost avea însă o amînare ? Acuzația de omor nu fusese încă formulată împotriva lui... Cu cît poliția avea mai puțin timp la dispoziție, cu atît mai bine pentru el...

Dar avocatul poliției declară că nu are nimic de obiectat împotriva amînării cerute. Era un individ scund și mediocru, cu o mutră de pasăre ; rînji sardonic în direcția distinsului său adversar, ca și cum ar fi cîștigat pe neașteptate un punct datorită stupizeniei acestuia.

Sir Terence se ridică din nou, pentru a cere punerea în libertate pe cauțiune. Curtea începu o lungă dezbatere, care i se păru cu totul absurdă lui D. El, unul, ar fi preferat să rămînă într-o celulă, decît într-o cameră de hotel... Și, de altfel, cine-ar fi depus cauțiune pentru un străin atît de suspect și indezirabil ? Îl auzi pe sir Terance spunînd :

— Protestez, excelență, împotriva atitudinii poliției, care face aluzie la o acuzație și mai gravă... S-o formuleze deschis, ca să vedem despre ce este vorba. Pînă-n prezent, acuzațiile ce se aduc reprezintă o lungă listă de delicte foarte minore. Port clandestin de armă... refuzul de a se lăsa arestat — arestat sub ce motiv, mă rog ? Sub o acuzație mincinoasă, pe care poliția nici nu s-a ostenit s-o examineze temeinic !

— Incitare la violență — zise omulețul cu cap de pasăre.

— Fără politică ! exclamă sir Terance și adăugă, cu emfază : Excelență, am impresiunea că în rîndurile poliției se dezvoltă o tendință pe care sper că veți găsi mijloacele de

a o stăvili. Un om e aruncat în închisoare pentru vreun delict banal, și între timp poliția se străduie să adune dovezi în sprijinul unei alte acuzații : iar dacă nu reușește, ei bine, omul e pus în libertate și nu mai auzim nici un cuvințel despre acuzația aceea gravă... Iar acuzatului nostru nu i se dă nici măcar posibilitatea de a-și convoca martorii...

Disputa continuă multă vreme. Magistratul zise deodată, enervat, înfigîndu-și stiloul în sugativă :

— Sînt ispitit să cred, domnule Fennick, că e ceva întemeiat în observația lui sir Terence. Nu văd, efectiv, în acuzațiile existente nimic care să mă-mpiedice să acord libertatea pe cauțiune. Dacă această cauțiune ar fi deosebit de substanțială, ați mai ridica vreo obiecție ? În definitiv, sînteți în posesia pașaportului inculpatului.

Discuția reîncepu.

Ce fictiv părea totul ! D. n-avea decît două lire în buzunar — adică nu chiar în buzunar, pentru că, firește, polițiștii i le luaseră în momentul arestării.

— În acest caz — conchise magistratul — acord o amînare de o săptămînă, punîndu-l pe inculpat în libertate provizorie, contra unei cauțiuni de două mii de lire, plătibile în două rate egale.

Pe D. îl pufni rîsul : două mii de lire !

Un polițist deschise boxa și-l apucă de braț, spunîndu-i :

— Pe-aici !

D. se pomeni din nou pe coridorul pardosit cu plăci de ceramică, din fața sălii de ședințe. Avocatul îl aștepta acolo, surîzător :

— Sir Terence le-a cam luat piuitul, nu-i așa ?

— Nu pricep de ce-a făcut atîta tărăboi. N-am bani pentru cauțiune, și apoi mă simt destul de bine într-o celulă.

— Totul a fost aranjat.

— De către cine ?

— De către domnul Forbes. Vă așteaptă afară.

— Sînt liber ?

— Liber ca văzduhul. Dar numai timp de o săptămînă. Sau atîta timp cît poliția nu va strînge destule probe ca să vă aresteze din nou.

— Nu înțeleg ce rost are să le dăm atîta bătaie de cap ?

— Deh ! zise avocatul. Aveți în domnul Forbes un prieten bun !

D. ieși din tribunal, coborînd treptele. Domnul Forbes, îmbrăcat în pantaloni sport croiți dintr-o stofă țipătoare, se

plimba nervos lîngă capota unui „Packard". Se uitară unul la celălalt cam stingheriţi, fără să-şi strîngă mîinile.

— Pe cît înţeleg — spuse D. — trebuie să-ţi mulţumesc pentru pledoaria unui avocat pe nume sir Terence şi pentru cauţiunea plătită în numele meu. Dar zău că nu era nevoie!

— Să nu mai vorbim despre asta — zise domnul Forbes, privindu-l lung şi melancolic, ca şi cum ar fi vrut să citească pe faţa lui vreo explicaţie a unui anumit lucru. Urcă, te rog, lîngă mine — adăugă el. L-am lăsat pe şofer acasă.

— Va trebui să-mi găsesc un loc pentru dormit. Şi să-mi iau banii înapoi de la poliţie.

— Lasă asta acum.

Se urcară în maşină, iar domnul Forbes porni motorul, spunînd :

— Vrei să te uiţi la indicatorul de benzină ?

— Rezervorul e plin.

— Atunci e-n regulă.

— Încotro ?

— Aş vrea să mă opresc puţin în Shepherd's Market, dacă n-ai nimic împotrivă.

Pe drum nu schimbară nici o vorbă. Trecură aşa prin Strand, apoi ocoliră Piaţa Trafalgar şi Piccadilly. Cînd ajunseră în Shepherd's Market, se opriră chiar în mijlocul pieţei, lîngă un mic scuar, iar domnul Forbes claxonă de două ori, privind spre o fereastră de deasupra unei pescării.

— Nu zăbovesc mai mult de-un minut — se scuză el.

In fereastră apăru o fată nostimă şi grăsuţă, deasupra unui capot mov. O mînă îi făcu semn domnului Forbes, care se scuză din nou, cu un zîmbet silit, şi dispăru pe uşa de lîngă pescărie. Un cotoi impunător înaintă în lungul rigolei şi, găsind un cap de peşte, îl lovi o dată cu ghearele, apoi îl lăsă şi se depărtă : nu era chiar atît de flămînd.

Domnul Forbes reapăru şi se urcă la volan. Apăsă pe marşarier şi întoarse maşina.

— Nu-i o fată rea — spuse el, aruncîndu-i lui D. o privire piezişă.

— Nu ?

— Cred că ţine într-adevăr la mine.

— Nu-i de mirare.

Domnul Forbes îşi drese glasul, în timp ce maşina cobora pe Knightsbridge. Apoi spuse :

— Dumneata eşti un străin. Sper că nu găseşti nimic

ciudat în faptul că mă văd cu Sally, deşi... deşi sînt îndrăgostit de Rose.

— Nu mă priveşte cîtuşi de puţin.

— Orice bărbat are dreptul la viaţă, iar eu nu credeam că am vreo şansă... pînă mai deunăzi.

— Aha — făcu D., spunîndu-şi în gînd: „Am început să vorbesc ca Georges Jarvis"...

— E şi util în acelaşi timp — zise domnul Forbes.

— Nu mă-ndoiesc.

— Vreau să spun că, de pildă, astăzi, fata e dispusă să jure, la nevoie, că mi-am petrecut ziua cu ea.

— Nu văd de ce-ar fi nevoie.

Trecură prin Hammersmith în tăcere. Abia cînd ajunseră pe Western Avenue, domnul Forbesc spuse:

— Am impresia că eşti cam nedumerit.

— Puţintel.

— Ei bine, îţi dai seama, desigur, că trebuie să părăseşti imediat această ţară, înainte ca poliţia să mai adune alte probe în legătură cu procesul ăsta nenorocit. Dacă n-ar fi decît revolverul, ar fi de ajuns...

— Nu cred că vor găsi revolverul.

— Nu-ţi poţi permite să rişti. Doar ştii că, din punct de vedere tehnic, a fost o crimă, fie că l-ai nimerit sau nu pe domnul K. Nu-mi închipui c-au să te spînzure, dar ai căpăta cel puţin cincisprezece ani.

— Nu mă îndoiesc. Uiţi însă cauţiunea.

— Eu răspund pentru cauţiune. Trebuie neapărat să pleci astă-seară. N-o să fie prea comod voiajul, dar chiar astă-seară un cargobot de ocazie, cu o încărcătură de alimente, pleacă spre ţara dumitale. Veţi fi, probabil, bombardaţi pe drum... asta te priveşte personal.

Vocea domnului Forbes se frînse în chip ciudat. D. aruncă o privire spre fruntea lui boltită, de semit, şi zări lacrimi în ochii lui negri, aplecaţi peste o cravată cam pestriţă.

Aşezat la volan, un bărbat în toată firea plîngea, în plin Western Avenue.

— Totul e pregătit — urmă domnul Forbes. Vei fi introdus clandestin la bord, în largul Canalului, după ce vasul va trece de vamă.

— E foarte frumos din partea dumitale că-ţi dai atîta osteneală.

— N-o fac pentru dumneata. Rose m-a rugat să fac tot

ce pot.

Așadar, erau lacrimi de iubire !

Mașina coti spre miazăzi. Domnul Forbes spuse, tăios, ca și cum ar fi răspuns la o învinuire :

— Natural, i-am pus anumite condiții.

— Da ?

— I-am cerut să nu te mai vadă. I-am interzis să vină la tribunal.

— Iar ea ți-a promis că se va mărita cu dumneata, în ciuda legăturii cu Sally ?...

— Da... Dar de unde știi că ea știe ?

— Chiar de la ea — răspunse D.

Și se gîndi în sinea lui : „E mult mai bine așa ; tot nu-mi ardea mie de dragoste, iar pînă la urmă Rose o să-și dea seama că „Furt“ e tocmai bun pentru ea. Pe vremuri, nimeni nu se căsătorea din dragoste. Oamenii încheiau un fel de „pacte de căsătorie“. În cazul de față, va fi tot un pact. N-am de ce să fiu îndurerat. Trebuie să fiu, dimpotrivă, bucuros, bucuros că mă pot întoarce din nou spre mormînt, fără să fi comis vreo infidelitate...“

— Am să te las la un hotel de lîngă Southcrawl — îi spuse domnul Forbes. De-acolo vei fi transportat la cargobot cu o șalupă. Nimeni n-o să te remarce, e un hotel freeventat chiar în această perioadă a anului. Și adăugă, fără rost : Clima e la fel de plăcută ca la Torquay.

Își continuară drumul într-o tăcere lugubră, mergînd spre sudvest : mirele și amantul — dacă se putea socoti astfel. Abia mai tîrziu în toiul după-amiezii, cînd ajunseră printre înaltele dune golașe din Dorset, domnul Forbes rupse tăcerea :

— Știi că te-ai descurcat binișor ? Crezi că o să ai neplăceri cînd ai să ajungi acasă ?

— N-ar fi exclus.

— Bine, dar știi că explozia aceea de la Benditch a aruncat în aer contractul lui L. ? Nu numai explozia, ci și moartea lui K.

— Nu pricep.

— Nici dumneata n-ai făcut rost de cărbuni, dar nici L. Azi-dimineață, devreme, am ținut consiliu și am reziliat contractul : riscul era prea mare.

— Ce risc ?

— Riscul unei intervenții a guvernului după redeschiderea minelor. Nici măcar dac-ai fi cumpărat pagina întîi a zia-

rului **Daily Mail** n-ai fi putut să faci o mai bună publicitate întregii chestiuni. A și apărut un editorial despre gangsterii din politică și despre prelungirea războiului vostru civil pe pămîntul Angliei. A trebuit să alegem între a da în judecată ziarul pentru calomnie, sau a proclama sus și tare că semnasem contractul sincer convinși că era vorba de un transport de cărbune destinat Olandei. Așa că am reziliat contractul.

Era, evident, o jumătate de victorie. D. se gîndi, cu amărăciune că ea îi va amîna probabil moartea, lăsînd-o pe seama unei bombe a inamicului, în loc să-i rezolve rapid toate problemele în fața zidului din cimitir.

Ajunși în creștetul unei coline, zăriră marea. D. n-o mai văzuse din seara aceea cețoasă, de la Dover, prin care țipau pescărușii; marea era limita misiunii lui. Undeva, departe, spre dreapta, începeau vilele; se aprindeau lumini, și un dig înainta în mare ca un cîrcăiac[1] fosforescent.

— E Southcrawl — anunță domnul Forbes.

Nici o lumină de vapor nu se zărea pe vasta întindere cenușie a canalului.

— E tîrziu — adăugă el, nervos.

— Unde trebuie să merg?

— Vezi hotelul acela, așezat la vreo două mile de Southcrawl, spre stînga?

Coborîră încet colina. Pe măsură ce se apropiau de el, hotelul le apărea mai degrabă ca un sat, sau, mai precis, ca un aerodrom: o sumedenie de pavilioane din oțel cromat, dispuse în cercuri concentrice în jurul unui turn iluminat. Apoi, un cîmp, dincolo de care se zăreau alte pavilioane.

— Hotelul se numește „Lido" — spuse domnul Forbes. E un tip nou de hotel popular. O mie de camere, terenuri de sport, piscine...

— Dar marea?

— Marea nu-i încălzită — glumi domnul Forbes, privindu-l cu coada ochiului. De fapt, sînt proprietarul acestui loc. În publicitatea pe care o facem pretindem că e o „croazieră pe uscat". Avem un secretariat special care organizează activitatea sportivă... Concerte... O sală de gimnastică... Tinerii, îndeosebi, sînt încurajați să vină: la recepție nu-i întîmpină

---

[1] Mic animal miriapod care trăiește în locurile umede și întunecoase.

[2] O mare firmă americană, cu sucursale și în Anglia, care vinde tot felul de mărfuri ieftine.

nici unul din funcţionarii ăia ursuzi care strîmbă din nas cînd văd vreun inel proaspăt cumpărat la „Woolworth“. [2] Dar cel mai mare avantaj este absenţa răului de mare. Şi costul foarte ieftin... Sally e încîntată — adăugă domnul Forbes cu înflăcărare. Sally adoră educaţia fizică.

— Te ocupi personal de hotel ?

— Uneori aş vrea să mă pot ocupa ceva mai mult. Orice om are o manie. Dar am adus aici un tip priceput, ca să studieze situaţia. A agonisit o mare experienţă în materie de hoteluri şi alte asemenea întreprinderi. Dacă ideea mea o să-i placă, o să-i încredinţez conducerea hotelului, cu un salariu anual de 1 500 de lire, plus spezele. Am dori ca hotelul să funcţioneze tot anul. Ai să vezi, sezonul de Crăciun a şi început...

Ceva mai încolo, domnul Forbes opri maşina şi spuse :

— Ţi-am reţinut o cameră pentru o noapte. Nu vei fi primul călător care-o şterge fără să fi achitat nota de plată. Vom reclama, fireşte, la poliţie, dar presupun că nu-ţi pasă de încă o acuzaţie măruntă. Camera dumitale are numărul 105 c.

— Sună ca numărul celulei unui puşcăriaş.

— Va veni cineva să te ia din cameră. Nu văd cum am putea da greş, totul e perfect. Nu te însoţesc mai departe. Te prezinţi la recepţie şi-ţi ceri cheia.

— Deşi ştiu că n-are rost să-ţi mulţumesc, totuşi...

Stînd aşa, lîngă maşină, D. îşi găsea anevoie cuvintele.

— Dă-i Rosei, din parte-mi, cele mai calde salutări. Şi felicitările mele sincere.

Se opri, surprinzînd în ochii domnului Forbes o căutătură rea, aproape de ură. E penibil să fii acceptat ca soţ în condiţii atît de umilitoare... A primi o zestre e o treabă mai puţin personală.

— Rose nu putea avea un prieten mai bun — adăugă D.

Domnul Forbes se aplecă brusc şi porni cu furie motorul. Maşina se urni în sens invers, iar D. apucă să mai vadă ochii înroşiţi ai domnului Forbes, plini, dacă nu de ură, în orice caz de durere.

Răsucindu-se pe călcîie, începu să coboare aleea ce ducea spre intrarea hotelului „Lido“, străjuită de două coloane luminate cu neon. Deasupra acestora fuseseră montate, din becuri electrice, două enorme pudinguri, dar instalaţia firelor era încă incompletă : pudingurile păreau negre, metalice, neapetisante.

Funcţionarul de la recepţie ocupa o mică lojă chiar la

intrare.

— A, desigur — spuse el — camera dumneavoastră a fost reținută prin telefon încă de aseară, domnule... Și aruncînd o privire într-un registru, adăugă : Domnule Davis. Presupun că bagajul dumneavoastră e pe drum.

— Trebuia să fi sosit deja. Am venit pe jos de la Southcrawl.

— Să telefonez la gară ?

— A, nu, să mai așteptăm o oră-două. Presupun că pentru dejun ținuta de gală nu e obligatorie.

— Cîtuși de puțin, domnule Davis. Libertate deplină. Să vi-l trimit în cameră pe secretarul responsabil cu sporturile, ca să stați de vorbă cu dînsul ?

— Aș prefera ca în primele douăzeci și patru de ore să respir puțin...

D. începu să se plimbe în jurul numeroaselor cercuri de crom. Fiece cameră avea cîte o terasă pentru plajă. Bărbați în șort, cu genunchii ușor învinețiți de frig, se fugăreau chicotind, în întuneric. O fată în pijama strigă către un tip cu chelie : „Ascultă, Spot, s-a făcut apelul pentru baschet ?".

Camera 105 c semăna cu o cabină de vapor : avea chiar un fel de hublou în loc de fereastră, iar lavoarul se strîngea în perete, pentru a mări spațiul. Aproape că-ți puteai imagina un vag miros de ulei și duduitul cazanelor. D. oftă : Anglia ținea, pare-se, să-și păstreze pînă-n ultima clipă o anumită bizarerie — excentricitatea unei țări care, de două secole și jumătate încoace, se bucura de pacea civilă.

Era destulă gălăgie în „hotel" — rîsete zgomotoase, care trec drept o expresie a fericirii, precum și rumoarea mai multor aparate de radio, deschise la posturi diferite. Pereții erau atît de subțiri, încît puteai auzi tot ce se petrecea în camerele vecine. D. avu impresia că un locatar își azvîrlea pantofii drept în perete. Camera era supraîncălzită, întocmai ca o cabină de vapor. D. deschise un hublou, în care apăru aproape numaidecît capul unui tînăr.

— Cucu ! strigă acesta. Cucu !

— Pe mine mă cauți ? bîigui D., care se trîntise ostenit pe pat : semnalul acesta nu părea să fie cel pe care-l aștepta.

— A, pardon ! zise tînărul. Credeam că-i camera Grăsunului.

— Ce se-ntîmplă, Gorilă ? întrebă o voce de fată.

Capul tînărului dispăru ; se auziră paşi pe prundişul de afară, apoi un glas spuse, în şoaptă :

— E un străin.

— Ia să-l văd şi eu !

— Nu fi proastă ! Nu se poate !

— Nu, zău ? !

O fată cu un nas ascuţit şi cu o clădărie de păr bălai ciufulit îşi vîrî capul pe fereastră, dar şi-l retrase numaidecît, chicotind.

— Uite-l pe Grăsun ! strigă cineva. Unde mi-ai fost, porc bătrîn ?

Întins pe spate, D. se gîndea la domnul Forbes, care se întorcea la Londra pe întuneric : pe cine-o să vadă mai întîi, pe Rose sau pe Sally ? Undeva, bătu un orologiu. Da, totul avea să se termine în sfîrşit ! Cu cît se întorcea mai repede acasă, cu atît mai bine ; putea să înceapă să uite absurda şi ridicola imagine ce-l obseda — imaginea unei fete care aruncă o brioşă prin ceaţă...

Adormi, dar se trezi curînd — după numai o jumătate de oră, potrivit ceasului său de mînă. Cît mai avea de aşteptat ? Merse la fereastră şi privi afară : dincolo de dunga de lumină a propriului său pavilion, nu era nimic... decît noaptea şi vuietul mării, care se izbea de prundiş şi se retrăgea mereu — suspinul lung al unei stihii înfrînte. În tot acest cerc de întuneric, nici o lumină nu arăta că vreun vapor se apropie de uscat.

Deschise uşa camerei. Nu existau coridoare — toate cabinele astea dădeau spre puntea bătută de vînturi. Turnul cu orologiul se legăna, ca o dunetă, printre nori ; luna se retrăgea pe un cer de marmură ; se stîrnise vînt, iar marea părea foarte aproape. Ce senzaţie stranie, să nu fii urmărit ! Pentru prima oară de cînd debarcase în Anglia, D. nu era „căutat" de nimeni ; se bucura de existenţa legală şi sigură a unui om pus în libertate pe cauţiune.

Mergea cu paşi sprinteni prin seara răcoroasă, de-a lungul cămăruţelor luminate şi supraîncălzite. Se auzea muzică din Luxemburg, Stuttgart şi Hilversum — peste tot erau instalate aparate de radio. Varşovia suferea din pricina paraziţilor atmosferici ; postul de radio Naţional transmitea o conferinţă despre „Problem Indochinei". Sub turnul cu ceas, nişte trepte largi, cauciucate, urcau spre imensele uşi de sticlă ale „centrului de recreaţie". D. intră înăuntru : pe o masă din

mijlocul sălii erau expuse, pentru vînzare, gazetele de seară; o farfurie plină de bani arăta că vînzarea se făcea pe bază de încredere. Într-un colț, un grup de bărbați beau whisky, rîzînd zgomotos; altminteri, însă, enorma sală cu pereți de oțel și de sticlă era pustie, în ciuda numeroaselor măsuțe, fotolii, mașini automate și mese de biliard din cuprinsul ei. Exista chiar și un „lacto-bar", lîngă ușa de serviciu.

D. își dădu seama că n-avea nici un ban în buzunar; domnul Forbes nu-i dăduse răgazul să-și ia înapoi banii de la poliție. În ce situație penibilă s-ar găsi dacă vaporul acela nu s-ar arăta!... Aruncă o privire spre ziarele de seară, spunîndu-și că un mic furtișag nu mai conta, pe lîngă atîtea alte delicte. Și cum nu se uita nimeni într-acolo, șterpeli un ziar. În clipa aceea auzi o voce cunoscută:

— E un spectacol formidabil!

„Dumnezeu e un hîtru bun de glume — își spuse D. Ce absurditate să străbați atîta drum, pentru ca la capătul lui să-l regăsești pe căpitanul Currie!". Își aminti că domnul Forbes îi vorbise de un tip cu experiență în materie de hoteluri.

Momentul nu prea era prielnic pentru un schimb de amabilități. Deschise ziarul și se ascunse înapoia lui. Auzi un glas, cam slugarnic:

— Scuzați-mă, domnule, dar cred că ați uitat să puneți banii în farfurie.

Era, pesemne, un chelner, care se furișase pe nesimțite, acoperit de rîsetele acelea: vînzarea se făcea pe bază de încredere, dar farfuria cu gologani era ținută sub supraveghere strictă, ceea ce nu era prea măgulitor pentru Grăsunul și pentru ceilalți clienți ai domnului Forbes.

— Îmi pare rău, dar n-am mărunțiș — se scuză el.

— Nu face nimic, domnule, vă pot da restul.

D. stătea acum cu spatele la bețivii aceia, dar avu impresia că încetaseră să rîdă și că trăgeau cu urechea. Vîrîndu-și mîna în buzunar, spuse:

— Mi se pare că mi-am uitat banii în celălalt costum. O să plătesc mai tîrziu.

— La ce cameră stați, domnule?

Dacă e adevărat că strîngînd ban cu ban poți ajunge bogat, asemenea oameni își meritau averile.

— 105 c — răspunse D.

În aceeași clipă auzi vocea căpitanului Currie:

— Ia te uită!

N-avea rost să încerce să evite întîlnirea. La urma urmei, era pus în libertate pe cauțiune — Currie nu-i putea face nimic. Se întoarse cu fața spre el, dar se simți oarecum descumpănit la vederea pantalonilor săi scurți : căpitanul Currie adoptase, evident, obiceiurile locului.

— Nu mă așteptam să te întîlnesc aici — îi spuse D.

— Te cred și eu !

— Ne vedem, sper, la masă.

Și porni spre ușă, cu ziarul în mînă.

— A, nu ! exclamă căpitanul Currie. Stai locului !

— Nu pricep.

— Băieți, ăsta-i tipul despre care vă vorbeam.

Doi indivizi de vîrstă mijlocie, cu niște fețe năuce și încinse de whisky, se uitară la el, îngroziți.

— Nu se poate !

— Zău că da !

— Pe deasupra, a șterpelit și-un ziar ! zise unul dintre ei.

— E capabil de orice — spuse căpitanul Currie.

— Fii bun și nu-mi sta în cale — îi zise D. Vreau să mă întorc în camera mea.

— Te cred și eu c-ai vrea ! rînji căpitanul Currie.

Unul dintre amicii săi îl avertiză, cu sfială :

— Atenție, bătrîne, s-ar putea să aibă o armă !

— Domnilor — spuse D. — nu vă înțeleg. Nu sînt un fugar din calea justiției. Așa se spune ? Am fost pus în libertate pe cauțiune și nici o lege nu-mi poate interzice să-mi petrec timpul oriunde poftesc.

— Ce-i mai turuie gura ! exclamă unul dintre cei doi.

— Te sfătuiesc să o lași mai moale ! mîrîi căpitanul Currie. De data asta ți s-a înfundat ! Credeai, desigur, că poți s-o ștergi din țară, dar Scotland Yard-ul nu se lasă dus de nas. E cea mai bună poliție din lume !

— Nu pricep...

— Cred că știi, totuși, că faci obiectul unui mandat de arestare. Citește știrile de ultimă oră. Ești căutat în legătură cu o crimă.

D. aruncă o privire asupra paginii de ziar : așa era ! Sir Terence Hillman nu fusese în stare să-i amăgească mult timp pe cei de la poliție : acestia hotărîseră pesemne arestarea lui D. chiar în clipa cînd părăsea tribunalul. De atunci îl tot căutau, iar căpitanul Currie îl găsise și-l supraveghea, triumfător, cu strășnicie, dar și cu un soi de respect. Un asasinat

nu-i totuna cu furtul unei mașini. Tradițiile engleze cer ca un condamnat să fie tratat cu blîndețe: micul dejun dinaintea execuției...

— Și acum — spuse căpitanul Currie — sîntem trei contra unui. Stai liniștit! N-are nici un rost să faci scandal.

II

— Aveți o țigară? întrebă D.

— Da, firește — răspunse căpitanul Currie. Păstrează tot pachetul. Apoi, adresîndu-se chelnerului: Telefonează la comisariatul din Southcrawl și spune-le că l-am prins.

— Ce-ar fi să ne așezăm? zise unul din amicii săi.

Stînd așa, între D. și ușă, păreau cam stînjeniți; se întrebau, desigur, dacă n-ar fi cazul să-i lege mîinile la spate sau să-i pună căluș la gură, dar în același timp se temeau să facă așa ceva într-un local public: nu voiau să se dea în spectacol. De aceea răsuflară ușurați cînd D. se așeză; se așezară și ei, în jurul lui.

— Ia spune, Currie — propuse unul dintre ei — ce-ar fi să-i oferim tipului ceva de băut? E, poate, ultima lui băutură... (Adaosul acesta i se păru inutil lui D.).

— Ce-ai dori să bei? îl întrebă Currie.

— Un whisky cu sifon.

— Scotch?

— Da.

Cînd chelnerul se întoarse, Currie îi spuse:

— Un scotch. Ai telefonat?

— Da, vă rog. Mi-au spus că vor fi aici în cinci minute și că să-l păziți pîn-atunci.

— Sigur că-l păzim. Doar nu sîntem proști! Ce-și închipuie dumnealor?

— Credeam că în Anglia oamenii sînt socotiți nevinovați atîta timp cît nu li se dovedește vinovăția — spuse D.

— Da, da, așa e — răspunse Currie. Numai că poliția nu arestează pe nimeni fără un motiv temeinic.

— Înțeleg...

— Voi, străinii, faceți mereu greșeala asta — urmă căpitanul Currie, turnîndu-și sifon în whisky. La voi în țară vă omorîți unii pe alții și nu vă cere nimeni explicații, dar în Anglia, dacă faci așa ceva, trebuie să dai socoteală.

— Îl mai ții minte pe Blue? îl întrebă unul din cei doi pe Currie.

— Tony Blue ?

— Da, ăla care a jucat atît de prost în meciul dintre Lancing și Brighton, în 1921. A ratat cinci goluri.

— Cei cu Blue ?

— S-a dus în România, odată. Și a văzut, cică, un tip trăgînd într-un polițist, pe stradă.

— Blue era un mincinos fără pereche...

— Ați avea ceva împotrivă dacă m-aș duce în camera mea să-mi iau lucrurile ? întrebă D. Unul dintre dumneavoastră m-ar putea însoți.

I se năzărise că, odată ajuns în camera lui, ar putea... cînd va sosi omul de legătură... Acesta nu-l putea găsi aici.

— Mai bine așteptăm pînă vine poliția — zise amicul lui Blue. Nu ne putem permite să riscăm.

— Ar putea să lovească și s-o șteargă.

— N-aș putea ajunge departe — replică D. Anglia-i o insulă !...

— Nu vreau să risc — spuse Currie.

D. se întreba dacă nu cumva omul de legătură intrase deja în camera 105 c, găsind-o goală. Îl auzi pe Currie spunînd

— Băieți, voi doi stați cu ochii la ușă o clipă, am ceva de discutat cu el între patru ochi.

— În regulă, bătrîne.

Currie se aplecă peste brațul fotoliului său și-i spuse în șoaptă :

— Ascultă, ești un gentleman, nu-i așa ?

— Nu știu... e un cuvînt englezesc...

— Uite ce vreau să spun : sper că n-ai de gînd să-ți dai drumul la gură mai mult decît e nevoie. Nu e cazul ca o fată cinstită să fie amestecată într-o asemenea istorie.

— Nu prea pricep...

— E vorba de femeia care era cu dumneata în apartamentul de la subsol, cînd Forester ăla...

— În ziar am citit „Fortescue"...

— Da, da, Fortescue.

— A, îmi închipui că femeia aia era o prostituată, dar nu știu nimic precis.

— Tocmai asta voiam să aud. Ești un băiat de treabă ! exclamă căpitanul Currie. Și adăugă, adresîndu-se celorlalți :

— Nu, ultima oară ai plătit tu. Acum e rîndul meu. În regulă, băieți ! Ce-ar fi să mai bem un rînd ?

— E rîndul meu — zise prietenul lui Blue.

— De fapt, e al meu — zise celălalt.
— Nu, tu ai plătit înaintea lui.
— Hai să tragem la sorţi !
În timp ce discutau aşa, D. privea peste bariera de netrecut a umerilor lor, spre uşile mari de sticlă. Reflectoarele erau aprinse, aşa încît, dincolo de o fîşie îngustă de gazon, nu se vedea nimic afară. Hotelul se înălţa acolo ca să fie văzut de lume, dar lumea însăşi rămînea invizibilă. Undeva, în această zonă invizibilă, trecea cargobotul care se îndrepta spre ţara lui D. Aproape că-i părea rău că-şi lăsase revolverul în seama acelor ştrengari din Benditch, cu toate că ei izbîndiseră, într-un fel. Acel ultim cartuş ar fi putut pune capăt unei aventuri foarte plicticoase, prelungită peste măsură.
Un grup de fete îşi făcu apariţia, aducînd puţină răcoare în sala supraîncălzită. Erau gălăgioase şi exagerat de fardate, dar cam dădeau greş în strădania lor de a imita manierele unei clase mai privilegiate decît a lor.
Strigară toate într-un glas :
— Uite-l pe Crai-căpitan !
Currie roşi pînă la rădăcina părului şi spuse :
— Ascultaţi, fetelor ! Ce-ar fi să vă duceţi să beţi în altă parte ? Aici e o reuniune intimă.
— Pentru ce, Craiule ?
— Avem de discutat lucruri importante.
— Or fi lucruri de ruşine. Spune-ne şi nouă !
— Nu, zău, fetelor, nu vă mint !
— De ce te-au poreclit Crai ? îl întrebă D.
Currie roşi din nou.
— Prezintă-ni-l şi nouă pe-acest străin seducător — zise o fată durdulie.
— A, nu, e imposibil. Absolut imposibil.
În clipa aceea, doi indivizi în mantale de ploaie deschiseră uşa şi cercetară din priviri sala „centrului de recreaţie". Unul dintre ei spuse :
— E cineva aici cu numele de... ?
— Slavă Domnului ! exclamă Currie. Sînteţi de la poliţie ?
Cei doi se uitară la el, din pragul uşii.
— Da — răspunse unul dintre ei.
— Acesta-i omul pe care-l căutaţi.
— Dumneata eşti D. ?
— Da — zise D., ridicîndu-se în picioare.
— Avem un mandat de arestare, sub acuzaţia de...

— Lăsaţi, ştiu despre ce este vorba — îl întrerupse D.
— Orice vei spune...
— Bine, bine! Hai să mergem — zise D. Şi adăugă, adresîndu-se fetelor, care rămăseseră lîngă masă, cu gura căscată: Acum Craiul vă aparţine.
— Pe aici — spuse poliţistul. Avem o maşină la poartă.
— Nu-mi puneţi cătuşe?
— Nu cred că va fi nevoie — răspunse poliţistul, zîmbind misterios. Hai, mişcă-te!
Unul dintre ei îl apucă de braţ, fără brutalitate. Ai fi zis că-s trei prieteni care pleacă dintr-un local, după ce-au băut cîteva pahare. „Legile englezeşti — îşi spunea D. — sînt aplicate cu un tact remarcabil: locuitorii acestei ţări au oroare de scandal".
Noaptea îi învălui. Reflectoarele ştergeau stelele, pentru a scoate în relief extravagantul capriciu al domnului Forbes. Undeva, în largul mării, strălucea o lumină — era, poate, vaporul cu care D. ar fi trebuit să plece din această ţară, ca s-o cruţe de morbul lui molipsitor, ca să-şi scutească prietenii de neplăceri, de dezvăluiri periculoase sau de reticenţe inoportune. Se întreba ce va spune domnul Forbes cînd va afla din ziarele de dimineaţă că D. nu plecase...
— Hai mai repede! îi porunci poliţistul. N-o să pierdem toată noaptea!
Trecură cu el dincolo de luminile de neon, salutîndu-l cu mîna pe funcţionarul de la recepţie. La urma urmei, acuzaţia de a fi plecat fără să plătească nu se va adăuga la celelalte... Maşina aştepta discret la bordura peluzei, cu farurile stinse: ar fi fost, desigur, neplăcut pentru hotel ca o maşină a poliţiei să fie văzută la intrare. În această ţară, contribuabilul era protejat.
La volan stătea un alt poliţist, care porni motorul de îndată ce-i văzu, şi aprinse farurile. D. se aşeză în fund, între ceilalţi doi. Maşina făcu un ocol şi ajunse pe şoseaua ce cobora spre Southcrawl.
Unul dintre cei doi începu să înjure, ştergîndu-şi fruntea năduşită:
— Dumnezeul mă-si!
Maşina coti spre stînga, pe un drum lateral, depărtîndu-se de Southcrawl.
— Cînd mi s-a spus că eşti păzit, am crezut că leşin! zise cel care înjurase.

— Nu sînteţi de la poliţie ? întrebă D.

Nu simţea nici o bucurie, căci se gîndea că totul o să înceapă din nou.

— Bineînţeles că nu sîntem ! Am tras o spaimă... Credeam c-ai să-mi ceri să-ţi arăt mandatul. N-ai mirosit nimic ?

— Ştiam că poliţia-i pe drum.

— Dă-i bătaie, Joe !

Maşina gonea în zigzag pe un drum plin de hîrtoape, care cobora spre vuietul mării. Vuietul acesta se auzea din ce în ce mai tare : larma valurilor ce se izbeau de stînci.

— Eşti un bun marinar ? îl întrebă unul dintre ei.

— Cred că da.

— Musai să fii ! E o noapte cumplită. Iar în golf o să fie şi mai rău.

Maşina se opri. Farurile ei luminau o potecă scurtă şi bolovănoasă, de calcar roşu ; după care urma neantul. Ajunseseră la marginea unei faleze joase.

— Haide, trebuie să ne grăbim. În curînd au să descopere totul !

— Oricum, le rămîne posibilitatea de a opri vasul.

— Au să ne trimită două-trei radiograme, iar noi o să le răspundem că nu te-am văzut. Crezi c-au să trimită o escadră după dumneata ? Nu eşti o persoană chiar atît de importantă.

Îl conduseră pe treptele tăiate în faleză.

În golfuleţul de dedesubt, o şalupă se legăna pe apă, legată de un lanţ.

— Dar maşina ? întrebă D.

— Nu-ţi face griji din pricina ei.

— N-au să-i găsească urma ?

— Da, s-ar putea s-ajungă pînă la dugheana unde-a fost cumpărată azi-dimineaţă, cu douăzeci de lire. Cine-o s-o ia, n-are decît ! N-aş mai conduce o asemenea rablă pentru nimic în lume ! Nici de m-ar plăti cu aur !

Destul aur fusese, pare-se, cheltuit de către domnul Forbes.

Din clipa cînd ieşiră din golfuleţ, fură întîmpinaţi de stihia dezlănţuită a mării, care-i izbea cu o forţă duşmănoasă. Nu era ca o forţă impersonală, înaintînd în valuri lungi, ritmice : era ca un nebun care agită o secure, izbind cînd într-o parte, cînd într-alta. Îi atrăgea parcă într-o albie liniştită, pentru a abate apoi, pe neaşteptate, asupră-le, un potop de lovituri. După care intrau iar într-o zonă calmă. N-aveau răgazul, nici

posibilitatea de a privi înapoi; o singură dată, în timp ce săltau pe ceea ce părea a fi culmea universului, D. întrezări, în bătaia lunii, silueta fantomatică a hotelului scăldat în lumină.

Le trebui peste o oră ca s-ajungă la vapor — un vas de coastă, negru și murdar, cu o deplasare de circa trei mii de tone și arborînd pavilionul olandez. D. fu zvîrlit pe punte ca un balot și depus numaidecît în cală. Un ofițer îmbrăcat într-o tunică uzată și niște pantaloni jegoși de flanelă cenușie îi spuse:

— Rămîi acolo o oră-două. E mai bine așa.

Cabina strîmtă era lipită de sala mașinilor. Cineva fusese prevăzător și pregătise o pereche de pantaloni vechi și un impermeabil: D. era ud leoarcă. Hubloul era astupat, iar pe peretele de oțel de lîngă cușetă se plimba o libarcă.

„Sînt ca și acasă — își spuse D. Am scăpat de primejdii... dacă pot gîndi astfel; am scăpat de-o primejdie ca să mă-ndrept spre alta".

Se așeză pe marginea cușetei — era amețit. „La urma urmei — își spunea — sînt prea bătrîn pentru acest gen de viață". Se simți înduioșat de soarta domnului K.: acesta visase în zadar o existență pașnică într-o universitate departe de linia frontului; oricum, e bine că nu murise într-o chichineață a clubului Entrenationo, în prezența vreunui oriental feroce ca doctorul Li, care s-ar fi supărat foc dacă ar fi fost întrerupt dintr-o lecție plătită anticipat. Se gîndi apoi la Elsa: pentru ea, teroarea luase sfîrșit, era scutită de toate grozăviile care-ar fi putut să i se mai întîmple. Morții sînt de invidiat. Numai cei vii au de suferit de pe urma singurătății și a suspiciunii.

Se sculă — simțea nevoia să respire aer curat.

Puntea fiind descoperită, vîntul îl plesni peste gură, cu biciul lui de apă. Se apleca peste parapet și văzu cum înaltele talazuri spumegînde luau cu asalt luminile vasului și se prăbușeau apoi în abisul fără fund. Undeva, departe, un far se tot aprindea și se stingea — să fi fost Land's End? Nu, nu puteau să fi ajuns deja atît de departe de Londra și de domnul Forbes, care gonea cu mașina prin întuneric, spre Rose... sau poate spre Sally...

Deodată auzi un glas familiar:

— Luminile astea sînt ale Plymouth-ului.

D. nu se întoarse ; nu știa ce să spună. Inima încetă o clipă să-i bată, întocmai ca inima unui adolescent. I-era frică.

— Domnul Forbes... — bîigui el.

— Furt m-a alungat — îl întrerupse ea.

D. își aminti de lacrimile de pe Western Avenue, de privirea plină de ură din preajma Southcrawl-ului.

— E un sentimental — urmă ea. A preferat să facă un gest frumos. Bietul Furt !

Cîteva cuvinte îi ajungeau ca să se despartă definitiv de el : domnul Forbes dispărea cu zece noduri pe oră în bezna sărată și zgomotoasă.

— Sînt un om în vîrstă — zise D.

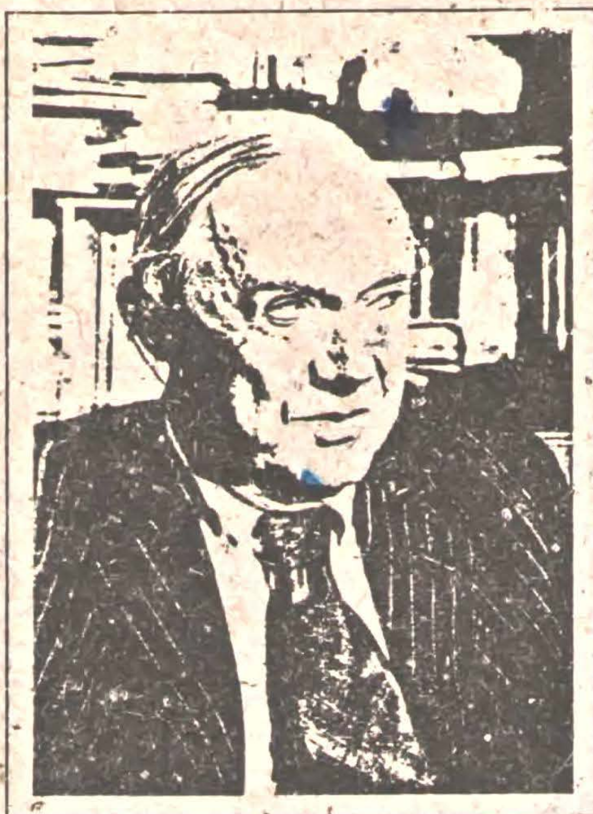
— Dacă mie nu-mi pasă, ce contează că ești sau nu în vîrstă ? replică ea. A, știu că ești fidel, dar ți-am spus că n-aș putea să iubesc la nesfîrșit un mort...

D. o privi pe furiș — părul ei era ud, parcă lins. Arăta mai în vîrstă și mai simplă decît îi apăruse vreodată. S-ar fi zis că ținea morțiș să-l asigure că în această aventură a lor nu intra nici un element romantic.

— Cînd vei fi mort, te vei putea întoarce la ea. Atunci nu voi mai putea rivaliza cu ea, și, de altfel, toți vom fi morți de mult.

Luminile dispărură la pupa vasului ; în față se zărea doar spuma valurilor, ce se pierdeau, clipocind, în bezna.

— Vei muri curînd, știu, nu trebuie să mi-o spui, dar în clipa asta...

Graham Greene (1904 — 1991). Scriitor englez, autor a peste 20 de romane și a altor cărți (eseuri, piese de teatru etc.). Unele dintre ele au fost traduse și în românește. Scriitorul a vizitat, de altfel, România, în 1962.

Marele scriitor englez a fost distins, în 1966, cu titlul de „KNIGHT" (cavaler) de către regina Angliei.

GRAHAM GREENE: „**AGENTUL SECRET**"

Publicat pentru prima oară în 1939, acest roman al marelui scriitor englez, dispărut în primăvara anului 1991, este ceea ce autorul numea un „divertisment" (*entertainment*). Deși marcat de evenimentele epocii (războiul civil din Spania și ascensiunea fascismului în Europa), romanul își depășește într-un fel tema, prin calitățile lui literare, nealterate de trecerea atîtor ani. Intriga de roman polițist, desfășurată într-un ritm care nu slăbește nici o clipă, îl ține treaz pe cititor. Nu degeaba cartea a inspirat și un film de succes (realizat de regizorul american H. Shumlin și interpretat de Charles Boyer și Lauren Baccal).

Editura „SIRIUS"

ISBN 973-95135-5-7

Preț: 73 + 2 T.L. = 75 lei